ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ־ישראל

דבר

יום שישי, י"ב בחשון תשמ"ז, 14 בנובמבר 1986 ● גליון 18964

היום 64 עמודים כולל „דבר השבוע" ● המחיר 1.20 ש"ח; באילת 1.04 ש"ח

היום בדבר
● הימים האחרונים של ועננו בלונדון – יוסי מלמן
● רפי לוי – יותר מממונה – יקיר צור
● איך ירפאו את הרפואה השחורה – דנקה הרניש
● בזכות היהודיות והישראליות והנורמאליות – אריק כרמון
● גבי גזית: כמו באמריקה – יעל אדמוני
● אמנון דנקנר, חגי אשד, טדי פרויס, דני רובינשטיין

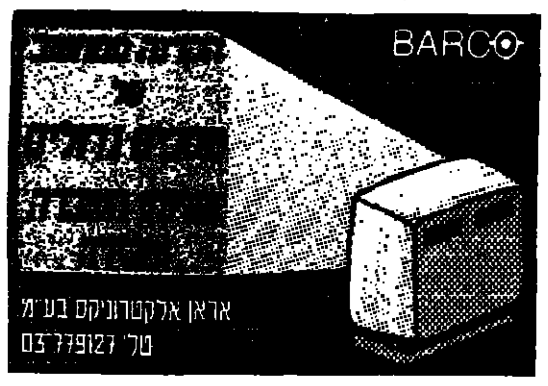

רייגן: נמשיך במגעים עם איראן

נשיא ארה"ב מאשר אספקת הנשק האמריקאי לאיראן ● „דוד קמחי מי שהיה מנכ"ל משרד החוץ יזם מגעי ארה"ב־איראן בקיץ השנה שעברה"

מאת אמנון דנקנר, שליח „דבר" בארה"ב, גדעון קין, סופר „דבר" בצרפת, ומלי זלינגר, הסופרת הצבאית של „דבר".

וואשינגטון (מיוחד ל„דבר"). – הנשיא רייגן עמד להסביר את פרשת המגעים בין ארה"ב לאיראן, בכללם אספקת הנשק למדינה זו, בנאום משודר לאומה האמריקאית בשעה שלדעת למנות בוקר על־ידי שעון ישראל. אתמול אישר הנשיא לראשונה את עובדת אספקת הנשק האמריקאי לאיראן בשיחה עם מנהיגים של הקונגרס. הוא אמר להם עוד, כי המגעים עם גורמים מתונים באיראן יימשכו.

ממשל רייגן מדגיש בהסבריו בימים האחרונים, כי המגעים נעשים עם מה שהוא מגדיר „גורמים מתונים" בממסד האיראני, ובעיקר הקבוצה בראשותו של יו"ר הפרלמנט האיראני, האייתוללה רפסנג'אני, אולם מקורות אמרו, כי הקשר ההדוק יותר של הממשל באיראן הוא עם קצינים בכירים בצבא האיראני.

מי שהיה מנכ"ל משרד החוץ, דוד קמחי, הוא שיזם את מגעי ארה"ב עם איראן בקיץ של השנה שעברה – מסרו ל„וול סטריט ג'ורנאל" מקורות אמריקאיים וישראליים, שנכחו בכל שלבי המגעים, הפגישות והנסיעות החשאיות. על־פי דיווח של העיתון, פגש קמחי בקיץ 1985 את מי שהיה

(המשך בעמ' 2)

ישראלי מנאשמי ניסיון הברחת הנשק לאיראן מבקש עדות בוש

ניו־יורק („דבר"). – איש העסקים הישראלי גוריאל איינברג, אחד מ־17 הנאשמים בניסיון להבריח נשק בשווי רבבות מליונים מארה"ב לאיראן, ביקש אתמול מן השופט האמריקאי שלפניו הובא, כי סגן־נשיא ארה"ב ג'ורג' בוש יוזמן כאחד העדים במשפט.

איינברג ביקש מן השופט, כי יזמן כעדי הגנה את היועץ לבטחון לאומי של ארה"ב ג'ון פואינדקסטר, את היועץ לשעבר לבטחון לאומי רוברט מקפארליין ואת הלייטננט־קולונל של חיל הים האמריקאי אוליבר נורת, שהוא חבר המועצה לבטחון לאומי של ארה"ב.

פרקליטו של איינברג ג'ונתן מארקס אמר בתצהיר הרשמי לבית־המשפט, כי ההגנה מבקשת לזמן כעדים את כל הפקידים הרשמיים הללו, כדי לאשש בעדויותיהם את הטענה, כי עיסקת הנשק שבגינן הוא מואשם אושרה, בשעתו, על־ידי ממשלות ישראל וארה"ב.

פרקליטו של איינברג אמר עוד, כי הוא משוכנע שמרשו לא העלה על דעתו שהוא עושה פשע כלשהו, מפני שכל המגעים שהיו בידיו, הראו כי הממשל יאשר את העיסקות הללו עם איראן.

הפרקליט אמר עוד, כי פרטי הקלטות שניתנו להגנה על־ידי הממשל „מלמדים, כי הנאשם האמין, כי מכירות הנשק לאיראן בשקלו ועתידות היו להתאשר על־ידי ג'ורג' בוש".

ביום ב' הקרוב, עתיד בית־המשפט להתכנס שוב, כדי להאזין לכל בקשות ההגנה, בינהן גם בקשות לא לעמוד לדין כלל.

כזכור, בין הנאשמים בפרשה זו תת־אלוף (מיל.) אברהם בר־עם.

צרפת מגרשת לישראל את הסופרת חנה לוי־האס

מאת גדעון קין, סופר „דבר" בצרפת

פאריס (מיוחד ל„דבר"). – צרפת מגרשת מתחומה חזרה לישראל את הסופרת והפעילה הקומוניסטית הישישה, חנה לוי־האס, בת השבעים ושלוש, המתגוררת בבית־אבות בפרבר של פאריס.

„לה מונד" מסר, כי לוי־האס שבעלה – אף הוא מוותיקי מק"י – ובתה מתגוררים בארץ, קיבלה הוראה לעזוב את צרפת תוך חודש. השלטונות סירבו להעניק לה אשרת שהות. חנה לוי־האס היא מחברת „יומן ברגן בלזן", שתורגם לשש שפות. היא ילידת יוגוסלביה, למדה באוניברסיטת סורבון בפאריס, במלחמת העולם השניה לחמה בשורות הפרטיזנים במונטנגרו, נתפסה על־ידי הנאצים ונשלחה לברגן־בלזן. לאחר המלחמה עלתה לישראל והיתה פעילה במק"י. לדבריה, ביקשה להישאר בצרפת משום שקשה לה לשאת את האקלים בישראל. את שהותה בבית־האבות היא מממנת מקצבת פיצויים מגרמניה. מן הקונסוליה הישראלית נמסר, כי לא ידוע כלל על שהותה של חנה לוי־האס בצרפת.

הושלם תרגיל צה"ל שנמשך כשבועיים – בהיקף ראשון מסוגו

מאת מלי זלינגר, הסופרת הצבאית של „דבר"

צה"ל השלים אתמול אחר הצהריים תרגיל מפקדות ראשון מסוגו והיקפו שארך כשבועיים, ובמהלכו תורגלו כל גורמי המטה הכללי, מפקדות הפיקודים וההזרועות, מפקדות העוצבות ומערך הפיקוד והשליטה.

התרגיל, אותו הכין צוות קצינים בכירים בראשות האלוף משה בר־כוכבא בתהליך שארך חודשים, נועד לאמן את המפקדות בנוהל מלחמה, בשימוש באמצעי שליטה ופיקוד חדישים ביותר ובתהליך קבלת החלטות. הושם דגש על השילוב הבין־זרועי והבין־חילי בתרחישים שונים של מצבים מדיניים וצבאיים בחזית ובעורף.

'סאנדי טיימס' הזהיר את ועננו לפני היעלמו: אל תצא עם סינדי!

משפטנים: צו מעצר מינהלי נגד ועננו – הליך פגום

מאת יוסי מלמן ונתן רותי סופרי „דבר"

בימים האחרונים, לפני שנעלם, התרועע מרדכי ועננו עם בחורה צעירה. כך גילו ל„דבר" אנשי צוות „אינסייט" של ה„סאנדיי טיימס", ששהו במחיצתו בשבועיים שעשה בלונדון.

אנשי הצוות הזהירו את הטכנאי הגרעין מישראל לבל יתקשר עם זרים בכלל ועם הצעירה בפרט, אך מרדכי ועננו סירב למלא את בקשתם והוסיף במשך ארבעה ימים להיפגש עם הצעירה. היא הזדהתה בשם סינדי וסירבה לגלות לו את שם משפחתה.

סינדי סיפרה לוענונו, כי היא שוהה בבריטניה בדרכה לטיול ממושך ליבשת ואף הציעה לו להתלוות אליה. עתונאי ה„סאנדיי טיימס" סבורים, כי סינדי היא ממוצא אמריקאי־יהודי. הם תיארו אותה כ„בלונדינית בשנות העשרים שלה, בנויה היטב, בעלת שפתיים עבות ולא יפה". מרדכי ועננו אמר לאנשי „סאנדיי טיימס" לאחר אחת הפגישות עם סינדי, כי הוא משוכנע שהיא אינה מסוכנת לו.

אמש אמר רובין מורגן, ראש צוות „אינסייט", בשיחת טלפון ל„דבר", כי עתונו יחשוף בגליונו החדש מהרתיים פרטים חדשים. „שיכינו את ממשלת ישראל ויסבירו את נסיבות היעלמו של הטכנאי".

ביום שלישי, השלושים לספטמבר, לאחר שעזב את מלונו, התקשר ועננו למערכת העתון בלונדון, סירב לומר מהיכן הוא מדבר ואם הוא נמצא במחיצתה של סינדי.

הוא הודיע בשיחת טלפון זו, כי בכוונתו לצאת לטיול של יומיים ולשוב ביום חמישי, כדי לחתום עם ה„סאנדיי טיימס" על חוזה לפרסום ספרו, ומאז נעלמו עקבותיו.

פרטים על החודש שעשה מרדכי ועננו עם אנשי ה„סאנדיי טיימס", ועל פגישותיו עם סינדי המסתורית מתפרסמים הבוקר לראשונה ב„דבר" (ראה עמוד 17).

כתב־אישום בתהליך הכנה

משפטנים בכירים סבורים כי אם הוצא על־ידי שר הבטחון צו מעצר מנהלי נגד מרדכי ועננו הרי שהוא הליך משפטי פגום, שכן צו מעצר מנהלי מוצא על־ידי שר הבטחון רק נגד מי שעלול

(המשך בעמ' 2)

ספק רב אם השתלת מוח־עצם תציל חייו של מיכאל שירמן

„הוא החמיץ את המועד הטוב ביותר" – אומר מנהל המחלקה ההמטולוגית בבי"ח קפלן

מאת יעל אדמוני, סופרת „דבר" בירושלים

למרות ההתאמה הגבוהה המלאה שהתגלתה בבדיקת הרקמות של מיכאל שירמן ואחותו אורנה פלדרבוים, ספק רב אם ניתוח השתלת מוח־עצם יוכל להציל את חייו, שכן מחלת הלוקמיה ממנה סובל שירמן חריפה ביותר.

מבדיקת התאמת הרקמות שנעשתה לשירמן ולאחותו, אינגסם, ביחידה לסיווג רקמות בבית־החולים הדסה בירושלים עולה, כי קיימת התאמת רקמות מלאה בין השניים וכי ניתן לבצע בשירמן ניתוח השתלת מוח־עצם שילקח מאחותו. אולם בשל חומרת המחלה, קלושים הסיכויים להצלחת ההשתלה.

מנהל המחלקה ההמטולוגית בבית־החולים קפלן ברחובות, ד"ר אלן ברבי, אמר אתמול כי אפשר להגיד בצורה ברורה ביותר, ששירמן החמיץ את המועד הטוב ביותר לקבלת מוח־עצם מאחותו. לדבריו העיתוי הטוב ביותר לביצוע הניתוח היה לפני שנה – „כשאנחנו פנינו לשלטונות הסובייטיים וביקשנו לשחרר או לשלוח את אותו באופן דחוף".

ביניתיים, הידרדר מצבו של שירמן ומחלת סרטן הדם שלו הגיעה „ממצב של לוקמיה כרונית, שהיתה יחסית במצב טוב בדצמבר 1985 למצב של לוקמיה חריפה, והסיכויים להצלחה בהשתלת מוח־עצם במצבים אלה יורדים" – אמר ד"ר ברבי.

בהתייחסו לסיכויי הצלחת ניתוח השתלת מוח־עצם בגופו של שירמן, אמר ברבי כי הספרות המקצועית מלמדת שאם ההשתלה מתבצעת במצב הכרוני, הסיכויים להצלחה הם 50 אחוז. אם משתנה המצב ומידרדר למצב בו נתון שירמן כיום, יורדים הסיכויים לאחוזים מעטים בלבד.

„יש ספרות המדברות על 20 אחוז הצלחה וספרות שמדברות על 5 אחוזים או אחוז אחד בלבד, לכן הסיכויים קטנים ביותר", אמר.

בימים הקרובים תתכנס הוועדה הארצית להשתלת מוח־עצמות כדי להכריע בשאלת ההשתלה בגופו של שירמן. הוועדה תשקול את הצעדים המתאימים ביותר שיש לנקוט לאור מצבו הבריאותי של החולה. ד"ר ברבי אמר אתמול, כי „אני אישית בעד השתלת מוח־עצם מכיוון שזו התקוה היחידה למיכאל שירמן, בלי זה לא תהיה לו תקוה לחיים".

השודדים נמלטו עם מטילי הזהב כשהפקיד על הרצפה

צוות חקירה מיוחד יחקור שוד חדר הכספות בבנק כללי ברחוב רוטשילד בת"א ● שאלה ראשונה: כמה ק"ג זהב לקחו?

מאת נתן רותי, סופר „דבר" לענייני משטרה

מספר גדול של מטילי זהב נשדד אתמול מחדר הכספות שבסניף בנק כללי ברחוב רוטשילד בתל־אביב.

צוות מיוחד הוקם במחוז תל־אביב לחקירת השוד, שנחשב לאחד מהגדולים ביותר מאז שוד הבנק בסניף ברקליס ברחוב רוטשילד בתל־אביב, לפני כמה שנים.

אתמול, סמוך לשעה 14:00, הגיע פקיד בנק כללי לחדר הכספות. הוא הופתע משני שודדים רעולי־פנים שאיימו עליו באקדח ובסכין, וציוו עליו לשכב על הארץ כשידיו מופנות כלפי הרצפה. הוא ציית לפקודות השניים.

בעוד העובד שוכב על הרצפה, פתחו השודדים את הכספות של הלקוחות והוציאו מתוכן מטילי זהב. כל אחד מהמטילים שלקחו – מספרם לא ברור – שוקל קילוגרם אחד.

העובד קם ממקומו וניסה להיאבק עם השניים, אך הם נמלטו מהמקום כשהשלל בידיהם.

בהוראת מפקד מחוז תל־אביב, ניצב גבי עמיר, הוקם צוות חקירה מיוחד. הצוות בודק עתה כמה מטילי זהב נלקחו מהמקום.

הנציגים תבעו – והדובר מיהר להודיע:

שמיר לא הבטיח למשלחת ה'גוש' דברים קונקרטיים

נציגי „גוש אמונים" תבעו הקמת 16 ישובים חדשים כמתחייב מהסכם הקואליציה ● שמיר: הממשלה תקים – על־פי קווי היסוד

מאת אוריאל בן־עמי, סופר „דבר" בירושלים

ראש הממשלה, יצחק שמיר, קיבל אתמול בלשכתו את ראשי גוש־אמונים ומועצת יש"ע, והבטיח להם כי הממשלה תקים ישובים חדשים על־פי קווי־היסוד שלה.

בפגישה השתתפו הרב לוינגר, דניאלה וייס, בני קצובר, עותניאל שלר ואורי אריאל, מזכ"ל אמנה – התנועה המיישבת של גוש־אמונים.

בפגישה נקבו ראשי ההתיישבות ביש"ע ב־16 ישובים שבבקשתם להקים כמתחייב מן ההסכם הקואליציוני.

בשיחה עלתה גם דרישתם להמשיך לרכוש קרקעות ביו"ש להתיישבות יהודית. ראשי המתיישבים התלוננו בפני שמיר על שוד קרקעות בידי ערבים וביקשו את התערבותו.

ראשי יש"ע תבעו להקים את הישובים הבאים תוך שנתיים: גינת – באיזור ג'נין; עירית – בצפון השומרון; פרצה – מצפון־מזרח לשומרון; כור – באיזור קדומים וקרני שומרון; ער – באיזור בנימין ליד נווה צוף; נטע – בהר חברון; צורף – ליד הכפר צוריף מרום לבית־לחם; רוגית – פאת שדה בחבל עזה; סלעים – ליד עטרת באיזור בנימין.

בנק הדואר – לתחרות עם הבנקים המסחריים

האוצר איבד השליטה

מאת שלמה קרמר, סופרו הכלכלי של „דבר" בירושלים

בנק הדואר יתחרה ככל הנראה בבנקים המסחריים במתן שירותים לציבור. כך עולה ממצב העניינים שנוצר בעקבות חקיקת חוק רשות הדואר.

במהלך החקיקה של חוק רשות הדואר עלו שתי תביעות מנוגדות. האחת של העובדים, לפיה ישתייך בנק הדואר לרשות הדואר והשניה של האוצר, לפיה יישאר בנק הדואר במסגרת ממשלתית.

העובדים תבעו את הקמתה של הרשות מסיבות ארגוניות, והאוצר עמד על דעתו, כי בנק הדואר יישאר במסגרת ממשלתית, על מנת שלא לאבד את השליטה בבנק ובכספי האוצר.

בפשרה שהושגה נקבע בחוק, כי היישות המשפטית של הבנק תשאר במסגרת הממשלה והארגון יהיה במסגרת רשות הדואר. על־פי החוק החדש יהיה המנהל הכללי של בנק הדואר עובד מדינה, שאיננו ממונה על העובדים של הבנק ועל מערך התפעול. תאומי האחריות לא נקבעו באופן מפורש ובשל כך שוררת מבוכה גדולה בעניין זה.

במשרד האוצר מעריכים, כי האוצר איבד אמנם את השליטה בבנק וכתוצאה מכך, יעבור הבנק בסופו של דבר לשליטת רשות הדואר.

סין סבורה: שמיר כראש ממשלה יקשה על תהליך השלום

בבטאון הרשמי „פקין רביו"

מאת יוסי מלמן סופר המדיני של „דבר"

סין סבורה, כי חילופי השלטון בישראל ומינויו של יצחק שמיר לראש ממשלה יקשו על תהליך השלום.

בטאון רשמי של ממשלת סין, „פקין רביו" בשפה האנגלית, מקדיש מאמר מיוחד בגיליונו האחרון לניתוח מדיניותה של ישראל, וקובע כי ביצוע הרוטציה יפגע בסיכויי השלום. מחבר המאמר מדגיש את מאמצי השלום של ראש הממשלה היוצא, שמעון פרס, ואת ניסיונותיו, כמו הפגישות עם נשיא מצרים ומלך מרוקו, להגיע להסדרים עם מדינות ערב.

הבטאון הסיני סבור, כי עתה עם כניסתו לתפקיד של יצחק שמיר, יקטנו סיכויי השלום במזרח־התיכון. פקין רביו, שעותק ממנו הגיע למכון לבנון בתל־אביב, מרחיב גם את ידיעתו לסיקור מדיניותה הכלכלית של ישראל ומשבח את הורדת האינפלציה והשיפור במאזן המסחרי.

עובדי מנועי בית־שמש שחררו את מנוע הלביא – יקיימו שביתת־שבת

מאת אריה אבידר, מלי זלינגר, חיים ביאור, שלמה קרמר סופרי „דבר"

עובדי „מנועי בית שמש" שחררו אתמול לקראת ערב את מנוע ה„לביא" ואיפשרו את חידוש ניסויי הפרוייקט „פאנטום הבשוטר". העובדים יקיימו היום שביתת־שבת במפעל עד בכניסת השבת. מאורעיים תושבת העיירה והעובדים יעלו להפגין מול משרדי ראש הממשלה, שם יישבו בעיון בסתור המפעל.

בתוך כך עבדה אתמול מיקד הפעילות למישור המפלגתי כאשר מזכירות תנועת החירות החליטה אמש לחייב את שריה לתמוך בהמשך קיום המפעל, ואילו ח"כ אליהו שפייזר דורש לקבל החלטה דומה במוסדות מפלגת העבודה. כן גובשה חזית של כל עיירות־הפיתוח בדרישה להמשך קיום „מנועי בית שמש".

אתמול התברר, כי ראש המועצה המקומית של בית־שמש, יהודה בן־זאב, הוא היחיד, שלו תכנית אופרטיבית להמשך קיום מפעל המנועים המקמי. דובר של שר התעשיה אריאל שרון הודה, בתשובה על שאלת סופר „דבר", כי אין למשרדו תכנית להפעלת „מנועי בית שמש".

ההחלטה על שחרור מנוע ה„לביא" לשם התקנתו ברגם־האב, שיבצע את טיסת־הבכורה, התקבלה אתמול אחר־הצהריים בעקבות הפצרות ראשי הפרוייקט וחיל־האוויר. דובר הועד הדגיש, כי העובדים אינם רוצים לשבש את המשך הפרוייקט ומשום כך הסתפקו במחוות־מחאה סמלית. חידוש הניסויים ב„פאנטום הבשופר", שבו מותקן מנוע ה„לביא" בצד המנוע התקני, התאפשר לאחר שצוות התחזוקה של „מנועי בית שמש" התייצב בבסיס חיל־האוויר שבו מתבצעים הניסויים.

שביתת־השבת – „ההת־בצרות" בלשון העובדים – היום היא צעד ראשון במאבק רצוף ונמרץ, שעליו הוחלט אמש בשעה מאוחרת במועצת פועלי בית שמש. ראש מטה המאבק יוסי גורן הודיע אמש, כי מחרתיים תושבת כל התעשייה בעיירה לשעתיים והעובדים יעלו להפגין מול משרד ראש הממשלה. אם תישאר בעינה ההחלטה על מינוי כונס נכסים, שבה רואים העובדים החלטה לחסל את המפעל, יגיע המאבק עד כדי סגירת בית־שמש לתקופה בלתי מוגבלת. בהמשך המאבק תושבת התעשייה בכל ערי־הפיתוח והיישובים ייסגרו

(המשך בעמ' 2)

هكذا من الاصل

هكذا من الأصل

חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות

"אמל": פתחנו במגעים עם ישראל כדי להחליף את הנווט

"תמורת כל השיעים והפלשתינאים העצורים בישראל"

מאת דן אבידן, כתב "דבר" לענייני ערבים

עאכיף חידר, ראש המחלקה המדינית בפוליטביורו של תנועת "אמל", אמר אתמול, כי תנועתו פתחה במגעים עם ישראל בתיווך הצלב האדום הבין-לאומי, לצורך החלפת נווט חיל האוויר – שנפל לאחרונה בידי השיעים – בעצירים שיעים ופלשתינאים הכלואים בישראל.

חידר אמר את הדברים במסיבת עיתונאים בביירות, שרובה יוחד להתקפות על ערפאת, "כפי שמסתפק לאחרונה פעולה עם הפלאנגות". יצויין שערפאת התראיין השבוע בתחנת הטלוויזיה של הפלאנגות ותקף בראיון את מנהיגי תנועת "אמל".

חידר אמר, שתנועת "אמל" הציעה לישראל להחליף את נווט חיל האוויר בכל העצירים השיעים והפלשתינאים המוחזקים בבתי-כלא בארץ.

הצעה זו הועברה, לדבריו, לידיעת ההנהגה בישראל באמצעות מתווכים מארגון "הצלב האדום" הבין-לאומי. ישראל טרם נתנה את תשובתה להצעה זו.

יצויין שב-7 בנובמבר גילה מנהיג תנועת "אמל", נביה ברי, לראשונה את דבר קיום המגעים העקיפים בין תנועתו להנהגה בישראל לצורך הסדרת עסקת חילופי שבויים.

בראיון, שהעניק ברי לעתון "אל-איתיחאד", היוצא לאור במפרץ הפרסי, רמז, כי תנועת "אמל" תעמוד על כך שבמסגרת עסקת חילופי השבויים תשחרר ישראל את כל העצירים השיעים, המוחזקים במתקן הכליאה של צד"ל, השוכן בכפר אל-ח'יאם באיזור רצועת הבטחון.

בנוסף לכך אמר ברי, שתנועתו תתבע את שחרור העצירים השיעים והפלשתינאים המוחזקים בבתי-כלא בארץ. הוא ציין שתביעתו לשחרור אנשי אש"ף מהכלא הישראלי עומדת בעינה על אף המלחמה המתנהלת בימים אלה בין השיעים לפלשתינאים בדרום-לבנון ובמערב-ביירות.

קיסר מתכוון למנות ועדה בודקת למשבר "אליאנס"

"אין בדעתי להסתפק במסקנות גפני"

מאת יצחק מרידור, סופר "דבר" בעמק

"אין בדעתי להסתפק במסקנותיו של ארנון גפני בנוגע למה שקרה ב"אליאנס", ובכוונתי למנות ועדה בודקת שתורכב משלושה חברים לפחות, בהם חייב בכיר הבקיא בנושאי עבודה ומשק, נציג של האגף לאיגוד מקצועי ונציג של חברת העובדים" – אמר אתמול מזכ"ל ההסתדרות, ישראל קיסר.

לדבריו, ועדה זאת תלמד את כל ההיבטים שהתרחשו ב"אליאנס", כולל פרשת הסגירה, היא תתבקש להגיש לו את מסקנותיה תוך שבועיים, והוא יביא את המסקנות יחד עם מסקנות גפני, יו"ר מועצת המנהלים של "כור", לדיון מחייב בוועדה המרכזת.

מזכ"ל ההסתדרות, ישראל קיסר, היה אתמול אורחה של התנועה הקיבוצית בעמק בית-שאן, המציינת עתה 50 שנה לראשית ההתיישבות של "חומה ומגדל". קיסר ביקר בבית-הספר המשותף האזורי בנווה-איתן ובקיבוצים מעוז-חיים, שלוחות וניר-דוד.

רופאי קופ"ח דורשים פגישה דחופה עם קיסר

בגלל "יצירת דעת-קהל עוינת נגד רופאי המוסד"

מאת דנקה הרניש, סופרת "דבר"

ראשי ארגון רופאי קופת-חולים הכללית מבקשים פגישה דחופה עם מזכ"ל ההסתדרות, ח"כ ישראל קיסר, ויו"ר ההנהלה המרכזית של קופ"ח, פרופ' חיים דורון.

"בשבועות האחרונים אנו עדים לגל גואה בתקשורת במטרה ליצור דעת קהל עוינת נגד רופאי המוסד" – נאמר במברק ששלחו אתמול ד"ר מרים צנגן, המייצגת את רופאי המרפאות, וד"ר חיים סולן המייצג את רופאי בתי החולים.

שני ראשי הארגון מציינים שהדבר גורם פגיעה קשה ועוול לציבור הרופאים, ובעיקר לרופאים הבכירים ולמנהלי מחלקות, "ציבור נאמן ומסור לחולים ולמוסד".

אמש בקונצרט

מצלול פולני מדויק

מאת יהודה כהן

אמש הופיעה בהיכל התרבות בתל-אביב התזמורת הקאמרית הפולנית, בניצוחו של יז'י מקסימיוק, והגישה תכנית מגוונת לכלי קשת, תחילה קונצ'רטו קרוסו מאת קורלי שבו בלטו פיאניסימות יפים.

הדיברטימנטו ק' 138 של מוצארט נוגן באורח אקדמי במקצת, ואילו באורח רומאנטי – בהתאם לאופיו – הוגש מחזור הקונצ'רטות לכנור, "ארבע העונות" מאת ויוואלדי עם הכנר הסולן הטוב קז'ישטוף יאקוביץ'.

מסמר הערב היתה היצירה הווירטואוזית, "פרלודיום ופוגה לשלושה-עשר קשתנים סולנים", מאת המלחין הפולני בן זמננו ויטולד לוטוסלאבסקי.

לתזמורת האורחת מצלול מגובש ומאוזן היטב, וזו למעשה מעלתה. היא מנגנת באומרה נקיה ובמשמעת גבוהה: מנצחה יז'י מקסימיוק, אמן בעל מרץ וסימניו הברורים מפטיסים נגינה [illegible]

ידידיו של הנייה פנו למצרים שתסכים לקבלו

מאת דני רובינשטיין, סופר "דבר" בירושלים

ידידיו של העתונאי אכרם הנייה מרמאללה ירושלים פנו בשבוע שעבר לשגרירות מצרים בתל-אביב, בבקשה שמצרים תסכים לקבלו, אם יחליט בית-המשפט לגרשו מהארץ.

בינתיים מסרו גורמי בטחון ישראלים, שהם ערים לעובדה, שאם הנייה יגורש לירדן נשקפת לו שם סכנה, נוכח עמדותיו הפוליטיות. הם מסרו כי קיימת אפשרות לגרשו גם למקום אחר.

4 מחברי המשלחת לרומניה – נחקרו

(ע). – ארבעת חברי משלחת השמאל לרומניה נחקרו אתמול במטה מחוז המרכז של המשטרה ברמלה.

רק שניים מהם הסכימו להשיב על כל שאלות החוקרים. בצאתם מבניין המשטרה מסרו הארבעה: לטיף דורי, יעל לוטן, אליעזר פיילר וראובן קמינר, שהם חתמו על ערבות עצמית בסך 500 ש"ח, כדי להבטיח את הופעתם להמשך החקירה אם תידרש.

"החקירה היתה חברית וידידותית ולא לוחצת", אמרו, וציינו כי היא נסבה בעיקר על פרטי המפגש שהיה ברומניה. קמינר אמר, שניצל את זכותו לשתוק וסירב להשיב לכל שאלה. הוא הודיע שאת שיש לו לומר הוא שומר לבית-המשפט, אם יועמד לדין.

ח"כ ויקטור שם-טוב מתאושש מניתוח-לב

מאת דנקה הרניש, סופרת "דבר"

שר הבריאות לשעבר, חבר הכנסת ויקטור שם-טוב ישוחרר בבריאה בעוד שבוע מבית-החולים בתל-השומר לאחר ניתוח-לב פתוח.

הניתוח בוצע ביום ד' השבוע באופן דחוף, לאחר שבבדיקות התגלתה החמרה במצבו.

את הניתוח ביצע פרופ' דני גור, מנהל מחלקת ניתוחי-לב. הרופאים מסרו, ששם-טוב "מתאושש בקצב מהיר", ואתמול הוגדר מצבו כ"טוב".

מאז סגירת "אתא" מתו שבעה עובדים מפוטרים בהתקפי-לב פתאומיים

מאת יוסי לייבוביץ', סופר "דבר" בגליל המערבי

שבעה מקרי מוות עקב התקפי-לב פתאומיים פקדו בשנה האחרונה את מי שפוטרו מאז שנסגרה תשלובת "אתא". עוד נודע על מקרה אחד של התאבדות ועשרות התקפי-לב אחרים.

מי שהיה יו"ר ועד עובדי "אתא", פיני גרוב, אומר בכתבת תחקיר שפורסמה במקומון "כל הקריות", המופץ באיזור הקריות, כי רבים מחבריו לעבודה לקו בדיכאונות נפשיים וחלק מהם עוברים טיפול פסיכיאטרי.

גרוב אמר בשלהי המאבק על סגירת "אתא" לשר הבריאות דאז מרדכי גור: "אתם, השרים, מוציאים פסקי-דין מוות על עובדי אתא". אמר, ולא ידע כמה צדק.

בספר הראשון של הוצאת "עמדה" שעל הקמתה הוכרז אתמול

זאב ז'בוטינסקי לא תמך ברעיון ארגון צבאי מחתרתי ולא ערער על המנדט הבריטי

מאת מספרת "דבר" לענייני תרבות

ספרה הראשון של ההוצאה החדשה "עמדה" (ליד בית-ברל ומכון שרת) שעל הקמתה הוכרז אתמול במסיבת עיתונאים, יעורר, כנראה, פולמוס חריף. מדובר ב"המיתולוגיה של הימין", מאת ההיסטוריון ד"ר יעקב שביט, המערער על כמה הנחות רווחות.

שביט מגלה בספרו כי ז'בוטינסקי לא ערער על חוקיות שלטון המנדט הבריטי בכלל, אלא רק הסתייג מכמה צעדים של השלטון הבריטי. אף שראשי אצ"ל הציגו את ז'בוטינסקי כאבי המרד, לצורך הפולמוס עם לח"י (שראה באברהם שטרן את יוזם תוכנית המרד), ז'בוטינסקי לא הגה את רעיון המאבק המזוין נגד בריטניה ולא תמך ברעיון ארגון צבאי מחתרתי. שביט מדגיש בספרו את עומק הפער בין עולמו התרבותי של ז'בוטינסקי לבין זה של רוב חסידיו.

פרק שלם בספר מוקדש לדרכו של מנחם בגין אל המרד בשנים 1938-1944. לדברי שביט, לא השתתף בגין בהקמת "התאים הזוטאים" של אצ"ל ולא עבר הכשרה צבאית.

במסיבת העיתונאים השתתפו יחיאל לקט, יו"ר מכון שרת ועורכי ספריית "עמדה", ההיסטוריון פרופ' שלמה בן-עמי ונתן רענן. לדבריהם, אין הספר החדש בבחינת תשובה לחוברות ההסברה שהפיץ באחרונה הליכוד. "המטרה איננה מאבק פוליטי", ציינו הדוברים. "המטרה חינוכית. באמצעות מחקר אקדמי בטולרנציה אנו מבקשים להבהיר את הבדלי הדעות בין השמאל לימין".

הספרים שייצאו לאור ב"ספרית עמדה" ידונו בנושאים פוליטיים–חברתיים וכלכליים. הספרים הבאים שיראו אור בהוצאה החדשה הם "אש"ף מול הציונות" מאת פנחס ענברי ו"כלכלה שיוויונית בישראל" מאת אסתר אלכסנדר.

האם מעוניינים בליכוד לפרק הרוטציה? שואלים ב"עבודה" בתגובה על החוברת

"תחת שלטון המערך נוצרו במדינה עוני מגוון, רמיסת הגאווה והכבוד..." – נכתב בין השאר בחוברת שפירסם הליכוד בנושאי חברה וכלכלה

מאת עליזה וולך, כתבת "דבר" לענייני מפלגות

"מפלגת העבודה לא הוציאה חוברת תגובה לחוברת שהוציא הליכוד, ואם ימשיך הליכוד בהפקת חוברות ברמה הזאת, יסייע בכך לתעמולת הבחירות של מפלגת העבודה".

כך מגיבה מפלגת העבודה על חוברת בנושאי חברה וכלכלה, שהפיץ השבוע אגף ההסברה של הליכוד, התוקפת את מפלגת העבודה ואת שמעון פרס בעיקר, על ביקורת שמתחו על הליכוד בנושאים אלה ועל "האמת" שמאחוריה.

יצויין, כי החוברת בנושאי חברה וכלכלה היא השלישית בסדרה שהוציא אגף ההסברה בשבועות האחרונים, והיא חלק מפעילות ההסברה בכתב של תנועת חירות. בראש אגף ההסברה של "חירות" עומד ח"כ רוני מילוא, ועל ההוצאה לאור של החוברות מופקדת לימור לבנת.

החוברות הקודמות, שאף הן לא היו חפות מהתקפות על פרס ומפלגת העבודה, לא משכו אליהן תשומת-לב רבה ולא גררו את תגובתה של מפלגת העבודה. הפעם לא עברה "העבודה" בשתיקה על החוברת.

"מאז קום הרוטציה ובחירת שמיר לראש הממשלה פעלה מפלגת העבודה באיפוק והצניעה ביקורת, כדי לאפשר לו להטביע את חותמו האישי, קודם שתבקר אותו ותתריע על מעשיו", נאמר בתגובת מפלגת העבודה. "החוברת של הליכוד היא כמוץ שהרוח תעיף אותו והוא יהיה כלא היה. הליכוד יודע, שעמדת הציבור השתנתה, וכי חרף כל ההשמצות והשקרים הוכיח פרס את יכולת המנהיגות הציבורית והפוליטית שלו".

עוד נאמר בתגובת מפלגת העבודה: "הליכוד יודע, שממשלת פרס הצילה חלק מהתוצאות הכלכליות והחברתיות הנוראות של שלטון הליכוד, כי חזר הערך לשקל וכי לא משתוללת אינפלציה נוראה, המלווה בשוחד ציבורי ישיר ובוטה למטרות השגת רוב בבחירות, בצורה שסיכנה את מעמד המדינה. במפלגת העבודה שואלים אם מישהו בליכוד מעוניין לפרק את הרוטציה".

בחוברת שהוציא הליכוד, בהתבונת של "דע מה תשיב", נאמר בין השאר: "תחת שלטון המערך נוצרו במדינה עוני מגוון, רמיסת הגאווה והכבוד של האדם העובד... מאז עלה הליכוד לשלטון חזרה הגאווה ללב האזרחים... בוטלה תחושת ההשפלה, ניתן שוויון ההזדמנויות".

נשיא בקצה העולם

חיים הרצוג המבקר עתה באיי טונגה, נפגש עם נציגי ממשל של איי מרשל

מאת חני אשד, שליח "דבר" למסעו של נשיא המדינה

"עצור את העולם ורד בטונגה" – אומרת חוברת הפרסומת התיירותית, שקידמה את פני נשיא המדינה חיים הרצוג ופמלייתו.

טונגה היא קבוצת איים טרופיים, עם דקלים עד קו הנוף ותופי רוטנה מתמשכים כאילו עד אין קץ. וזה באמת נראה כמו סוף העולם, או מתנצה לו – גם מבחינת המקום וגם מבחינת הזמן שכאילו עצר מלכת.

הנשיא הרצוג נפגש אתמול עם מלך טונגה שהוא אחד האנשים הגדולים והשמנים בעולם. המלוכה נוהגת בטונגה זה אלף שנה, והשושלת עמה נמנה המלך היא בת 150 שנה. שליש מהפרלמנט של טונגה מתמנה על-ידי המלך, שליש על-ידי משפחות האצולה הפיאודלית ורק שליש נבחר על-ידי העם. והעם אינו מחפש צרות: הוא ניזון היטב ובעל מזג טוב וחי מחוץ לזמן ולעולם עד להודעה חדשה.

האי טונגה נמצא מעבר לקו האורך 180, בערך באמצע האוקיאנוס השקט, ובעצם היינו צריכים להיות כאן בתאריך של אתמול. אולם למען הנוחות החליטה ממשלת טונגה להישאר מהצד המערבי של קו האורך הזה, ולהישאר בתאריך של היום ולא של אתמול. זה גם מה שהיא מנסה לעשות גם בתחומי פיתוח התיירות והחקלאות וכל היתר.

לפני שעזב את פיג'י, בדרכו לטונגה, נפגש נשיא המדינה עם נציגים של איי מרשל, שקיבלו עצמאות מהאמריקאים בחודש שעבר.

איי מרשל קיבלו יחד עם עצמאותם, גם מענק של 150 מיליון דולר ל-15 שנה מידי האמריקאים. מכיוון שהם מונים רק 140 אלף נפש הפזורים בכ-100 איים, שמשתרעים על שטח ענק באוקיאנוס השקט, לא יסבלו תושבי איי מרשל ממחסור בכסף.

תהיה להם בעיה מה לעשות עם הכסף הזה – איך להתגבר על בעיות התחבורה הימית והאווירית בין כל האיים שלהם, ואיך להבטיח את הגנת חופיהם ושטחי המים העצומים הנמצאים בשליטתם. הנציגים שנפגשו עם הנשיא הרצוג הביעו נכונות ורצון לכינון יחסים דיפלומטיים עם ישראל, מיד לאחר שהפרלמנט הנבחר החדש שלהם יאשר זאת. הם הביעו תקווה שישראל תציע להם פתרונות טכנולוגיים חדשים לכל הבעיות האמורות של תקשורת תחבורה הגנה וכו'.

את הפיצויים הגדולים מקבלים איי מרשל, בגין הניסויים הגרעיניים שנערכו באיי ביקיני אחרי מלחמת העולם השניה. איים אלה נגועים בנשורת הגרעינית, שאין לה מרפא, וכך כנראה יישארו עוד עשרות ואולי מאות שנים לעתיד.

בטונגה, נחתם ב-21 באוקטובר השנה הסכם רי"ג בין ארה"ב לבין 18 מדינות-האיים של איזור דרום-הפאסיפיק. בכך מנסה ארה"ב ברגע האחרון להציל הנותה ממשכת של עוד "חצר אחורית" שלה.

לאמיתו של דבר זוהי "חזית קדמית" נגד חדירה סובייטית מדינית, כלכלית, צבאית (ימית) ואיסטרטגית, וגם נגד השפעה לובית על האי ונואטו והאיים אחרים.

אתמול חזר הנשיא אל חופי אוסטרליה, למנוחה של יומיים בעיר הנופש טאונסוויל, שבמדינת קווינסלנד בצפון היבשת, ולאחריה ימשיך הנשיא בסיורו בתחנות הבאות עד לסיום הביקור בעוד שבוע ימים.

'סאנדי טיימס' הזהיר את ועננו

(המשך מעמ' 1)

למגרע בבטחון המדינה, ואילו כלל הסוביודיצה חל רק לאחר הגשת בקשת מעצר פלילית.

בפרקליטות המדינה שוררת הרגשה של חוסר נחת מהעובדה שמרדכי ועננו נעצר בצו מנהלי, שעד כה עשו בו שימוש רק בשטחים ובמקרה אחד בלבד – של הרב מאיר כהנא עוד לפני שנבחר לכנסת – גם בתחומי הקו הירוק.

השבוע פורסם כי עורך-הדין אמנון זכרוני היה נוכח בשבוע שעבר בדיון משפטי חשאי, שנערך בלשכתו של נשיא בית-המשפט המחוזי בירושלים, יהודה וייס. בדיון החליט השופט לאשר את הצו המנהלי שעליו חתם שר הבטחון יצחק רבין, המורה לעצור את מרדכי ועננו לתקופה של 30 יום. זכרוני, על-פי הפרסומים, הגיש ערר על החלטה זו והערר נדחה.

אם אכן עצור ועננו במעצר מנהלי, שאושר על ידי שופט 48 שעות לאחר שנעצר על-ידי שר הבטחון, הרי שהודעת הממשלה מכשילה בשני עניינים: א. אין זה נכון שמרדכי ועננו עצור על-פי צו שופט, כפי שנאמר, אלא בצו מנהלי של שר הבטחון. ב. לא נכון שחל כאן כלל הסוביודיצה, כפי שהודיע אליקים רובינשטיין, מזכיר הממשלה.

נודע, כי בימים הקרובים עומד היועץ המשפטי לממשלה, יוסף חריש, להגיש בקשה להארכת מעצרו של ועננו ב-30 יום נוספים.

דבר
DAVAR دافار
מאוחד עם "למרחב"
העורכת: חנה זמר
משנה לעורך: דוד פרדהצור
מזכיר מערכת: מרדכי ברקאי
מנהל כללי: אהרון קראוס
המו"ל – "דבר" בע"מ
נדפס בדפוס "דבר" בע"מ
המערכת והמנהלה: תל-אביב, רח' שינקין 45, ת.ד. 199, מ. 65233
טלפון 286141 (6 קווים)
מחלקת המודעות: טלפונים ישירים 286156, 281860, 298032
סניפים: ת"א, בית "דבר" רח' שינקין 45 טלפון 286141, מיקוד 65233
ירושלים: המערכת: רח' המלך ג'ורג' 16 בית מאזיה קומה ג' טלפון 242203 מ. 94229
חיפה: רח' הנביאים 27 טלפונים 3-642111, מ. 33104

עובדי מנועי בית-שמש

(המשך מעמ' 1)

תוך סולידריות עם פועלי בית-שמש.

ישיבת המזכירות של תנועת החירות, השולטת בבית-שמש התנהלה אתמול תוך מתיחות רבה. "מדוע צריכה ממשלתו של יצחק שמיר לעשות דבר, שממנו התחמקה ממשלתו של שמעון פרס"? נשאלו השרים שהשתתפו בדיון. המזכירות החליטה פה אחד לחייב את שרי חירות להצביע בישיבת הממשלה מחרתיים בעד המשך קיום "מנועי בית שמש". בו בזמן פנה יו"ר ועדת הכלכלה של הכנסת, אליהו שפייזר, אל מזכיר מפלגת העבודה בדרישה לכנס את הלשכה ולחייב את שרי המפלגה להבטיח את המשך קיום המפעל. "יהיה זה אות קין על מצחנו", אומר שפייזר, "אם מפעל מתקדם בעיירת פיתוח כדוגמת "מנועי בית שמש" ייסגר". שפייזר מאשים את הממשלה ואת ראשי המפעל בהידרדרות ותובע לחייב את "פרט אנד ויטני" לעמוד בהתחייבותה להזרים עבודות בהיקף מתאים ל"מנועי בית שמש".

שלשום התכנסו שרי הליכוד וגם בדיון זה גברו קולות השרים המחייבים את המשך קיום המפעל. ראש-הממשלה יצחק שמיר הבטיח בתום הדיון ללמוד את הנושא ולשקול בחיוב הצעות לביטול ההחלטה על מינוי כונס נכסים. בחוגים פרלמנטריים וממשלתיים גברה אתמול הנטיה להעביר את "מנועי בית-שמש" לידי התעשייה האווירית, הנחשבת למסגרת הטבעית להפעלתו.

ועדת התעסוקה של ההסתדרות, בראשות עליזה תמיר, פנתה אתמול לראש הממשלה יצחק שמיר, בתביעה לדחות את הדיון בממשלה בעניין העברת "מנועי בית שמש" לכינוס נכסים.

ועדת התעסוקה דורשת שלפני כל דיון יתאפשר לנציגי בית-שמש ולנציגי העובדים להבהיר את עמדתם נגד כינוס הנכסים.

"כל החלטות הממשלה בזכות צמיחת המשק ועידוד מפעלים עתירי טכנולוגיה, עומדות עתה למבחן בפרשה זו של 'מנועי בית שמש'", אמר אתמול יו"ר האגף לאיגוד מקצועי בהסתדרות, חיים הברפלד.

חברת הכנסת חייקה גרוסמן התריעה אתמול על הסכנה שבהחלטה למנות כונס נכסים למפעל מנועי בית-שמש. החלטה זו, אמרה, מעידה על שיטה, שהיא תוצאה של מדיניות קפיטליסטית.

חברת הכנסת הגישה הצעה דחופה לסדר היום של הכנסת בעניין הסכנה הנשקפת למצב התעסוקה בבית-שמש אם ייסגר מפעל המנועים.

ארה"ב תפרסם בקרוב העיצומים נגד סוריה

מאת אמנון דנקנר, שליח "דבר" בארה"ב

וואשינגטון (מיוחד ל"דבר"). – הבית הלבן עומד להודיע בקרוב מאוד על עיצומים שתנקוט ארה"ב נגד סוריה בשל מעורבותה במעשי טרור. בוואשינגטון מניחים כי ההודעה על העיצומים תימסר לקראת ביקורה בארה"ב מחר של ראש ממשלת בריטניה, מארגרט תאצ'ר. מקורות במחלקת המדינה מסרו אתמול פרטים על חלק מההצעות לעיצומים, המונחות על שולחנו של הנשיא.

• קיצוצים ניכרים בכוח-האדם של שגרירות ארה"ב בדמשק וקיצוצים דומים בשגרירות הסורית בוואשינגטון; • אי החזרתו לדמשק של שגריר ארה"ב לסוריה שנקרא חזרה לוואשינגטון לפני שלושה שבועות; • איסור על מכירת חלקי חילוף למטוסים אזרחיים סוריים; • הגבלות על מכירת ציוד טכנולוגי מתקדם לסוריה; • ביטול אשראים אמריקאיים ליבוא סחורות מתוצרת ארה"ב לסוריה.

בוואשינגטון העריכו כי הבית הלבן מקווה שעמדה תקיפה שלו כלפי סוריה תציב אותו מחדש כמתנגד חסר-פשרות לטרור, תדמית שנפגעה קשות עם הגילויים על המשא ומתן לשחרור בני הערובה בלבנון ועיסקות הנשק עם איראן שהיו כרוכות בו. עם זאת אמרו פקידים במחלקת המדינה כי ארה"ב עדיין מעוניינת בערוצי תקשורת פתוחים עם סוריה ולפיכך לא יהיו העיצומים חמורים.

שני מחבלים נהרגו בהיתקלות עם כוח צה"ל מצפון לחצביה

מאת שמעון וייס, סופר "דבר" בצפון

שני מחבלים נהרגו אתמול בלילה בהיתקלות עם כוח צה"ל מצפון לעיירה הדרוזית חצביה בגזרה המזרחית של רצועת הבטחון. לכוח צה"ל לא היו נפגעים.

ליד גופות המחבלים נתגלו כלי-נשק, רובי קלצ'ניקוב אפודי-קרב ותמונה של האייתוללה חומייני, המלמדת כי היו קשורים, כנראה, לארגון חיזבאללה השיעי הקיצוני.

התקרית אירעה כאשר בשעות הלילה המאוחרות של יום אתמול, זיהה כוח של צה"ל את החוליה ופתח לעברה באש.

אמנה בין אוסטריה ואיטליה לשיתוף פעולה נגד טרור

מאת ריטה קדר, סופרת "דבר" בווינה

וינה (מיוחד ל"דבר"). – אמנה לשיתוף פעולה בין אוסטריה ואיטליה בכל הנוגע למלחמה בטרור, בסחר הבין-לאומי ובסחר סמים נחתמה בווינה ביום ד'.

במסגרת הסכם זה תוקם ועדת מומחים שתעסוק בקביעות בטיפול מעשי בנושאים הללו. שיתוף הפעולה בין וינה לרומא התהדק מאז דצמבר שעבר, שבו נערכו התקפות טרור רצחניות בשדות התעופה בערים אלה.

שרי הפנים של שתי המדינות, אשר יזמו את חתימת האמנה, משתפים פעולה במלחמה נגד הטרור בזירה הבין-לאומית, וניהלו את הדיונים שהתקיימו בנושא זה במסגרת ועדת אירופה בתחילת החודש בשטרסבורג.

שר הפנים האיטלקי אמר, כי רק על-ידי הסכמה הדדית ורוח של אחדה אמיתית יוכל המערב להתגבר על סכנת הטרור ולהבטיח את זכויות תושביו לחיות בשקט ללא תוקפנות מן החוץ. לדבריו פועלים הטרוריסטים במגמה לשבור את הסולידאריות של הארצות החופשיות ולסכסך ביניהן.

שני השרים אמרו, כי בעת האחרונה אכן הצליחו הטרוריסטים במזימותיהם. חוסר הנכונות של ארצות המערב להוציא את המסקנות הדרושות, לגבי ארצות כמו לוב וסוריה, עמדתה הבלתי מוכנת של צרפת ושיטות מסויימות של ארה"ב, גורמות לכך שהברית נגד הטרור הולכת ונחלשת.

בסיוני קורא ליישם ההחלטה על כינון ועידה בין-לאומית

מאת אריאלה ראובני, סופרת "דבר"

שגריר מצרים בישראל מוחמד בסיוני אמר אמש בחיפה, כי יש ליישם את ההחלטה החשובה שהתקבלה בוועידת הפסגה באלכסנדריה, בין מובארק ופרס בדבר כינון ועידת שלום בין-לאומית.

למצרים, אמר בסיוני יש תפקיד חשוב בנושא זה בתוקף ההיסטוריה המצרית, האסטרטגיה של מובארק, והקשרים הטובים שיש לה עם חוסיין, ערפאת, ארה"ב, ברה"מ וארצות ערביות אחרות. הדברים נאמרו בקבלת-פנים שנערכה לשגריר בבית-הגפן, המרכז הערבי-יהודי בחיפה.

בקבלת-הפנים השתתפו גם ראש עיריית חיפה אריה גוראל, הרב הראשי האשכנזי של חיפה שאר-ישוב כהן וראשי העדות הקתולית, המוסלמית והדרוזית.

השגריר אמר, כי השלום הוא משאת נפשם של המצרים ושל הישראלים וכאשר חתם סאדאת על הסכם שלום עם ישראל הוא ראה לנגד עיניו חתימת הסכם כולל באיזור.

סאדאת שניחן בראיה פוליטית, אמר בסיוני, הגיע לכלל הכרה, כי אין להתעלם מקיומה של ישראל ובכדי להגיע להידברות עימה יש לעקוף את נהלי האיבה. מדינות ערב צריכות להפיק לקחים מניסיונה של מצרים, שניהלה הן מלחמות והן שלום עם ישראל.

רייגן: נמשיך במגעים

(המשך מעמ' 1)

אז היועץ לבטחון לאומי בבית הלבן, רוברט מקפרליין, בוושינגטון והציע לו ליצור קשר עם איראני בשם מנוצ'אר גורבאניפאר, משום שלפי דברי קמחי, יש לו קשרים למי שמיועד להיות יורשו של חומייני, האייתוללה חוסיין עלי מונטאזרי, ולראש ממשלתה של איראן, מיר חוסיין מוסאווי. קמחי אמר למקפרליין כי האיראנים ירצו הוכחה לרצונה הטוב של ארה"ב והציע כי ישקלו חלקי חילוף לנשק מתוצרת ארה"ב הנמצא בשימוש צבא איראן. מקפרליין השיב לו כי ארה"ב אינה יכולה לעשות זאת, ואז שאל אותו קמחי אם ארה"ב תמשיך לספק לישראל נשק, אם ישראל תספק נשק לאיראן. מקפרליין השיב, כי ארה"ב לא תמלא את מלאיה של ישראל בנשק שתספק זו לאיראן, אולם היא תמשיך באספקת הנשק לישראל.

בדצמבר שעבר נפגשו בלונדון מקפרליין, קמחי וגורבאניפאר ואז העלה לראשונה המתווך האיראני את הצעת העיסקה של נשק תמורת שיחרור בני-ערובה. מקפרליין דחה את הרעיון, אולם אמר לבן-שיחו כי ארה"ב מעוניינת בדיאלוג עם איראן. בסופו של דבר, נמשכו המגעים דרך המתווך האיראני ופקידים איראנים בכירים והם שהביאו לביצוע העסקות. "וול סטריט ג'ורנאל" מוסר כי למרות שהאיראנים לא הביאו לשחרור שני בני ערובה נוספים בניגוד להתחייבותם, נמשכים עתה מגעים בין פקידים אמריקאים ואיראנים באירופה.

איש המפתח

פרטים חדשים על עסקות הנשק של ארצות-הברית וישראל עם איראן נמסרו לסופר "דבר" על-ידי מקורות של גולים איראנים יודעי דבר. המקורות מסרו, כי איש המפתח במגעים היה סירוס האשמי, סוחר-נשק איראני, שפעל בלונדון ובניו-יורק ונרצח בדצמבר 1985 בלונדון על-ידי שליחי "המחנה הקיצוני" של טהראן.

האשמי היה בן-דודו של יושב-ראש הפרלמנט האיראני האייתוללה ראפסנג'אני, ראש הסיעה "המתונה", שהוזה במגעים עם ארה"ב, והיה ממקורביו של שר ההגנה לשעבר במשטר חומייני, האדמירל מאדאני, הגולה בצרפת.

האשמי, שפעל בארצות-הברית כבר ב-1980, פיתח קשרים עם מי שהיה שר המשפטים בממשל פורד וניכסון, אליוט ריצ'רדסון ב-1984. מכירת הנשק במסגרת קשר ישיר בין איראן לממשל האמריקאי החלה בספטמבר 1985 וכעבור חודשיים נרצח האשמי.

בפברואר 1985 שיגרה איראן לארצות-הברית את שר החוץ לשעבר איבראהים יאזדי, אשר קיים פגישות רבות עם אנשי המועצה לבטחון לאומי, ובעיקר עם לויטננט-קולונל אוליבר נורת, ראש המדור הפוליטי-צבאי של המועצה.

ארצות-הברית שיגרה לטהראן את רוברט מקפרליין. על-פי גרסה אחת ביקר מקפרליין בטהראן פעם אחת, ביולי השנה. לפי גרסה שניה, ביקר שם פעמיים. משלוחי הנשק והחלפים, תמורתם שוחררו בני ערובה אמריקאים, נשלחו באמצעות מטוסי "גאלאקסי", שהמריאו מן הבסיס האמריקאי קלארק בפיליפינים. ישראל העבירה את המשלוחים למדריד, לאיטליה או לדנמרק ומשם הם הועברו לאיראן, בדרך-כלל בספינות. ידוע כי פעמיים הועבר הנשק במטוס.

המקורות האיראנים סיפרו, כי עד לתחילת כהונתה של ממשלת האחדות הלאומית סיפקה ישראל נשק לאיראן ביוזמתה. שמעון פרס הורה, כשנכנס לתפקידו, להפסיק את המשלוחים והם חודשו ביוזמת האמריקאים רק בסוף 1985.

בקרב הגולים האיראנים יש מי המתנגד לאספקת נשק לאיראן ומי שתומך בכך. הגורמים המקורבים לעיראק מתנגדים למשלוחים. עמם נמנים ראש הממשלה לשעבר שהפור בחטיאר וארגון המג'אהדין, בראשותו של מסעוד ראג'אוי, שגורש על-ידי שלטונות צרפת לבגדאד. הגורמים המונרכיסטים, המתרכזים סביב בנו של השאה רזה פהלוי והלאומנים, בהם האדמירל מאדאני, תומכים באספקת נשק לאיראן, כדי לסייע לה.

עלי כהן, סופר "דבר" בדנמרק מוסר: קופנהאגן (מיוחד ל"דבר"). – מזכיר איגוד הימאים הדנים, הנריק ברלוב, מסר לכמה עתונים דניים, כי "לפחות 60 אוניות מחברות שונות של אוניות, נושאות דגל דנמארק, העבירו משלוחי נשק לאיראן מאז פרוץ מלחמת איראן-עיראק.

יש הוכחות לכך שחברת "אם.אם. מולר" העסיקה אוניותיה במשלוחים כאלה. ב-29 באוקטובר הפליגה האניה "מרסק אסטור" מנמל הנאי שבמפרץ הפרסי ליעד בלתי ידוע עם משלוח נשק, שהועמס שם. האניה שבה ריקה ממטענה כעבור שלושה ימים. בדיקה מעלה שאפשר להגיע ולחזור בפרק זמן זה רק לנמל בנדר עבאס שבאיראן.

גם שצירנסקי הגיע בעסקה

שר הבטחון הצהיר אתמול שישראל מוכרת נשק ומערכות לחימה שאינם מתוצרת ארה"ב, בלי לדווח על-כך או להיוועץ בכך עם גורמים אמריקאים, והיא מוכרת נשק אמריקאי או כזה המכיל רכיבים אמריקאים, אך ורק בתיאום ובאישור ארה"ב. הדברים אלה אמר יצחק רבין אמש, בדברו בפני פורום חברות הביטוח במלון "דן" בתל-אביב.

בהידרשו לשאלת מכירות הנשק לאיראן ולביקורת שנמתחה על כך הדגיש: "אנחנו דיברנו הרבה ולא למה ומתי נמכור נשק שלנו. בכל המקרים עדיף שלא לספר. איננו רואים עצמנו חייבים דיווח למישהו בעולם".

שר הבטחון הסביר, כי ישראל נזקקת לעזרת ידידיה כפי שהיא מצפה שיזדקקו לעזרתה. "תמיד האמנתי שמדינה צריכה להעניק מבצע צבאי לחילוץ בני ערובה, גם במחיר נפגעים, אך גם לא ראיתי לעצמי זכות מוסרית, לא לעשות דבר אם אין אופציה צבאית", אמר שר הבטחון. הוסיף: "גם שצירנסקי לא הגיע הנה אלא כחלק מעסקה".

משקיעים מתעניינים ברכישת "פרי-זה"

מאת משה גבע, סופר הכלכלי של "דבר"

משקיע אמריקאי בעל נכסים בארץ מתעניין ברכישת מפעל "פרי-זה" בחדרה המצוי בכינוס נכסים. אתמול ביקר המשקיע במפעל ובדק את מצבו עם מנהל המפעל, אבי מגנר.

בתוך כך נוהלו מגעים גם עם גורמים נוספים בענף המזון ביניהם "בור מזון", החברות "גת" בבעלות קיבוץ גבעת חיים, "פרדס" ו"יכין". שווי המפעל מוערך ב-8 עד 10 מיליון דולר.

הננו משתתפים בצערו של
הח' ששון אפרתי
על מות
אמו ז"ל
הוועד הפועל של ההסתדרות
וחבר עובדיו

רמב"ם: אי אפשר לעשות סטטיסטיקות על סמך שני ניתוחים

להמשיך בהשתלות – קוראה משפחת שרייר שעמדה ליד מיטתו של אליהו

מערכות הגוף של מושתל הכבד השני בן ה־59 לא התאוששו מן הניתוח

מאת אריאלה ראובני, מדור „דבר"

מושתל הכבד השני ברמב"ם, אליהו שרייר, בן 59 ממושב שורש ליד ירושלים, מת אתמול בשעה 13.15, 18 יום לאחר שנותח.

שרייר נאבק על חייו יחד עם הצוות הרפואי, בראשותו של ד"ר יגאל קם, לאחר סיבוך שנגרם כתוצאה מזיהום קשה לקראת סיומו של הניתוח ואשר בגינו נאלצו להפסיק. שרייר הוחזר לחדר הניתוח כעבור 24 שעות לאחר שהזיהום נעצר על־ידי טיפול רפואי, שבו הופעל לחץ בבטנו של המנותח והוחדרו חבישות. הניתוח הסתיים כעבור שעות אחדות כשהכבד מתפקד כהלכה. לאחר הניתוח אף הסתמנה התייצבות במצבו של שרייר, אולם כעבור ימים אחדים חלה הידרדרות ומערכות הגוף, הכליות, הלב, הריאות וכלי הדם לא התאוששו. בימים האחרונים חלה הידרדרות נוספת והחולה נזקק למכונת הנשמה.

הודעה על פטירתו של שרייר נמסרה אתמול בצהריים לשרת הבריאות, שושנה ארבלי־אלמוזלינו, ולהנהלת משרדה. שרת הבריאות ומנכ"ל המשרד הביעו צער על מותו של שרייר, אולם עודדו את רוחו של הצוות הרפואי של רמב"ם. „אל תיפול רוחכם" – אמרה שרת הבריאות למנהל רמב"ם, ד"ר א. סטינגר וביקשה ממנו להעביר את הודעתה לד"ר קם ולצוות הרפואי של בית־החולים.

גם בני משפחתו של שרייר שהיו ליד מיטתו ברגעיו האחרונים, רעייתו טובה, בניו עמוס ויהודה, ובתו אדנה, אמרו כי על בית החולים להמשיך בניתוחי השתלות כבד.

מהנהלת בית־החולים רמב"ם נמסר אתמול, כי בית־החולים ימשיך בתוכנית ניתוחי השתלות כבד בתיאום עם משרד הבריאות וביישום התוכנית לבנייתו של מרכז להשתלות כבד בקומה השמינית של הבניין החדש. כיום רשומים עשרה חולים מחלקי הארץ השונים כמועמדים לניתוחי השתלת כבד והם נמצאים במעקב אצל ד"ר יגאל קם, שביצע את ניתוחי השתלות הכבד בגופם של מיזה שיכמנטר ואליהו שרייר. סוגי הדם של המועמדים להשתלת כבד ופרטים אחרים על מצב בריאותם מאוחסנים במחשב ויש נהלים המאפשרים לאתר תוך זמן קצר ביותר כל אחד מהמועמדים, אם וכאשר יימצא תורם מתאים.

לפי ההערכה המקובלת כיום בעולם, נזקקים כ־20 איש על כל מיליון להשתלות כבד. בישראל ייזוקקו, אפוא, להשתלות כבד כ־60 עד 80 חולים בשנה.

אליהו שרייר חלה במחלת שחמת הכבד לפני שלוש שנים ובאחרונה נזקק לאישפוז ב„הדסה" אחת לחודש. הוא ירד במשקלו, סבל מעייפות וחולשה, ולאחר שנאלץ להפסיק את עבודתו כמנהל כוח־אדם בענף המלונאות הביע את רצונו להינתח בארץ ואף היה מוכן להיות המנותח הראשון. בניו, עמוס ויהודה, סיפרו כי האב רצה בניתוח בידעו כי זה הפתרון היחיד למחלתו, שהחמירה בעת האחרונה. בדרך לבית־החולים, סיפרו בניו, שמר האב על מוראל גבוה, הביע אופטימיות ואף התבדח. הבנים סיפרו עוד, כי לפני שהוחלט על ביצוע ניתוח ההשתלה ברמב"ם, התעניינה המשפחה באפשרות של עריכת ניתוח באחד המרכזים הידועים בחו"ל, אולם היה להם ברור כי לא יוכלו לעמוד במשימה מסיבות תקציביות.

● אליהו שרייר

רופאים בבית־החולים רמב"ם הגיבו אתמול על הביקורת שנמתחה על המוסד בנושא השתלות כבד, באומרם כי אי־אפשר לעשות סטטיסטיקות על סמך שני ניתוחים. הם ציינו כי באחד המרכזים הידועים בחו"ל לניתוחי השתלת כבד הסתיימו ארבעת הניתוחים הראשונים במות החולים. עם זאת, ממשיכים בעולם לבצע כיום אלפי ניתוחים של השתלות כבד.

בבית־החולים רמב"ם נערכו בימים האחרונים דיונים בנושא השתלות כבד והופקו לקחים. התחשיב של שני ניתוחי השתלות הכבד ברמב"ם מגיע לכ־18,000 דולר לניתוח.

נודע כי חולת כבד ישראלית, נשואה, בת 26 שנשלחה לניתוח השתלת כבד באנגליה על־ידי בית־החולים „קפלן", עוד לפני שהוחל בביצוע השתלות כבד ברמב"ם, מתה באחרונה תוך כדי המתנה לתורם מתאים.

רווחי קרנות השתלמות פטורים ממס – קבע בית־המשפט העליון

הרכב מיוחד של 5 שופטים דחה עתירת נציב מס הכנסה נגד פסק־דין של בית־המשפט העליון

(ע). – בית־המשפט העליון, בהרכב מיוחד של חמישה שופטים, דחה אתמול עתירה של נציב מס ההכנסה על פסק־הדין של בית־המשפט העליון, וקבע כי ריבית הפרשי הצמדה ורווחים אחרים שקיבל עובד, ומקורן בתשלומי המעביד לקרן השתלמות תקציבית – פטורים ממס הכנסה.

ד"ר מיכה בר־זאב, חוקר במכון הטכניוני בית־דגן, היה חבר בקרן השתלמות לעובדי מחקר במקום עבודתו. בפועל לא העביר המעביד כספים לקרן זו, אלא הנהיל רישום חשבונאי ביתרות המשכורת של המעביד, וחשבונו זוכה בתחילת כל שנת תקציב. בר־זאב פרש ב־1981 מן העבודה והקרן העבירה אליו את יתרות כספו בניכוי של 60 אחוז מס הכנסה. לטענתו, לא נעשה הניכוי כדין. לטענת נציב המס, חל הניכוי רק לגבי קרנות השתלמות המתנהלות בקופה נפרדת, אליה משולם הכסף בפועל.

בית־המשפט המחוזי ובית־המשפט העליון קיבלו את טענת בר־זאב, כי הניכוי לא בוצע כחוק, ועל כך עתר נציב המס בפני הרכב מיוחד של בית־המשפט העליון. בראש ההרכב המיוחד ישב נשיא בית־המשפט העליון, השופט מאיר שמגר, שכתב את ההחלטה ועימו מ"מ הנשיא, השופטת מרים בן־פורת והשופטים משה בייסקי, שלמה לוין ואברהם חלימה. ההחלטה לדחות את העתירה התקבלה פה אחד.

המחלוקת בין הצדדים נסבה בעיקר סביב השאלה, האם הרווחים שנצברו מן הקרן פטורים ממס. נציב המס טען, כי כל עוד הכסף מיועד לצורכי השתלמות מקצועית – הוא פטור ממס, אך כאשר הקרן נפדית בשל פרישה, יש לראות בה הכנסת עבודה ולגבות מס על הרווחים. בר־זאב טען לעומתו, כי החוק פוטר מניכוי מס על רווחי הקרן, בלי תלות במטרה לשמה נפדה הכסף מן הקרן.

השופט שמגר ציין, כי החוק אינו קובע לאילו צרכים רשאי למשוך העובד את הכסף מקרן השתלמות. הוא קובע, כי הכסף הנצבר לזכות העובד בקרנות אלה הוא חלק משכר עבודתו, שקבלתו נדחית לפרקי זמן וגם המחוקק מצידו, מעודד רווחה זו על־ידי הקניית פטור לקרן עצמה והן על הרווחים הנצברים עליהם. לא שיקולי השתלמות מקצועית מנחים כאן, אלא שיקולי שכר ומדיניות חיסכון – כתב עוד שמגר.

ועידת חד"ש מחר בנצרת

מאת מוחמד חלילה, סופר „דבר"

הוועידה השניה של חד"ש תיערך מחר בנצרת. ישתתפו כ־600 צירים מ־100 סניפים. 75 אחוז מן הצירים ערבים. דובר חד"ש, עוזי בורשטיין, מסר שהוועידה תתמקד בדיון על בעיות המזרח התיכון ותתווה את מדיניות חד"ש לשנים הבאות. כן אמר כי הוועידה תביע תמיכה במפגש אנשי שמאל עם אנשי אש"ף בבוקרשט ותקרא להרחבת מעגל המפגשים מסוג זה.

פסק הדין במשפט יערי־גרנות במחצית דצמבר

(ע). – פסק הדין במשפטם של חווה יערי ואביבה גרנות, המואשמות ברצח בכוונה תחילה של התיירת מלה מלבסקי בחוף תל ברוך, ינתן במחצית השניה של דצמבר הקרוב, כך הודיעה אתמול נשיאת בית המשפט המחוזי בתל אביב, חנה אבנור, הדנה בתיק זה עם השופטים ישראל גלעדי ויוסף גולדברג.

השופטת אבנור מסרה הודעתה בתום הדיון המשפטי שארך כמה חודשים והסתיים אתמול בצהריים בסיכומי סניגוריה של חווה יערי.

בתום סיכומיהם חזרו הסניגורים של יערי, עוה"ד דוד מקרין וד"ר ערנה קפלן, ובקשו מבית המשפט לקבוע כי בכל מקרה לא היה כאן רצח, ולכל היותר ניתן להאשים את מרשתם בהריגה.

המועצה להימורים קיבלה רק אישור זמני לתקציב

ועדת הכספים של הכנסת נמנעה אתמול ממתן אישור לתקציב השנתי של המועצה להימורים בספורט, והסתפקה באישור זמני ל־3 חודשים בלבד.

הוועדה קיבלה פה אחד את הצעת ח"כ יאיר צבן ממפ"ם, לכונן ועדת משנה מיוחדת שתדון באופן יסודי בתקציב המועצה, ותנצל את סמכותה התקציבית כדי להשפיע על הקצאת משאבים בתחום הספורט, תוך שיתוף פעולה עם ועדת הספורט של הכנסת.

חברי הוועדה, שהשתתפו בדיון גילו מודעות מהעיוותים בהקצאת המשאבים לענפי הספורט השונים – מצד המועצה להסדר הימורים.

ראש עיריית דימונה מציע:

„עיירת שדה" במקום „עיירת פיתוח"

מאת אמיר רוזנבליט, סופר „דבר" בנגב

ראש עיריית דימונה, אלי הללי, פתח במערכה ציבורית שמטרתה למחוק מהלכסיקון הלאומי בישראל את המונח „עיירת פיתוח".

בהודעה לעיתונות שנמסרה אתמול מלשכת ראש העירייה, נאמר: „בישראל חוגגים בימים אלה 100 שנה להולדת דוד בן־גוריון, האיש המנהיג שבזכות תושייתו וחושו העיתי המדיני שלו הוקמה מדינת ישראל. מרגע הצטרפותו לקיבוץ שדה־בוקר בנגב, ראה בן־גוריון בנגב־ארץ זה אתגר חשוב בפיתוח הארץ בכלל ובהגשמת הציונות בפרט. המונח 'עיירת פיתוח' שהשתרש בלכסיקון הלאומי של ישראל, היה ביטוי למצב ששרר במדינה בראשית דרכה, החל מסוף שנות ה־50. כיום, כאשר מדינת ישראל מתקרבת לשנתה ה־40, אין עוד מקום לכנות את עיירות העולים שהוקמו בימיה הראשונים של המדינה בשם 'עיירות־פיתוח'. דבר זה פוגם בתדמיתן של העיירות בעיני התושבים עצמם ובעיני תושבי הארץ כולה. יש לפעול בדחיפות לשרש את המונח הזה מן הלכסיקון הלאומי ולעשות למען מחיקתו מהתודעה הציבורית בישראל".

ראש עיריית דימונה עומד להעלות את הנושא לדיון בפורום של מועצת נבחרי הנגב שיתכנס בשבוע הבא בעיר. הללי מציע לכנות את כל הערים הקטנות בישראל, שאוכלוסייתן אינה עולה על 100 אלף תושבים בשם „ערי שדה", מונח המקובל גם במדינות אחרות בעולם, והבא לציין את הפריפריה האורבנית שמחוץ לערים הגדולות. הצעתו של הללי תובא גם בפני שר הפנים, הרב יצחק פרץ, בתוספת משאלה שמשרד הפנים יירתם ויסייע למערכה הציבורית לשיפור תדמית של עיירות השדה בישראל.

משרד החקלאות ישקול בקשת ספרד לשיתוף פעולה חקלאי

מאת דויד מרשיוב, סופר „דבר" לענייני חקלאות

ספרד מעוניינת בידע ובמומחים מישראל בנושאי שימוש אופטימלי במים, השקיית גידולים חקלאיים במים מלוחים וגידולים באדמות מלוחות.

דבר זה התברר לסגן שר החקלאות, ח"כ אברהם כץ־עוז, שהיה אורח ממשלת ספרד במשך שבוע ימים.

כץ־עוז מסר ל„דבר", כי הספרדים מעוניינים בידע מקצועי ואגרוטכני בתחום מוצרי בעלי־חיים, כגון בקר לחלב, צאן ועופות. עוד מעוניינים הספרדים לבחון במשותף את האפשרות של פיתוח שווקים לפירות שבהם יש עניין משותף לספרד ולישראל, כגון אבוקדו.

משרד החקלאות הישראלי ישקול נושאים אלה ואם המסקנה תהיה חיובית – יהיה עליו לפעול להשגת הסכם על כך בין הממשלות.

אין סיכוי לחוק גרמני לפיצוי „תאומי מנגלה"

מאת זאב סטרומינסקי, סופר „דבר" בגרמניה

בון (מיוחד ל„דבר"). – אין סיכוי לחקיקה במערב־גרמניה לתשלום פיצויים ל„תאומי מנגלה" – כך אמר לח"כ יצחק ארצי יו"ר הסיעה הסוציאל־דמוקרטית בבונדסטג, הנס יאאכים פוגל.

עם זאת הבטיח פוגל שהסוציאל־דמוקרטים יפעלו לתשלום „פיצויים ל„תאומי מנגלה" בדרכים אחרות לאחר הבחירות הכלליות בגרמניה בעוד חודשיים וחצי.

הערכת מומחה

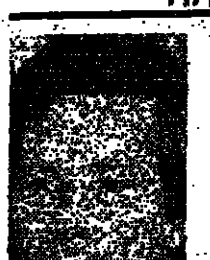

בתום חמש שנות שלטונו הראשונות של הנשיא מובארק במצרים מעריך הפרופ' שמעון שמיר (בתמונה) שאין לצפות ליוזמות חדשניות של הנשיא, העשויות לחלץ את משטרו ממצוקות היסוד שלו. בהרצאה באוניברסיטת תל־אביב אמר הפרופ' שמיר כי מתוקף מרחב התימרון המצומצם של מובארק הנובע מבעיותיה הסבוכות של מצרים פועל הנשיא בעיקר לבלימת משברים ולמניעת קבלת החלטות העלולות להביא להתמוטטות משטרו. הפרופ' שמיר – ששהה תקופה ממושכת במצרים – טען שמובארק הוא שליט פרגמטי וחדיד, חסר חזון אידיאולוגי כקודמיו, הפועל במערכת אילוצים מורכבת. מערכת אילוצים זו נובעת בין השאר מהתחזקות הזרם האיסלאמי הפונדמנטליסטי, מתלותה של מצרים בסיוע כלכלי אמריקאי מסיבי, ומחוסר יכולתו של מובארק לנקוט כמעט שום יוזמה חדשנית מבלי לעורר ביקורת. הפרופ' שמיר ציין כי דווקא ההישגים המוגבלים של משטר מובארק, כגון הרחבת תהליך הדמוקרטיזציה במצרים, הם אלה העלולים ליצור בטווח הארוך יותר סיכונים פוטנציאליים ליציבות משטרו.

דן אבידן

השגריר והתעשיינים

נשיא התאחדות התעשיינים דב לאוטמן אירח את שגריר ספרד בישראל, מר פדרו לופז אגירה בהתאחדות התעשיינים. בארוע השתתפו גם מנכ"ל ההתאחדות ארנון מיברג ומנכ"ל האגף הכלכלי בהתאחדות ומנכ"ל חב' דים הולנדו איזן. השגריר הספרדי תיאר בפני לאוטמן את הבעיות הכלכליות שספרד עומדת לפניהן עם הצטרפותה לשוק המשותף, והדגיש שעל ספרד לצמצם את האינפלציה שעלתה שם לאחרונה והגיעה לגובה של 9%. השגריר הוסיף ואמר שהוא מאמין כי לישראל ולספרד אופי דומה, וכי בשיתוף פעולה בין שתי המדינות ניתן יהיה להגיע להשגים כבירים באגן הים התיכון. כמו כן הביע את תקוותו כי חילופי משלחות תעשיינים ואנשי מסחר בין שתי המדינות יגרמו להרחבת הסחר ביניהן, וכי ישראל עשויה להכפיל את היצוא שלה לספרד בתקופה קצרה, יצוא שעמד בשנת 1985 על 30 מיליון דולאר.

הגשר לשלום

„להוציא את תקופת שהותי בחיל האוויר אני רושם ביומן שלי את השנתיים האחרונות כשנתיים הפוריות והמעניינות ביותר בחיי". דברים אלה אמר השבוע השר עזר וייצמן (בתמונה) במסיבת פרידה שקיימו ראשי הרשויות הערביות בגני תמרה לרגל סיום תפקידו כממונה על ענייני האזרחים הערביים. השר וייצמן הוסיף: „עזבתי תפקידים רבים שנקשרתי אליהם ובין היתר תפקידי כשר הבטחון שתרם אז רבות לקידום השלום עם מצרים. אך בכל התפקידים האלה לא התרגשתי כמו שאני מתרגש היום". השר וייצמן אמר עוד: „אין לי ספק, שלו היינו לומדים קצת יותר לעומק חלק מבעיות האזרחים הערביים, אני משוכנע שהקשרים שלנו עם העולם הערבי היו מושתתים על יסודות חזקים יותר". וייצמן, שהתייחס בבדיחות הדעת למכתבים שקיבל במשך תקופת כהונתו, בהם [illegible] מחוכך, אמר: „אני מקווה שגם השר ארנס יקבל מכתבים כאלה". הוא הוסיף וציין, שצריך להבין שתחילת הגשר לשלום צריכה להיבנות בנצרת, בסכנין ובטירה.

מוחמד חלילה

שיעור לדוגמא

„אני כותב ביד שמאל ויש לי דעות שמאלניות... ולכן אינני, כנראה, מתאים לעבוד בשב"כ... אבל בכל זאת שירתי בחיל המודיעין" – כך „התבדח" אתמול מזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר (בתמונה) במהלך „שיעור לדוגמא" ביחסי „מעבידים עובדים", „הון" ו„עבודה" אשר העניק, בעזרת לוח וגיר, לתלמידי בית החינוך המשותף בנווה־איתן. „אין תחליף להסתדרות" קבע קיסר, מבלי לגלות כל רוגז מול שאלתו המפתיעה של אחד מתלמידי בית הספר הקיבוצי „האם לא הגיע הזמן לפרק את ההסתדרות?" הקונצפציה והיהודיות של הסתדרות עובדים כללית אחת נכונות", הוסיף קיסר, „גם אם ישנן תופעות שיש להילחם בהן הדברים שצריך לשנותם..."

יצחק מרידור

ללא ויכוח

נתן אלמוזלינו (בתמונה), יו"ר המכון היהודי־ערבי של ההסתדרות בבית ברל מצדד בזכותו של ח"כ דראוושה לכהן כסגן שר החינוך. בישיבת הנהלת המכון היהודי־ערבי אמר אלמוזלינו: „מבלי להכנס לשיקולים שידריכו את מפלגת העבודה בבחירת סגן שר, יש לראות בזכותו של חה"כ דראושה לכהן כסגן שר בממשלת ישראל דבר שאיננו ניתן לוויכוח הן בתוקף מגילת העצמאות הן בהתחשב באופיה הדמוקראטי של מדינת ישראל".

חנה מאר

כבשת הרש

בדברי ביקורת חריפים כנגד מדיניות הממשלה כלפי הגימלאים ובתביעה להפקיע את הטיפול בהם מידי האוצר, יצא מזכיר מפלגת העבודה במחוז ירושלים עמנואל זיסמן (בתמונה). „התנהגות משרד האוצר כלפי הגמלאים הינה בגדר 'התעללות נפשית'. כל שבועיים שלושה מועלות מחדש הצעות למיסוי קיצבותיהם כאילו 'כבשת הרש' הזו תציל את המדינה. יש להפקיע את הטיפול בגמלאים מידי משרד האוצר ולהקים מועצה ציבורית בתוקף חקיקה בכנסת, שתהיה מורכבת מנציגי הממשלה וההסתדרות על בסיס פריטטי. רק מועצה זו תדון ותקבל החלטות בענייני הגמלאים וכן בנושא קיצבאות יוצאי צבא". בהצעה זו תמך גם גרעון בן־ישראל, חבר הוועדה המרכזית של ההסתדרות. בזכות הסדר זה לא יהיו הגמלאים כפופים למשרד האוצר והם ידעו שעניינם אינו תלוי בשרירות ליבו של משרד „קהה חושים".

ציון דרך

במועדון „החמאם" ביפו ציינו השבוע, במעמד כל עולם הבידור המקומי, 20 שנות פעילות של המלחין הפופולארי קובי אשרת. אשרת שהלחין לרוב הזמרים בישראל, הופתע מן הגימיקים שהכינו לכבודו אנשי מחלקת התרבות של גל"צ, שהפיקו את הערב בניצוחו של ש. דר (לאצו). כל זמר ביצע שיר המוכר בביצוע של זמר אחר. אחת התגליות בערב היתה צילה דגן שביצעה שיר של דוד פוגל ושיר שאת מלותיו כתבה בעצמה והוא מוכר בביצועה של אסי בן־ישראל.

מירי פז

שני טוראים נפגשו השבוע במלון הילטון בתל־אביב בקבלת פנים מפוארת. השחקנית גולדי הון המתארחת בארץ בחסות „קרן תל־אביב לפיתוח" והמוכרת כטוראית בנג'מין, וטוראי אילון אבוטבול המגלם את התפקיד של הטוראי הישראלי בסרט הישראלי „שתי אצבעות מצידון". בקבלת הפנים נתרם סכום של 60 אלף דולאר להשלמת הסינמטק בתל־אביב. מנכ"ל הקרן, חנן בן־יהודה מסר כי בראשית ינואר ייערך בלוס אנג'לס ערב הרמה דומה בהשתתפות גולדי הון עצמה וכן השחקנים ברברה סטרייסנד וורן ביטי.

המדור נערך ע"י אורה זרניצקי

הגיע הזמן לפקוח עיניים: מים לא רק בידי שמיים.

„הסיבה העיקרית לצורך בקיצוץ מכסות המים היא לא הבצורת של השמיים – אלא בצורת המחשבה של אלה העוסקים בנושא תיכנון המים". אומר פרופסור אריה איסר מאוניברסיטת בן־גוריון בנגב*.

מתחת לאדמת הנגב קיים מאגר מים עצום, המכיל כ־10 מיליארד מטרים מעוקבים של מים המתאימים לשימוש חקלאי.

מהגליל זורמים עשרות מיליוני מטרים מעוקבים של מי הגשם ללבנון ומשם לים. אפשר להפנות אותם ולנצלם.

בירקון זורמים מדי שנה עשרות מיליוני מטרים מעוקבים של מי שופכין המגיעים בסוף הדרך לים התיכון.

כ־200 מיליון מטרים מעוקבים של מי קולחים שאפשר לטהרם – זורמים לים וגם מזהמים אותו ואת סביבתנו.

אלה רק אחדים מהמקורות היכולים לפתור את בעיית המים של ישראל, של החקלאות ושלך, אם לא תהיה „בצורת תושייה".

וכבר אמרה רחל המשוררת:

האמנם ייבצר לגול את האבן מפי הבאר?

אל תתן לחקלאות למות!

החקלאים בישראל

* בהרצאה ביום עיון מטעם משרד החקלאות, אפריל 1986.

חדשות חוץ • חדשות חוץ • חדשות חוץ • חדשות חוץ • חדשות חוץ • חדשות חוץ

נערות ותלמידות בית ספר תיכון עירוני במאדריד מחייכות אל הצלם בעומדן לפני מודעת קיר ענקית, הקוראת לציבור לתמוך בחיסול הספורט המסורתי של ספרד – מלחמת השוורים – מפני שיש בו משום התעמרות בבעלי־חיים, שהיא פשע לפי החוק הספרדי. ההכרזה שעל המודעה שמעל לראשי הנערות אומרת: „עינויים אינם אמנות ואינם תרבות!" (צילום: א.פ.)

בורות מדהימה בקרב נוער גרמני על השואה והנציזם

פרנקפורט („רויטר"־עתי"ם). – תלמידי בתי ספר במערב גרמניה מגלים בורות מדהימה לגבי תקופת השלטון הנאצי והשואה ומחזיקים בדעות קדומות בלתי־מבוססות לגבי היהודים – עובדה זו עולה מתוצאותיו של מחקר שנערך על ידי מכון מערב גרמני.

פרופסור ריינר רות, שערך את המחקר בקרב 4,000 בני־נוער בגילים מ־13 ומעלה, אמר כי המחקר הזה מגלה עובדות מטרידות לגבי עמדתם של בני נוער אלה לגבי הרייך השלישי הנאצי, וכן לגבי היחסים בין גרמנים ויהודים.

פרופסור רות הוא מרצה למדעי המדינה ולמדעי החברה באוניברסיטת פאסאו שבדרום גרמניה.

ממצאי המחקר של ד"ר רות התפרסמו בכתב העת הגרמני־יהודי „טריבונה". החוקר הגיע למסקנה, כי רוב בני הנוער במערב גרמניה כיום אינם אנטישמים, אולם חלק מהם מחזיק בדעות מוטעות.

„לאחר ארבעים שנה, עדיין רווחות בקרב בני הנוער דיעות קדומות רבות לגבי היהודים. לגבי ישראל ולגבי המפלגה הנציונל־סוציאליסטית, מפלגתו של אדולף היטלר.

רמתם הנמוכה של הידע ושל המודע היא מדהימה", אמר הד"ר רות לכתבים.

כשבעה אחוזים מהנשאלים במחקר האמינו, כי הידיעות בדבר רציחת ששה מיליוני יהודים בשואה „הן מוגזמות בהרבה". כשליש מן הנשאלים הביעו את הדעה, כי „יש להפסיק לדבר על רציחת יהודים, שכן גם אומות אחרות ביצעו מעשים של רצח המוני".

עוד מסר רות, כי יותר ממחציתם של בני הנוער שהשתתפו במחקר לא ידעו דבר על ישראל, ואף לא יכלו לנקוב בשמו של יהודי גרמני מפורסם כלשהו.

מצד אחר, הראה המחקר החדש, כי רק חמישית מבני הנוער למדו מפי הוריהם על רדיפות היהודים בגרמניה או על תולדות מדינת ישראל.

הערכות סותרות של תוצאת שיחות פירוק־הנשק בז'נווה

ז'נווה („רויטר" ועתי"ם). – [illegible] של שיחות בנושא נשק גרעיני [illegible] „הפורה ביותר עד כה", ואילו [illegible]

ראש המשלחת האמריקאית לשיחות, מאקס קאמפלמן אמר אתמול, בתום הישיבה הסופית: „זה היה הסיבוב המועיל ביותר והפורה ביותר עד כה". הוא הביע את הדיעה, שהשיחות יתחדשו באמצע ינואר, בהוסיפו כי בכוונת הצדדים „להמשיך גם בשיחות ביניים" בין סיבובי השיחות הרשמיים.

אולם ראש המשלחת הסובייטית ויקטור קארפוב, מצד מבידו, כי המשלחת האמריקאית „עשתה כל שהיה ביכולתה כדי למחוק את הישגי רקיאוויק".

בהודעה לעיתונאים סובייטיים בז'נווה הוסיף קארפוב, כי „עובדה זאת מדאיגה אותנו דאגה חמורה".

קארפוב קרא לוואשינגטון לנקוט צעדים מעשיים כדי ליישם את הסיכומים שהושגו בפגישת הפסגה באיסלנד בין רייגן וגורבאצ'וב.

שפע המצאות מטורפות ביריד מיוחד בנירנברג

נירנברג („רויטר", עתי"ם). – שורה של המצאות מקוריות ויוצאות דופן הוצגו ב„יריד הממציאים" השנתי שנערך באחרונה בנירנברג. חלק גדול מההמצאות עדיין לא מומשו, והן נמצאות בשלבים רק על הנייר, בבתי־המלאכה של ממציאיהן. הללו זקוקים עתה לגיבוי פיננסי כדי להופכן לסחורה עוברת לסוחר.

והרי תיאור כמה מן הרעיונות הללו, שעודם בשלבים לביצועם:

- מקרבת סילוק אשפה המופעלת על ידי תולעים.
- אוהל שאפשר להקימו תוך שניות, בלי [illegible]
- כלי להמאה. [illegible]

„יריד הממציאים" השנתי הציב לו למטרה, בין השאר, לסייע להפיכת רעיונות מזהירים כאלה למוצרים מבוקשים, על ידי מתן אפשרות לממציאים להציג את רעיונותיהם לפני אנשי עסקים המעוניינים להתעניין ולספק את הגיבוי הכספי לביצוע ההמצאות.

„הממציאים הם ציבור מתוסכל עד מאוד, אך רובם חסרים חוש מסחרי", אמרה אילזה הרמן מאגודת הממציאים הגרמנית, אחת מיוזמות היריד. „זוהי הסיבה שאנחנו יוצרים קשר בין הממציאים לבין אנשים אשר יקבעו בסופו של דבר אם המצאותיהם יגיעו לשוק".

ביריד של השנה הזאת הציגו 168 ממציאים, שהתחרו על תשומת ליבם של מאות חברות, בעלי הון וסוכני פטנטים. כל אלה סרקו את התערוכה בחיפושים אחרי מוצרים מבטיחים חדשים.

הממציאים באו מ־13 מדינות והם בעלי מקצועות רבים ושונים אך כולם כאחדים באופטימיות שלהם, שהמצאותיהם הן הדבר החדש שלו מצפה העולם.

אחד הממציאים, רוברט בינטנר, סבור כי השימוש בתולעים לסילוק פסולת אורגאנית הוא בגדר אפשרות מעשית. הוא תכנן מכשיר קומפוסט, המופעל על ידי תולעים, שהוא גדול קצת יותר מפח אשפה רגיל ומחירו רק 380 מארק (כ־225 ש"ח). המתקן מכיל מאות תולעים, הזוללות פסולת כגון נייר, קליפות תפוחי־אדמה וסוגים אחרים של אשפה טבעית, ויוצרות קומפוסט המשמש לדישון גינות.

„כל מה שעליכם לעשות הוא – להטיל את האשפה לתוך הכלי ולהניח לתולעים – ולבני המעיים שלהן – לעשות את כל השאר" – אמר בינטנר.

בינטנר וכמה ממציאים אחרים בעלי תודעה אקולוגית פיתחו את המיתקן המשוכלל הזה לפני חמש שנים ובשנתיים אחרונות הצליחו למכור 3,000 יחידות. עכשיו, הם מחפשים רשת שיווק שתפיץ את המוצר בקנה־מידה נרחב יותר.

ממציא אחר, ואלטר רוהה, בן 45, תכנן אוהל שניתן להקימו תוך שניות ולקפלו עד לממדים של עגלת קניות מקופלת שעה שאיננו בשימוש.

שני ממציאים הביאו ליריד כלי לחמאה, אשר לדבריהם מסוגל לשמור את החמאה בטמפרטורה נוחה למריחה, ומאפשר להחזיקה במשק שבועיים ללא קירור.

ממציא מדרום־קוריאה – אחד מתוך קבוצה של 19 דרום קוריאנים שהציגו את עבודותיהם ביריד – הביא מגפי צעידה שניתן לנעול אותן ולסגור את שרוכיהן תוך שניות מעטות. „הסוד הוא לקבוע את נקבי השרוכים במרווחים נכונים, כך שאפשר למתוח השרוכים בזוויות אופטימליות. דבר זה מאפשר להדק את השרוכים במהירות", הסביר הממציא.

ממציא איטלקי, רינצנזו סלאצ'י, הביא ליריד מקל רב־תכליתי לטיפוס הרים. המקל חלול מבפנים וניתן לאחסן בו תרופות, גפרורים לשעת חירום ומזרק עם תרכיב נגד הכשות נחשים.

סלאצ'י, מהנדס חשמל במקצועו, אמר כי בשנתיים האחרונות המציא לא פחות מ־400 המצאות, אבל היו לו כסף ופנאי כדי לבנות אבות טיפוס ולהגיש בקשות לפטנטים רק לגבי 20 מהם. „עצם תהליך ההמצאה בא לי בקלות ובאופן טבעי. הדבר הקשה הוא להשיג את המימון הדרוש ולהביא את ההמצאה לשלב של ייצור", אמר סלאצ'י.

ב„יריד הממציאים" רשאי להשתתף כל אדם שהגה רעיון של המצאה, בתנאי שקיבל פטנט על המצאתו, או שלפחות הגיש בקשה לפטנט. הצילום בתחומי היריד אסור בתכלית האיסור, כדי להבטיח הגנה לרעיונותיהם של הממציאים.

„בארבי לא יועמד למשפט בצרפת לעולם"

בון (עי"צ). – קלאוס בארבי שהיה בתקופת מלחמת העולם השנייה מפקד הגסטאפו בליון, לא יועמד לעולם לדין בפני בית משפט צרפתי – דעה זאת הביע סניגורו ז'אק ורז'ה, בראיון העומד להתפרסם היום בעיתון המערב־גרמני „ריינישה מרקור, קריסט אונד ולט".

בראיון מסביר הפרקליט, כי שלטונות המשפט בצרפת ממושכים את תהליכי החקירה עד אין סוף, מכיוון שמנהיגים רבים בפאריס חוששים מחשיפת עובדות על שיתוף פעולה עם הנאצים בתקופת המלחמה במהלך המשפט.

שווייץ תשלם פיצויים על זיהום הריין

ציריך („רויטר" ועתי"ם). – שווייץ הבטיחה אתמול לשכנותיה לאורך נהר הריין, כי תשקול תשלום פיצויים על נזקים שנגרמו בשל זליגת חומרים כימיים רעילים לנהר וגם הודיעה, כי תחמיר בתקנות לגבי הזרמת חומרים כימיים מסוכנים.

סטאנלי קלינטון דייוויס, הממונה על איכות הסביבה מטעם השוק האירופי המשותף, אמר לעתונאים כי נשיא שווייץ אלפונס אגלי עשה ויתורים חשובים בשאלת הפיצויים לאלה שנפגעו מזיהום חמור של הריין, בעקבות דליקה שהשתוללה לפני 11 יום במחסן של חומרים כימיים בבאזל.

„ואגלי אישר, כי מגיעים פיצויים לנפגעים... אך לא היתה התחייבות ברורה לגבי הגורם שישלם אותם", אמר דייוויס.

נמסר, כי השווייצים גם הסכימו לבדוק אם להתאים את חוקיהם לתקנות של השוק האירופי, שאושרו לאחר אסון הזיהום ב־1976 בבית חרושת בעיירה סוסו באיטליה, שהיה שייך לחברת כימיה שווייצית.

נמסר, כי שרי השוק לענייני איכות הסביבה ישובו וייפגשו ברוטרדאם בדצמבר, כדי להמשיך בדיון בבעיה.

הפגישה של שלשום זומנה לאחר הדליקה במחסן הכימי של חברת „סאנדוז", שגרמה לכך ש־30 טונות של חומרים כימיים רעילים זרמו לנהר הריין. בינתיים נמסר, כי ארגון הטרור „סיעת הצבא האדום" לקח על עצמו את האחריות לפיצוץ המחסן.

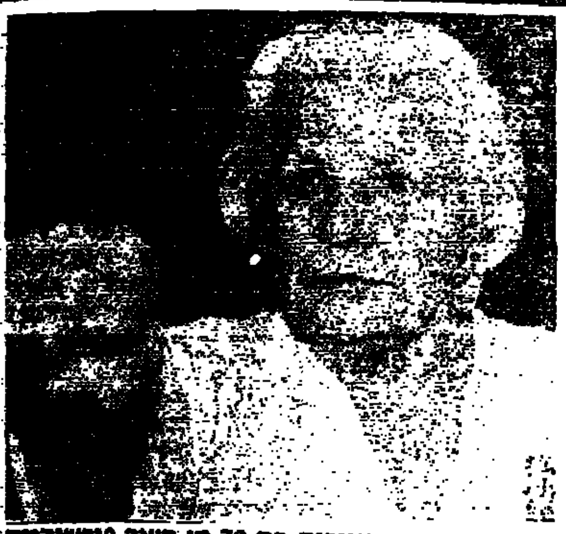

כריסטה וייס, פנסיונרית בת 70 מן העיר פורשהיים שליד נירנברג מדגימה לצלם את אימוני הקאראטה שלה, בכיתת לימוד הלוחמה היפאנית הזאת בעיר. „הזקנה הלוחמת" – שהיא, כנראה, אמנית הקאראטה המבוגרת ביותר בגרמניה – החלה את אימוניה לפני 9 שנים. הודות להתמדתה באימונים, זכתה כבר כריסטה וייס בחגורה חומה, אחת הדרגות הגבוהות ביותר למתמחים באמנות לחימה זאת (צילום: א.פ.)

אפשרות שמרכז רומא ייסגר לתנועה בגלל זיהום־אוויר

רומא („רויטר–עתי"ם). – המשטרה האיטלקית עלולה לאסור בתחילת השבוע הבא על תנועת המכוניות במרכזה חנוק־העשן של עיר הבירה רומא, אם מועצת העירייה לא תנקוט צעדים חדשים כדי להילחם בזיהום האוויר החמור באיזור זה, הגובר מיום ליום.

השופט העירוני אמנדולה איים לבקש צו של בית משפט כדי להעמיד את רחובות העיר רומא תחת פיקוח המשטרה, ולאלץ את תנועת המכוניות הפרטיות לצאת אל מחוץ לחומות המקיפות את מרכזה העתיק של רומא.

יש אפשרות שצו זה יישם בתור צעד חירום למען בריאות הציבור, בשל רמתם המסוכנת של הזיהום באוויר ושל הרעש.

נמסר, כי השוטרים המכוונים את התנועה הכבדה במרכזה של רומא קובלים על מיחושי ראש גוברים והולכים, ובעת האחרונה החלו ללבוש מסיכות־פנים רפואיות בשעה שהם ניצבים ברחוב.

פולמוס סוער על השאלה איך לטפל בבעיית התנועה ברומא התנהל לאחרונה במועצת העירייה ובעיתונות. רחובותיו הצרים של המרכז העתיק ברומא מפורסמים בפקקי התנועה הנצחיים כמעט החוסמים אותם רוב ימי השבוע.

נחשפה עיר הבירה העתיקה של ליטא הימי־ביניימית

מוסקווה (ע"צ). – חורבות עיר הבירה העתיקה של ליטא – כיום רפובליקה קטנה בצפון־מערב ברה"מ – נחשפו אחרי חפירות שנמשכו שנים רבות, כך מסר אתמול העיתון „סובייצקאייה טורגובלייה" („המסחר הסובייטי").

עיר זאת, קרנאווה, ששמה הופיע בכתבים מימי הביניים, שכנה במרחק כ־60 קילומטר מוילנה, בירת ליטא מאז המאה ה־14.

העיר קרנאווה ניטשה על ידי תושביה – כ־5,000 נפש – כאשר הרסו בעצמם את מבצרה ב־1390, בעקבות פלישה נוספת של האבירים הטבטוניים, מסדר שנוסד בארץ הקודש וגייס את חבריו מקרב האצולה הגרמנית.

הצעת חוק בהודו מטילה עונש על השימוש בנשים כסמלי מין

ניו דלהי („רויטר עתי"ם).– הצעת חוק, האוסרת שימוש בנשים כ„סמלי מין" במודעות ובסרטי פרסומת בטלוויזיה – אושרה שלשום על ידי הבית העליון של הפרלמנט ההודי.

הצעת החוק אוסרת להציג נשים בצורה מגונה או מעליבה במודעות ובשידורי פרסומת. כן היא אוסרת להציג חומר כזה למכירה ולהפצה, והעבריינים צפויים לעונש מכסימאלי של מאסר חמש שנים וקנס בסך 100,000 רופיות (כ־12,000 ש"ח).

חברת הפרלמנט מסיעת הקומוניסטים קאנאק מוכרג'י הביעה את תמיכתה בהצעת החוק וגינתה את ניצולן של נשים כ„סמלי מין" במודעות ובטלוויזיה הממשלתית.

כמו כן תבעה חברת הפרלמנט הקומוניסטית להטיל איסור על 41 ספרי לימוד, שלדבריה משפילים את כבוד האשה.

יש לציין, כי השימוש בדוגמניות בפירסומת בהודו הוא שמרני ביותר לפי אמות מידה מערב אירופיות או אמריקאיות.

מהדורה חדישה של כתבי שייקספיר – סלע מחלוקת

לונדון („רויט"ר ועתי"ם). – מהדורה חדשה של כל כתבי שייקספיר, שבה מושמט אחד המונולוגים של המלט, הכוללת שתי גרסאות של „המלך ליר" ומשנה את שמו של פאלסטאף, עוררה סערה רבה בקרב מבקרים בריטיים.

המהדורה החדשה פורסמה על ידי הוצאת הספרים היוקרתית של אוניברסיטת אוקספורד, אחרי 8 שנות מחקר של העורכים סטאנלי וולס וגארי טיילור.

סטאנלי וולס, ראש מחלקת שייקספיר בהוצאת הספרים של אוניברסיטת אוקספורד, אמר: „המהדורה האחרונה של כל כתבי שייקספיר פורסמה בבריטניה לפני יותר מ־30 שנה ומאז, כידוע, היתה התקדמות רבה במחקר היסטורי".

גארי טיילור הוא פרופסור לספרות אנגלית באוניברסיטה הקאתולית בבוסטון.

מהדורתם החדשה של השניים מבוססת על כתבי היד המקוריים ועל מהדורות קודמות, אולם מבקרים חלוקים בדעותיהם אם מדובר פה במעין חילול הקודש או ביצירת מופת.

וולס וטיילור הסבירו, כי מטרתם היתה לפרסם את הגרסה של כל מחזה ומחזה באורח שיתאר את האופן שבו היה שייקספיר הבוגר היה לראותו מוצג בתיאטרון.

„אני מרגיש, שכל המהדורות הקודמות של שייקספיר לא השביעו רצון. ערכנו מן המסד, במקום להכניס תיקונים ושינויים, כפי שעשו עורכים קודמים. סבורני שזהו הבדל בסיסי", אמר סטאנלי וולס.

המהדורה החדשה משנה את שמו של פאלסטאף במערכה הראשונה של הנרי ה־8 וכותבת במקומו סיר ג'ון אולדקאסל", אך חוזרת במערכה השנייה וכן ב„נשי וינדזור העליזות" לשם פאלסטאף.

שינויים אלה שהכניסו העורכים מבוססים על התאוריה ששייקספיר שיכתב את מחזותיו והכניס בעצמו תיקונים באחרים מהם, במקום להניח לאחרים לעבדם ולהתאימם במהלך החזרות לקראת ההצגות.

לפי תאוריה זאת, שנפסלה על ידי רוב המלומדים עד לפני 15 שנה, כלולות במהדורה שתי גרסאות של „המלך ליר".

המחזה „המלט" מופיע במהדורה בגרסה בלתי מקובלת, משום שהעורכים סבורים, כי גירסתם שלהם קרובה יותר למחזה כפי שלהקתו של שייקספיר היתה מציגה אותו. אולם רעיון זה, וההחלטה שלפיה כתבי יד מסויימים של גרסאות קצרות יותר מהווים, למעשה, הקיצורים שהכניס שייקספיר עצמו, לא נתקבלו בעין יפה אצל חלק מהמבקרים.

מבקרים אחרים קידמו בברכה את המהדורה החדשה של כתבי שייקספיר בהוצאת אוקספורד ואחד מהם תיאר אותה במלים „הישג משמעותי".

וולס וטיילור השתמשו שימוש נרחב במחשבים כדי לשרש שגיאות שונות בנוסחים, שנתגלו במהדורות קודמות, וכדי לבחור ניסוח כזה או אחר כאשר ניצבו לפניהם מספר גרסאות.

וולס וטיילור מסרו, כי השימוש במחשב עזר להם לגלות את „האם מות אמות" שיר שלא יוחס בעבר לשייקספיר. אולם מלומדים מסויימים עדיין מפקפקים אם אמנם חיבר שייקספיר עצמו שיר זה.

ציירי „הירוקים" זועמים בגלל תמונות אנטישמיות בתערוכת ציירים פלשתינים

בון (עסט"א). – שמונה חברי פרלמנט של מפלגת „הירוקים" במערב־גרמניה פירסמו הודעה המוקיעה בחריפות תערוכה שנערכה על ידי אחד מסניפי מפלגתם, ואמרו כי היא „משקפת את המסורת של אנטישמיות גרמנית". התערוכה נערכת בריקלינגהאוזן, עיר קטנה ליד דיסלדורף, ושמה „תמונות ציירים פלשתינים".

שמונה ציירי הפרלמנט ציינו, כי בתערוכה זאת מוצגות קריקטורות המשוות את היהודים לנאצים. התערוכה אורגנה על ידי הסניף המקומי של מפלגת „הירוקים" ועתידה להיות מוצגת גם בערים האגן והדורטמונד.

דוברת של סניף „הירוקים" ברקלינגהאוזן אמרה, כי תערוכה זאת „לגיטימית בהחלט, בהתחשב באירועים במזרח התיכון".

בתערוכה יש גם תמונות בנוסח „השטירמר", שבהן נראים יהודים רשעים, בעלי חוטמים ארוכים, המוצגים כמרצחי הערבים.

נמסר, כי חבר סיעת „הירוקים" בפרלמנט המערב־גרמני יואכים מילר השתתף לראשונה בכנס השנתי של אגודת הידידות גרמניה־ישראל. בנאומו בכינוס, גינה מילר את התנהגות משלחת המפלגה כאשר ביקרה לפני שנתיים בישראל והאשמה באנטי־ציונות.

מילר אמר, כי הוא וחברים רבים במפלגתו מבקשים לקדם את הידידות עם ישראל ועם העם היהודי.

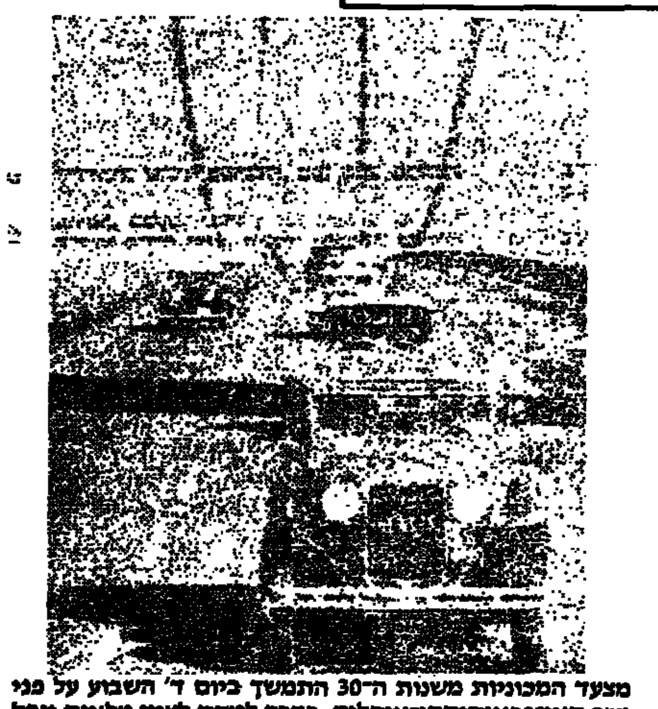

מצעד המכוניות משנות ה־30 התמשך ביום ד' השבוע על פני גשר סאן־פרנסיסקו־אוקלנד, בדרך לטקס לציון מלאות יובל 50 לגשר המדע, שעליו עוברות כיום כ־250,000 מכוניות מדי יום בדרכן לסאן־פרנסיסקו ולערי המפרץ המזרחי (צילום: א.פ.)

חוק התכנון והבניה, תשכ"ה – 1965
מרחב תכנון מקומי עמק חפר
הודעה בדבר אישור שינוי תכנית / מתאר מקומית

נמסרת בזה הודעה, בהתאם לסעיף 117 לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה־1965, כי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה, מחוז המרכז, אישרה, באישור שר הפנים, שינוי תכנית מתאר מקומית הנקרא „שינוי תכנית מתאר מקומית מס' עח/2/41.

ואלה הם השטחים הכלולים בשינוי התכנית: גושים 8049, 8078, 8406, 8407, 8410, 8397, 8081, 8091, מושב בית הלוי

עיקרי הוראות שינוי התכנית: ביטול האיחוד והלוקה קיימת והלוקה מחדש, פתוח המושב תוך הקצאה על יחוד הקלאי והשיתופי.

ההודעה על הפקדת שינוי התכנית יחד עם התשריט המצורף אליו פורסמה בילקוט הפרסומים מס' 3230 התשמ"ה, עמ' 2968 ובעתון בוקר על המשמר מתאריך 25.7.85 ובעיתון ערב מעריב 25.7.85 בשפה העברית ובעתון בוקר נוסף הצופה מתאריך 25.7.85 בשפה העברית.

שינוי התכנית האמור בצורה שבה אישרה הועדה המחוזית, ביחד עם התשריט המצורף אליו, הופקד במשרדי הועדה המחוזית האמורה וכן במשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבניה וכל המעונין רשאי לעיין בו, ללא תשלום בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.

ד. שיש
יו"ר הועדה המחוזית לתכנון ולבניה
מחוז המרכז

תאריך: 1.10.1986

חוק התכנון והבניה תשכ"ה – 1965
מרחב תכנון מקומי שקמים
הודעה בדבר הפקדת שינוי תכנית מפורטת

נמסרת בזה הודעה בהתאם לסעיף 89 לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה – 1965, כי במשרדי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז הדרום, ובמשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבניה שקמים הופקד שינוי תכנית הנקרא שינוי מס' 3 לתכנית מפורטת 184/03/6 – קיבוץ שדה יואב ביחד עם התשריט המצורף אליו.

עיקרי הוראות השינוי: שינוי יעוד משטח חקלאי לשטח למתקן הנדסי קביעת אופן השקיה במי המאגר ולהגדיר שטחים חקלאים אשר יושקו במים אלה.

ואלה הם השטחים הכלולים בתכנית: שטח התכנית: 1056 דונם. גוש: 3801. קיבוץ שדה יואב.

כל המעוניין בשינוי רשאי לעיין בו ללא תשלום בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.

כל המעוניין, בקרקע, בבנין או בכל ענין תכנוני אחר, הרואה עצמו נפגע על ידי שינוי התכנית וכן הזכאי לפי סעיף 100 לחוק, רשאי תוך חדשיים מיום פרסומה של הודעה זו בעיתונות להגיש התנגדות לשינוי במשרדי הועדה המקומית האמורה.

התנגדות תוגש בכתב במיזוג המצמקת בליווי תצהיר המאמת את העובדות עליהן מתבססת ההתנגדות.

שלום חצור
יו"ר הועדה המחוזית
לתכנון ולבניה
מחוז הדרום

חוק התכנון והבניה תשכ"ה – 1965
מרחב תכנון מקומי שקמים
הודעה בדבר הפקדת שינוי תכנית מפורטת

נמסרת בזה הודעה בהתאם לסעיף 89 לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה – 1965, כי במשרדי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז הדרום, ובמשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבניה שקמים הופקד שינוי תכנית הנקרא שינוי [illegible] לתכנית מפורטת 102/03/6 – קיבוץ נגבה ביחד עם התשריטים המצורפים אליו.

עיקרי הוראות השינוי: שינוי יעוד משטח חקלאי לשטח [illegible] וקביעת תוואי לדרך [illegible] לכביש מס' 35.

ואלה הם השטחים הכלולים בתכנית: שטח התכנית: 14.7 דונם. גושים: 2863, 2864. קיבוץ נגבה.

כל המעוניין בשינוי רשאי לעיין בו ללא תשלום בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.

כל המעוניין, בקרקע, בבנין או בכל ענין תכנוני אחר, הרואה עצמו נפגע על ידי שינוי התכנית וכן הזכאי לפי סעיף 100 לחוק, רשאי תוך חדשיים מיום פרסומה של הודעה זו בעיתונות להגיש התנגדות לשינוי במשרדי הועדה המקומית האמורה.

התנגדות תוגש בכתב במיזוג המצמקת בליווי תצהיר המאמת את העובדות עליהן מתבססת ההתנגדות.

שלום חצור
יו"ר הועדה המחוזית
לתכנון ולבניה
מחוז הדרום

פינה חמה ללבי
הקרן למען בטחון ישראל

השבוע
11.11.86

התרומה הגבוהה
עזבונו של המנוח מר אברהם קו נגרצקי ז"ל
398,045 ש"ח

התרומה המרגשת
קרן היימן מטורונטו קנדה תרמה עם הגיעה למצוות
194 ש"ח

התרומה הצעירה
תלמידי בי"ס ממ"ד סיני נתניה תרמו
300 ש"ח

היום יותר מתמיד – תן לבך ללבי
קרן לבי־רח' דוד אלעזר 12, הקריה, תל־אביב 64734

דבר של היום הוא חדש

טבע תעשיות פרמצבטיות בע"מ

בתי מרקחת ליום שישי 14.11.86
תל־אביב
רימונה – דיזנגוף 16 גאולת יצחק – 257678
שרה דב – האוזנר 3, תכנית ל' – 428510
ירושלים
מרפאת רוממה – הבנ' 26 – 523191
חיפה
ג. שאנן – התיכון 37 ג"ש – 235530
פתח־תקוה
קופת חולים כללית – חיים עוזר – 905271
בני־ברק – רמת־גן
אסותא – ז'בוטינסקי 41 – רמת־גן – 7511874
בת־ים – חולון
עצמאות – בלפור 75 בת־ים – 865583
קופת חולים – עין יהב 4 חולון – 884854
רעננה – כפר־סבא – הוד השרון
קופת חולים שרעלי, א. יפה רעננה
בתי מרקחת ליום שבת 15.11.86
תל־אביב
בס – פרישמן 66 – 237826 – מוצ"ש
ארלוזורוב – ארלוזורוב 76 – 250746 – מוצ"ש
ירושלים
הר הזיתים – הר הזיתים – 287480
בית"ח הר הצופים – הר הצופים – 818111 – מוצ"ש
חיפה
ק. אליעזר – כבר מארדכי 6 – 511707
פתח־תקוה
קופת חולים כללית – חיים עוזר – 905271

בני־ברק – רמת־גן
פינצ'י – חיבת ציון 43 רמת־גן – 782821
בת־ים – חולון
בלפור – בלפור 90 בת־ים – 583448
תקוה – כנר סטרומה חולון – 842428
רעננה – כפר־סבא – הוד השרון
סופרפארם – אוסטרובסקי 3 כפר־סבא
קופת חולים מאוחדת – יהושע בן נמלה, הוד השרון – מוצ"ש

מוקד מידע טלפוני של קופת חולים הכללית המוסר אינפורמציה על מרפאות קופת חולים של ההסתדרות, בתי־חולים, עזרה ראשונה, מרפאות הפתוחות בשבת ובחג וכן אינפורמציה על הגורמים הרפואיים בישראל.

בתל־אביב
בימים א' עד ה' מ־8.00 בבוקר עד 20.00 בערב. ביום ו' מ־8.00 בבוקר עד 15.00 אחה"צ – טל' 03־433300, 03־433500.

מרפאות שיניים
לעזרה ראשונה
אזור תל־אביב
רחוב בר־כוכבא 49 ת"א – 03־284649 בימים א'־ה' בין 21.00 עד 23.00, בימי ו' וערב חג בין 18.00 עד 24.00, שבתות וחגים – בין 15.00 עד 21.00.
חיפה
רחוב הגפן 26, קומה ג' – 04־523566 יום יום כולל ערבי שבתות, שבתות וחגים מ־20.00 עד 23.00.

אלמקס לכל המשפחה!

אריה הר אבן מזמין אותך להפגש אתו בכי מו"מ אך עם תנאים מוקדמים מצויינים
כל המוצרים במחירים סיטונאים.
10 תשלומים שקליים שווים ולא צמודים.
וידאו 1870 ש"ח
מקרר אמקור 19 1520 ש"ח
T.V מץ 22" 1550 ש"ח
מיקרוגל 720 ש"ח
מדיח כלים קריסטל 1510 ש"ח
המחירים למזומן וכוללים מע"מ
וידאו החל מ־179 ש"ח לחודש
מדיח כלים החל מ־105 ש"ח לחודש
מכונת כביסה החל מ־76 ש"ח לחודש
T.V החל מ־149 ש"ח לחודש
תנור מיקרוגל החל מ־69 ש"ח לחודש
מחירי המבצע מוגבלים עד גמר המלאי.
בדוק והשווה מחירים לפני קניה.
כל קונה שיציג הצעת מחיר של 2 חנויות אחרות – יקבל שי חינם.
שניידר
תשלומים לעובדים קבועים גם ללא כרטיסי אשראי.
אהא שיווק בע"מ. מוצרי חשמל בקלי־קלות.
נוה שאנן 37, ת"א.
קול המפרסם כיום לשיווק

יורם בן עמי – החשוד בפרשת שלמה עמר

(ע). – יורם בן עמי (48) ממסולה הוא העצור לימפה כחשוד במעורבות „בשינוי גירסתו של אלברט אזולאי שהעיד נגד ח"כ שלמה עמר בנושא שוחד כדי להשתחרר משירות מילואים בלבנון".

נציג המשטרה, סגן ניצב אמנון שאלתיאל, מהיחידה לחקירת פשעים חמורים במשטרה, טען בבית משפט השלום בפתח תקוה כי בן עמי היה מעורב באותה פגישה במשרדו של עו"ד יואל ארנון אשר בה, במהלכה ולאחריה, ניסו לגרום לאזולאי לשנות את גרסתו. באותה גרסה הוא מסר, כי היה מעורב בתיווך למעשה השוחד של ח"כ עמר, טען החוקר.

פרקליטו של בן עמי, עו"ד יוסי פרק, שיבח בבית המשפט את אנשי המשטרה וציין, כי החקירה נעשית במיומנות, באחריות ובהגינות. לפיכך, הסכים להארכת המעצר עד היום אחר הצהרים.

חוקר המשטרה ציין, כי המעצר נחוץ לשם ביצוע פעולות מסויימות. הדגיש כי לאחר השחרור לא יקיים החשוד כל קשר עם אחרים, למעט בני משפחתו. השופט, שלי טימן, נעתר לבקשה והאריך את המעצר עד היום אחר הצהרים, כאמור. השופט ציין בהחלטתו, כי ניתן יהיה לשחרר את החשוד במשטרה בתנאים שייראו לה.

הנהלת „כל בו שלום" רומזת על רצונה לפטר יו"ר הוועד

מאת חיים ביאור, סופר „דבר" לענייני עבודה

סכסוך העבודה ב„כל בו שלום" החריף אתמול, לאחר שהנהלת הרשת רמזה כי ברצונה לפטר את יו"ר ועד העובדים, נסים צ'ציק.

יו"ר הנהלת הכל בו, שי מאיר, הודיע לצ'ציק שעליו לצאת עתה לחופשה שנתית ובתום החופשה תשקול ההנהלה אם ימשיך לעבוד בחברה. מועצת פועלי תל אביב הבהירה להנהלת הכל בו שהיא מתנגדת להודעה שמסרה ההנהלה ליו"ר ועד העובדים.

הסכסוך פרץ על רקע תשלום דמי הבראה לעובדים. ההנהלה מוכנה לשלם 40 ש"ח לעובד, בעוד ועד העובדים דורש 75 ש"ח, כמתחייב מהסכם העבודה. ההנהלה פנתה לוועד כי יתחשב בירידה שחלה ברווחיות החברה ויסכים לתשלום לפי הסכום הנמוך. המו"מ שנערך בעקבות זאת עלה על שרטון.

רמת השרון דוחה קובלנת תל אביב על מטרדי מזבלה

מאת נתן רועי, סופר „דבר"

פרופסור אפרים טורגובניק, ראש אגף איכות הסביבה ושירותי הרווחה של עיריית תל־אביב, שלח השבוע מכתב לראש מועצת רמת השרון, בו הוא דורש ממנו לסלק את המזבלה שבשטח שיפוט רמת השרון כיוון שהדבר גורם ריחות רעים ברמת־אביב ג'.

במכתבו כותב טורגובניק כי „התברר שאין מכסים את האשפה כפי שנדרש, נוצרים בורות והריחות מופצים לכל עבר".

ראש מועצת רמת השרון, משה הרבין הגיב אתמול על פנייתו של טורגובניק באומרו כי „השטח הזה יועד לבית עלמין ובאחרונה לאיזור של תעשיות עתידות מדע שבתחום שיפוטה של רמת השרון. עדיין לא ברור מה יקרה שם, אבל מזה 30 שנה יש שם מזבלה של רמת השרון ולא לוח הזמנים של תושבי רמת אביב ג' הוא שיקבע מה יהיה במקום הזה. לתל־אביב אין סמכות כלשהי על שטח שיפוט של רמת השרון והמזבלה הזאת היא בתחום שיפוטנו. על כן אינני מבין על מה הקובלנה".

בינתיים רק שעשועי שלג בחרמון – לא סקי

מאת שמעון וייס, סופר „דבר" בצפון

באתר החרמון המושלג מצפים היום ומחר למאות רבות של חובבי שלג וטיולים שיבואו להנות באתרו לא רשמי את עונת השלג באתר שתיפתח בשבת.

יצויין כי זו פעם ראשונה אחרי שנים רבות שאתר החרמון נפתח לקהל הרחב באמצע נובמבר. אלי סגרון, מנהל האתר, אמר אתמול כי האתר ייפתח למבקרים ולמטיילים בלבד ועדיין לא לחובבי סקי ולגולשים, שכן התנאים עדיין אינם מאפשרים החלקה. ברכבל העליון נערם השלג לגובה של כ־80 ס"מ וברכבל התחתון כ־50 ס"מ. מחר יופעלו באתר מזנונות ושירותים בסיסיים שבהם יהיה ניתן לשחק בשעשועי שלג.

מפלס הכינרת

בינתיים נמסר כי מפלס הכינרת עלה בשבועיים האחרונים ב־25 ס"מ והוא עומד על מינוס 212.20 מטר. נמסר כי אל הכינרת מוסיפים לזרום כמויות גדולות של מים מנחלים ומוואדיות בגולן ובגליל וכן מהירמוק. כמות המים שנוספה לכינרת בשבועיים האחרונים מגיעה לכ־50 מיליון מ"ק.

נחמקין נדרש להקפיא נושא המכון החדש לחקר הכינרת

מאת שמעון וייס, סופר „דבר" בצפון

שר האנרגיה והתשתית, משה שחל, דורש משר החקלאות, אריק נחמקין, להורות לנציבות המים להקפיא לאלתר את כל הפעולות הקשורות בהקמת מכון חדש לחקר הכינרת.

שחל, שביקר אתמול בטבריה ובמעבדה לחקר הכינרת של החברה לחקר ימים ואגמים, אמר שפעולות נציבות המים להכנת מכרז להקמת מכון לאומי לחקר הכינרת עומדות בסתירה להחלטת הממשלה על פעולות החברה לחקר ימים ואגמים, שעל פי החוק היא היחידה היזומת, המתאמת והמייעצת לראש הממשלה ולשרים בכל הנושאים הקשורים לבעיות ימים ואגמים בארץ.

„בהקמת המכון המוצע על ידי נציבות המים יש משום כפילות ובזבוז משאבים בשעה שבידי מעבדת הכנרת לספק את כל הדרישות והפעילויות הנדרשות לשמירה על מאגר המים המרכזי של המדינה", אמר שחל וציין, כי הקמת המכון הנוסף צורמת בעיקר נוכח הקשיים התקציביים שבהם נתונה המדינה וגורמת לפיזור מאמצים בתקופה קשה למשק המים ולמדינה.

כריתת פוליפים בצוואר הרחם בלי הרדמה – ב„כרמל"

מאת אריאלה ראובני, סופרת „דבר"

שיטה חדישה לכריתת פוליפים בצוואר הרחם ללא הרדמה באמצעות מכשיר הקולפוסקופ, פותחה באחרונה ביחידה למחלות צוואר הרחם בבית החולים „כרמל" של קופת חולים בחיפה.

היחידה הוקמה באחרונה את תחומי התמחותה ונוסף על גילוי מוקדם של מצבים טרום־ממאירים בצוואר הרחם, היא מטפלת עתה גם בגילוי מצבים טרום־ממאירים של אברי מין אחרים בגופה של האשה. נמסר כי כדי לאבחן שלבים מוקדמים בכל האפשר של סרטן וירידת הרחם, משתמשים ביחידה, נוסף על שיטת גרידת הניסיון, גם בשיטה של שאיבת רירית הרחם באמצעות מכשירים מיוחדים המאפשרים את מתן הטיפול ללא הרדמה. צויין, כי בשנים האחרונות חל גידול במספר החולים במחלה ויראלית המתפשטת באמצעות יחסי מין ואשר עלולה לגרום יבלות באברי המין של האשה ושל הגבר. בקבוצה של הוירוסים העלולה לגרום מחלה זו מונים 32 זנים, אולם לא כולם עם פוטנציאל ממאיר. לפי שעה אין אפשרות לגלות בעבודה קלינית את סוג הוירוס ולכן רצוי לטפל בנושא זה על ידי הרופא המקצועי הנבונה.

יו"ר הנהלת בנק הפועלים, עמירם סיון (מימין) מציג את מערכת המידע הממוחשבת העומדת לרשות יועצי ניירות ערך בסניפי הבנק בפני שר האוצר, משה נסים. השר היה אתמול אורח הבנק. נפגש עם חברי הנהלת הבנק בראשותו של סיון, ועם איתן ברגלס, יו"ר מועצת המנהלים של הבנק, וביקר בחדר העסקות. הוצגו בפניו נושאים בתחומי המשק והבנקאות, כולל: אשראי בנקאי, פעילותם של הבנקים הישראליים בחו"ל והמיסוי על המערכת הבנקאית. (צילום: ישראל סאן)

בעל מפעל בת"א חשוד ביבוא הרואין וקוקאין ל„חוג הנוצץ"

מאת נתן רועי, סופר „דבר" לענייני משטרה

משה ביטר (32) מתל־אביב, הנאשם בבית המשפט המחוזי בעבירות שונות, אחיה של כרמלה זילברמן, מבעלי „קלאב־אייר" שהוצגת בתל־אביב, נעצר אתמול ל־12 יום בפקודת שופט השלום בתל־אביב, ארי זיו־אב, כחשוד ביבוא קוקאין והרואין והפצתו בקרב אנשי „החוג הנוצץ" בעיר.

ב־11 בנובמבר השנה, בשעות הצהרים, פשטו בלשי מפלג הסמים של היחידה המרכזית על מפעלו של ביטר. הבלשים תפסו בארון ליד שולחן שבמשרדו שני גרם חומר החשוד כקוקאין. במחסן שליד משרדו נתפסו בתוך שקית שתי חבילות שלפי החשד מכילות קוקאין והרואין במשקל 115 גרם.

בא כוח היחידה המרכזית, מפקח אמיר גור, ביקש לעצור את החשוד ל־15 יום לצורכי חקירה. הוא אמר כי למרות שהחומרים שנמצאו במשרדו של ביטר עדיין לא נבדקו

משה ביטר – הרואין ל„חוג הנוצץ"? (צילום: יפפא)

במעבדה יש חשד כי זה חומר מסוכן. „לאיש הרשעות בסמים", אמר בבית המשפט. „כמות הסם הגדולה נמצאה במחסן שבמפעלו ויש גישה לעובד. יש גם ראיות שמצביעות על כך שיש לו קשר לאותה כמות".

השופט אמר בהחלטתו כי הוצג בפניו חומר מודיעיני שלא ניתן לחשיפה. על פי חומר זה יש חשד של יבוא חומר מסוכן לארץ על ידי החשוד ואנשים נוספים.

בהחלטתו הסופית אומר השופט, בסיום דבריו של עורך הדין דגן – בא כוחו של ביטר, כי החשוד מחלק את משרדו עם אדם נוסף והחשוד מכחיש כל קשר לסם, אבל עבירות הנאשם בעבר והראיות לכאורה שמצויות בידי המשטרה מחייבים חקירה יסודית, ועל כן יש לעצרו ל־12 יום.

„בוני וקלייד" מקריית אתא: פרוטקשן, סחר־סמים, הטרדות, התפרצויות, מרמה

מאת יוסי ליבוביץ, סופר „דבר" בגליל המערבי

„מדובר בכנופיה שהטילה את חתיתה על אזרחים שלווים בדרישה לקבל דמי חסות, בהטרדות בעלי עסקים, בסחר בסמים מסוכנים, בהתפרצויות לבתי עסק ודירות ובקבלת שירותים שונים במרמה", טען נציג משטרת זבולון, רס"ר חיים שרון, בבית משפט השלום בחיפה, בבקשו להאריך את מעצרם של שני תושבי קריית אתא, עבריין וחברתו. השניים ושלושה אחרים, המורידו על פי החשד, הרגנו נזקים רבים לתושבי הקריות במשך תקופה ארוכה.

הפרשה נחשפה על ידי בלשי משטרת זבולון בעקבות תלונות של נהגי מוניות, אשר טענו כי בני זוג המציגים עצמם כבעל ואשה נהגו לנסוע בחודשים האחרונים במוניות בכבישי הצפון ללא תשלום. את הנהגים הבריחו בתום הנסיעה תוך איום על חייהם. המשטרה מייחסת לשניים, שזכו לכינוי „בוני וקלייד", גם סחר במכוניות גנובות, והתפרצויות לתחנות דלק בקריית אתא.

ראש הכנופיה, סמי סמאלנה (25), מקריית אתא נעצר בפקודת שופט השלום בחיפה רפאל הרסטנסקי, ל־15 יום. הוא גם חשוד בהשתתפות בשוד. חברתו, טניה שייגר מקריית אתא, שוחררה בערבות של 100 אלף שקל הנשמה במעצר בית למשך 15 יום. חשוד נוסף בהשתייכות לכנופיה הוא עלי אבו קמיר מקריית אתא שנידון באחרונה לשנתיים מאסר בפועל על עבירות שביצע קודם.

(נתן רועי). – עיריית תל־אביב הרסה אתמול הבית ברחוב שלוש 2 בנווה־צדק בניגוד להחלטה לשמר את הבניין. ההריסה נעשתה כדי לסלול במקום כביש. צו ההריסה הוצא לאחר שניתן אישור לסלילה על ידי הוועדות המקומית והמחוזית לתכנון ולבניה. זהרה הורנשטיין מהאגודה לשימור אתרי תל אביב־יפו, אמר אתמול כי העירייה הרסה למרות שהאגודה ערערה על כך בפני שר הפנים ועדיין לא התקבלה תשובתו. דובר העירייה בני כהן מסר בתגובה: זה בית השייך ל„עמידר" והיא האחראית. (צילום: כפיר מאיר–יפפא)

ביהמ"ש פסק: חברות הספנות אינן קרטל

מאת יוסף מיכלסקי, סופר „דבר"

בית הדין המחוזי בתל־אביב דחה השבוע את תביעת החברה „אי.בי. טרנס" להכריז על חברות ספנות ישראליות, ובראשן „צים", כגורמים הפועלים כקרטל וחייב את התובעת לשלם 10,000 ש"ח הוצאות בית המשפט. בכך באה לידי סיומה פרשת ההתמודדות של חברה זו עם חברות הספנות הישראליות אשר באה לידי ביטוי גם בשידור של „בלבוסק".

„אי.בי. טרנס" טענה בפני בית המשפט, שהסודר שלפיו פועלות חברות הספנות פסול משום שלא קיבל את האישור של המועצה לפיקוח על הגבלים עסקיים וחברות הספנות הללו מהוות קרטל. לו בית המשפט מקבל את עמדת התובע, היו נאלצות חברות הספנות כ„צים", „בורהרד" ואחרות להפסיק את שיתוף הפעולה שלהן בתחומי ההובלות בקווי אירופה־ישראל.

סופר „דבר" מציין, שחברות הספנות הללו הגיעו להסדר ביניהן, שהוא, למעשה, יצירת „פול" הובלות אחרי תחרות קשה של כשנתיים, שבה כל אחת מהן הפסידה הון עתק. אחרי חיסול תחרות זו ויצירת ה„פול", העלו חברות הספנות את מחירי ההובלות, אשר הורידו מאוד בזמן התחרות ואף הודיעו ללקוחות, בעלי המטענים, שהם יוענשו באמצעות קנסות בשיעור עד 40 אחוז מעל התעריף הרגיל אם ישתמשו בשירותים של גורמי ספנות אחרים.

„אי.בי. טרנס", אשר ביקשה לייצג גורמי ספנות לא קשורים ב„פול", ניסתה לערער מעמדן של חברות הספנות הוותיקות אולם בית המשפט קבע, כאמור, שאין בסיס חוקתי להאשים אותן ביצירת קרטל של ממש.

צפויה שביתה במלונות ת"א

מאת חיים ביאור, סופר „דבר" לענייני עבודה

עובדי המלונות בתל אביב מתכוונים לשבות ביום שלישי הבא לשעתיים, על רקע הקפאון במשא ומתן בין נציגיהם לבין התאחדות המלונות.

עד כה התנהלו הדיונים על הסכם עבודה בענף המלונות במישור הארצי, אך מאחר שהמו"מ עלה על שרטון, הורתה הסתדרות עובדי האירוח שכל ועד עובדים ינהל מו"מ נפרד עם ההנהלה.

עובדי המלונות דורשים סולם שכר חדש שבו השכר התחילי יהיה 500 ש"ח. כן הם תובעים פיצוי כספי בגין הקפאת שערו של הדולר, מאחר ששכרם צמוד לעלייה בערכו של הדולר.

● אסיר ששוחח „יותר מדי בטלפון" העומד לרשות האסירים בכלא רמון, נדקר בסכין קפיצית על־ידי אסיר אחר – על כך נודע אתמול בהליך הארכת בעצרו של האסיר שמואל ישייב (21) מאזור עקיבא המואשם בפני בית המשפט המחוזי בחיפה באשמת פציעה בנסיבות מחמירות.

ימשך קיצוץ מכסות המים

מאת דויד מושיוב, סופר „דבר" לענייני חקלאות

הקיצוץ במכסות המים בכמות של 200 מיליון מ"ק כל שנה ימשך חמש שנים רצופות על אף העובדה שירדו גשמי ברכה, וזאת בגלל הגרעון החמור במי תהום בכמות של 1.5 מיליארד מ"ק – אמר שלשום שר החקלאות, אריק נחמקין, בפורום המים של המרכז החקלאי.

השר יצא בדבריו נגד המומחים הטוענים כי יש להעביר את נציבות המים למשרד ממשלתי אחר, „משום שאין נותנים לחתול לשמור על השמנת". לדבריו רחוקא האינטרס של המדינה הוא שהחתול ישמור על השמנת, כלומר שהחקלאי ישמור על המים כיוון שהוא היחיד היכול לשמור על המים. שאם החקלאים לא ישמרו, אז „אוי לחקלאות ואוי למים". זאת, משום שכאשר יוסרו מים, הם יוסרו רק בחקלאות ולא לצריכה ביתית עירונית או לתעשיה.

הערר על ההחלטה לשחרר את גהל – הבוקר בביהמ"ש העליון

מנהיל „רובק", זורח גהל ישאר במעצר עד הבוקר, מועד שבו ידון בית המשפט העליון בערר שהגישה המדינה על ההחלטה לשחררו בערבות.

שופט בית המשפט העליון, משה בייסקי, החליט אתמול, לאחר שקיבל את נוסח ערר המדינה, לקבוע את הדיון בפניו הבוקר ב־8.15 ועד אז ישאר גהל במעצר.

הערר הוגש על ידי פרקליט המדינה עו"ד יונה בלטמן, על החלטת בית המשפט המחוזי בתל אביב לשחרר את גהל בערבות. פרקליט המדינה טוען, כי חקירת הפרשה מורכבת ומסועפת ונמצאת עתה בשלב מכריע של איסוף הראיות, ועל כן יש לאפשר לחקור את גהל בעודו מבודד במעצר.

פרקליט המדינה טען עוד, כי בית המשפט המחוזי התעלם מהחשש הקיים להשפעה על עדים, בשל מעמדו של החשוד כמנכ"ל „רובק" ויחסי התלות בינו לבין נחקרים אחרים, הן מקרב העובדים הן מקרב הבאים עם „רובק" בקשרי מסחר. כן נטען, כי יש אפשרות שגהל יתאם עדויות עם נחקרים אחרים בפרשה.

כאמור, החליט השופט בייסקי להשאיר את גהל במעצר עד הבוקר.

טקס הענקת פרסי הצטיינות לאזרחים עובדי צה"ל נערך אתמול ב„בית החייל" בתל אביב. בתמונה מעניק הרמטכ"ל, רב אלוף משה לוי את הפרס לעידית אנילוביץ', העובדת בצה"ל כמתרגמת. מימין אלוף מתן וילנאי, ראש אגף כוח אדם. משמאל: לוי יצחק הירושלמי, סגן עורך „מעריב", שבחסותו נערך הטקס. (צילום: הרצל מונסארי־יחידת דובר צה"ל)

דחיה בייקור הובלה ימית לאירופה

מאת יוסף מיכלסקי סופר „דבר"

דמי ההובלה הימית מישראל לאירופה לא יתייקרו לפחות עד מחצית 1987. ביוני 1987 ידונו בעלי האוניות ובעלי המטענים על מצב המשק, בכלל זה מצב הספנות, כדי לקבוע את מדיניות התעריפים לגבי דמי ההובלות למחצית השניה של 1987 – סיכום זה הושג אתמול בתום מו"מ בין נציגי הקונפרנסים העיקריים הפועלים בקווים מאירופה לישראל לבין בעלי המטענים, היבואנים והיצואנים הישראלים.

את "אליאנס" צריך ואפשר לשקם – התנאי: שיתוף־פעולה בין כל הגורמים במפעל

לפני כשבועיים נאלצה הנהלת מפעל הצמיגים "אליאנס" – אל נוכח עיצומים מתמשכים מצד העובדים שהסבו נזק כבד למפעל, לנקוט בצעד חריג ביותר במערכת יחסי־העבודה הנהוגה ב"כור" ולהשבית את המפעל השבתת־מגן. על השבתת־המגן הוחלט לאחר שהעיצומים הורידו את תפוקת "אליאנס" ב־95%(!) כשהשבתה בוצעה בעיתוי ובשיטה שנועדה למנוע נזקים פיזיים לעובדים ולמערכות ולהבטיח את קיומם ותקינותם של המתקנים לעת חידוש העבודה.

אנו רואים צורך לקבוע באורח חד־משמעי, כי סגירת מפעלים איננה דרכנו והיא מנוגדת להשקפתנו ולדרך עבודתנו. הדברים צריכים היו להגיע אל החומרה והקיצוניות אליהם הם הידרדרו ב"אליאנס" כדי שנאלץ לנקוט בצעד חמור זה, אשר אנו מאמינים כי יוותר תופעה חד־פעמית מרתיעה.

הותקפנו על אופן סגירת המפעל והוטחו בנו האשמות שווא על שימוש בכוח, הפעלת בריונים וכד'. כל ההשמצות הן שקר וכזב! והא הדבר ברור: עובדי המפעל היו הסוגרים וקבוצת אנשי חברת השמירה שמרו – ושמרו בלבד – על המתקנים החיוניים לבל יינזקו בדרך כלשהי, וזאת לאחר שהושמעו איומים על אפשרות כזאת. 40 עובדי משמרת הלילה עזבו את העבודה בשקט וללא כל מגע עם השומרים. מקץ כמה שעות, כשהוועד קיבל אחריות לשמירת הסדר, הוחלפו אנשי חברת השמירה.

השבתת־המגן הביאה לשיאו משבר־יחסים ששורשו בקו סרבני שנקטו העובדים; העלאת דרישות שחרגו באופן קיצוני מיכולת המפעל והסתכמו במליוני דולארים; אי־נכונות מוחלטת של העובדים לקבל את מרות האיגוד המקצועי ואת פסיקת בית־הדין לעבודה; נקיטת עיצומים ששיתקו את הייצור, מנעו ייצוא ופגעו קשות בהכנסות "אליאנס".

חובה לזכור, כי משכורות העובדים ב"אליאנס" כוללות – עוד מתקופת הבעלים הקודמים – תשלומי חודש 13, חודש 14 ותוספות אחרות, כשהכנסתו הממוצעת של עובד במפעל איננה נופלת מהממוצע המקובל ב"כור".

כל מי שמבקש להבין את משבר "אליאנס" צריך לדעת, כי תעשיית הצמיגים בעולם מצויה זה כמה שנים במשבר קשה, כשגם "אליאנס" סובלת ממנו והפסדיה בשנה שחלפה הגיעו לכדי 6 מליון דולאר; כי בתקופה האחרונה השקיעה "כור" מליוני דולארים במסגרת תוכנית הבראה שנועדה לשקם את המפעל. כשהדבר נעשה בשיפור מבנה ההון, ייעול וחידוש מערכות ייצור, במאמצי הרחבת הייצוא; כי מאמצים אלה החלו נושאים פרי ובשנת 1986 החל מסתמן שיפור במצבו של המפעל; כי תהליך המשך ההתאוששות תלוי במידה רבה בנכונות העובדים לשתף־פעולה בהבראת "אליאנס" ובהמשכת תהליכי ההתייעלות והשיפור.

לפי מיטב הכרתנו לא נוכל לקיים את מפעלינו, להפעילם, לפתחם ולהופכם למקום עבודה יציב, רווחי ומביא ברכה לעובדים בהם ולמשפחותיהם, אלא אם כן יתקיימו שלושה תנאים אלה:

★ הידברות קבועה ומלאה בין העובדים להנהלה במקום העבודה, מתוך חתירה אחראית ליישב את חילוקי הדעות, כשאלה מתגלים.

★ הכרה בסמכות מוסדות ההסתדרות ככתובת היחידה להכוונה והכרעה. כשהמחלוקת אינה ניתנת להסדר בין הצדדים במפעל.

★ ידיעה חד־משמעית של כל הגורמים במפעל, כי רווחיותו וזכות קיומו הכלכלי הם תנאי בל־יעבור להבטחת פעילותו התקינה, כשהשגת עניין זה היא מטרתם המשותפת והראשונית של העובדים וההנהלה גם יחד.

ב"אליאנס" הגענו למצב שתנאי־יסוד אלה לא התקיימו עוד ובמשך חודשים רבים המפעל הידרדר לסכנת אובדן יכולת הקיום והפסקה כוללת של פעילותו. השבתות, עיצומים וסכסוכים חיבלו קשות בכושר הייצור והייצוא ובהעדר אלה אובדת, כמובן, זכות הקיום.

סגרנו את "אליאנס" בצעד חמור וחריף מאין כמותו כדי להחזיר את האיזון, התבונה והתנאים לעבודה תקינה, ניהול יעיל ושיתוף כל הגורמים בו לביצועה של תוכנית ייעול וייצור רבת־היקף, שתיפתח פרק חדש בתולדות "אליאנס" ותבטיח את עתידו ועתיד עובדיו.

במה נסתיים משבר "אליאנס"?

★ בהבנה על פתיחת תקופה חדשה ביחסי־העבודה במפעל, תקופה שתהיה מבוססת על חוזה־עבודה מקיף לשנתיים, שיבטיח את תקינות החיים המשותפים ב"אליאנס" ועל הסכמה לרפורמה בשכר, כדי שזה יכבד את משתכריו.

★ בהסכמה על כך, שאין תחליף להידברות כדרך לפתרון בעיות ויש להימנע מכל צעד שיש בו כדי לגרום נזק למפעל; הכרה בהשתייכותנו להסתדרות ולחברת־העובדים וכל המשתמע מכך.

★ בסיכום משותף על הפעלת תוכנית חסכון מקיפה, שתכסה את מחצית העלויות של ביצוע ההסכם, כשפיטורי עובדים אינם כלולים בה.

עתה, משנפתחו שוב שערי המפעל וכל הגורמים הפועלים בו חברו יחד להפעלתו המלאה, אנו מאמינים, כי לכולנו מטרה אחת –

להצעיד את "אליאנס" להיותו מפעל יציב, מתקדם, מביא פרנסה לכבוד לעובדיו ורווחה להם ולבני־ביתם, כשאנו איתנים בדעתנו להמשיך ולבצע – שלב אחר שלב – את תוכנית ההבראה הכוללת.

13.11.86

כור תעשיות בע"מ

هكذا من الاعلى

עידן חדש בבאר־יעקב

נחום איצקוביץ, ראש המועצה המקומית באר־יעקב

באר־יעקב עוברת תפנית חיובית בדימויה בהרכב אוכלוסיתה ובאיכות החיים בה

196 משפחות הדשות נקלטות בישוב ● יוקמו 900 קוטג'ים נוספים ● מתוכננים הקמת קניון, מרכז ספורט אזורי ושכונות יוקרה אחרות ● משקיעים מחו"ל מגלים עניין רב בהשקעות במקום ● באר־יעקב מציעה אורח חיים כפרי לצד שירותים מעולים

נחום איצקוביץ

מאת ברוך דגון

"באר יעקב עוברת תפנית של 180 מעלות בהרכב אוכלוסיתה ובדימויה" מציין בסיפוק ראש המועצה המקומית, נחום איצקוביץ, בראיון מיוחד ל"דבר".

בימים אלה נכנסות לישוב 196 משפחות מבוססות ממרכז הארץ במסגרת התוכנית "בנה־ביתך", אותה יזם ותיכנן נחום איצקוביץ.

איצקוביץ בן ה־46, נציג "העבודה", מכהן שלוש קדנציות כראש המועצה.

בבחירות האחרונות הוא קיבל 82 אחוז מקולות הבוחרים. אין ספק, שהדבר מעיד על אמון אישי. שכן בבחירות לכנסת זכה הליכוד ברוב קולות תושבי באר יעקב. "תמיד הקפדתי להפריד בין עבודתי כראש המועצה לבין דעותי הפוליטיות", מסביר איצקוביץ את הסתירה בין ההצבעה עבורו לבין ההצבעה בבחירות לכנסת.

ראשי מפלגת העבודה במחוז יהודה "שמו עליו עין" והציעו לו לרוץ למשרת מזכיר מחוז יהודה של המפלגה, אך איצקוביץ דחה עד כה את הפניות הרבות אליו. "אני מאמין גדול של תנועת העבודה, אך תפקידי כראש המועצה, יו"ר איגוד ערים איילון ויו"ר הוועדה לישובים קטנים במרכז השלטון המקומי אינם מותירים לי זמן פנוי לפעילות מפלגתית", הוא מסביר.

קשה לקטוע את התלהבותו כשהוא מדבר על באר יעקב. "הישוב הזה הוא כל עולמי", אומר ראש המועצה.

ש: כיצד אתה רואה את באר יעקב במלאת לה 78 שנים?

איצקוביץ: "בימים אלה קולטים 196 משפחות מבוססות מאזור גוש דן במסגרת התוכנית בנה ביתך. הדבר משנה ב־180 מעלות את איכות החיים בישוב, כיוון שאני רואה זאת כאינטגרציה רצויה שתשפר את מערכת החינוך בישוב ואת איכות חיי המסחר והתרבות של התושבים".

ש: מדוע עד לפני כמה שנים השם באר יעקב עורר רתיעה בקרב אנשים רבים?

איצקוביץ: "קודם כל בגלל מעברת 'חטר', שחוסלה רק לפני 8 שנים. למזלנו הרע בית החולים

בריכת השחיה הולכת ונשלמת

לחולי נפש ממוקם אמנם בקצה הישוב, אך משום מה הוא יצר תדמית מעוותת אף שיש עוד ישובים רבים עם בתי־חולים דומים. גם הישיבות החרדיות, המצויות בתחום הישוב, גרמו רתיעה של תושבים חילוניים, למרות שאנו מהווים דוגמא של חיים משותפים עם הרבה כבוד והערכה בין דתיים לבין חילוניים".

ש: מה לדעתך גרם השינוי בדימוי של הישוב בשנים האחרונות?

איצקוביץ: "המעברה חוסלה, רבים מבני הישוב הגיעו להישגים נפלאים בצה"ל ובמערכת החינוך, תושבים מגוש דן, שהזדמנו לישוב, ראו בעצמם את אורח החיים הכפרי והשליו ואת איכות החיים אותה הם לא יכולים למצוא בישובים אחרים במרכז הארץ".

ש: מה לדעתך טעון שיפור בבאר יעקב?

איצקוביץ: "תמיד יש צורך בשיפורים, ביום שלא יהיה עוד מה לשפר בבאר יעקב, אני מבטיח שאפרוש מראשות המועצה. עלינו להמשיך ולשפר את מערכת החינוך בישוב, באזורי הבניה החדשים יש לפתח תשתית, שתאפשר בניה יותר זמינה. את פעולות התרבות והספורט במתנ"ס צריך לפתח ולשפר. בשנה הקרובה אני מקווה, שנסיים את בניית בריכת השחיה ואת פרוייקט הביוב. יש גם צורך לפתח את הקוסמטיקה בישוב ע"י שיפור רשת הכבישים, בניית מדרכות חדשות ונטיעת עצים בכל פינה. ברצוני גם להמריץ את סוחרי המרכז המסחרי ליזום הקמת מרכז משוכלל לכל התושבים".

ש: לפני הבחירות האחרונות הצגתם מצע מפורט בפני התושבים. מה בוצע מכל ההבטחות?

איצקוביץ: "תתפלא לשמוע, כל ההבטחות במצע מולאו, כמו פרוייקט 'בנה־ביתך' ופיתוח שירותים שונים לתושבי הישוב. עלי לציין שבחלומותי הורודים ביותר לא האמנתי, שתוך שלוש שנים נמלא את ההבטחות שלנו במלואן".

ש: רוחשות שמועות על פרוייקטים נוספים של "בנה ביתך", שאתה יוזם.

איצקוביץ: "לשמועות האלה יש בסיס. בזמן הנראה בעין ייבנו עוד 900 קוטגים בישוב, יש בעיה עם חלק מבעלי הקרקעות, אך אני מאמין, שהם יבינו שכדאי להם למכור את הקרקעות שערכן הכספי עלה בשנים האחרונות. באחרונה חתמתי על הסכם עם 26 משקיעים מאיטליה, שיבנו קוטגים עבור בניהם שיעלו לישראל. אקפיד שבישוב יבנו רק מגורים חד קומתיים. הבניה הרב קומתית אינה מתאימה לאופי של באר יעקב".

ש: אילו תכניות נוספות אתה מכין לנו?

איצקוביץ: "אני מנהל מו"מ עם שלושה משקיעים על הקמת 'קניון' נוסח הקניון בר"ג. הקניון המתוכנן ישרת את כל תושבי האזור. אני מקווה להקים אזור לתעשיות עתירות ידע על שטח של 26 דונם. אני מתכנן גם להקים מרכז ספורט אזורי, שיכלול את אחד ממרכזי הטניס המשוכללים בארץ, קיימת תוכנית לבניית בנין חדש למועצה המקומית בשיתוף עם יזמים, דבר שיקטין מאוד את עלויות הבניה".

ש: מהם יחסיך עם הרשויות השכנות?

איצקוביץ: "מצויינים. היחסים הם דוגמא לעבודה משותפת, עניינית ופוריה. בתפקידי כיו"ר איגוד ערים איילון אני זוכה בשיתוף פעולה מלא. כך, למשל, בכוחות משותפים דאגנו להדביר את מכת היתושים שהטרידו כל הקיץ את תושבי ת"א, ופסחו עלינו. גם עם הרשויות הממשלתיות יש לי בדרך כלל יחסים תקינים, אולי בגלל העובדה שלבאר יעקב אין גרעון בתקציב. יש לנו מחלוקת עם משרד השיכון, המעונין לבנות בנינים רבי קומות בישוב, אך אני מקווה שנשכנע אותם בטעותם".

ש: מהן המשימות הנוספות, אותן תבצע בתקופה הקרובה?

איצקוביץ: "אני שואף להגביר את תחושת ההשתייכות של התושבים לישוב. לצורך כך אני יוזם בניית מוזיאון על תולדות באר־יעקב וכתיבת ספר על הישוב. כמו־כן יורחבו פעולות הספורט העממי ע"י הקמת בתי־ספר לכדורסל ולהתעמלות ויושם דגש על פעולות תרבות, המיועדות לשפר את איכות החיים. אשאף גם ליחסי שכנות טובים עם קיבוץ נצר־סירני כדי לקדם פעולות חברתיות וקהילתיות משותפות".

לנחום איצקוביץ
ראש המועצה המקומית באר יעקב
ולכל התושבים
החוגגים מעבר לעידן חדש
שלוחה ברכה חמה
המשיכו בדרך של בניה ושגשוג

הארגז
הארגז צריפין – הרושת עץ ומתכת
ייצור רהיטים מעץ מרשי
ריהוט בתי מלון, נגרות בנין ומבנים לשמוש כללי.
דאר באר יעקב 70350, טל. 08-229666

לנחום איצקוביץ – ראש המועצה
ולתושבי באר יעקב
שאו ברכה נאמנה להמשך הדרך
הגבירו חיל!
עמרם שושן
ראש המועצה האזורית
גזר

סמינר באר יעקב
מברך את
המועצה המקומית באר יעקב
להמשך פריחה ושגשוג
הרב יעקבזון

לתושבי המועצה המקומית באר יעקב ולנבחריה
שאו ברכות נאמנות
המשיכו בדרך של תנופה ושגשוג
המוביל זק יולזרי רמלה בע"מ
טיולים והסעות
טל' 08-229462

לנחום איצקוביץ – ראש המועצה
ולתושבי באר יעקב
שאו ברכה חמה
להמשך בניה שגשוג ופיתוח
עלו והצליחו!
אלי שפיר – אדריכל

הנהלת וצוות מתנ"ס באר יעקב
מאחלים
לתושבי שכונת "חוטר"
השתלבות מהירה
ומוצלחת בישובנו
מתנ"ס באר יעקב

לשכנינו
תושבי באר יעקב
לדגל המעבר לעידן חדש
שאו ברכות חמות
עלו והצליחו!!
בית נצר־סרני

לראש המועצה **נחום איצקוביץ**
ולכל תושבי באר יעקב
ברכות ואיחולים
להמשך הדרך
לכו מחיל אל חיל!
משרד טכני למדידות
מנהים ★ תמורה ★ זוהר
רח' ויצמן 86, תל־אביב, טל' 03-457686, 456327

לראש המועצה **נחום איצקוביץ**
ולכל תושבי באר יעקב
מיטב הברכות
להמשך שגשוג ופיתוח
מני ויצמן
מזכיר מועצת פועלי נס־ציונה
וחבר הועדה המרכזת

כפר הנוער יוהנה ז'בוטינסקי
מברך את
נחום איצקוביץ – ראש המועצה
ותושבי באר יעקב
בחגם
ומאחל להם המשך תנופת בניה ופיתוח.
התלמידים והעובדים

עירית לוד
לראש המועצה המקומית באר יעקב
מר נחום איצקוביץ
ולתושבי באר יעקב.
שלוחה ברכה חמה
להמשך התנופה והפיתוח
עלו והצליחו!
בברכה
מקסים לוי
ראש העיר

לנחום איצקוביץ –
ראש המועצה
ולכל תושבי באר יעקב
שלוחות ברכות נאמנות
להצלחה ולהמשך התנופה והשגשוג
יורם דבי
ראש עירית רמלה

למועצה המקומית באר יעקב ולתושביה
ברכותינו החמות לחגכם
איחולינו לשגשוג בנין והצלחה
מאירי ובניו בע"מ
נוסד 1958
שטיפת קוי ביוב בלחץ, שאיבה ואחזקה מונעת של
מתקני ביוב, שאיבת אגני חימצון ומאגרי שפכים
★ שרות קבלת הודעות 24 שעות ביממה ★
פתח־תקוה, מרדכי חפץ 4, טל' 03-9221017

לראש מועצת באר יעקב
מר נחום איצקוביץ
ולתושבי באר יעקב
המציינים מעבר לעידן חדש
שלוחה ברכתנו החמה להמשך שיגשוג ופיתוח
מילגם מרכז ישראלי לשרותי גביה ומים בע"מ
דרך החשמונאים 105 תל-אביב 67011. טלפון 03-216133,4

לנחום איצקוביץ – ראש המועצה
ולתושבי באר יעקב
שלוחות ברכות חמות
להמשך שגשוג ופיתוח
אדם מנדל
תנורי חשמל לתעשיה
הנדסת מערכות
אזור התעשיה באר יעקב.
טל. 08-227050

לנחום איצקוביץ
ראש המועצה המקומית באר יעקב
ולכל תושבי באר יעקב
שאו ברכת שכנים נאמנה
להמשך הבניה והפיתוח
הגבירו חיל!
ניסן קרופסקי
ראש המועצה המקומית
נס ציונה

מבצע

מועדון קוראי דבר

הספר – "קורות עם ישראל"
ארועים, תופעות, ותהליכים בתולדות עם ישראל בהוצאת מסדה
וזאת בהנחה של 25%.

למועדון קוראי דבר

במקום (~~28 ש"ח~~) רק (21 ש"ח) כולל משלוח לבית המזמין.

נאמן למסורת לשפר את העתון ואת השירות לקוראיו מכריז בזאת בית דבר על הקמת

מועדון קוראי דבר

מטרות המועדון – לאפשר לחברי המועדון קוראי דבר להנות ממגוון מוצרים ושרותים במחירים מיוחדים ובלבדיים.

קוראי העיתון יוכלו לקבל את המוצרים והשירותים עפ"י התלושים המצורפים, בכל סניפי דבר.

תלוש מבצע
לקבלת תנאים מיוחדים
של חברי מוקד בכל סניפי
דבר בארץ

למעוניינים
שלחו המחאה ע"ס 21 ש"ח לפקודת "דבר"
וצרף את תלוש המבצע
לאגף השיווק בעיתון "דבר"
רח' שינקין 45 ת.ד. 199
ת"א 61001

ציין שם כתובת מלאה והספר ישלח לביתך
כמו כן ניתן להשיג את הספר בכל אחד מסניפי "דבר" עם תלוש המבצע.

כתובות סניפי "דבר"

תל־אביב, שינקין 45	טלפון	03-286141
באר־שבע, הרצל 42	טלפון	057-77043
חיפה, הנביאים 27	טלפון	04-642111
ירושלים, המלך ג'ורג'	טלפון	02-242203
כפר־סבא, ויצמן 95	טלפון	052-23101
פתח־תקוה, ההסתדרות 19	טלפון	03-914728
רחובות, הרצל 168	טלפון	08-453798
טבריה, בנין רסקו	טלפון	067-20966
עפולה, ארלוזרוב 11	טלפון	065-93531

ציפיות להמשך פעילות חיובית

מאת שמואל רוזנבלום

יום המסחר האחרון בשבוע שעבר אופיין בעיקרו במעוף ציפיות אופטימיות בקרב פעילי השוק להמשך פעילות בורסאית חיובית. זרימת הכספים לכיוון שוק המניות נמשכת „בהרגלה" כמעט, והפכת אם אם להתהליך קבוע באחרונה. קרנות המניות צברו בשבוע שעבר כ־7 מיליון דולר לערך, ואולי אף יותר. מחזורי העיסקאות בשוק נעו סביב כ־10 מיליון דולר לערך כולל הקיזוזים. בשוק בוצעו מספר רב יחסית של עיסקאות מחוץ לבורסה בתקופה האחרונה תוך נפחים כספיים ניכרים. אלה הם סממנים בולטים לפריחה מחודשת של הבורסה, המלווים כמובן בפרויקטים בחלק מהמניות הקלילות, ועליות שערים חדות לעיתים. קשה ואולי אף מיותר לקבוע עדיין, אם באה ערנה משפצת לבורסה, אך ניתן בהחלט לקבוע שמהות הפעילות חיובית ביותר, ולפיכך הציפיות עולות בהתאם. יחד עם עליית הציפיות מתיאור להדגיש שרמת השוק אינה גבוהה כבעבר ולפיכך תנודות מימושים עשויות להיות חדות לפרי תוך גלים חדים תשנים במהירות רבה. יחד עם זאת ראוי לציין את הסיכון הכרוכי בתיאורית „השוק הטוב" והיא חוסר אלטרנטיבות ברור להשקעה מחר היכולת לגייס הון בתנאים טובים מאוד.

מניות הפרוייקטים

מניות יוצ"א, איכות ונוספות בענף המחשבים זכות באחרונה להתעוררות עצומה תוך עליות שערים חריפות. מניות ניקוב היו המניות הראשונות בסקטור המחשבים לטיפול אגרוטכי ולאחריהן החל כל הסקטור לבעור במהירות עליות השערים. עיקר הפעילות במניות אלו מתבצע ע"י מנהלי תיקים המעוניינים בשיפור תשואות בתיקים שבניהולם. פועל יוצא ממצב זה הינו התהליך של איתור מניות קטנות ששערן היה בתרדמה יחסית, בצירוף קריאה נכונה של מצב שוק שבו הכמות החופשית למסחר הינה קטנה יחסית. כך זוכות מניות כטקו, ניקוב ונוספות לעליות שערים תלולות. בעלי העניין במרבית המקרים אינם מוכרים מהרה שתקפו את עודפי הביקוש ותקפין את עליות השערים. באחרונה דיווחו מספר בעלי עניין על מכירת ני"ע אך אין בכך משום הפרעה למנהלי תיקים הנבצים מגדילות כספית גבוהה ביותר. אתמול תפיעו הצעים להלק ניכר ממניות הפרוייקטים למיניהם ושערן ירד מעט.

מרכז הקבלנים – פוס מורדין

למניות מרכז הקבלנים נרשם עודף ביקוש של 7608 ע.נ. שאוזן במחזור של 6901 ע.נ. תוך עליית שער של כ־8.2%. לא ברור מרוע זוכות מניות מרכז הקבלנים להתעוררות ולעליות חדות כ"כ כאשר החברה כידוע מצויה בבעיות מעיקות. אחד ההסברים לתופעה מהרה זו הינו הבראה הימצאות משקיע „זר" במצוקה, יעוצת במניות החברה. נראה שכמצעות טיפול אגרסיבי במניה מקווה אותו משקיע לצאת מחלק מאחזקותיו במרכז הקבלנים. בכל מקרה המבה מנית מרכז הקבלנים למוס מידרץ באה בעליות השערים האחרונות.

שינויי שער במסחר – מגמה מעורבת

מניות פקר עלו ב־10% תוך ביקוש ער. מניות בנק הספנות 5 ששערן התעצב ברמה של 750־800 עלו ב־10% בביקוש ובמחזור גדול למדי. מניות ספנות 1 עלתה ב־6.8%. במניות קונטרסיום 5 נרשמה ירידת שער של 10% אשר מטרתה העיקרית לגרום לפער יחס בין מניה 1 שקל ל־5 שקל. במניות קונטרסיום 1 שקל נרשם עודף ביקוש ענקי. מניות הסנה עלו ב־0.3% תוך המשך פעילות ערה ומחזורים כספיים נאים. מניות לכיש 5 נרשמו קונים בלבד לאחר תקופת איסוף מחודה ארוכה ביותר בחודשים האחרונים. ביקוש של כ־4100 ע.נ. בדלק סופק ללא שינוי במחזור של כמחצית מעודף הביקוש. כבלי ציון 5 ירדו ב־6.4% ולעומתן מניות תאת 5 עלו ב־5.5%. כללית שררה מגמה מעורבת עם נטיה לירידות שערים במרבית הסקטורים בבורסה. לבנקאיות נרשמו בדר"כ עודפי היצע קטנים תוך יציבות עם ירידות קלות, פועלים ע"ש ירדה ב־0.2%. למרבית המניות הכבדות השיעו עודפי ביקוש שסופקו במהירות רבה.

הודעות הבורסה

עמק – יום האקס לחלוקת 200% מניות הטבה נקבע לתאריך 25.11.86.

זנלכל – חברה קבועה בשליטת משפחת ברונפמן מקנדה בודקת אפשרות להשקיע בזנלכל. דירקטוריון זנלכל החליט לפתוח במו"מ בנושא תוך החלטה על אפשרות של הקצאת 33% מהון השליטה בזנלכל בתמורה כספית של 1.8 מיליון דולר. הקצאת המניות כפופה לאישור הבורסה לני"ע והיא מייצגת שווי חברה של כ־5.4 מיליון דולר.

מגן – מר זאב סוקובולסקי מונה לדירקטור חיצוני בחברה. סוקובולסקי מייצג קבוצת משקיעים המחזיקה בכ־6.66% מהון מגן.

ארגמן – לאחר העיסקאות שבוצעו במניות ארגמן מחזיקה משפחת קליר ב־31.24% מהון המניות וכ־48.80% מהשליטה בארגמן.

רוגוביץ – הרווח הנקי המתואם לחצי השנה שהסתיימה ב־30.9.86 הסתכם ב־104 אלף שקל בהשוואה ל־46 אלף שקל ב־12 חודשים שהסתיימו ב־30.3.86.

מבסדרונות הבורסה

ציבור חברי הבורסה ופעילי השוק קיבל בצער רב את פטירתו של אבנר מיינר מוותיקי הסוחרים בשוק. מיינר ז"ל עבד בחברת הראזן את לביא בה שימש בתפקיד בכיר. היה מוכר וידוע כאדם חביב מקצועי ואמין. אין ספק שרמותו תחסר בנוף הבורסאי.

מדד המניות

שלשום פרץ שוק המניות את רמת 160 במדד המניות בבורסה. זה תקופה ארוכה נע מדד המניות ברמות שבין 150־165 תוך תנודות זעירות למדי מעבר או מתחת לרמות אלה. כיום עומד המדד על כ־163 לערך, דבר המבטא פריצה ברורה למדי של קו התנגדות מוקדם. מנתחי השוק מעריכים שרמת מדד המניות עשויה כעת להתקרב לכ־170 תוך התנגדויות סביב כ־165 במשך תקופה מסויימת. מקרבי השוק נוטים לפרש את שבירת מחסום 160 במדד המניות, כאפשרות ליצירת מדד גבוה באורח משמעותי בעתיד הקרוב. בין שתי גישות אלה ניתן להעריך שצפויה פעילות חיובית למדי בפרק הזמן הקרוב.

* הכותב הוא יועץ השקעות.

שערי קרנות נאמנות

הקרן	מחיר היחידה	הפדיון
אב	4228.45	4170.30
אבוקה	36658.72	36514.88
אגוז	201.95	197.99
אדיר	1358.45	1331.67
אדום	1967.81	1930.10
אשיר	1648.54	1616.28
אור	384.87	376.88
אורין	145.16	142.23
אורלי	220.85	219.25
אורן	637.82	625.36
אייל	3242.38	3178.95
איילת	4020.31	3933.65
אירוס	4183.39	4092.99
איתן	601.17	588.94
אלון	511.42	500.80
אלמוג	600.72	588.98
ארז	509.89	499.98
אש	126.76	124.09
אשל	164.05	160.83
אתגר	196.11	194.17
בדולח	1974.36	1936.05
ברוש	420.17	411.98
ברק	415.41	407.07
ברקת	756.77	741.83
גביש	1212.01	1188.45
גבע	895.72	882.37
גדרון	611.87	599.85
גיא	8008.81	7882.15
גיל	2545.17	2494.28
גלית	518.71	512.45

הקרן	מחיר היחידה	הפדיון
הדרים	317.54	314.52
חכימת	567.39	556.24
חלב	192.36	188.21
חרון	1259.68	1235.81
חותן	221.60	217.44
דליה	438.26	430.85
דרור	357.51	350.92
דקל	319.98	313.74
הדס	311.05	309.69
הד	429.88	422.14
זהבית	2542.77	2489.58
זהר	16842.70	16596.97
זיו	15748.00	15514.47
זמיר	753.63	739.01
חרות	130.59	127.70
חלילין	115.22	114.71
חלמיש	569.70	558.47
חן	115.83	114.57
טופז	1191.08	1165.20
טל	4478.76	4425.20
יובל	690.36	676.96
יהלום	1818.60	1775.41
יסודות	36556.13	36228.38
יקרה	586.34	573.51
כוכב	893.70	876.41
כחל	115.93	113.66
כלנית	485.88	477.58
כספית	631.90	625.41
כרמל	121.34	118.94
כתר	948.04	930.15
להט	3742.19	3669.45

הקרן	מחיר היחידה	הפדיון
למשקיע	101688.9	99931.93
לפיד	12466.05	12225.62
לקט	1520.16	1489.58
לשם	852.36	835.14
מבחר	1022.89	1002.74
מבטח	2941.58	2913.43
מגד	197.17	194.27
מגדן	2749.13	2725.02
מגל	651.78	659.25
מור	1369.76	1358.44
מורן	731.32	724.38
מטח	25795.48	25253.13
מיתר	761.91	746.87
מטוף	—	—
מעיין	657.20	644.45
מקשה	881.78	864.50
מרגלית	1079.40	1058.51
מרום	996.18	976.56
נוגה	22112.88	21785.40
נטף	729.39	715.57
נטע	407.90	399.95
נילי	4689.81	4620.58
סביון	484.38	475.59
סגולה	119.82	117.43
סלע	866.98	849.66
סנונית	603.82	591.95
ספר	656.99	644.53
ספיר	498.79	496.31
עדיף	714.50	708.94
עדית	1866.86	1829.99
עידן	6164.36	6073.65

הקרן	מחיר היחידה	הפדיון
עובד	1109.78	1085.42
עטת	2099.00	2077.82
עפרוני	574.13	561.47
ערמון	133.97	131.35
פיא	1309.75	1283.88
צבר	503.54	493.33
צופית	542.40	531.73
צוק	104.16	103.76
צמיד	883.20	864.28
צמיחה	6775.99	6675.93
צפרת	1533.15	1502.76
קלע	1816.67	1807.59
רונית	16077.11	15917.88
רימון	105.76	105.58
רקפת	581.31	572.01
רשף	658.32	644.09
שביט	679.98	666.71
שוהם	834.81	814.75
שירה	339.65	337.16
שמיר	318.26	312.00
שנהב	671.69	662.35
שסק	641.45	625.98
שקד	163.34	160.12
תאנה	197.38	195.50
תדהר	421.85	419.76
תהילה	87.54	85.61
תירוש	436.55	431.22
תמר	192.07	188.36
תפוח	176.14	174.87
תרשיש	1283.68	1258.7
תשרי	409.72	403.73

שערי אגרות חוב

מקרקעין ופיתוח

תעשייה

חברות להשקעה

דלק ונפט

נסחרות במט"ח

מסחר ושרותים

שערי המניות

בנקים מסחריים

בנקים למשכנתאות

מוסדות מימון

ביטוח

שערי מטבע חוץ ביום 13.11.86

דולר סל: 1.4940   דולר יציג 1.4924

המטבע	השינוי	בנקנוטים לאומי קניה	בנקנוטים לאומי מכירה	בנקנוטים הפועלים קניה	בנקנוטים הפועלים מכירה	בנקנוטים דיסקונט קניה	בנקנוטים דיסקונט מכירה	העברות והמחאות לאומי קניה	העברות והמחאות לאומי מכירה	העברות והמחאות הפועלים קניה	העברות והמחאות הפועלים מכירה	העברות והמחאות דיסקונט קניה	העברות והמחאות דיסקונט מכירה	שער יציג
1 דולר ארה"ב	-0.005	1.45	1.522	1.45	1.52	1.45	1.52	1.4823	1.5007	1.4823	1.5007	1.4837	1.5024	1.4924
1 מארק גרמני	—	0.72	0.75	0.72	0.75	0.72	0.76	0.7338	0.7429	0.7329	0.7428	0.7345	0.7437	0.7387
1 לישט"ג	-0.018	2.05	2.15	2.06	2.16	2.06	2.16	2.1034	2.1295	2.1011	2.1273	2.1039	2.1304	2.1170
1 פרנק צרפתי	—	0.22	0.23	0.22	0.23	0.22	0.23	0.2240	0.2268	0.2240	0.2268	0.2240	0.2268	0.2257
100 ינים יפאניים	—	0.90	0.95	0.91	0.95	0.90	0.95	0.9227	0.9341	0.9237	0.9353	0.9227	0.9343	0.9290
1 גולדן הולנדי	—	0.64	0.67	0.64	0.67	0.63	0.67	0.6494	0.6575	0.6500	0.6581	0.6494	0.6576	0.6541
1 פרנק שוויצרי	-0.001	0.86	0.91	0.87	0.91	0.86	0.91	0.8836	0.8946	0.8827	0.8937	0.8839	0.8950	0.8897
1 כתר שוודי	-0.001	0.21	0.22	0.21	0.22	0.20	0.22	0.2131	0.2158	0.2131	0.2158	0.2134	0.2161	0.2147
1 כתר נורבגי	-0.001	0.19	0.20	0.19	0.20	0.19	0.20	0.1979	0.2003	0.1978	0.2003	0.1979	0.2004	0.1992
1 כתר דני	—	0.19	0.20	0.19	0.20	0.19	0.20	0.1945	0.1969	0.1946	0.1971	0.1944	0.1969	0.1958
1 מארק פיני	-0.002	0.29	0.31	0.29	0.31	0.29	0.31	0.3001	0.3038	0.2999	0.3037	0.3002	0.3040	0.3020
1 דולר קנדי	-0.001	1.05	1.10	1.05	1.10	1.05	1.10	1.0720	1.0853	1.0720	1.0853	1.0727	1.0862	1.0793
1 דולר אוסטרלי	-0.003	0.90	0.99	0.92	0.99	0.93	1.00	0.9561	0.9680	0.9560	0.9679	0.9567	0.9687	0.9625
1 ראנד דרא"פ	-0.002	0.43	0.52	0.39	0.66	0.45	0.62	0.6581	0.6663	0.6566	0.6648	0.6587	0.6670	0.6629
10 פרנקים בלגיים	-0.001	0.34	0.36	0.34	0.36	0.34	0.36	0.3508	0.3552	0.3528	0.3572	0.3529	0.3573	0.3552
10 שילינגים אוסטריים	-0.001	1.02	1.07	1.02	1.07	1.02	1.07	1.0422	1.0551	1.0422	1.0552	1.0435	1.0565	1.0495
1000 לירטות איטלקיות	-0.002	1.03	1.09	1.04	1.10	1.03	1.10	1.0595	1.0727	1.0602	1.0734	1.0600	1.0733	1.0666
1 "אקו" (ECU)	-0.003	—	—	—	—	—	—	1.5283	1.5472	1.5295	1.5486	—	—	1.5384
1 דינר ירדני	-0.015	4.07	4.32	4.10	4.36	4.11	4.35	—	—	—	—	—	—	4.2235
10 לירות לבנוניות	-0.001	—	—	0.24	0.26	0.20	0.40	—	—	—	—	—	—	0.2898
1 לירה מצרית	-0.003	0.78	0.82	0.75	0.80	0.74	0.79	—	—	—	—	—	—	0.7835

هكذا من الاصل

هكذا من الاول

הפועל ת"א מדחי אל דחי: נוצחה ע"י הגליל 90:79

מאת משה כהן

נצחונה הקל של הפועל גליל־עליון על הפועל ת"א, שמר אמש במוקד משחקי המחזור הי"8 בליגה הלאומית בכדורסל, שהסתיים ללא הפתעות.

שחקני הגליל חשפו שוב את חולשת ת"א העוברים משבר חמור, תרף מאגר השחקנים הטוב העומד לרשותה.

במאבק שקול ודרמטי התנהל בכפר־המכביה, שם ניצחה בשניות הסיום מכבי ר"ג את הפועל איתן/גבת. הפועל חיפה זכתה מוקדסף בנצחון – על בית"ר ת"א, המובלת מחוסר יציבות ביכולתה. הפועל חולון עדיין שרויה במשבר. אמש התקשו חניכיו כל מולי קצוריץ לגבור בביתם על הפועל ר"ג, המגלה שיפור ממשחק למשחק.

כצפוי, זכו קבוצות מכבי ת"א ואליצור נתניה בנצחונות מול הפועל ירושלים ואליצור נתניה.

משחקי המחזור הי"9 ייערכו ביום שני, בעבור שלושה ימים ייערך מחזור משחקים נוסף.

כדורסלני גליל־עליון לא התקשו לגבור על הפועל ת"א בביתה בתוצאה 79:90 (45:54). שחקני הגליל נתנו מיכולתם הטובה של הרכז הותיק, סמואל דיסמן, שחקן הציר שחום־העור קרטיס ברי ולעיתים ממבצעיו המרהיבים של בדר ליף.

משחקנים כמו לארגי, מרסר ופרישמן ניתן לצפות להרבה יותר. ברוב שלבי המשחק הוליכו שחקני הגליל בהפרש שנע בין 5 ל־15 נקודות. שחקני ת"א ניסו בשמירת לחץ לצמק את התוצאה, אך שחקני הגליל במשחק אחראי ומבוקר לא התירו להם שום סיכוי.

שפטו דגן ועובדיה לעיני 700 צופים באולם אוסישקין.

נקודות לגליל: דיסמן (23), ברי (21), ליף (16), חזן (12), וויס (10), סמית (6), ברעטר (2). נקודות לת"א: רובינזון (22), לארגי (20), מרסר (18), וילים (8), פרישמן (5), אמסלם, קאליש וגרונס (2 כ"א).

במשחק תחתית שקול ומרתק גברה קבוצת מכבי ר"ג על הפועל איתן/גבת בתוצאה 85:88 (51:49).

האורחים מהעמק חשו עצמם משופחים מהתוצאה בסיום המשחק, שכן בשניות הסיום הם עמדו על־סף נצחון, לאחר שהצעיר אורן שמר פרץ לבדו לעבר הסל (בהבצב של 84:85 לר"ג), אך הוא נחסם ע"י אור גורן והותיר את הנצחון בעיר־הגנים.

המשחק היה שקול בכל שלביו. בשורות גבת בלט השחקן שחום־העור אלן הארדי ובר"ג הייטיבו לשחק לעיתים אור גורן וגיבמן.

שפטו הרמן והגול לעיני 200 צופים באולם כפר־המכביה.

הירבו לקלוע לר"ג: גיבמן (21), נעמן (20), גורן (16), בינו (11). הירבו לקלוע לגבת: הארדי (35), אורן שמר (11), מאר (10).

כדורסלני הפועל חולון גברו בקושי רב על קבוצת התחתית של הפועל ר"ג 78:84 (40:43).

החולונים המשיכו גם אמש לגלות יכולת עלובה. הם הירבו להחטיא ממצבי קליעה נוחים ואף שברו גרוע בהגנה. ריק "הוזה", קני באניסטר גילה יכולת סבירה ולמעשה היה הגורם לנצחון החולונים בסיום.

האורחים מעיר־הגנים מגלים לאחרונה שיפור ניכר ביכולתם. סובו של קית בנט הפיח רוח חיים בלהקתו של אברהם חמו. הרמת־גנים היוו יריב שקול לחולונים היוזרגים ברוב שלבי המשחק. רק חוסר ניסיונם מנע מהם נצחון מפתיע.

שפטו קבינר וגוטליב לעיני 1000 צופים בחולון.

הירבו לקלוע לחולון: בניסטר (22), בוגין (15), אלימלך (13), בודמור (12). הירבו לקלוע לר"ג: בנט (31), בקארי (14), ג'ונס (13), ברנר (10).

גם יכולת בינונית הספיקה לקבוצת מכבי ת"א, כדי לגבור על הפועל ירושלים בביתה בתוצאה 85:104 (44:52).

הירושלמים שיחקו בשאפתנות רבה. בשורותיהם בלטו האמר הארד וריקי בראון. לעומתם שיחקו חניכיו של צבי שרף בהילוך שני. הם לא שיחזרו את משחקם המעולה מול חולון. בשורותיהם בלטו לעיתים מיקי ברקוביץ וקווין מגי.

הירושלמים הצליחו להוות יריב שקול למכבים רק במחצית הראשונה, אך צאתו של ריק בראון מהמשחק בגלל חמש עבירות אישיות והתעוררות של ברקוביץ וחבריו הכריעו את המשחק בדקות הסיום לחד־צדדי.

שפטו פישר וכורשטיין לעיני 1800 צופים באולם מלחה.

הירבו לקלוע למכבי ת"א: ברקוביץ (24), מגי (18), ג'ונסון (17), ג'מצ'י (16). הירבו לקלוע לירושלים: הארד (31), מילר (12), עגו (12).

"להטוטני" אליצור נתניה זכו בצפוי בנצחון ביתי מול מכבי חיפה 82:97 (43:47). כוכב המשחק היה ללא ספק גרג גידנס, שעשה באולם ככל העולה על רוחו. גם לו־לילי סימס, קיל נברסון וג'ים ג'ונבסון היו לעיתים דקות טובות.

החיפאים הצליחו להוות יריב שקול לנתנייתים עד לשלבי הסיום. בשורותיהם בלטו ארי רוזנברג וג'ונסון. רק בדקות הסיום הצליחו הנתנייתים המהירים לברוח מיריביהם חסרי הניסיון.

שפטו ודרובניק ורבות לעיני 1000 צופים בנתניה.

הירבו לקלוע לנתניה: גידנס (33), סימס (14), נברסון (13), ג'ונססון (12). הירבו לקלוע לחיפה: א. רוזנברג (24), ג'ונסון (18), פלוואורס (14), גודרזן (7).

כדורסלני הפועל חיפה זכו אמש בנצחון מחוץ על בית"ר ת"א 85:102 (33:57). החיפאים הציגו את משחקם הטוב ביותר העונה. הם הניעו את הכדור במהירות, שיחקו הייטב בהגנה וקליעותיהם היו לרוב ללא דופי.

שחקני "המנורה" איכזבו קשות. הם נקלעו לחולשה בלתי־מובנת. רק כוכבם שחום־העור, רון דייוויס, הציל אותם מתבוסה גדולה יותר. שחקני עיר־הכרמל הוליכו בכל שלבי המשחק ביתרון ברור. במצב של 39:73 לזכותם חל ריפיון מפתיע בשורותיהם, דבר שנוצל ע"י הבית"רים, שהצליחו לצמק את התוצאה – 77:68. אך החיפאים לא נבהלו והצליחו עד הסיום להגדיל שוב את יתרונם.

הירבו לקלוע לחיפה: כסקי (30), יוסמן (27), דלול (21), הולס (16). הירבו לקלוע לת"א: דייוויס (35), ג'ונס (25), חזון (9).

סוף המרוץ של מנסדורף בוומבלי

אלוף ישראל בטניס, עמוס מנסדורף, שהפתיע שלשום בנצחונו על הנרי לקונט, איבד אתמול, כאשר נוצח בסיבוב השני לצ'כי ליבור פימק 6:3,6:3.

ההפתעה גדולה נוספת היתה בטורניר זה בוומבלי, כאשר המדורג מספר 1, השוודי שטפן אדברג, נוצח בידי השוויצי יעקב לאשק 6:4,3:6,7:6.

המדורג מספר 4, הצ'כי מילוסלאב מציר גבר על הגרמני אריק יילן 2:6,1:6,6:3. יאניק נואה מצרפת, המדורג שלישי, ניצח את האמריקאי מייק דפלמר 6:7,2:6.

וילאנדר פרש מגביע דייוויס

הטניסאי השוודי מאטס וילאנדר בן ה־23, אמר בשטוקהולם כי החליט לפרוש משורות הנבחרת לקראת משחק גמר גביע דייוויס נגד אוסטרליה ב־26–28 בדצמבר במלבורן, משום שאינו מצוי בכושר מתאים. "כשאני רוצה לייצג את מולדתי, אני רוצה לעשות את הטוב ביותר. אני חש כי אינני מסוגל לכך, זמן קצר לפני הגשואה".

וילאנדר עומד לשאת ב־3 בינואר את האופנאית סוניה מולהולנד. החתונה תתקיים בבית הוריה של סוניה, ליד העיר דרבן שבדרום־אפריקה.

פרישתו של וילאנדר גרמה כאב ראש לקפטן אולסון, שבחר בששה טניסאים שייצאו לאוסטרליה. שטפן אדברג, אנדרס יארריד, מיקאל פרנפורס, יוהאקים ניסטרום וקנט קרלסון. השישי יקבע בין יונאס סוונסון, פטר לונדגרן, יאן גונארסון או אולף שטנלונד.

בולגריה ניצחה את פורטוגל

הטניסאית הבולגריה קטרינה מאלייבה חוללה הפתעה גדולה, כאשר ניצחה את המדורגת שלישית, הלנה סוקובה מצ'כיה 1:6,5:7 בסיבוב השני בשיקאגו.

מרטינה נאוראטילובה ניצחה את הגרמניה בטינה בונגה 0:6,4:6 והנה מנדליקובה הכניעה את האמריקאית מלישה גרני 2:6,4:6.

שוייץ דחתה את המשחק בישראל

מאת אשר גולדשלגר

התאחדות לכדורגל של שוייץ דחתה אתמול את הופעת נבחרתה ב־3 בדצמבר בישראל מול נבחרת ישראל.

במקביל הודיעו השוויצרים כי הם מזמינים את נבחרת ישראל למשחק בציריך ב־19 במאי 1987. כמו־כן הבטיחו השוויצרים את הופעת נבחרתם בישראל בדצמבר 1987.

ההתאחדות לכדורגל אישרה אתמול את משחק החוץ של נבחרת ישראל בשוויץ. אולם עתה תנסה למצוא יריבי מכון לנבחרת שכן עד ל־25 במארס 1987 לא צפוי לנבחרת מבחן בינלאומי.

מזכירות ההתאחדות לכדורגל נענתה לבקשת שר החינוך והחליטה לאפשר בשבועיים הקרובים שידור התוכנית "שירים ושערים", כל זאת בתקווה שבפרק זמן זה יתאפשר גם שידור משחק השבת בטלוויזיה.

"דבר" ראשון בבוקר · ידיעות אחרונות הלוח הנפוץ ביותר · הלוח הכללי

Budget rent a car
דרושים
מכונאים
בודקי רכב
אפשרי גם ללא נסיון קודם.
רשיון נהיגה, מגורים באזור ת"א.
לפנות אישית למנהל הטכני של באדג'ט רח' המטבח 6, ת"א. עבור מכונאים
בודג'ט השכרת רכב

דרושה
במגדל העמק
מורה/מדריכה
למקצועות המשרדאות או בעלת מקצוע בתחום המשרדאות המסוגלת לעסוק בהדרכה.
לפנות לטל. 065-41426, 065-40764

לשילב בקניון אילון
דרושות
1. יועצת
2. קופאית
לשעות הבוקר או אחה"צ
טל' 03-702275

לאופנת ברוך בע"מ
דרושה
מזכירת הנהלה
הכישורים:
★ השכלה תיכונית לפחות
★ ידיעת אנגלית
★ כושר ביטוי בכתב ובעל־פה
לפנות טלפונית: 03-661211 לאידה.

לסוכנות ביטוח מתפתחת
דרושים
סוכני/ות ביטוח
עם נסיון בביטוח אלמנטרי
נא לפנות בכתב־יד, בצרוף קורות־חיים ונסיון מקצועי, לת.ד. 1469, תל־אביב – 61014, עבור "סוכני/ות ביטוח".
– סודיות מובטחת –

לפרוייקט חדשני
דרושים/ות
אנשי מכירות
בכל רחבי הארץ
אם אתה/ה יודע/ת למכור וברצונך להרויח טוב התקשרו אלינו טל: 03/204603
סודיות מובטחת

כ.ד. מערכות אריזה בע"מ
למפעלה החדש לייצור אריזות המוקם בצפון הארץ (במגדל העמק)
דרושים
★ אחראי תפ"י
הנדסאי/טכנאי ייצור
בעל נסיון בתחום.
★ מנהל אחזקה
מכונאי מכונות תעשיה
בעל נסיון
מועמדים מתאימים יפנו בכתב יד, תוך פירוט קורות חיים ונסיון קודם, אל ת.ד. 24149 תל־אביב מיקוד 61240 ויציינו על גבי המעטפה – "דרושים"
– סודיות מובטחת –

דרושים
רופאים
1. בכל הארץ לבדיקות רפואיות בזמן החופשי.
2. רופא פנימי לחצי משרה במכון רפואי בשעות הבוקר.
הכנסה גבוהה
טלפון 03-260530, 03-264954.

דרושים
מתמטיקאים
עם רקע בתוכנה
2־1 שנות נסיון
רצוי ידע במחשב VAX וסיווג בטחוני
להתקשר 03-9232286

למפעל מזון גדול באיזור חיפה
דרוש
מנהל ייצור
★ גיל 30 ומעלה השכלה אקדמאית בתחומים רלוונטיים הכרחית.
★ נסיון קודם של 5 שנים בתפקיד דומה רצוי בתעשיית המזון.
★ תנאים מצויינים / שכר גבוה.
לפנות מנהל כח אדם ת.ד. 1278 ק. טבעון

לארגון מקצועי דרושה
מזכירה
מנוסה
הכישורים הדרושים: בוגרת תיכון, הדפסה עברית־אנגלית, ונכונות למעורבות בנושאים מקצועיים
לפנות בכתב לת.ד. 37502 תל־אביב 61374 ולציין מזכירה

לחברה בינלאומית לשיווק מוצרי טיפוח והיגיינה
דרושים/ות
מקדמי מכירות
נמרצים
לאזור הצפון
1. לרשתות השיווק הגדולות רצוי בעלי קשרים
2. לחנויות כל־בו וחומרי ניקוי
רק בעלי נסיון מוכח יענו
נא לפנות לטלפון – 03-258875 לאגב, משעה 15.00.

התנדב
להתפקיד בפחוי בארץ ובחו"ל
אם אתה
☆ יוצא יחידה קרבית לאחר מסלול של לוחם ומפקד (עדיפות לקצינים).
☆ גילך בין 21–28 שנה.
☆ בריאותך תקינה (פרופיל 82 ומעלה).
הצטרף אלינו
אנו מציעים
☆ הוצה העסקה לשנה אחת או יותר.
☆ תנאי שכר טובים.
☆ אפשרות להיקלט בעבודה קבועה בעתיד.
ההצעה מתאימה גם לשוחררים הלומדים בארץ או העומדים לצאת ללמוד בחו"ל
פנה נא, ללא דיחוי, בכתב לת.ד. 39350 ת"א, מיקוד 61392, עבור ש.י. הכרף תולדות חייך, פרטיך האישיים, כולל מספר ת.ז. וטלפון.
– פונים מתאימים ייענו –
ל.פ.מ. 82

למוסד ממלכתי
דרושים גברים
לעבודת שטח
בעלת ענין ואתגר מבצעי
כישורים נדרשים:
★ גילאי 21–28
★ השכלה תיכונית (עיונית או מקצועית) מושלמת
★ בריאות תקינה
★ שרות בצה"ל ביחידות שדה בתפקידי פיקוד (עדיפות לקצינים)
★ הערה: יתקבלו גם קצינים שלא שרתו ביחידות שדה ולהם רקע טכני
★ רשיון נהיגה
אנו מציעים:
★ תנאי שירות ותנאי שכר טובים
★ קביעות בעבודה ואפשרויות קידום
★ עבודה בצוות צעיר ומגובש
● על המועמדים לפנות בכתב לת.ד. 39551 ת"א (מיקוד 61392) עבור ול, ויצרפו קורות חיים ופרטים אישיים מלאים, כולל מספר ת.ז. וטלפון.
– פונים מתאימים ייענו –

מגאסון אלקטרוניקה בע"מ
מערכות אזעקה ותקשורת
מפעל: רחוב רבינוביץ 10 פתח־תקוה
★ טל. 03-900359, 03-900955, 03-900643
המחלקה: רחוב המלאכה 39 חולון
★ טלקס 35608
לרגל התרחבותנו דרושים:
1. טכנאי התקנות בעלי נסיון
2. טכנאי שרות (טכנאים או הנדסאים באלקטרוניקה)
לקביעת ראיון נא לפנות לאורית בשעות העבודה

למפעל תעשייתי גדול באיזור ראשל"צ
דרושים
מנהלי חשבונות מנוסים
סוג 2 ר"ג גיל 40–45
נא לפנות בכתב לת.ד. 4429 רמת־אליהו, 75143.
עבור "מנהל חשבונות".

הזדמנות
חברת ביטוח־חיים גדולה
תכשיר מספר מצומצם של אנשים לתפקיד
ניהול בשיווק
למועמדים/ות שיעמדו במיון, נעניק הכשרה ברמה גבוהה, ליווי צמוד, הכנסה גבוהה וקידום לתפקידי ניהול בשיווק. התפקיד מתאים גם למשוחררי צבא קבע ומורים
נא לטלפן 03-7511433 בימים א'־ה' בין השעות 09.00–14.30. מאזור אשקלון והדרום 051-27887.
– סודיות מובטחת –

חברה גדולה ומובילה בתחומה, בענף המזון
מציעה תפקיד בכיר ורב אתגר ל:–
טכנולוג/ית מזון
● בעל/ת נסיון רב בתעשייה ● בעל/ת נכונות לעבוד קשה, להשקיע. לעסוק בפיתוח מוצרים חדשים ובפיקוח על מוצרים קיימים ● בעל/ת מרץ ודינמי/ת ויכולת להשתלב בצוות.
● תנאים הולמים למועמד/ת המתאים/ה ●
◆◆ יועדפו מועמדים המתגוררים בדרום הארץ ◆◆
נא לפנות בכתב, בצירוף קורות חיים, לת.ד. 2651 תל־אביב 61026 עבור "טכנולוג מזון".

לחברת מחשבים
דרוש מיידית
טכנאי/
הנדסאי
בעל נסיון
ב־ P.C I.B.M ותואמיו
רמת־גן 03-706192,3
03-709869 (לפנות למיכה)
★ תנאים טובים למתאים ★

נציגות פ"ת ות"א יתעמתו פעמיים במפגשי המוקד בליגה

מאת ברוך הנן

העימות הכפול בין נציגות פ"ת לבין שתי התל־אביביות הבכירות ייערך מחר. אף שמדובר במאבקים של מרכז הטבלה, מעורר המפגש הוקרתי בין שתי הערים ענין רב, והאיצטדיונים ברי"צ עשוי לעמוד במוקד המשחקים.

מכבי פ"ת תתבכר היום בזכות האירוח הראשונה מול האלופה, הפועל ת"א, וכעבור 24 שעות יתייצבו באותו מגרש קבוצת הפועל פ"ת ומכבי ת"א.

בשעה ששתי התל־אביביות יגדדו לעיר הסמוכה יעמוד איצטדיונן, "בלומפילד", לרשות מוליכי הטבלה, בית"ר ירושלים. הירושלמים יארחו בו את מכבי יפו המאכזבת מתוך כוונה לצעוד בראש בפעם השלישית ברציפות. שותפה להצגה הכפולה באיצטדיון זה תהיה קבוצת שמשון, שתתמודד עם הפועל לוד.

בשכונת־התקוה צפוי קרב צמרת מסקרן בין בני־יהודה לבין הפועל כפ"ס, שעשוי להיות בעל השפעה מיידית על הפסגה. מכבי חיפה, הלוטשת שוב את עיניה לראשות, תנסה להלוך על־פני משוכה גבוהה כהפועל באר־שבע ואילו מכבי נתניה תשתדל למנוע הפסד שני ברציפות במגרשה של מכבי יבנה.

קרב התחתית של המחזור יפגיש את שתי הבית"ריות, כשת"א מועמדת לוכיה בנצחון על הנתנייתים הולשים.

מכבי יבנה – מכבי נתניה

נתניה עלולה להיקלע לצרות אם תנוצח בפעם השניה בשבוע אחד.

מכבי חיפה – באר־שבע

חיפה צריכה, בראש ובראשונה, להתגבר על עליית המתח הפנימי לפני שיהיו לה יומרות מדקיעות שחקים. אם ימשיכו החיפאים להיגרר אחר מחול השדים הפרסונאלי, תוכל באר־שבע להתהדר בנצחון שמן. בכל מקרה, רגילה מועמדים החיפאים לנצחון, ואפילו משכבע.

התחזית: נצחון לחיפה.

בית"ר י־ם – מכבי יפו

לצאתר תקיעת היותר בפסגה יש לבית"רים שאיפות מוצדקות להיצמד למקום הראשון במשך שבועות ארוכים. יפו אינה ניראית כמי שמסוגלת להדיח את המוליכים והיא תסתפק גם בנקודה אחת. בית"ר תוצר על כל הקופה ותישמר מפני נפילה בפח.

התחזית: נצחון לבית"ר.

שמשון – הפועל לוד

עם האוכל בא התיאבון – אומרים השמשונים. לאחר שלושה נצחונות רצופים הם מבקשים להמשיך וללחוץ על הדוושה ולמלא את הקופה בנקודות נוספות. ללוד יש, כמובן, אינטרסים מנוגדים. הלודאים, המשתפרים ממשחק למשחק, יוכלו לעצור את הדהירה השמשונית.

התחזית: תיקו.

בית"ר ת"א – בית"ר נתניה

נתניה משמשת בשר תותחים וגם ת"א "בונה" על כך בשאיפתה לשוב למסלול הנצחונות. אם לא יהיה מהפך ביכולת הנתנייתית, תתממש התחזית הפרטית של המארחים. בנתניה, בכל מקרה, מאמינים, כי ניתן לבלום את המפולת.

התחזית: נצחון לת"א.

האורחים יעשו כל מאמץ כדי לחזור לביתם בשלום מבלי להתחשב בשאיפות של המארחים. יכנה, ששכחה כבר טעם נצחון, תהיה מאוכזבת מתיקו.

התחזית: תיקו.

הפועל פ"ת – מכבי ת"א

ההפסד בשבת שעברה לא גורע מסיכויי המארחים. דווקא מול קבוצה חזקה כמכבי ידרשו צעירי הפועל למאמץ כפול ומכופל, ומכבי תמצא את עצמה מול יריבה שאפתנית ונחושה בדעתה. למכבי יש, אולי, יתרון תיאורטי, אולם המארחים יוכלו לאזן אותו בקלות ואף לאיים ברצינות על אורחיהם.

התחזית: נצחון לפ"ת.

מכבי פ"ת – הפועל ת"א

הנצחון הראשון החזיר את הצבע ללחיי האלופים והחזיר בהם אמונה ביכולתם להדביק את הפיגור ממחזורי הפתיחה. אם ישכילו אלי כהן וסיני לרדוף שוב את ההתקפה קדימה, לא יהיו למכבים סיכויים רבים. פ"ת אינה נהנית מביתיות ברורה והיא תוכל לסמוך, בעיקר, על יציבותה היחסית.

התחזית: נצחון לת"א.

בני־יהודה – הפועל כפ"ס

אם ההצלחה הגדולה לא תסחרר את ראשיהם, יוכלו "אפרוחי" השכונה להתהדר בהישג נוסף. בכל מקרה, לכפ"ס אין שום כוונות להרים ידיים והיא תהיה שותפה שוות־זכויות למאבק מעניין. הביתיות מהווה, אמנם, נשק חשוב, אך "הירוקים" אינם יכולים להישען עליה בלבד.

התחזית: תיקו.

הביתיות והיכולת יותירו את יהוד בפיסגה שבוע נוסף

מאת שמואל מל

שובה של הפועל יהוד לפיסגה הארצית, בעקבות נצחון אמצע השבוע בטבריה, שיפר את המוראל בקרב שחקניה לקראת משחקה הקשה נגד הפועל עכו מחר במסגרת המחזור השמיני.

גם להפועל חדרה שהוליכה זמנית את הליגה, נכון משחק בית לא קל נגד הפועל צפרירים חולון. שתי מפסידות של אמצע השבוע, הפועל בית־שאן והפועל טבריה יפגשו במגרשה של הראשונה.

מכבי שעריים, מעודדת מנצחונה המשכנע במשחק הדרום, תצא למשחק חוץ נגד הפועל ר"ג. שתי הרמת־גניות האחרות ישחקו מחוץ לביתן. הכח תצפין לנהריה בעוד רמת־עמידר תשחק נגד בית"ר רמלה.

הפועל ירושלים עם מאמן חדש, "שייע" פייגנבוים, תצא לרחובות להתמודדות עם הפועל מרמורק. הפועל חיפה תרדים למשחק לא קל נגד הפועל דימונה.

בית"ר נהריה – הכח

משחק תחתית בין שתי קבוצות שיאבקו ככל הנראה על חייהן בארצית. נהריה תנסה לנצל את ביתיותה כדי להוסיף שלוש נקודות למאזנה הדל. הכח, שביכולתה חל לאחרונה שיפור, תשאף להציא לפחות נקודה ממשחק החוץ. לאור יחסי הכוחות בין השתיים תיקו יתקבל כסביר.

התחזית: תיקו.

בית"ר רמלה – רמת עמידר

הפסד אמצע השבוע המסכסכים הפוקדים את הרמלאים יקלו את המלאכה על האורחים מר"ג. כדורגלני עמידר שפתחו את העונה בצליעה מגלים סימני התאוששות. אם ימשיכו בכך גם מחר הם מסוגלים לחזור הביתה עם מלוא שלש הנקודות. רמלה תנסה להוכיח את עצמה במגרשה הביתי. ספק אם תצליח.

התחזית: תיקו ומעלה לעמידר.

מרמורק – הפועל י־ם

מעודדת מנצחון הבכורה במשחק הדחוי תתייצב מחר הפועל ירושלים למפגש קשה נגד הפועל מרמורק. המאמן החדש, פייגנבוים, ימריץ את חניכיו להמשיך במסע ההתאוששות. אבל המשימה לא תהיה קלה. שכן גם מרמורק זקוקה לנקודות כדי לשפר את מאזנה הדל. צפוי מאבק שקול עם יתרון קל למארחים.

התחזית: תיקו ומעלה למרמורק.

דימונה – הפועל חיפה

על הנייר עדיפים סיכוייהם של האורחים מעיר־הכרמל. אבל דימונה מתמודדת בנצחונות על קבוצות הצמרת, וכדורגלני טבריה חשו זאת על בשרם. מכל מקום, החיפאים נראים בשלים יותר לנצחון, אם כי גם תיקו לא יפתיע.

התחזית: תיקו ומעלה לחיפה.

יהוד – הפועל עכו

המוליכה מיהוד היא כיום הקבוצה היציבה והמאוזנת ביותר בליגה. אבל מחר יצטרכו בני יהוד להתעלות על עצמם מפני שמולם תתייצב קבוצה עיקשת ולוחמת בדמותה של הפועל עכו. הביתיות והיכולת הטובה מעניקים יתרון ברור לקבוצה הביתית. עכו לא תוותר בקלות, אם כי נראה שתאלץ לחזור הביתה בידים ריקות.

התחזית: נצחון ליהוד.

בית־שאן – טבריה

שתי הקבוצות שנוצחו במשחקים הדחויים באמצע השבוע יעשו כל מאמץ כדי לשכוח עובדה זו. טבריה – לפחות על פי מהלך העניינים עד כה – עדיפה. בית־שאן היא קבוצה ביתית מובהקת והיא תנסה לנצל זאת כדי לבצע ולחלוף על פני שכנתה. גם כאן צפוי מאבק מעניין ושקול. כל תוצאה לא תפתיע.

התחזית: תיקו

הפועל ר"ג – שעריים

אין ספק שהאורחים מרחובות טובים יותר, לפיכך הם מועמדים ללקט את שלוש הנקודות. אבל הרמת־גנים שהפתיעו בשבוע את חולון ינסו לעשות זאת גם מחר. לשעריים לא צריכים להיות קשיים אם יתייחסו ברצינות ליריבה ולמשחק.

התחזית: נצחון לשעריים

הפועל חדרה – צפרירים

מפגש צמרת מעניין בין שתי קבוצות הלוטשות עין לליגה הלאומית. חדרה שהוליכה את הטבלה במשך שלושה ימים רוצה לחזור לשם. לכן היא תתאמץ לזכות בכל הקופה במשחקה הביתי ותצפה למעידתה של יהוד, המקדימה אותה בשתי נקודות. חולון שנחלה לאחרונה כמה אכזבות תנסה לצאת מתוך דווקא על חשבון המדרתים.

התחזית: תיקו ומעלה לחדרה

להפקיד הדרכתי
ללימוד מקצוע הטבחות דרוש
טבח מומחה
בעל נסיון ובעל תעודה
נא לפנות לטלפונים
03-9829838, 03-9325521, 03-9322195
ולבקש את שלמה

לחברת ביטוח בתל-אביב
דרוש/ה
פקיד/ה תביעות למחלקה הימית
הכישורים: שליטה בשפות עברית-אנגלית
ידע ונסיון בביטוח ימי.
לטלפן 03-622264

ל„להבים" — ישוב כפרי בנגב
דרוש
מזכיר הישוב
תאור התפקיד:
— כפוף לועד העמותה.
— מטפל בנושאי מינהל מוניציפלי ופיננסי של הישוב, וניהול מזכירות הישוב.
— משתתף בישיבות ועדות העמותה ואחראי על ביצוע החלטותיהן.
— מייצג הישוב בפני מוסדות צבור, משרדי ממשלה, קבלנים וכו'.
— מטפל בקבלת קהל.
דרישות התפקיד:
— נסיון של 5 שנים לפחות במינהל, רצוי מינהל צבורי.
— רצוי בעל השכלה אקדמאית מתאימה.
— בעל כושר ניהול משא ומתן.
— יחסי אנוש טובים.
— נכונות לעבודה בשעות נוספות.
— בעל רכב פרטי.
שכר — בהתאם לכישורי המועמד.
נא לפנות בכתב יד אל: ת.ד. 30 (לציין ו.ג.) להבים, ד.נ. נגב 3, עד ל-24.11.86

דרוש
מפעיל מסוף למחשב
רצוי עם נסיון
בעל השכלה תיכונית
לפנות בכתב לת.ד. 9155
מיקוד 61091, תל-אביב

לדיפלומט תמרוקים בע"מ
דרושה:
מזכירה
למחלקת מכירות
שעות עבודה 16:00—08:00
* יכולת ארגון וניהול.
* נסיון בעבודה עם מחשב ומעבד תמלילים.
* עדיפות לבעלות נסיון קודם.
לפנות בכתב-יד בצרוף קורות חיים
לת.ד. 7158, ר"ג 52150

מנהל חשבונות
סוג 2 - 3
לניהול חשבונות
לקוחות במחשב
לפנות בכתב בפירוט קורות חיים הכשרה ונסיון מקצועי לת.ד. 9155 תל-אביב 61091 עבור „מנהל חשבונות"

למפעל גדול בענף הפלסטיקה
דרוש
מפעיל אקסטרודרים
פרטים אצל יעקב 03-805047, 03-5560985.

למוסד פנימייתי תורני דרוש
ר"מ - מנהל פנימיה
יעדף מועמד בעל נסיון התמצאות בחיי פנימיה וכן בוגר ישיבת הסדר
נא לפנות עבור „מוסד" אל ת.ד. 1354 תל-אביב.

חוקר פרטי
מורשה או מתמחה — למשרה קבועה
תושב גוש-דן, השכלה תיכונית לפחות.
לאחר שרות צבאי, רכב — חובה.
נא לפנות בכתב-יד, בפירוט קורות חיים
אל: ש.ח.ב. — שרות חקירות כללי
רחוב מגל 8, תל-אביב 63224.
— סודיות מובטחת —

אורט ישראל
דרוש
עובד תחזוקה ושרותים כלליים
ביד אליהו בת"א
לפרטים נא לפנות לטל': 657865, 660066 לגבי.

לבי"ס תיכון בוקר
דרוש/ה
מורה לתנ"ך
לפרטים נא לפנות בין השעות: 08.00—14.00,
טל': 657865, 660066
בשעות הערב טל': 728983

לצה"ל דרושים לגיוס לקבע
רופאים מומחים
במקצועות: פנימאי, קרדיולוג, אורטופד
לשרות בכל חלקי הארץ.
למעוניינים — יש להעביר קורות חיים + צלום תעודת מתמחה לת.צ. 02149 — שלישות

היפרכל פ"ת
דרושים
* עובדי/ות מחלקת הלבשה
* עובדי/ות מחלקת כלי-בית
* עובדות מעדניה
* עובדות מאפיה
* קופאיות
המעוניינים מתבקשים לפנות למנהל ההיפרכל במקום (מול בי"ח בילינסון)

לחברה מסחרית גדולה
דרוש
עוזר למנהל המשק ומחסנאי
הכישורים הדרושים:
● השכלה תיכונית לפחות
● נסיון של 5 שנים לפחות בעבודות דומות בהיקף גדול
● רצוי רקע של קצין אפסנאות טכנית ומינהלה בצה"ל
● נכונות לעבודה רבה ובשעות בלתי מקובלות
● כושר התמדה ומסירות רבה.
■
נא לפנות בכתב, בצירוף תולדות חיים ונסיון לת.ד. 14101 תל-אביב, מיקוד 61140, עבור מס' 172.

למשרד מהנדסי תעשיה וניהול
תנתי מערכות
דרושים
1. מהנדס/ת תעשיה וניהול
בעל/ת התמחות בתחום מערכות
5—3 שנות נסיון.
2. מתכנת/ת
רצוי עם ידע ב-d Baese III (PC)
לחצי משרה.
טלפון: 03-7514004 רמת-גן

מאבטחים
למתקנים בטחוניים בגוש-דן
800 ש"ח + נסיעות
עד גיל 35, פרופיל 65 ומעלה,
יוצאי יחידות קרביות.
אבטחה ממתגת במשמרות
מתאים גם לסטודנטים.
מגורים גוש-דן, כפר-סבא, רעננה ולוד.
ועדות קבלה תתקיימנה במשרדי „השמירה" שעיר 16 ת"א (בקרבת הכרמל), בימים:
א'-ה' 16.11.86 — 20.11.86
בין השעות 16.00—18.00
עם פנקס מילואים, ת.ז. ר"2 תמונות.

למרפאת שיניים בתל-אביב
דרושים:
רופאי שיניים
שכירים, בעלי נסיון (משמר + פרוסטיקה)
3 ימי עבודה בשבוע (8 שעות ביום)
שכר: $1,100 לחודש נטו +
תנאים סוציאליים +
ביטוח מנהלים.
נא לפנות טל' 03-662884 או בכתב לת.ד. 313 ראשל"צ 75102

דלק DELEK
„דלק" חברת הדלק הישראלית בע"מ
דרוש
מהנדס מכונות
למשרד הראשי בת"א
לתפקידי תכנון, פיקוח ומתן יעוץ הנדסי.
בנושאים: תהליכי זרימה, ציוד שאיבה, מיכלים, ציוד כח וחום, תהליכי שריפה, ציוד הידראולי ופנאומטי.
בעל נסיון של 3 שנים לפחות.
לפנות בכתב לחברת „דלק", ת.ד.50250, ת"א 61500, עבור מח' המנגנון.

לקבוצת חברות מסחריות
דרוש
מנהל
להקמת חברה ליבוא ושיווק מזון
כישורים:
* רקע ניהולי בכיר
* נסיון נרחב בשיווק מזון
* דינמיות, נכונות לעבודה מאומצת
* שליטה מלאה באנגלית.
נא לפנות בכתב, בצרוף קורות חיים ל„משאבי אנוש", ת.ד. 188 ר"ג 52181

למפעל באזור המרכז דרושים:
* מסגרים מעולים
* רתכי סי.או.2
052-23217/8 מיום א' לפנות לאפרים.

לקבוצת מפעלי „גלי"
באיזור התעשיה החדש בראשל"צ
דרושה
פקידת יבוא
הכישורים הנדרשים:
* ידע תהליכי יבוא
* שליטה באנגלית כולל הדפסה
* ידיעת שפות נוספות — יתרון.
מועמדות מתאימות יפנו בכתב יד בלבד לת.ד. 4429 רמת-אליהו 75143, עבור „פקידת יבוא".

גורי יבוא והפצה בע"מ
דרושים:
1. **סוכן אזורי**
2. **מקדם/ת מכירות בענף הפרפומריה**
למשרה מלאה. ● תנאים טובים + רכב למתאימים.
לפנות בכתב לת.ד. 1292, חולון.

לחברה ליבוא ושיווק מערכות אלקטרוניות לבתי עסק
דרוש
נציג מכירות
* נסיון במכירות * רכב
* מגורים בגוש דן.
טלפון: 03-482217

למפעל מזון בתל-אביב
דרושים
מכונאים
למכונות אריזה
עדיפות לבעלי ידע בחשמל
* נסיון קודם במכונות אריזה.
העבודה במשמרות.
להתקשר 03-218283, או
לפנות בכתב יד לת.ד. 20127 ת"א.

לחברה פיננסית בתל-אביב
דרושים/ות
עובדים/ות
במשרה מלאה
לעבודה עם קהל
הכישורים:
* בעלי יוזמה וחריצות
* בעלי ידע בסיסי באנגלית ו/או גרמנית
* בעלי 12 שנות לימוד לפחות.
נא לפנות בכתב, בצירוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 3312 ת"א, 61032.
— סודיות מובטחת —

לחברה גדולה בתל-אביב
דרושה
פקידת מזכירות
בעלת נסיון וידע בהתכתבות
מועמדות מתאימות תפנינה בכתב יד עם פרוט קורות חיים לת.ד. 11833 תל-אביב
מיקוד 61112 למספר 552.

למפעל אלקטרוניקה במרכז הארץ
דרוש/ה
מנהל מדור רכש רכיבים אלקטרוניים
דרישות התפקיד:
— מהנדס/הנדסאי אלקטרוניקה עם נסיון ברכש ובנהול צוות עובדים,
— הכרת שוק הרכיבים האמריקאיים ושליטה באנגלית.
שפות זרות נוספות יתרון.
* * *
נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 6335 תל-אביב, 61061 ולציין עבור „מנהל מדור רכש".
— סודיות מובטחת —

למפעל תעשייתי באזור יהוד
דרוש
מחסנאי טכני
להתקשר 03-364144 ליאיר יפה.

לרואה חשבון בירושלים
דרושה
מזכירה בכירה
לסיוע בניהול המשרד ולהדפסות.
עדיפות לאקדמאיות,
הכרחי נסיון קודם.
טל' 02-690263.

ל„סוסייטי"
בית אופנה לגבר
דרושים
1. **מוכר**
צעיר ומקצועי בעל הופעה נאה ודובר אנגלית. העבודה מפוצלת.
2. **חייט**
מעולה לתיקונים.
לפנות: רח' ח' באייר 26,
כיכר המדינה ת"א 03-253305.

לבית-אסיה
דרוש
ט ב ח
למסעדה א-לה-קארט
בוגר תדמור בעל נסיון.
03-218216, לדב או אנט.

לאלקטרה מערכות בע"מ
מפעל העוסק בפיתוח וייצור של מערכות תקשורת למחשבים
דרושים
אנשי שירות
בעלי נסיון של 3 שנים
יתרון לבעלי רשיון חשמל.
לפנות בכתב יד לאלקטרה מערכות בע"מ, ת.ד. 4080 ראשל"צ 75143.

לחברה העוסקת במכירת מחשבים, תוכנה וציוד
דרוש/ה
מנהל/ת מכירות מנוסה
נא לפנות בכתב לת.ד. 22808, ת"א.

למפעל מזון בגוש דן
דרוש
איש אחזקה
ברמה גבוהה ובעל נסיון באחזקת מכונות
03-491546, 03-497208 ב-16.00—8.00.

לחברת יבוא בתחום כלי בית ומתנות
דרושים
סוכני מכירות
* נסיון קודם במכירות
* עלי רכב (עדיף מסחרי)
* מגורים במרכז, דרום וצפון הארץ.
לפרטים נא לפנות לטלפונים:
03-219880, 255746.

לחברת יבוא ושירותים
דרושה
פקידה
ידע בהפעלת מחשב — הכרחי
שעות העבודה א'-ה 7:30—15:30,
יום ו' 7:30—13:00.
טלפון: 663651 — לשרי.

נות-הדסה
כפר הנוער ע"י קיבוץ תל-יצחק
דרושה
סייעת שיניים
למשרה מלאה, ידיעות השפה האנגלית הכרחית.
התחלת עבודה מיידי.
בפרטים 053-99196, 053-99926,
053-97154, בשעות 8.00—14.00.

סקוריקון — מקבוצת בנק לאומי
ת.ד. 29525 ת"א 61294
דרושים:
טכנאים
למערכות מתח נמוך עבור מחלקת השירות
יועדפו בעלי נסיון או יוצאי צבא מיחידות טכניות. עם רשיון נהיגה.
מקום עבודה תל-אביב

למפעל בענף הטקסטיל
דרוש
מחסנאי
לעבודה אחראית
ורבת אתגר
הכישורים הדרושים:
* חרוץ ובעל יוזמה
* בעל כושר ארגון
* נסיון במגע עם בעלי חנויות
* מגורים באזור המרכז — חובה
* רשיון נהיגה — יתרון.
נא לפנות בכתב יד, בצרוף קורות חיים, לת.ד. 334, קיראון, 55000.

למפעל בחולון
כרסמים לעבודות מדוייקות
03-5562901

דרושים
מסגר מעולה
מסגר רתך
מעולה
תנאים מצויינים למתאימים.
03-768357, 03-242377

לחברת המזרח לשיווק מכוניות
דרוש
מחסנאי ח"ח לרכב
לפרטים:
לפנות לשמעון במשרדי החברה —
דרך פ"ת 76 ת"א.

ליבואן יצרנית מכשפות יהלומים
מבשרת ליציאה
מחפשת להתפתחות
הפעלת יחידה:
שותף פעיל
+ השקעה כספית להשתלבות בחברה באיזור המרכז
לפנות לת.ד. 45800 חיפה (עבור מס. 15).

דרוש
מתכנת פורטרן
מנוסה
לחצות תחילים
052-33490

סוכנים / סוכנות
למוצרי פרסום
הכנסה נאה
למתמידים
טלפון 052-446548.

דרושים
יוצאי ח"א במקצוע חמ"מ-קורנס
03-258806—258816
אביזרור.

דרוש
עורך-דין
בחיפה
טלפון 04-645114-5

למשרד תכנון
דרושה
שרטטת חשמל
לאחר שירות צבאי.
טל. 03-236461.

מורים מנוסים לאנגלית
לעבודה מעניינת ורבת אתגר. בשעות הערב
שכר גבוה למתאימים!
03-912093, 909870.

לכפר הנוער
דוד רזיאל, הרצליה
דרושים:
1. מדריך חברתי
2. שתלן
לפנות טל. 052-551774

לנ.ג. אלפנר ישראל
דרוש
מנהל חשבונות
סוג 2—3
טלפון 03-208221,
שלוחה 59, אבי.

דרושים
למרפאת שיניים ברחובות
1. רופאי שיניים
2. רופאי שיניים לילדים
במשרה מלאה/או חלקית
לפנות ל„סולי" רחובות המרכז לרפואת השיניים, רח' הרצל 185 רחובות.
טל. 08-459283/4.

אמזה בע"מ
באזור התעשיה חולון
דרוש
מחסנאי
עצמאי ואחראי
בעל נסיון בעבודה עם כימיקלים
טל. 03-806698

לחברת סיגמן
דרושים:
1. גזרן מקצועי
2. מעצב/ת מקצועי/ת
3. מנהל ייצור
טל': 03-836420.

לא.צ. בע"מ
דרושים באיזור המרכז:
* מפעילים ל-950, 955, 966
* מנהלי עבודה
* פועלים פשוטים עם ידע בעבודות עפר
נא לפנות לטלפון 03-477938, 03-9328796.

למסעדת עוברים ביהוד
דרושים
* מחסנאי
צעיר יוצא צבא
טל' 03-222184
* מגישות
* עובדי נקיון
טל' 03-357111
(לבקש את הטבח — מנשה)

למדימט בע"מ
חברה למכונות משחק אלקטרוניות
דרושים
טכנאי אלקטרוניקה
לפנות לטלפון: 03-9228304,
בשעות 9.00—5.00 03-9231620.

למפעל תעשייתי בתל-אביב
דרוש
אחראי
על מחלקת מכירות וקניות
עם נסיון
לפנות בכתב לת.ד. 20135 תל-אביב 61201.

למשרד שמאים
דרוש
שמאי אלמנטרי
טלפון 03-372106,
03-378737

לחברת ביטוח בת"א
דרושה
מזכירת אגף כספים
* ידע ונסיון בהתכתבות הנה"ח
טל' 03-622264

למפעל אלקטרוניקה אנו מחפשים
מנהל רכש ולוגיסטיקה
התפקיד כולל:
* ניהול מערך הרכש בארץ ובחו"ל.
* אחריות לנושא ניהול מלאי ומחסנים.
הכישורים הדרושים:
* 5 שנות נסיון, לפחות, בתפקיד דומה.
* הכרות מעמיקה עם מקורות רכש לרכיבים אלקטרוניים ומכניים.
* שליטה מלאה בשפה האנגלית.
* רקע באלקטרוניקה.
נא לשלוח קורות חיים לת.ד. 7748, ר"ג 52176.
סודיות מובטחת

לחיל הים
דרוש
גרפיקאי/מונטזר
בעל נסיון מוכח,
כנגד לשירות קבע.
טל': 03-693740.

לחברת בניה פרטית גדולה בצפון הארץ
דרוש מועמד
לתפקיד ניהולי בכיר
הכישורים הדרושים:
* השכלה אקדמאית בתחומי ראיית חשבון, מינהל עסקים או כלכלה.
* נסיון בענף הבנייה.
* כושר ניהול מו"מ עם בנקים, לקוחות, ספקים, מוסדות ממשלתיים וגופים ציבוריים.
* יכולת ניהול צוות עובדים.
* נכונות לעבודה קשה.
* מקום העבודה — חיפה.
המועמד יעבוד בכפיפות ישירה למנכ"ל החברה ויזכה לתנאי עבודה טובים במיוחד.
התחלת העבודה — מיידית.
נא לפנות בכתב בצירוף נסיון קודם וקורות חיים לת.ד. 4568 חיפה עבור מס' 100 (מיקוד 31040) ולציין מס' טלפון.
— סודיות מובטחת —

למפעל תעשייתי באיזור תל-אביב
דרוש
חשב
בעל נסיון
רצוי רו"ח
הצעות נא לפנות בכתב-יד לת.ד. 39529 תל-אביב 61394.

[illegible] הזדמנות שווה בתעסוקה
תשמ"א 1981
[illegible]

Jerusalem publishing house seeks experienced English-language business editor. Call Pinches. (02) 234-131.

U·MAN®
הזדמנות יוצאת דופן ל-
10 אנשים הרוצים להצליח!
סוכנות ביטוח גדולה ומצליחה מאד מחפשת אנשים בעלי מרץ ויוזמה, האוהבים עבודה עם אנשים ומוכנים לעבוד קשה כדי לבנות לעצמם קריירה חדשה וביסוס כלכלי לכל החיים.
מגורים בגוש דן; גיל — מעל 25.
לפנות ליהודה - 03/292949. מישרות 66.

U·MAN®
עבור אחד מלקוחותינו,
מפעל גדול למוצרים כימיים בירושלים.
דרוש
מנהל מחסנים
לניהול מחסני חומרי-גלם ותוצרת גמורה.
העבודה אחראית ומעניינת.
נסיון בתפעול מחסן, כולל צוות עובדים, וכן ידיעת השפה האנגלית - הכרחיים.
שכר ותנאים הולמים למתאים.
לפנות ליהודה - טל. 03/292949
מישרה 250

למוסד ממלכתי
דרושים
סטודנטים
לתפקידי שמירה

דרושות תפקידו:
- סטודנט כשלפניו שתי שנות לימוד לפחות.
- מלבד סופי שבוע, יוכל להקדיש שני בקרים בשבוע לעבודה.
- לאחר שרות צבאי מלא - עדיפות ליוצאי יחידה קרבית.
- בריאות תקינה.
- העבודה באזור ת"א.

באם הנך עונה על הדרישות כתוב אלינו בצירוף קורות חיים ופרטים אישיים, כולל - ת.ז., ת. לידה, מ.א. ארץ לידה, שם האב, כתובת וטלפון.
פנה לת.ד. 33686 תל-אביב. רק פונים מתאימים ייענו
סודיות מובטחת

לקואופרטיב „דן"
דרושים
נהגי אוטובוסים

על המעוניינים לפנות למשרדי „דן" שד' שאול המלך 39 תל-אביב. בנין הדר דפנה — לקומה 8 חדר 814 — מצוידים בתעודת זהות, רשיון נהיגה, פנקס מילואים ופנקס שבוי.
ימי הקבלה — א'—ה' 8.00—13.00.

לישלף יועצים לשיווק"
דרושים/ות עבור "חברת מוטורולה תקשורת"
אנשי/נשות
מכירות

לניהול מו"מ עם לקוחות למכירת ציוד אלקטרוני מתקדם ופיתוח מודעות למוצרים חדשים

כישורים מועדפים:
- קניינות קשר בצה"ל ו/או רקע טכני באלקטרוניקה
- ידע בסיסי בשפה האנגלית
- יכולת מכירה וכושר שכנוע
- הופעה ייצוגית ואמינה
- בעל/ת רכב פרטי

רק מועמדים/ות מתאימים/ות ייענו
- סודיות מובטחת -

למוסד צבורי בתל-אביב דרוש:
מ ש פ ט ן

הכישורים הדרושים:
- וותק של 3 שנים
- ידיעת השפה העברית על בוריה
- ידיעת השפה האנגלית
- שליטה בעריכת וניסוח מסמכים משפטיים
בעלי ידע במיסים יועדפו.
בהצעות נא לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 2010 סביון.

יומאר טקסטיל בע"מ
למשרדו בתל-אביב
דרושה
מזכירה
* בתבונות עברית-אנגלית לזום עבודה מלא
טל. 03-661431

לחברה מובילה
בענף התיקים והילקוטים
דרוש מנהל מפעל

* נסיון בענף התיקים או הקונפקציה הכרחי.
* נסיון בניהול צוות עובדים הכרחי.

תנאים טובים למועמד המתאים (סודיות מובטחת) לפנות בכתב יד ובצירוף קורות חיים לת.ד. 3316 ת"א, עבור מנהל מפעל.

למפעל תעשייתי גדול
דרושים

★ 4281 **מהנדס/ת**
מכונות
- לעבודה בנושא תיכון ופיתוח
- יועדפו בוגרי/ות בתחום...
- בעלי/ות נסיון של 1-3 שנים.

★ 4711 **טכנאי/ת**
אלקטרוניקה
- לתחזוקת מערכות...
- רצוי נסיון של 3-4 שנים.

★ 4712 **מהנדס/ת**
מכונות
- לעבודה בתחזוקת מכונות.
- נדרש נסיון של 5 שנים לפחות...

על המעוניינים לפנות בכתב לת.ד. 2051, רחובות
סודיות מובטחת

לחברת תיירות גדולה
דרושה/ת
מפעיל/ת תיירות
TOUR OPERATOR

לתיירות נכנסת, מחלקת קבוצות. אנגלית — הכרחי, שפות נוספות — יתרון.
לקביעת ראיון
נא להתקשר: 03-246261

לחברת אמבין לעבודה בחנות בנתניה
דרוש/ה
מוכר/ת
רהיטים
מנוסה ועצמאי/ת למשרה מלאה
לפנות טל. 051-29171/2/3
לריקי או שולמית

לחברת תיירות
דרושים
מקדמי מכירות

בעלי נסיון בתיירות פנים
נא לפנות בצרוף קורות חיים ונסיון בעבודה ובצרוף תמונה לת"ד 33025 תל-אביב מיקוד 61330 עבור תיירות

דרוש/ה
מעצב/ת
אופנה
מנוסה לבגדי ילדים
טלפון 03-7515062

לחברת ביטוח גדולה בתל-אביב
דרוש
מהנדס
תעשיה וניהול
למחלקת ארגון ושיטות

רצוי נסיון קודם בנושא או"ש וניתוח מערכות מידע ממוחשבות.
נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים לת.ד. 37633 תל-אביב, 61375. עבור: "מחלקת כוח אדם".

מורה לספרדית
דרושה עם נסיון רב בלימוד השפה
להתקשר לטלפון 03-481539

למיזוג אויר "אלסקה"
דרוש
מנהל עבודה
מקצועי
אפשרות לשותפות
בעבודה 053-67040
בערב 08-436096

"הגרעין" בע"מ
דרוש
למחסננו באור-יהודה

★ **מוכר**
בעל רקע חקלאי למחלקת השקיה - טכנית

★ **נהג מחלק**
בעל רקע טכני

נא לפנות 03-298031 למשה בין השעות 14.00-16.00

לעבודה מעניינת ובלתי שגרתית דרושים
דוברי רומנית
ו/או הונגרית
תושבי חיפה והסביבה

מועמדים מתאימים:
- בני 22-35
- לאחר שרות צבאי מלא בצה"ל
- השולטים היטב בעברית רומנית ו/או הונגרית
- עדיפות לבעלי השכלה גבוהה ושפות אחרות.

המתאימים יפנו לת.ד. 2133 חיפה (מיקוד 31020), יש לצרף פרטים אישיים מלאים, תמצית קורות חיים, מס' ת.ז. ומספר טלפון להתקשרות.
סודיות מובטחת
* פונים מתאימים ייענו *

התסתדרות הציונית העולמית
מחלקת הנוער והחלוץ
מפעלי חורף לבני נוער מחו"ל

דרושים לתקופות שונות בחודשים דצמבר-מרץ
חובשים לליווי טיולים

א. בוגרי קורס חובשים קרביים בצה"ל
ב. ידיעת שפה זרה (אנגלית, ספרדית)
נא לפנות אישית למחלקת הנוער והחלוץ, רח' קרן היסוד 19א, ירושלים בצירוף קורות חיים או בטלפון 02-226111

אין ההסתדרות הציונית מתחייבת לקבל הצעה כלשהי.

לחברת שיווק למגופים שסתומים וציוד בקרה תעשייתי דרושים:
אנשי מכירות
לאיזור הצפון המרכז והדרום
מהנדסים/הנדסאים

בעלי יכולת עבודה עצמאית, כושר שכנוע והבנה טכנית
לפנות בכתב יד לת.ד. 30466 ת"א 61303 עבור 30

למוסד ציבורי כללי
דרושים
עורכי דין
בירושלים ובבאר שבע

לעובדים המתאימים תינתן השתתפות בהחזקת רכב.
בקשות מועמדות בצירוף קורות חיים יש להפנות לת.ד. 2600, ירושלים, לא יאוחר מיום 30.11.86
רק מועמדים מתאימים ייענו.

INTERNATIONAL TRAVEL COMPANY
★ **TOUR OPERATOR**
For our incoming groups department.
English essential, other languages an asset
★ **ENGLISH CLERCK/TYPIST**
For general office works.
Full time positions, for appointment,
Tel 03-246261

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה תשמ"א 1981

לתעשיה הצבאית בירושלים
דרושים/ות

1. מהנדסי הנדסאי תעשיה וניהול לעבודה בתפ"י
בעלות נסיון בשיטות ותהליכים של תכנון, פיקוח על הייצור.
ידיעת השפה האנגלית הכרחית.
העבודה באמצעות מחשב.

2. מהנדס/ת חומרים ותהליכים
בעל/ת נסיון של שלוש שנות עבודה לפחות בתחומים הבאים:
א. הגדרה ואישור חומרי-גלם.
ב. הגדרת של תהליכים טרמיים ותהליכים של עיבוד שטח וריתוך על-ידי מגרטים.
ג. כתיבת הוראות ומפרטים תעשותיים.
נדרשת יכולת לעבודה עצמאית.

3. רתכי ארגון
בעלי נסיון.

4. צבעי תעשיה
בעלי נסיון בריסוס צבע.

5. כרסמים וחרטים קונבנציונליים
בוגרי בי"ס מקצועי ארבע-שנתי. בעלי נסיון של שלוש שנים לפחות, יכולת לביצוע עבודה באופן עצמאי, כולל קריאת שרטוט טכני.
למועמדים שמחוץ למרחב ירושלים — תינתן עזרה
זמנית בדיור.
לפנות: מחלקת כח-אדם טלפון: 02-535161
או - בכתב לת.ד. 3635.

התעשיה הצבאית

לתעשיה הצבאית
באזור ת"א
דרושים

★ **צבעים:**
לצביעה תעשייתית ברסוס דרוש נסיון קודם

★ **חרטים וכרסמים:**
C.N.C וקונבנציונאלים, בוגרי בי"ס מקצועי, בעלי 5 שנות נסיון לפחות וידע בקריאת שרטוט טכני.

מועמדים מתאימים מתבקשים לבא לראיון ליחידת התעסוקה ברח' הארבעה 16 ת"א, ביום ראשון 16.11.86 בשעה 8.00
נא להביא פנקס מלואים ותעודות שבוי וזהות
או לפנות בכתב לת.ד. 1044 רמת-השרון מיקוד 47100 בציון מספר תעודת זהות

התעשיה הצבאית

---

migada
migada ltd. kiryat weizmann rehovot, israel

למפעלנו העוסק בייצור ציוד רפואי לשימוש חד-פעמי דרוש
מנהל רכש

הכישורים:
- בעל נסיון מוכח של 5 שנים במפעל תעשייתי בגודל בינוני.
- יכולת עבודה בתנאי-לחץ ודרישות ייצור משתנות.
- טיפול ברכש בארץ וייבוא מחו"ל (מכס ומיסוי, חליכי ייבוא ושחרור, מו"מ עם ספקים בארץ ובחו"ל, קודים אספקה וכו').
- יועדף בעל נסיון וידע טכני בחומרים פלסטיים.

מועמדים מתאימים יפנו בכתב-יד בצירוף קורות-חיים ונסיון קודם אל "מיגדה בע"מ" ת.ד. 211, רחובות 76101, עבור "מנהל רכש".
סודיות מובטחת.

מהנדס אלקטרוניקה
ראש מחלקת הנדסת המוצר

TENSOR
טנסור תעשיות בע"מ
מדינת היהודים, פונת משכית
אזור התעשיה הרצליה 46766
טלפון: 052-556-110 טלקס: 312-551 TENS IL
פקסימיליה: 052-544-880

מהנדס אלקטרוניקה
ראש מחלקת הנדסת המוצר

אנו מחפשים מהנדס אלקטרוניקה מנוסה, רחב-אופקים ובעל מנהיגות טכנית לתפקיד המרכזי של ראש מחלקת הנדסת המוצר בחברה.
בתפקידו זה, יהיה המהנדס אחראי ישירות לתכנון וביצוע כל מכלול הנושאים ההנדסיים הדרושים להשלמת מוצרי החברה, משלב לוי המוצר בשלבי פיתוח מוקדמים ...
כישורים נדרשים: נסיון של 8 שנים לפחות בתפקידים דומים. נסיון רלונטי ב-POWER ELECTRONICS ובמכשור בקרה - יתרון.
נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים ...
טנסור תעשיות בע"מ, ת.ד. 334-39, תל-אביב 61392.

דרוש
עורך מעגלים מודפסים
בעל נסיון רב.
נסיון בעריכה ממוחשבת - יתרון
לפרטים לפנות: 03-5562556

למתפרה גדולה בתל-אביב
דרושה
תופרות

לזינגר ואוברלוק, בעלות מקצוע מעולות תנאי שכר מיוחדים, החל מ-6 ש"ח לשעה, משכורת 13 + פרמיות, תנאים סוציאליים, עבודה קבועה אפשרות ל-8 שעות גם אחה"צ.

לקביעת ראיון להתקשר: 03-831491

החברה לכבלים ולחוטי חשמל בישראל בע"מ
דרוש/ה
מהנדס/ת מכירות

למפעל תרמופיל המייצר כבלי אלקטרוניקה וממצא באזור התעשיה במעלות
הכשורים הדרושים:
- מהנדס/הנדסאי אלקטרוניקה
- נסיון קודם של 3 שנים
- שליטה בשפה העברית והאנגלית הכרחית
- בעל רשיון נהיגה.
מגורים באזור חובה.

בהצעות נא לפנות בכתב יד, בצרוף קורות חיים ונסיון קודם אל ת.ד. 443 חיפה 31003
סודיות מובטחת

כבלים

לבנק גדול בתל-אביב
דרושה
מזכירת אחה"צ

הכישורים הדרושים:
- שליטה טובה בשפה האנגלית
- השכלה תיכונית מלאה
- הדפסה עברית אנגלית
רצוי נסיון קודם

המעוניינים יפנו בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 6335 תל-אביב, 61061 עבור "משרה מס' 100"

לחברה העוסקת בייצוא באזור גדרה אשדוד
דרושים:
* מרכז משלוחים לייצוא
* עובדים/ות לבית אריזה לפרחים
* לעבודות מחקר וטיפוח
* עובד אחזקה
עם ידע ורשיון לעבודות חשמל.

נא לפנות בכתב יד בצרוף תולדות חיים לאפריים שדמה ד.נ. עמק שורק
מיקוד 76810

א.ו.ת.
אספקה ותעסוקה כח אדם בע"מ

★ **פועלים/ות**
★ **מלחיחות/ים**
לעבודה מידית
תנאים מצוינים למתאימים!
טל': 03-203052, 03-203053

למשרד אדריכלים
דרושה
אדריכל/ית
בעלת נסיון רב באדריכלות
ועיצוב פנים
טל': 03-286384, 03-288312

למשרד תכנון חשמל דרושים
1) בירושלים ותל-אביב
מהנדס/ת
עם נסיון בתכנון של 5 שנים
2) בתל-אביב
מהנדס/ת
הנדסאי/ת
עם נסיון בתכנון במערכת מחשב
טלפונים: 03-452110, 03-452170

דרושים
חשמלאי תעשיה
עבור מפעלים באזור ראשון-לציון ונס-ציונה.

נא לפנות טלפונית למהנדס נפתלי: מפעל נס-ציונה 08-468880, או ברמת-אליהו 03-9612241

קב' לירן-לירנפלסט-לירנקו
להרחבת מערך התמיכה הטכנית למערכת עיבוד נתונים דרושים:
סוכני שיווק

לחברת מור אלקטרוניקה בע"מ
דרושים:
* **מהנדס מכירות/אפליקציה**
למחלקת רכיבים
* **הנדסאי אלקטרוניקה**
לתאום ראיון נא להתקשר
טלפון: 03-721226, 03-736280

לחברה המעסיקה אריזות למפעלים
פקידה
* הדפסה
* ידע בסיסי בהנהח"ש
עוזר/ת
לטבח
עובדים
לשירות והנסה
נהג
טל: 03-5823098

פקידת קהל
(בולל קופה)
* לאחר שרות צבאי
* שנתיים ניסיון
* עדיפות
1) ידע בהפעלת מסוף מחשב
2) לבעלי כושר עבודה גם בתנאי לחץ.
מקום העבודה באזור חולון.
טלפון: 03-801988
מיום א'

למפעל מזון בבני-ברק
דרושות
עובדות
אריזה
אפשרי גם בשעות נוספות
לפנות טלפונית 03-786141
מנהל מחלקה כח-אדם

למשרד הנדסה דרושות:
1) **מנהלת**
חשבונות
מנוסה (סוג 3/2)
2) **מזכירה**
(ידע בהדפסה והנהח"ש)
למשרה חלקית ...
לפנות מיום א'
03-656486

למפעל תעשייתי באזור
פתח-תקוה דרוש
מנהל מחסן

הכישורים: ניהול מלאי ממוחשב, ניהול צוות עובדים מצומצם, ידע בסיסי באנגלית, בעל יוזמה.
* 5 ימי-עבודה בשבוע *
מועמדים מתאימים יפנו בכתב בצירוף קורות-חיים ונסיון קודם, אל ת.ד. 4104, תל-אביב 61040, עבור "מנהל מחסן".
סודיות מובטחת

למפעל תעשייתי באזור
המרכז דרוש
קבלן נקיון

לעבודות נקיון כלליות וחצר.
נדרשים כ-30 עובדים, מדי יום, לעבודות האמבורות.
בהצעות נא לפנות אל ת.ד. 4104, תל-אביב 61040, עבור "קבלן נקיון".

לדפוס עם כריכה גדולה
דרוש
מנהל עבודה
בעל נסיון
תנאים טובים למתאימים.
04-669262

לחברה לאלקטרוניקה דרושה באזור צפון תל-אביב
קלדנית מנוסה
ראה ידע בהנהלת חשבונות
למשרה מלאה, 5 ימים בשבוע.
נא להתקשר החל מיום א' לטלפון 03-491210, 03-491211

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה תשמ"א 1981

לחברת מחשבים
דרושה
אשת
מכירות

הכישורים:
- ידע במחשבים ובתוכנה - חובה
- נסיון קודם במכירות - חובה
- ידע בבניית - יתרון
משרה מלאה
טל. 03-339472, 03-335518
03-332808, 03-330714

לחברה דרושים עם ידע ...
שליחים
עם או בלי קטנועים
לעבודה קבועה
טל 03-335071

תוכנתן/ית קובול
חובה: נסיון שנה לפחות.
הנדסאי/מחשבים ומעלה
יתרון: ב.ב.מ. 36/S
ת.ד. 36629 ת"א

לתכנון וייצור מגנונים מפלסטיק
דרושים
1. מהנדס מכונות
- בוגר בית"ס מקצועי
2. חרט כרסם
- בוגר בית"ס מקצועי

מודעות דרושים ראה גם במוסף „השקל שלך"

למוסד ממלכתי
דרושים
קציני מילואים

בדרגות: סגן, סרן, רב-סרן

אנו מציעים לך
* עבודה בעלת עניין ואתגר, הכרוכה בניידות.
* לימוד השפה הערבית.
* תנאי שכר טובים ותנאי שרות מיוחדים (לרבות רכב צמוד בתום ההכשרה).
* עבודה קבועה.
* מסלול קידום רחב ואפשרויות להתפתחות עפ"י כישורים.

אם גילך בין 23–31, השכלתך לפחות תיכונית מושלמת ובריאותך תקינה –
פנה נא בכתב לת.ד. 33171 ת"א (מיקוד 61231) עבור כ"א, בצירוף תולדות חיים ופרטים אישיים (כולל מספר ת"ז וטלפון).

פונים מתאימים ייענו

למפעל להרכבת סטרטרים ואלטרנטורים
דרושים:
1. מכונאי טכני
2. חשמלאי רכב
3. מכונאי רכב
4. עובדי יצור טכנים
5. מסגרים וחרטים

אפשרות לארגן הסעה במרכז מגורים סמוכות.
טלפון 03-784808
03-782906

לחברת א. אפשטיין ובניו בע"מ
דרושים/ות
* הנדסאי/ת אדריכלות מנוסה
* שרטט/ת אדריכלות מנוסה
* שרטט/ת קונסטרוקציה מנוסה
* כתבנית עברית-אנגלית ל-½ יום אחה"צ

לחברה ליצוא ושיווק מערכות תצוגה
דרושה
מנהלת שיווק ומכירות
יוזמת ועצמאית
רקע בניהול משרד – יתרון.

למפעל גדול עתיד ידע במרכז הארץ
דרושים/ות

משרה מס' 1413:
מהנדסי מכונות
* לתכנון שיטות הרכבה וייצור של פרויקטים תעשייתיים.
* לתכנון נושאים משלב פיתוח לייצור, קביעת תהליכי התקנת מערכות ונסיונן.

משרה מס' 1414:
מהנדסי מכונות/מטלורגים
* לנושאי ריתוך, תכנון כלי ריתוך, פיתוח וייצור חלקי פנים.

משרה מס' 1415:
מהנדסי מכונות
* לבקורת כלים מכניים וכלי אב טיפוס.

משרה מס' 1416:
מהנדסי כימיה/כימאים
* לפרויקטים בתחום אלקטרוכימיה ופלסטיקה.

משרה מס' 1417:
מהנדסי אלקטרוניקה
* לאחזקת מערכות עיבוד שבבי ממוחשבות וציוד.

משרה מס' 1418:
כלכלנים/מהנדסי תעשייה וניהול

בוגרים ומתאימים מתבקשים לפנות בכתב תוך ציון מספר המשרה.

פונים מתאימים ייענו
סודיות מובטחת

לסניף ירושלים של חברת בטוח
דרוש:
מפקח סוכנים
בענף האלמנטרי

הכישורים הדרושים:
* נסיון של 3 שנים בענף הביטוח.
* נסיון כסוכן ביטוח בענף האלמנטרי – יתרון.
* כושר ניהול מו"מ.

למתאימים מובטחים תנאים הולמים.

לחברה העוסקת באפיון, תכנון והקמה של מערכות ארגוניות ולוגיסטיות ובפרויקטים טכנולוגיים מתקדמים
דרושים/ות
מהנדסי תעשיה וניהול בכירים

תאור המשרה:
- אפיון ותכנון של מערכות ארגוניות ולוגיסטיות.
- הכנת תכניות אב ומערכים תעשייתיים.
- תכנון מערכי אחסנה, שינוע ותפעול של מחסנים.
- אפיון ותכנון מערכות ממוחשבות לניהול, למעקב ולבקרה של פרויקטים.
- אפיון ותכנון של מערכות תפ"י ותמחיר ומערכות מידע ממוחשבות.

דרישות המשרה
- נסיון של 7 שנים לפחות בהנדסת תעשיה וניהול ורקע תעשייתי.
- ידע במערכות עבוד נתונים ממוחשבות.

יש לך עתיד בתעשיית העתיד

התעשיה האוירית לישראל בע"מ

אתגר לאדם החושב
בתעשיה האוירית –
בחטיבת הנדסה
יפתח
קורס לחקר ביצועים צבאי

לקורס יתקבלו מועמדים/ות בעלי פוטנציאל אישי גבוה בלבד.

תנאי מינימום למועמדים:
* תארים במתמטיקה ובחקר ביצועים.
* מהנדסים בעלי רקע בפיתוח ובניתוח אמצעי לחימה.
* קצינים בעלי רקע במבצעי מתאים ותואר אקדמי באחד מהמדעים המדויקים.

רק מועמדים מתאימים ייענו
* סודיות מובטחת

יש לך הזדמנות להרוויח הרבה כסף!

מיועד לתושבות תל-אביב והמרכז, חיפה, ירושלים ובאר-שבע.

הכישורים הנדרשים:
- השכלה על-תיכונית.
- הופעה יצוגית.
- כושר שכנוע.
- גיל מעל 30.

מצפה לך משרה בתחום מכירות ביטוח.

פני בכתב יד לת.ד. 1469 ת"א 61014 וציינו ע"ג המעטפה עבור "ביטוח".

לחברת תוכנה מבוססת ומובילה בתחומה נדרשים:
מנהל מוצר S/38
המועמד המועדף יהיה:
* איש תוכנה מנוסה על מחשבי S/38 (ניתוח מערכות תכנות/תכנות)
* בעל היכרות עמוקה עם יישומים תעשייתיים/מסחריים.
* איש עבודה מסור בעל יכולת ניהולית מוכחת.

מתכנן/מתכנת S/36
בעל נסיון של שנתיים עד שלוש.

נא לפנות לטלפונים - מיכל
03-252786, 03-255680
הודעות - 03-224817

---

comper
ללקוחותינו דרושים
* מהנדסי תוכנה ומתכנתים
תחום זמן אמת
* מנתחי מערכות/מתכנתים
1. ידע באפליקציות ב-CICS
2. ידע ב-DATA BASE
* מתכנים מתכנתים
RPG, COBOL, S/36,38
* מתכנתי SYS
VM, MVS, DOS

על המועמדים להיות בעלי ניסיון מעל שנתיים
תנאי שכר גבוהים
נא להתקשר מיום א' לטוני 03-289111

קומפר
כוח אדם במחשבים בע"מ

EFRAT
לאפרת טכנולוגיה עתידית בע"מ, חברה אמריקאית - ישראלית, העוסקת במחקר ויצור של מערכות תקשורת מתקדמות, עבור ספרתי של אותות וארכיטקטורה של מחשבים
דרושים
לאגף הפיתוח
מהנדס SYSTEM

לאגף התפעול
למחלקה לוגיסטיקה
טכנאי/הנדסאי ייצור

למחלקה הנדסית
שרטט/ת מכונות ואלקטרוניקה

נתוק למענה לכבוד כל המשרות הנ"ל בכתב אל:
אפרת טכנולוגיה עתידית בע"מ, ת.ד. 9050 ת"א 61090
- סודיות מובטחת -

דרוש לנו יותר ממקדם מכירות!
מועדון ישראלי לחופשות

יוצא/ת צבא עד גיל 28,
בעלי/ת דינמיות, חריצות וכושר ביטוי,
נכונות לעבודת שטח - מלאת אתגר.

המתאימים יוכשרו לתפקיד ויוכו:
בתנאי העסקה טובים ותמריצים בעבור השגיות.
שבוע עבודה מקוצר בן 5 ימים.
מסלול קידום לתפקידי ניהול ופיתוח
מסע לארה"ב בתום תקופת החעסקה

ת"א 03-812193 — ירושלים 02-246044
חיפה 04-525636 באר-שבע 057-72039

לחברה גדולה – דרושה
עוזרת למזכירה

הכישורים:
* השכלה תיכונית.
* הדפסה עברית מעולה (רצוי אנגלית)
(רצוי נסיון על מעבד תמלילים).
* נסיון מוכח של 3 שנים לפחות בעבודות מזכירות.

המעוניינות תתקשרנה בכתב 03-630468

אנו מחפשים
מזכירה
אשר תעזור ללקוחות שלנו, חברה מסחרית בדרום ת"א בשפה האנגלית
בקבלת הכתבות, הדפסה וטלקס.
ידיעת רחבה בתפקיד המשרד - יתרון.

לקביעת ראיון נא לפנות לגבי יחזקי צינור בעו טלפון 03-688484

הנאים טובים ★ סודיות מובטחת.

מועדון ישראלי לשיווק ישיר בע"מ
דרושים
מקדמי מכירות לפרויקט חדשני
* גיל 21–25.
* בעל חוש מסחרי מפותח.
* יכולת יצירת מגע עם אנשים.

המתאימים יקבלו:
א. הדרכה מקיפה ממנה על הפרויקט.
ב. שכר קבוע (בצורת משכורת) + בונוסים.
ג. למתאימים תוצע עבודה משמעותית לזמן ארוך בתפקידי ניהול.

לפרטים: 03-379969

למלון גדול באילת
דרוש
קניין
בעל נסיון של 3 שנים לפחות במערכות גדולות.
העבודה באילת.

המעוניינים מתבקשים לשלוח פירוט קורות חיים, נסיון והמלצות לת.ד. 21483, תל-אביב 61214

MF Massey Ferguson
לחברה ישראלית למובילים בע"מ
דרוש
איש מכירות מעולה
למושבים וקבוצים לאזור הדרום

הכישורים הדרושים:
* מרכז משק או מרכז ענף פלחה
* בעל ידע מעשי בהפעלת טרקטורים גדולים וכלי עיבוד
* נסיון קודם במכירות - יתרון
* בעל רשיון נהיגה לטרקטורים ורכב.
* סודיות מובטחת

נא לפנות בכתב יד, ובצירוף קורות חיים לת.ד. 129, חיפה 31003 ולציין מספר טלפון

דרושים
סוכני מכירות
מדלת לדלת
בגוש דן
עבודה קלה
רווחים טובים

טל. 03-231722

אלדן eldan RENT-A-CAR
דרושים/ות
1. מנהלי חשבונות סוג 2
* משרה מלאה
2. פקיד השכרה
לאזור נתב"ג ולוד.
* יוצאי צבא

חברה תעשייתית ליצוא מערכות הפקת חשמל מאנרגיה סולרית
דרושים:

למחלקת ההנדסה
מהנדס תהליך
חברתנו קולטת טכנולוגיה חדשנית של התזה וצפוי באקום (SPUTTIRING SYSTEM) של ציפויים למערכות קולטי-שמש.
אנו מחפשים מהנדס מנהל תהליך אשר ישתתף בבנית המכונה וקליטתה במפעל ויהיה את צוות המפעילים.
התפקיד כרוך בתקופת השתלמות והרצת הציוד בארה"ב.

הכישורים הדרושים:
* מהנדס מכונות או חומרים, תואר שני לפחות ו-5 שנות נסיון
* נסיון בהפעלת מערכות ואקום
* הכרת מערכות בקרה והספק – רצוי
* נסיון בהפעלת צוות עובדים
* ידיעת השפה האנגלית – הכרחית

למחלקת מימון פרוייקטים
כלכלן/ית
תאור תפקיד:
* איתור ופיתוח מקורות מימון בארץ ובחו"ל
* השתתפות בתהליכי מו"מ עם משקיעים
* קשר שוטף עם חברת האם בארה"ב
* ביצוע ומעקב אחר פרוייקטים מיוחדים בתחום המימון

כישורים נדרשים:
* תואר שני בכלכלה/ מנהל עסקים
* נסיון של 5 שנים לפחות בעסקאות בינלאומיות במגזר הפיננסי
* שליטה מלאה באנגלית

LUZ INDUSTRIES ISRAEL

ISCOM

M/A-COM

"ישקום", חברת בת של קונצרן M/A-COM העוסקת בשווק רכיבי מיקרוגל ומערכות תקשורת, דרוש:

מהנדס מכירות

לשווק רכיבי מיקרוגל

- נסיון קודם בשווק
- רקע הנדסי במיקרוגל יתרון
- תנאים בהתאם לכישורים
- רכב חברה

סודיות מובטחת

להתקשר לטלפון 03-7516421 או לפנות בכתב לת.ד. 1873, רמת-גן 52117

TEVA טבע

למעבדות החברה דרושים/ות בנתניה, כפר-סבא ופתח-תקוה

כימאי/ת אנליטי

- Mse/Bsc בכמיה
- ידע בהפעלת מיכשור H.P.L.C. (ספקטרופוטומטר)
- נסיון באנליטיקה - עדיף

מועמדים חסרי נסיון באנליטיקה יוכשרו בחברה.

5 ימי עבודה בשבוע

משרה קבועה

אפשרויות קידום רבות

המועמדים יפנו בכתב יד למחלקת כח-אדם:

בנתניה - ת.ד. 180 מיקוד 47101

בכפר-סבא - ת.ד. 353 מיקוד 44102

בפתח-תקוה - ת.ד. 3190 מיקוד 49131

בנש

ביצועיסט/ית

לפרסום אריאלי

נסיון במשרד פרסום - חובה. להתקשר לגיצה 246233

לחברה מסחרית גדולה בתל-אביב

דרושה

כתבנית

עברית-אנגלית מעולה

במשרה מלאה - כולל יום שישי.

מתאימה בעלת נסיון בהפעלת מעבד תמלילים + טלקס מתבקשת לפנות לאביגיל, טל. 03-613801.

U-MAN®

עבור מפעל למוצרי אלומיניום לבנין, דרוש

מסגר

לעבודה מעניינת ואחראית ביותר.

בעל ידע בקריאת תוכניות ונסיון בייצור חלונות.

דלתות ומוצרי אלומיניום.

למתאים אפשרויות טובות לקידום ושכר הולם.

לפנות למירה - טל. 03/293482, משרה 844.

עושר גבע בע"מ

למפעלנו המייצר מגנזיות — דרוש

מסגר / רתך

CO_2

הכישורים: בוגר בי"ס מקצועי; בעל נסיון בייצור מכונות וקריאת שרטוט.

★ תנאים טובים למתאים ★

לפנות טלפונית: 03-5592146.

תעשיות רבב בע"מ

דרושים לנו:

מסגרים/רתכים

מעולים

הכישורים הדרושים:

- * לאחר שרות צבאי
- * 5 שנות נסיון
- * שליטה מלאה בשרטוט ועבודה לפי תכנית.

למתאימים מובטחים תנאי העסקה מיוחדים בהסכם אישי.

נא לפנות למנהל כח אדם.

ת.ד. 535 נצרת עילית טלפון 065-58112

נשיונל סמיקונדקטור National Semiconductor

עם תנופת המרכז הטכנולוגי למיקרואלקטרוניקה שבמגדל העמק אנו ממשיכים בקליטת כח אדם מעולה.

הצטרפו לצוות המייצר את המעגלים המשולבים של דור המחר.

למחלקת הנדסת מוצר דרוש:

מהנדס מערכי בדיקה

משרה: 2211

תאור התפקיד:

פיתוח תוכנה לבדיקת מעגלים משולבים באמצעות ציוד בדיקה ממוחשב (VLSI ATE) ואחריות על מערכת הבדיקה הממוחשבת. במסגרת העבודה תהה מעורבות בפיתוח ושיפור מוצרי LSI/VLSI תוך שילוב נושאים מתחומי תכנון VLSI וסטטיסטיקה.

התפקיד מיועד ל:

■ מהנדסי מערכות בדיקה לבדיקות סופיות (TEST ENGINEERS) בעלי נסיון של שנה לפחות

או לבוגרי הנדסת חשמל במסלול מחשבים.

נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים, תעודות וציונים אל: נשיונל סמיקונדקטור א.מ. בע"מ ת.ד. 619 מגדל-העמק 10556 עבור מחלקת כח אדם, לציין את מס' המשרה וטלפון להתקשרות

המודעה מיועדת לנשים וגברים כאחד

GLOID AG.

אקספרטים EXPER-TEAM

למפעל מזון מתפתח באיזור קצרין

דרוש

מנהל מפעל

אחריות מלאה לייצור.

כפיפות למנכ"ל החברה.

נסיון קודם כמנהל ייצור במפעל מזון - יתרון.

מגורים באיזור - הכרח (אפשרות סיוע בהעברת המגורים).

תנאים טובים למתאימים.

המועמדים המתאימים יפנו בכתב יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 189 רמת-גן, 52101 - סודיות מובטחת.

מדריכי חוגי טבע בכל הארץ

דרושים מדריכים/ות להדרכת חוגי טבע בבתי ספר יסודיים (כתות ב'-ו') בעלי רקע בטבע ובידיעת הארץ.

רצוי נסיון בהדרכה.

מסגרת העבודה פעולה אחת לשבוע בשעות אחר הצהריים וטיול אחת לחודש.

העבודה מתאימה לסטודנטים ולמורים.

בדבר פרטים נא לפנות אל:

- ★ צפון הארץ - כרמיאל, יעל, טל. 04-980911.
- ★ חיפה והסביבה - בי"ס שדה כרמל, יאירה, טל 04-664159.
- ★ חדרה והסביבה - המרכז להכרת הסביבה, רותי, טל. 063-37469.
- ★ נתניה והסביבה - בי"ס שדה פולג, עינת/ נאוה/ נחמה, טל. 053-37249.
- ★ פתח תקוה והסביבה - בי"ס שדה ירקון, אורית/ שוש, טל 03-901112.
- ★ תל אביב והסביבה - בי"ס שדה הרצליה, קלודין/רוני, טל. 03-623357.
- ★ רחובות והסביבה - בי"ס שדה שורק, יעל, טל. 08-401720.
- ★ ירושלים והסביבה - בי"ס שדה ירושלים, גלי/עפרה/רוני, טל 02-222703.
- ★ באר שבע והסביבה - בי"ס שדה באר שבע, הרית, טל 057-32186.

החברה להגנת הטבע

למוסך ומכון רישוי ס.ה.ר

דרושים

★ מכונאי רכב

★ בוחן רישוי לטסטים

אזור התעשיה הצפוני אשדוד ת.ד 414

טל. 055-35676-7-8/25678

פילת

לחברה תעשייתית גדולה

בעלת מוניטין בתחומה

דרוש

סגן מנהל מחלקת ספנות

שיסייע למנהל המחלקה בארגון ובהפעלת השטוע הימי של החומר, וימלא את מקומו של המנהל בהעדרו

מועמד מתאים יהיה אדם בעל הבנה בהפעלת אניות ובעל רקע ונסיון רב בשינוע ימי, לרבות מגיע לחכירת אניות. התיאור הנדרש להפעלה ימי, נוקים ולביטוח. השכלה בתחום רלבנטי ו/או הסמכה כרב חובל - יתרון

מקום העבודה - באר שבע

נא לפנות בכתב יד בפירוט מקסימלי של השכלה ונסיון בעבודה לפילת בע"מ, דרך פ"ת 53 תל-אביב, 67138

נא לציין על המעטפה "סגן מנהל מחלקת ספנות" מס' משרה 1870

המודעה מיועדת לנשים וגברים כאחד

סודיות תישמר בקפידה

גג לביטוח

מהגדולות והמבוססות בענף הביטוח

דרוש לנו

- מתמיד, חדור רצון להצליח בעסק עצמאי.
- מנהיג, בעל אופי ורצון חזק להצליח.
- בעל יושר אישי.

אנשי מקצוע מנוסים יכשירו אותך בדרך הטובה ביותר להצלחה בקורס ביטוח חיים וביטוח כללי, כולל הכנה לבחינות האוצר.

אפשרות קידום לתפקיד ניהול, מבחרות ופיקוח. הכנסה גבוהה מותאמת למאמץ ולכישורים אישיים.

אם אתה מעל גיל 23 צלצל עוד היום 03-231924 או 03-242142 03-221573 מחר ועד יום שישי; יום ב' עד 15.00

מנורה חברה לביטוח בע"מ

בוא ונגבר-כסף!

בעל נסיון מכת מכירות?

בתל-אביב, ירושלים, חיפה ובאר-שבע.

התקשר עכשיו!

סולן תקשורת ומחשבים בע"מ, 03-372346 (רחל)

U-MAN®

עבור אחד מלקוחותינו, מפעל בענף המזון, דרושים

מסגר/רתך

בעל נסיון בתחום האחזקה, לביצוע עבודות אחזקה ואחזקה-מונע של ציוד המפעל.

תנאים טובים ואפשרות קידום למתאימים.

משרה 188.

מחסנאי

בעל יכולת מנהיגות ועבודה עצמאית, לתפקיד הכרוך בהנהגת משמעת מנהלים.

העבודה במשמרות.

תנאים ושכר הולמים למתאים.

משרה 180.

מקום העבודה - באיזור תל-אביב.

לפנות למירה - טל. 03/293482.

U-MAN®

עבור אחד מלקוחותינו, מפעל גדול בבאר-שבע, דרוש

מהנדס מכונות

בעל נסיון וידע בהידראוליקה, פניאומטיקה, מכניקה עדינה, משק חום ואוטומציה.

לתפקיד ניהולי - אחראי רב עניין ואתגר.

דרושים יכולת לעבודה עצמאית וכושר ארגון וניהול. עדיפות למועמד מאיזור הנגב.

שכר ותנאים טובים למתאים. משרה 645

לפנות למירה בטל. 03/293482

או בכתב לת.ד. 6610 תל-אביב 61066

סודיות תשמר בקפידה.

TEDEA Ltd

לתדאה בע"מ

דרושים:

1) **עובדים למחלקת כיולים** למוצרים בתחום השקילה האלקטרונית

אחרי שרות צבאי, עד גיל 25.

2) **מחוטות,**

נסיון לא הכרחי, עד גיל 40.

3) **נערים לעזרה שנה לפחות**

לפני שרות צבאי.

4) **סטונדטים** לעבודה למשמרת שניה

5) **עובד לבית מלאכה**

בוגר בית ספר מקצועי, לאחר שרות צבאי להפעלת מכונת C.N.C.

- * הסעה תינתן במקום.
- * 5 ימי עבודה בשבוע 07.30-17.00.
- * להתשבי הרצליה רעננה כפר סבא והוד השרון הסעה מאורגנת.

טלפון 052-587039 להנה.

Excellence in Load Cells

לחברה מסחרית בתל-אביב

דרושה מזכירה

גיל 25—30, שליטה בשפה האנגלית, הופעה נאה, משרה מלאה כולל יום ו', נסיון של 1 שנים לפחות טלפון 03-5858248

לחברה מסחרית במרכז הארץ העוסקת ביבוא ושיווק מוצרי מזון

דרוש

מחלק/מוכר

- בעל רשיון נהיגה ג'
- נמרץ ובעל נכונות לעבודה מאומצת
- יועדף בעל נסיון בחלוקה או מכירת מוצרי מזון.

המעוניינים יפנו לטלפון 03-383316 לבקש את בר"נס.

---

team תים

מחשבים ומערכות בע"מ

דרושות

1. **מזכירה** דינמית ובעלת יוזמה לאגף השיווק.
   - * השכלה תיכונית ומעלה.
   - * הדפסה עברית/אנגלית, רצוי ידע בעיבוד תמלילים.
   - * נסיון בפרסום ויחסי ציבור - יתרון
2. **מזכירה-כתבנית** למחלקת המכירות.
   - * השכלה תיכונית
   - * הדפסה מעולה עברית/אנגלית
   - * ידע בעיבוד תמלילים.
   - * עצמאות בעבודה.
   - * יחסי אנוש מעולים.

שעות העבודה: 08.00—17.00, 6 ימים בשבוע.

נא לפנות בכתב יד עם פרוט נסיון קודם לתב'

תים מחשבים ומערכות בע"מ, מרכז מסחרי רמת-אילן, גבעת שמואל 51905.

- סודיות מובטחת -

Data General A Generation Ahead.

לחברת רוול

דרוש

מנהל מכירות

לניהול מכירות ארצי

הדרכת צוות סוכנים, מקדמי מכירות וריכוז רשת ארצי.

- נסיון עשיר בניהול מכירות בענף המזון
- בעל רכב
- השכלה

המעונינים יפנו לטלפון 03-9416000/2 לפנות לאורית

לחברת "יעל"

תוכנה ומערכות בע"מ

ד ר ו ש ה

תמלילנית

עברית אנגלית,

מתמחה בתמליל 2001

נא להתקשר החל מיום ראשון

טלפון: 03-5323174 ליעקב טאוב

שופר-סל

לאזור רמת-גן

דרושה

אחראית צוות קופאיות

התפקיד כרוך באחריות על צוות הקופאיות בסניף, רישום דוחות כספיים, קיום קשר עם הבנק ועם המשרד הראשי.

- ★ נסיון קודם אינו הכרחי —
- הכשרה תינתן במקום.
- ★ העבודה במשרה מלאה (8 שעות).
- ★ 6 ימי עבודה בשבוע.

מועמדות בעלות השכלה תיכונית מתבקשות לפנות אישית לבית שופרסל, מחלקת כח-אדם, רח' רוטשילד 79, פ"ת, ביום ראשון 16.11.86 בין השעות: 09.00—11.00.

אוטובוסים: 49, 50, 51, 62, 66.

לאגף ביטוח חיים

דרוש/ה

פקידה

דרישות התפקיד:

ידע: בביטוח חיים.

בביטוח מנהלים

בביצוע שינויים

ובחישובי פוליסות

נסיון קודם הכרחי.

לקביעת ראיון נא לפנות טלפונית מיום א' לשוקי שמיר

טלפון: 03-294771

מנורה חברה לביטוח בע"מ

למפעל יצרני גדול במרכז הארץ

דרוש

מנהל אחזקה

הנתונים הדרושים:

- מהנדס מכונות • כושר ניהול צוות עובדים גדול ומגוון • נסיון של מספר שנים - הכרחי.

רק מועמדים בכירים עם נסיון רב מתבקשים להגיש את מועמדותם.

נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים ונסיון תעסוקתי קודם לת.ד. 387 הרצליה, 46103.

רק מועמדים העונים על הדרישות הנ"ל - ייענו.

- סודיות מובטחת -

אי.אמ.אס ON.EM.ES

שרותי כח אדם בינלאומיים בע"מ

ללקוחותינו

בת"א — ר"ג ראשל"צ

דרושות

1. מזכירות בכירות

עברית - אנגלית

בעלות יוזמה ואחריות

2. מזכירות

עברית - אנגלית

לניהול משרד

3. כתבניות

מקצועיות, עברית - אנגלית

למשרות קבועות בתנאים טובים

נא לפנות לדובנוביץ' 65, ראשל"צ, או לטלפון 951423, 03-950044

לנו עבודה עבורך

מכון התקנים הישראלי

ד ר ו ש י ם

ליחידה לכיול —

ענף חשמל ואלקטרוניקה.

★ **מהנדס/ת חשמל או פיזיקאי/ת**

★ **הנדסאי/ת חשמל**

התנאים הדרושים:

- — ידע רב במדידות חשמל
- — ידיעה טובה בשפה האנגלית
- — רשיון נהיגה
- — נסיון עבודה במדידות, כיול — יתרון
- — ידע במדידות אלקטרוניקה, חום — יתרון.

בדבר פרטים נא לפנות למשרד כח-אדם, רח' האוניברסיטה 42 רמת-אביב.

סמל המחוגה סמל האיכות

דן מלונות

למלון דן ת"א

דרושים/ות

- * **קופאי/ות — קבלה**
- **בעל/ת נסיון**
- * **פקיד/ת מועדון בריאות**
- * **חדרנים/יות**

מתאימים בלבד יפנו למלון דן ת"א — הירקון 99 לפני ראיון ביום

בין השעות: 10.00—15.00

דרוש

שמאי רכב

מורשה

למשרה מלאה

תנאים טובים למתאים.

טל. 03-293763

דרוש

הנדסאי פלש

טכנאי פלש

מהנדס

בעל נסיון בלוגיקה

לעבודה בשטח מכשירי הטלפון

373155, 373715

לבית חורים ברמת חן

ד ר ו ש

* איש אחזקה

מנוסה בחשמל בקיטור ואינסטלציה

עדיפות לדוברי גרמנית או אידיש.

לפנות בין השעות 8.30—13.00

לטלפון 03-712977 או 03-740624

אנשים ומחשבים

עתונות מקצועית • מרכז הדרכה

דרוש

גרפיקאי/ת - ביצועיסט/ית

אם יש לך נסיון מוכח ואתה/ה רוצה להשתלב בצוות צעיר ודינמי התקשר אל נחמה 03-263148, 287560, עוד היום פנה/י

שינקר 464, ת"א

שופר-סל

לסניף רמה"ש, רח' סוקולוב 46

דרושים

- ★ **קופאיות**
- ★ **עובדות מאפיה**
- ★ **עובדות מעדניה**

מועמדים מתבקשים לפנות למנהל הסניף במקום.

אוטובוסים: 24, 25, 48, 525.

סהר חברה ישראלית לביטוח בע"מ

מחשבה אחת קדימה

דרושים

1. מזכירה

נסיון של 5 שנים כולל הדפסה

וידע בהפעלת מעבד תמלילים

2. עורך/ת פוליסות

אלמנטרי/רכב באמצעות המחשב

3. פקיד/ה ביטוח חיים

נסיון בביטוח חיים יתרון

או בוגר/ת תיכון במגמה ריאלית

★ ★ ★

משרה מלאה 5 ימי עבודה

נא להתקשר: 03-640418 מרים לוים ח'

למוסך בנקאי בתל-אביב

ד ר ו ש ה

מפעילת טלקס וטויפט

לשבוע עבודה בן חמישה ימים בשעות אחה"צ מ-13.00-20.00

דרישות התפקיד:

- שפה אם אנגלית
- נסיון קודם בהפעלת מערכות טלקס וטוויפט

* * *

המעוניינים יפנו בכתב בצרוף קורות חיים לת.ד. 6335 תל-אביב, 61081 עבור "משרה מס 88"

TEDEA Ltd

למפעל עתיר ידע העובד ליצוא

ד ר ו ש

מ ה נ ד ס

לעבודת פתוח מוצרים אלקטרו מכניים מדויקים ומכשור.

דרושה התמחות באחד מהשטחים הבאים: מיכנים וחוזק חומרים, מיכשור ובקרה, נתוח מאמצים.

נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים ותאור נסיון תאורטי ו/או מעשי.

ת.ד. 2008 הרצליה מיקוד 46120, "עבור מהנדס"

Excellence in Load Cells

לחברת יבוא רכב דרוש

מנהל מחלקת יבוא רכב

הכישורים הדרושים:

- מהנדס מכונות
- שליטה בשפות עברית ואנגלית
- יכולת ניהול ההתנהלות עצמאית בשתי השפות.
- עבודה עם צוות עובדים
- נסיון בענף הרכב יתרון

מועמדים יפנו בכתב יד בצרוף קורות חיים ונסיון לת.ד. 9083 תל אביב 61091

סודיות מובטחת

היפרכל חולון

רח' פרופסור שור 36

דרושות קופאיות

העבודה במשמרות בוקר ואחה"צ לסירוגין

המעוניינות מתבקשות לפנות למנהל ההיפרכל במקום.

[illegible] תשמ"א 1981

לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. העבריינים צפויים לעונש על פי החוק.

RS שירות כוח אדם

דרושים

★ מלחימות/מרכיבות/

עובדות ייצור

עבודה במשמרת ראשונה באיזורים:
נוה עתידים, ת"א, פ"ת, חולון, רמה"ש.
עבודה במשמרת שניה באיזור: חולון.

או.אר.אס. כפר אתרים 134 ת"א,
טל. 202460

RS שירות כוח אדם

מתף - מיחשוב תעשייתי ופיננסי בע"מ

רחוב שוקן 27 קרית המלאכה תל-אביב

דרוש

תוכניתן מנוסה

הכישורים הדרושים:
- ידע ונסיון מוכח בסטטיסטיקה.
- נסיון מוכח של שנתיים לפחות בכתיבת COBOL.
- הכרת מערכת הפעלה M.V.S.

לפרטים ולקביעת ראיון נא לפנות לגב' תמי פרידמן בימים א'-ה' בין השעות 9.00–14.00
טלפון 899254

לקבוצת מפעלי עלית

למפעלנו ברמת־גן

דרושים

1) מסגר - צנר
דרישות התפקיד:
* ידע בריתוך
* נסיון מקצועי של 5 שנים לפחות

לפנות בכתב ל"עלית" ת.ד. 19 רמת־גן למר פרדי קימל

2) קלדנית - אפסנאית טכנית
דרישות התפקיד:
* נסיון מקצועי
* תושבת מרכז הארץ
* עדיפות יוצאת חי"א

3) מפעילי/ות מכונות
* בוגרי תיכון
* העבודה בשתי משמרות לסרוגין

4) מבקרי/ות אכות
* בוגרי תיכון
* העבודה בשלוש משמרות לסרוגין

5) מסיק דוד קיטור
* נסיון של 5 שנים בהפעלת דוד קיטור
* ידע בתחום האינסטלציה

למשרות 2, 3, 4, 5 יש לפנות למפעל, ארלוזורוב 84 רמת־גן, בימים א' ב' בין השעות 14:00–16:00

טוב לי עם עלית

למפעל תעשייתי בענף המתכת

דרוש

מנהל תפעול

(משרה 1310)

לניהול שוטף של הייצור

יתאים הנדסאי/מהנדס תעשיה וניהול אשר סיים בי"ס מקצועי בתחום המכונות בעל נסיון בטכנולוגיה של מתכת. נדרשים מעורבות, כושר החלטה ומנהיגות שליטה באנגלית - יתרון.

מועמדים ישלחו פירוט קורות חיים ונסיון בכתב יד בלבד אל ת.ד. 11024 תל־אביב 61110, ויציינו מס. משרה מבוקשת.

תחנת ייעוץ לנושאי כח־אדם בע"מ

תיל

לחברת שיווק לוועדי עובדים

דרוש

סוכן

* ידע וותק בשיווק הכרחי

324097/8

דרושים

בחורים צעירים יוצאי צבא

לעבודה זמנית,

נא להתקשר
03-269576

LASER תעשיות לייזר

חברה עתירת מדע המובילה בעולם בפיתוח וייצור מערכות לייזר לרפואה

למפעלנו דרוש:

תכנת ליחידת המחשב

תאור התפקיד: * פיתוח ותחזוקת מערכות תעשייתיות. * השתתפות ביישום מערכת מחשב חדשה במפעל.
כישורים: * נסיון בעבודה על מחשבים גדולים במערכות תעשייתיות * נסיון בכתיבת תוכנה בשפות RPG III ו-COBOL, על מחשבי IBM sys.38 - יתרון.
* נכונות ללמוד נושאים חדשים ולהשקיע שעות עבודה רבות.

מועמדים מתאימים יפנו בכתב יד תוך ציון שם, כתובת, שם המשרה, פירוט קורות חיים ונסיון מקצועי, מחלקת משאבי אנוש, ת.ד. 53131 תל־אביב 61110.
-סודיות מובטחת-
מודעה זו מיועדת לנשים וגברים כאחד.

תעשיות לייזר - קרן אור לקידום האנושות

י. הורוביץ ושות' מכון לאיבחון מידע בע"מ

למפעל תעשייתי במפרץ חיפה

דרוש

מנהל עבודה למתקן כימי

תאור התפקיד:
* פיקוח על חומרי גלם ותהליכים

הכישורים הדרושים:
* טכנאי כימיה או מכונות
* גיל עד 35
* בעלי נסיון בניהול עבודה והפעלת צוות עובדים
* מגורים באזור חיפה או הקריות
* תאים הולמים למועמד המתאים

סודיות מובטחת

נא לפנות בכתב יד בפירוט קורות חיים, השכלה ונסיון לת.ד. 1500 תל־אביב 61014

דרושים

למוסך מרכזי בצומת הר טוב (1500) מ"ד

דרושים

1. * פחח רכב מוסמך.
2. * צבעי רכב מוסמך.
3. * מכונאי רכב מוסמך.

* אפשרות להסעה...

הארגז בע"מ

המפעל היצרני הגדול

למפעל הארגז לריהוט משרדי ממתכת ברעננה

דרוש

מבקר איכות

5 ימי עבודה בשבוע

נא לפנות לאבי טלפון: 052-450166

למשרד אדריכלי

נוף דרוש/ה

אדריכל/ית

נסיון יתרון.
5 ימי עבודה.

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה, תשמ"א 1981

THE CARLTON HOTEL Tel Aviv

דרושים

מנהל קבלה

בעל נסיון במלונות 5 כוכבים

מזכירת מחלקת מכירות

עברית, אנגלית ברמת שפת אם, הדפסה עברית, אנגלית רצוי ידע במעבדי תמלילים

מפקחת מרכזית

בעלת נסיון במלונות גדולים

חדרנית בוקר/ערב

הכשרה תינתן במקום

נא לפנות בטלפון 03-201467
מיום א' בין השעות 10:00–14:00

מועצה אזורית מודיעים מושב בני־עטרות

דרוש

עובד נוער וקהילה ענ"ק במשרה מלאה

למפעל תעשייתי גדול באזור חיפה

מחפש

מועמד לתפקיד בכיר ביחידת הכספים

* רואה חשבון מוסמך
* נסיון בניהול כספים
* נסיון בניהול צוותי עובדים במפעל תעשייתי

נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים ונסיון לת.ד. 4496 חיפה מיקוד 31044 בציון המספר 150 ע"ג המעטפה
- סודיות מובטחת -

לחברת אמניר תעשיות מחזור בע"מ

דרוש:

מנהל ציודי תחבורה

הכישורים הדרושים

א. זליג

בכירים לקריירה חדשה

אנשים מעולים לתפקידים בכירים

ללקוחתנו מפעל עתיר ציוד בשלבי הרחבה הממוקם בדרום הארץ דרוש/ה

מהנדס פיתוח לעבודות בעלות אתגרים

הכישורים הדרושים: כושר מנהיגות ופיקוד.
לצעיר נמרץ הקידום מובטח.
השכלה: מהנדס מכונות.
מקום מגורים: באר־שבע והסביבה
(סיוע בדיור מובטח).

להברה מבוססת בענף החלב באזור תל־אביב דרוש/ה

טכנאי מזון לניהול מחלקה

הכישורים הדרושים:
נסיון מוכח בענף החלב ובניהול עובדים, בתנאי לחץ.

סודיות מובטחת
לצורך קביעת ראיון נא להתקשר טלפונית —
או לשלוח קורות חיים, כתובים בעט כדורי על נייר ללא שורות ולציין את חיד הכותבת אל:
א. זליג, ת.ד. 4230, ת"א 61041, רח' גאולה 42, טל. 03-657610, 03-657530
בימי א' — ה' בין השעות 09.00—18.00.

RS שירות כוח אדם

דרושים:

למחלקה המשרדית בתל־אביב דרושים:

★ מהנדס מכונות
- תחזוקת מערכות ייצור המיקרואלקטרו' כולל ציוד הרדה ונוזלי.
- כשורים באחזקת מכונות ...
- נסיון בטכנולוגיות עם ...
- ידע במכניקה ...
- הבנה בספרות טכנית אנגלית.

★ טכנאי מחשבים
- עדיפות לבעלי נסיון במחשב אישי P.C.

★ מעבדות תמלילים
- עברית ואנגלית למשרה מלאה.

★ פקיד טלר
- נסיון בעבודות בנק במשרה מלאה.

★ כתבניות
- כתבניות עברית עם נסיון.
- כתבניות אנגלית עם נסיון. 13.00—18.00.

★ קלדניות
- עברית אנגלית לעבודה משעה ...
- 5 ימי עבודה בשבוע.

★ מנהל חשבונות בכיר
- נסיון בתמחיר ובמאזן.

★ מרכזניות
- מרכזניות עם נסיון על מרכזיות ...
- 06.40—17.00 ...
- שעות עבודה בעלי נסיון בתחומים ...

כל המועמדים חייבים להיות ...
תנאים מצויינים למועמדים המתאימים.

או.אר.אס. כפר אתרים 134 ת"א,
טל. 202460

מתף - מיחשוב תעשייתי ופיננסי בע"מ

רחוב שוקן 27 קרית המלאכה תל־אביב

דרוש

עובד מודיעין

רוקח

למפעל תרופות באיזור תל־אביב

כישורים:

1. מידע תרופתי
2. ידע בתהליכי יצור
3. ידע בשיווק

טל: 03-5611924/5 ניקי

למכון לפסיכותרפיה

(המוכר להתמחות בפסיכולוגיה קלינית)

דרושים

1. מתמחה לאחר שלב ב' ל-1/2 משרה.
2. מומחה/ית עם נסיון בקבוצות.

לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים ל:
מכון שפיר, בית הרופאים
ריינס 18 ת"א 64381.
פניות טלפוניות לא תענינה

חשבים לשכת שרות לעיבודי שכר

דרושים/ות

מקדמי מכירות

03-336140

חברה גדולה בתחום המזון באזור ת"א מחפשת

למשרה מלאה

מזכירת מנהל כ"א

(משרה 1326)

לניהול עצמאי של משרד וטיפול בנושאי מינהלה ומנגנון.

תתאים מועמדת בעלת השכלה תיכונית מלאה, אשר לה נסיון מעשי בעבודת פקידות עצמאית ויכולת לנהל משרד ולקיים יחסי אנוש טובים.

מועמדות תשלחנה פירוט קורות חיים ונסיון בכתב יד בלבד אל ת.ד. 11024 ת"א 61110 ולציין מספר משרה מבוקשת

- סודיות מובטחת -

תחנת ייעוץ לנושאי כח־אדם בע"מ

תיל

ג.ל.ש.ר. — חב' לאחזקה ושרותים בע"מ

דרושים

1) מנהל/ת עבודה

לגיוס עובדים/ות נקיון לבתי ספר בבת־ים
עדיפות מבת־ים/חולון ובעל/ת נסיון קודם, משכורת 1500 ש"ח נטו + רכב צמוד.

2) דרושות עובדות נקיון

מאיזור בת ים לעבודות נקיון בבתי ספר בבת־ים אחה"צ.

טל: 052-85745

עירית בת־ים

מכרז פומבי מס' 5/86

בהתאם לסעיף 3 לתקנות העיריות (מכרזים לקבלת עובדים תשל"ט 1979), מכריזה בזה עירית בת־ים על משרה פנויה כדלקמן:

תואר המשרה —

כלכלן/ת במחלקת תקציבים — אגף הכספים

שעור המשרה — מלאה
דרגת המשרה — בהתאם לכישורים
הכישורים הדרושים: בעל/ת תואר אקדמאי בכלכלה, נסיון של שלוש שנים בעבודה כלכלית, יכולת ביצוע עצמאית של פרוייקטים, כושר הבעה בשפה העברית בכתב ובע"פ.

בקשות למכרז יש להגיש בכתב־יד למחלקת המנגנון ת.ד. 10 בת־ים, בצירוף קורות חיים, תעודות והמלצות המעידות על הכישורים הנדרשים 25.11.86.

לפרטים נוספים וקבלת שאלוני מועמד, ניתן לפנות אישית או בטלפון 03-5527131, עירית בת־ים, מח' המנגנון.

א. קנמון
ראש העיריה

דרושים

1) מורים

להוראה פרטנית במסגרת מוסדות המחלקה לקידום נוער בעת"א. ההוראה בשעות אחה"צ והערב עפ"י שעות אפקטיביות במרכזי למידה בת"א.
בדבר פרטים נא לפנות לגב' חביבה רודל, טל': 293079, שעות 8.00 – 14.00 ובימים א', בשעות 17.00–19.00.

2) פסיכולוג/ית

פסיכולוג חנוכי או קליני לניהול צוות עובדים העוסק באיבחון מיון והכוונה של נוער מנותק.
דרישות התפקיד: פסיכולוג מוסמך עם נסיון בעבודה טפולית עם ילדים ונוער, כושר ניהוג צוות עובדים ויכולת לפתח כלים איבחוניים לנוער מנותק.
תנאי שכר: דירוג ע"ה, גמול ניהול וחזוקת רכב חלקית.
בדבר פרטים נא לפנות לאבי סער – מנהל המחלקה לקידום נוער בעת"א, טל' 438315, 438345.

לעבודה באפריקה דרוש

מומחה למדגה

* נסיון במדגה לפחות שבע שנים בגידול החמדנות בגידול ורביה רג אמנון
* שליטה בשפה האנגלית
* חוזה לשנתיים עם אפשרות והארכה
* התחלה – לא יאוחר מינואר 1987.

על המעוניינים להתקשר לי"אגרידב" 03-470984 בהקדם.

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה, תשמ"א 1981

לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מתעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. העבריינים צפויים לעונש על פי החוק.

אופנה שמובילה בעיצוב מקורי

X-ONIX

דרוש סוכן

בעל רכב
ונסיון להפצת בגדי נשים
בדרום הארץ

טל: 03-820895

המרכז הרפואי בילינסון

קופת חולים

לקראת פתיחת מחלקה לכירורגית ילדים

דרושות

אחיות מוסמכות

המתקבלות תעבורנה השתלמות מיוחדת
תתקבלנה אחיות למשרות מלאות וחלקיות בסידור עבודה גמיש.

לפרטים נא לפנות לטלפון: 03-9268206

לחברה מסחרית ארצית

דרושים

לסניפי ת"א, ירושלים וחיפה

★ טכנאי מכשור ובקרה.

★ טכנאי מכונות עם רקע באלקטרוניקה.

★ טכנאי אלקטרוניקה.

לתפקיד בעל אתגר מקצועי בעניין רב, בעלי רשיון נהיגה.

מועמדים יפנו בכתב יד בצרוף קורות חיים מפורטים, לת.ד. 502 ת"א, עבור ט.מ.

דחפון 03-611001

24 שעות
שרות מודעות טלפוני
של דחף
לבעלי כרטיסי אשראי
ויזה, ישראכרט, דיינרס

לפרסם מודעה!
דחף סניפים
ב דחף תקבל יותר ובמחירי העיתון

ת"א	ת"א	ת"א	ת"א	חיפה	ירושלים	דחפון	ובעוד 50 סניפי
דחף מרכז	דחף דיזנגוף	דחף בן יהודה	דחף אלנבי	דחף	דחף	שרות מודעות טלפוני	דחף בכל רחבי הארץ
	רח' דיזנגוף 118					טלפון 03-611001	

לפעמים אתה צריך פרסום. תמיד דחף

هكذا من الأصل

„לשונם של בני הנוער נקיה מכל פסוק, טקסט ספרותי, חומר שקראו וזכרו"

סקר: תלמידי תיכון אינם קוראים ספרים עבריים

(עתי"ם). – סקר שנערך בקרב כ־150 תלמידי תיכון בתל־אביב מגלה כי כמעט לא נמצאו ביניהם הקוראים ספרים עבריים. היחס של קריאת ספרות עברית וספרות לועזית היה 10:1. רוב הספרים שהתלמידים קראו היו ברמה נמוכה. אף שזה מדגם קטן ולא סטטיסטי, משקפים הממצאים את מצב קריאת הספרות העברית בקרב רוב בני הנוער.

ממצאי הסקר נמסרו אתמול בישיבה הראשונה של ועדת מומחים שהקים שר החינוך יצחק נבון כדי לבדוק דרכים לעודד קריאת ספרים ולהנהיג כתובה במסגרת בתי הספר. הוועדה התבקשה להמליץ על קריאת ספרות ילדים ונוער, ספרות עברית, ספרות כללית ושירה ולקבוע מהו היקף הקריאה הרצוי, מבחר הספרים המומלץ ודרכי בדיקת מילוי החובה. כן הקים השר ועדה נוספת שתציע מבחר מתאים של פרקים מן התנ"ך, התפילה והספרות שעל התלמידים לגלות בקיאות מיוחדת בהם. בוועדות חברים סופרים, מחנכים, חוקרים ומרצים.

שר החינוך הביע בישיבת הוועדה חשש שאם לא תהיה חובת קריאה, חלק גדול מהילדים ומבני הנוער לא יקראו כלל. עוד אמר, כי השפע של ספרי ילדים ונוער הוא כה גדול, עד שגם כאשר מעונינים לקרוא, אין התלמידים, ההורים והמורים יודעים במה לבחור.

המפקח על הוראת הספרות במשרד החינוך, ד"ר אברהם גרין, אמר כי „לשונם של בני הנוער נקיה – נקיה מכל פסוק, מכל טקסט ספרותי ומכל ציטוט של חומר שקראו וזכרו".

הסופר משה שמיר אמר כי בעיית קריאת הספרות העברית היא נצחית אך אין זה אומר שאין לחזור ולדון בה שוב ושוב. הסופר חנוך ברטוב הדגיש כי מביקוריו בבתי ספר הוא מתרשם שקיימת בעיה אמיתית בכך שאין קוראים די ספרים. לדעתו, משפיעה תופעה זו גם על לשונם הדלה של התלמידים, ואפילו של המורים.

הוועדות יתחילו בעבודתן מיד. ויסתייעו במומחים ובגופים ממשרד החינוך ומחוצה לו. יו"ר הוועדות הוא ד"ר גרין. השר נבון מינה שתי ועדות מקבילות שיבדקו נושא זה גם לגבי התלמידים הדתיים.

שר החינוך יצחק נבון חנך אתמול בלשכתו בירושלים שירות טלוויזיוני ראשון מסוגו בארץ, המאפשר לצופים לקויי־שמיעה לקבל לביתם תרגום מילולי של התוכניות המשודרות בטלוויזיה החינוכית. השירות החדש מופעל במסגרת שידורי הטלטקסט שישדר גם מגזין מיוחד לציבור החרשים. הכיתוב לחרשים מופיע בצבע בתוך מלבן בתחתית המסך. בתמונה – נבון צופה באחת מתוכניות הטלוויזיה החינוכית שכבר משלבות טכסט לחרשים. (צילום: רוני נעמן)

„אם תיכנס לגוף הזה אשה אולי יגרום הדבר טלטלה וניקוי הלכלוך המסתתר מתחת לשטיח"

מאת אמיר רוזנבליט, סופר „דבר" בנגב

הרב מרדכי ברמוחא, המשמש כסגן ראש חבר הרבנים וסגן ראש חבר המועצה הדתית בארץ, תומך במאבקה הציבורי של הפדגוגית חברת המועצה המקומית בירוחם, לאה שקריאל, האשה הראשונה בישראל המבקשת להיבחר למועצה דתית.

בשיחה טלפונית שקיים באחרונה עם שקריאל, אמר לה: „אני תומך בך, לא כל כך בגלל היותך אשה, אלא מפני שאני מכיר מבפנים את מה שקורה בהרבה מאוד מועצות דתיות. אולי, אם תיכנס לגוף הזה אשה, הדבר יגרום טלטלה עזה וניקוי הלכלוך המסתתר מתחת לשטיח".

כזכור, בינואר השנה מינתה מועצת ירוחם את שקריאל בין ארבעת נציגיה במועצה הדתית, אולם בגלל התנגדות משרד הדתות, מתעכב מינויה והנושא הועבר להכרעת ועדת שרים בראשות ראש הממשלה, שטרם דנה בו.

בשיחה עם סופר "דבר" אמרה שלשום שקריאל: „הממסד הדתי הפך את כל בעיית המינוי שלי לסערה בכוס מים. במקום להתמודד עם הנושא בצורה מעשית ולהכריע בו תוך זמן סביר, הם סבורים כי אם יתעלמו מהבעיה, היא תמות מאליה. ובכן, העניין לא גווע, להיפך, הוא תופס תאוצה ותופס לממדים שלא ייאמנו". מאות המכתבים שמציפים את תיבת הדואר שלה ועשרות השיחות הטלפוניות שקיבלה מאישים ומגופים דתיים כחילוניים, מעידים על ההזדהות הציבורית עם מאבקה הציבורי. בימים אלה היא שבה משהות בת שבוע בארה"ב, שם נפגשה עם שורה ארוכה של אישים, בהם מנהיגים אורתודוכסים, מנהיגי התנועה הפמיניסטית וראשי התנועה לקהילות האחות. גם שם שאבה עידוד רב מההזדהות הרבה במאבקה.

שקריאל, אינה מסתירה את דעותיה הנחרצות על הממסד הדתי בארץ ומותחת ביקורת חריפה גם על המועצות הדתיות. „מי שמנסה להציג את המועצה הדתית כגוף העוסק בפסיקת הלכות, מדבר שטויות. יש מועצות דתיות בארץ שבהן יושבים אנשים שההגדרה „מושב לצים", היא כבוד ומחמאה עבורם. יש מועצות דתיות שמכהנים בהן אנשים בעלי עבר הזוי... הדברים הללו אינם סוד. אז לבוא ולטעון שהגוף הזה כל כך קדוש שאשה אינה יכולה לכהן בו זו שטות גמורה".

ההסתדרות תכריע היום בקשר להסכם העבודה ב„ציקלון"

מאת יוסי ליבוביץ, סופר „דבר" בגליל המערבי

הרשות השיפוטית של ההסתדרות תכריע הבוקר בדרישתם של 35 ההנדסאים והטכנאים במפעל „ציקלון" להוציא צו מניעה שיאסור על ועד עובדי המפעל ומועצת פועלי כרמיאל לחתום על הסכם עבודה חדש. ההנדסאים והטכנאים טוענים כי ההסכם מקפח אותם ומונע מהם קבלת תוספות שכר המקובלות במשק.

הסכם העבודה החדש ב„ציקלון" מבטיח תוספות שכר של עד 18 אחוז לבעלי שכר נמוך. בעלי שכר גבוה לא יקבלו כל תוספת, וחלקם אף ייאלצו לוותר על חלק משכרם.

נוסף על דרישות אלה, פרץ במפעל ויכוח נוסף בין ועד העובדים לבין ההנהלה. זו מבקשת לנכות משכרם של שבעת חברי הוועד 1000 שעות עבודה שבוזבזו לטענתה בזמן סכסוך העבודה הממושך. חברי הוועד מתנגדים בתוקף לדרישה זו. פשרה, לפיה ינוכו רק 500 שעות עבודה לחברי הוועד, נדחתה על הסף.

גורם בכיר המקורב למו"מ בין הוועד להנהלה הביע חשש שהמחלוקת הבלתי צפויה עלולה לבטל את הסכם העבודה. „חבל שאחרי מאבק שנמשך חצי שנה יתפוצץ הכל בגלל אינטרסים של מספר חברי ועד. יש חשש שהאנדרלמוסיה תחזור למפעל", ציין המקור.

מאסר עולם לרוצחו של נהג האוטובוס משה חתוכה

(ע). – רוצח נהג האוטובוס סלומון חתוכה הורשע אתמול בבית הדין הצבאי ברמאללה ונידון למאסר עולם.

סאלח מוחמד יוסוף חריז (26), הורשע ברצח הנהג באפריל השנה בצומת הכפר דיר אבו משעל שבשומרון. הוא ירה מנשק אוטומטי לעבר האוטובוס וכתוצאה מהירי נפצע חתוכה קשה ומת מפצעיו. כן נפצעו אחרים מנוסעי האוטובוס.

הנאשם, הורשע באחזקת נשק ותחמושת שלא כדין, בחברות בארגון פת"ח ובאימונים צבאיים בלבנון. במהלך משפטו נתגלה כי פעמים אחדות ניסה לפגוע במטיילים ישראליים או בבעלי רכב באיזור כפרו אך ללא הצלחה.

נאשם נוסף שהורשע בבית הדין הצבאי ונידון ל־15 שנות מאסר הוא סאלח יוסוף אחמד חריז (43), והוא הורשע על נסיונו להרוג נהג משאית ישראלי, משה טל, באתר עבודות עפר ליד דיר אבו משעל בדצמבר 1984. הנהג לא נפגע בירי.

בדלתיים סגורות

משפטם של רוצחי החייל משה תמם התנהל אתמול בבית הדין הצבאי בלוד בדלתיים סגורות. אמו של החייל, שלושה מבניה וקרובת משפחה ערכו הפגנה במעלה הדרך אל בית המשפט, בדרישה להטיל עונש מוות על רוצחי בנה. בית הדין הצבאי, שמע במהלך הדיון ראיות מפי התובע הצבאי סרן גיל גרשוני בעניינם של שניים מהנאשמים, ואליד דקה, הטוען שעדותו נגבתה במכות ובאיומים וראשיד אבו מך שכפר באשמה. ברצח הואשמו ארבעה ערבים ישראלים תושבי בקה אל גרביה.

חברת „אלביט" הצליחה להגדיל ההזמנות – ל־267 מיליון דולר

מאת יואב יצחק, סופר הכלכלי של „דבר"

כתוצאה ממאמצי השיווק, הגדילה חברת „אלביט" את צבר ההזמנות של החברה לסכום של 267 מיליון דולר, לעומת 225 מיליון בספטמבר 1985. דברים אלה נמסרו לבורסה במסגרת פרסום הדו"חות הכספיים שפרסמה החברה.

החברה הציגה אתמול את דו"חותיה הכספיים, שהצביעו על רווח בסך 6.6 מיליון דולר, במחצית שנת העסקים שהסתיימה בספטמבר 1985, וזאת לעומת רווח בסך תשעה מיליון דולר בתקופה המקבילה אשתקד. הירידה ברווח נובעת מהפרשותיה של החברה למסים, שהסתכמו בכ־2.8 מיליון דולר.

החברה פעלה בתקופת הדו"ח להגדלת המכירות ליצוא, במגמה להקטין את השפעת הקיצוץ בתקציבי הביטחון המקומיים. המכירות גדלו ל־60 אחוז מסך ההכנסות, שהסתכמו ב־76.4 מיליון דולר לעומת 75.7 מיליון בתקופה המקבילה.

החברה שמה דגש על השוק האמריקאי, נוכח הפוטנציאל הגלום בשוק זה.

החברה הודיעה עוד, כי חלוקת הדיווידנד באוקטובר האחרון, בשיעור של 0.75 דולר למניה, אינו מציין כי זו תהיה גם מדיניות החברה להבא. עם זאת תשקול מועצת המנהלים של החברה חלוקת דיווידנד אחת לרבעון, הכל בהתאם למצב החברה.

שחל בעד החשמל הישראלי לשכונות החדשות בבירה

(ע). – שר האנרגיה, משה שחל, מצדד בחיבורן של כל השכונות החדשות בירושלים לחברת החשמל הישראלית.

בתשובה לשאלת כתב עתי"ם, שלמה חזן אמר השר כי זכיונה של החברה המזרח־ירושלמית יסתיים בדצמבר 87' ולא יחודש ללא הצגת תוכנית אב בה יהיו תשובות לבעיות הנוכחיות כדי לדעת אם החברה מסוגלת לעמוד בהתחייבויותיה.

שחל מאשים את החברה המזרח־ירושלמית, כי לא פיתחה מספיק את מקורות החשמל שלה והחשמל שהיא מספקת יקר, דבר הגורם לה לצבור גרעונות המסתכמים ב־16 מיליון דולר.

השר הבהיר, כי בכל הסדר שיהיה, הוא יעמוד על כך שהשכונות החדשות בירושלים יתחברו לחברת החשמל הישראלית.

בעניין אחר אמר השר, כי קידוחי הנפט בנגב יחלו בסוף החודש. עד כה הושקעו בתנופת הקידוח יותר מ־12 מיליון דולר, ומשרד האנרגיה תולה תקוות רבות בקידוח שיימשך שלושה חודשים.

השר אמר את הדברים בביקור בטבריה.

נדחו בחירות במח"ר עקב פניית הליכוד

מאת חיים ביאור, סופר „דבר"

הבחירות להסתדרות האקדמאים במדעי החברה והרוח (מח"ר), שהיו אמורות להיערך ביום שלישי הבא, יידחו למועד אחר עקב עתירתה של סיעת הליכוד לרשות השיפוט העליונה של ההסתדרות.

הרשות הוציאה אתמול פסק דין שבו נאמר כי הבחירות יידחו כדי לאפשר עירעור לפי השיטה היחסית.

המח"ר בקשה לקיים בחירות אישיות ואף קבלה אישור לכך מהאגף לאיגוד מקצועי בהסתדרות. סיעת הליכוד, באמצעות עו"ד זבולון שליש, טענה שהוועד הפועל של ההסתדרות החליט עוד בשנת 1981 שהבחירות יהיו יחסיות, אף כי לפני כן הן היו על בסיס אישי.

הסוודר של הנרצחת מריאן שטיקר בידי המשטרה – בעקבות „בשידור חוקר"

מאת אמיר רוזנבליט, סופר „דבר" בנגב

הסוודר של מריאן שטיקר, התיירת הגרמניה שנרצחה במארס השנה ליד קיבוץ רביבים, נמצא בידי חוקרי המשטרה. בעקבות משדר הטלוויזיה „בשידור חוקר", שבו דווח כי הסודר נעלם מזירת הרצח, התקשרה אשה לצוות החקירה המיוחד וסיפרה כי ברשותה סודר הדומה לזה שתואר במשדר.

הצוות יצא עוד באותו לילה לביתה של האשה, המתגוררת בדרום, וקיבל ממנה את הסודר שהוצג בפני חברתה הקרובה של שטיקר והיא אכן זיהתה אותו בוודאות. נודע, כי הסודר נמצא בזירת הרצח, אולם במשטרה אין מפרטים כיצד ועל ידי מי נמצא.

עשרות שיחות של אזרחים, המבקשים למסור מידע על שלושת מקרי הפשע הלא מפוענחים שאירעו בדרום, ממשיכות לזרום כל יום למרכזות הטלפון המשטרתיות. עד כה התקבלו יותר מאלף. אתמול ביקש ראש אגף החקירות במחוז הדרומי של המשטרה, נצ"מ שמעון טל, מצעירה, בשם ענת, שהתקשרה אליו במהלך המשדר שתתקשר עמו שנית, לאחר שהשיחה הראשונה ביניהם נותקה. כמו כן, מעבירה המשטרה פניה לצעירה שהתקשרה ביום רביעי והשאירה הודעה במזכירה האלקטרונית, בה סיפרה על אירוע שהתרחש בעת שהיתה חיילת לפני כשנה ונתקלה בנסיבות מסוימות במכונית „סובארו", הרכב שעל פי החשד נסעו בו מבצעי הפשעים.

נצ"מ טל מדגיש, כי בכל מקרה לא תיחשף זהותם של המתקשרים למשטרה. מספרי הטלפונים להתקשרות ולמסירת מידע, העשוי לסייע בחקירת שלושת מעשי הפשע, הם: 02-383111, 02-276263, 057-37877.

מלון בן 1000 חדרים יוקם בים המלח

מאת דוד מרשוב, סופר „דבר" לענייני תיירות

מלון בן 1000 חדרים ברמה של חמישה כוכבים ייבנה בים המלח בהשקעה של עשרות מיליוני דולרים. הסכם על ההשקעה נחתם אתמול בנוכחות שר התיירות אברהם שריר בשעת סיור בים המלח.

על פי ההסכם ישקיע משקיע יהודי מארה"ב, הארי גראנט, עשרות מיליוני דולרים ברכישת שלושה מגרשים באיזור עין בוקק וים המלח. הוא יבנה, כאמור, מלון ברמה של חמישה כוכבים בו יהיו אלף חדרים.

פצועי „יום האדמה" מאשימים „הוועד להגנת האדמות"

מאת מוחמד חלילה, סופר „דבר"

פצועי „יום האדמה" מכפר סחנין מאשימים את ראשי „הוועד להגנה על האדמות" בשימוש בתרומות שנאספו מהציבור למטרות אישיות.

בגילוי דעת שהוציאו חמישה פצועי „יום האדמה" הם טוענים שכספי התרומות, שהיו מיועדים לפיצויים לנפגעי „יום האדמה", נעלמו ולא הגיעו ליעדם. הפצועים קוראים לציבור הערבי להימנע מהרמת תרומות לוועד.

הפצועים מספרים עוד, שכל אחד מהם נקנס על ידי בית המשפט ב־5,000 ש"ח וחוייב גם לשלם 4,000 ש"ח הוצאות בית משפט.

הפצועים סיפרו עוד לעיתונאים, שחברי „הוועד להגנת האדמות" ניסו לשדלם שלא להפיץ את הכרוז תמורת התחייבות לסייע להם בעתיד.

הננו מודיעים בצער על מות יקירתנו

סימה שרייבמן (לבית שבת)

הלוויה תצא מבית המשפחה רח' גורדון 16 כפר־סבא ביום א' י"ד בחשון 16.11.86 בשעה 15.00.

בעלה: אלישע שרייבמן
בניה: יעקב ונועה שרייבמן, אמנון ודוּת שרייבמן, יוחנן וקרדנה שרייבמן
נכדים: אייל, ניר, עמוס, צור, ארבל ושגיא
והמשפחה

לחברנו אורי גורליק

משתתפים בצערך על מות אביך־חברינו

אהרן ז"ל

ומביעים תנחומים למשפחה

הכה קואופרטיב להובלה בראשל"צ בע"מ
חב' הכה מוסך בע"מ
חב' נכסי הכה בע"מ
תחנה לדלק בראשל"צ בע"מ

במלאת שנה לפטירתו של חברנו

נח גולדברג ז"ל

נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו
ביום שני ט"ו חשון תשמ"ז 17.11.86 בשעה 15.45.

המשפחה ובית אליהו

למשפחת שחם

אתכם באבלכם הכבד על פטירתו ללא עת של החבר

גיורא שחם ז"ל

חברי מושב חניאל

לחברתנו לופוביץ מרים

אתך באבלך במות

אמך ז"ל

משכן – בנק הפועלים למשכנתאות בע"מ
ההנהלה והעובדים

זמני הדלקת הנרות

ערב שבת		מוצאי שבת
ירושלים – 4.05	פרשת השבוע יב' בחשון – תשמ"ז – פר' לך לך	ירושלים – 5.18
תל־אביב – 4.23		תל־אביב – 5.16
חיפה – 4.13		חיפה – 5.17

כולנו חושבים:

צריך להחזיר את השטחים תמורת שלום, להגיע לפשרה עם העם הפלשתינאי ולהפסיק את כל ההתנחלויות:

זהו הסיכוי היחיד להצלחת הציונות

כולנו זוכרים בכאב את חברנו **אמיל גרינצווייג ז"ל** שנלחם במלחמת לבנון אף שהתנגד לה ונרצח כשהפגין נגדה.

חברת הכנסת גאולה כהן בדבריה על "טיהורים" ובהאשמה ציבור שלם בבגידה שלפה השבוע את ניצרת הרימון הבא.

אבל ה"טיהורים" של גאולה כהן וחבריה לא יעברו!

חברינו ימשיכו לשאת באחריות בתפקידים בטחוניים בכירים תוך שהם תורמים לבטחון המדינה ומאמינים בדרך הפשרה והשלום.

שלום עכשיו

ת"ד 24288 ירושלים; 21420 ת"א; 329 חיפה; 3194 ב"ש
חשבון בבנק 105-925950, הבנק הבינלאומי הראשון, סניף ראשי ים

במלאת שלוש שנים לפטירתה של יקירתנו

חנה גור ז"ל

(לבית מיזליש)

נעלה לקברה ונתייחד עם זכרה ביום שני ט"ו בחשון תשמ"ז (17.11.86) בשעה 3.30 אחה"צ, בבית העלמין בקרית שאול.

המשפחה

למשפחת שחם

איתכם באבלכם על מות

גיורא ז"ל

צוות הפרדס
קיבוץ שפיים

זכו בפיס

בהגרלת רב־פרס מצטבר של מפעל הפיס מס. 46/86 שהתקיימה ביום 13/11/86 זכו הכרטיסים הבאים:

בסך 180,000 ש"ח זכה המספר 752902

הפרס המצטבר בסך 100,000 ש"ח עובר לשבוע הבא.

מקסימום פרס ראשון בשבוע הבא יהיה 380,000 ש"ח (כולל צבירה).

בסך 12,000 ש"ח זכה המספר: 182700.

בסך 6,000 ש"ח זכו המספרים: 082087; 374252.

בסך 300 ש"ח זכו המספרים:

011113;	021702;	165189;
185035;	186608;	187446;
250379;	271164;	273561;
385009;	461928;	499937;
514324;	518827;	530253;
559217;	565121;	567947;
575099;	579423;	586424;
634826;	639626;	644748;
652847;	728111;	730056;
761676;	764771;	776182;
809151;	834667.	

בסך 150 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: 2429; 2485.

בסך 25 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: 238; 943.

בסך 16 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: 208; 494; 885.

כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים בספרה 7 או 8 או 9 זכו בסך של 2.50 ש"ח.

בסך 5 ש"ח זכו המספרים התלת־ספרתיים:

062; 112; 184; 240; 247; 302; 372; 378; 383; 402; 428; 431; 441; 521; 545; 619; 640; 674; 701; 747; 773; 918; 930; 942; 980; 984.

בסך 2.50 ש"ח זכו המספרים הדו־ספרתיים:

03; 06; 10; 17; 29; 34; 37; 39; 41; 49; 51; 53; 57; 59; 61; 62; 72; 73; 83; 84; 86; 87; 89; 90; 98.

רק הרשימה הכוללת של תוצאות ההגרלה מחייבת את מפעל הפיס.

מזג האוויר ביעדי הטיסה החשובים של סוויסאיר

אוסלו	8—2	מעונן
אמסטרדם	13—6	בהיר
בואנוס איירס	23— 3	בהיר
הלסינקי	2—3	בהיר
הונג קונג	25–21	מעונן
וינה	11— 1	מעונן
ז'נבה	10—1	בהיר
טוקיו	14–10	מעונן
טורונטו	5—5	מעונן
יוהנסבורג	24–11	בהיר
לונדון	14— 1	גשום
ליסבון	18–11	בהיר
מדריד	17— 6	מעונן
מונטריאול	4—1	מעונן
ניו יורק	9— 3	בהיר
סאן פאולו	16— 1	מעונן
פאריס	9— 7	בהיר
פרנקפורט	13— 2	מעונן
ציריך	15— 4	בהיר
ריו דה ז'נרו	22–14	גשום
שטוקהולם	8— 3	גשום
שיקגו	7 1	מעונן

תל אביב: רחוב בן יהודה 41, טל' 243352
ירושלים: רחוב יפו 30, טל' 225233
חיפה: דרך הים 2, טל' 384655
באר שבע: רחוב האבות 38, טל' 35282

swissair

האזינו
לראיון עם מנכ"ל "כור" ישעיהו גביש
הערב
ב"טור השבועי",
גל ב', בשעה 19.00

אילנה ואלון דנקנר

חובקים בן

אח לקרין ולרחלי

נכד

לז'נט ואברהם דנקנר | לקרצה וזלו קצולרו

חיפה, 11.11.86
ט' בחשון תשמ"ז

לחברתנו **ציפורה ורד**

ברכות מזל טוב

להולדת הנכד ערן – חיים

אח לאלמה

בית „דבר"

למכירה

ברמת־גן רחוב ביאליק 49 (כניסה ב')
קומה ראשונה (מוגבהת)

4 חדרי משרד + טלפון

טלפון 286141 שלוחה 79

מכללת בית ברל

יום עיון בנושא:

30 שנה למערכת סיני

הבטים מדיניים וצבאיים

מתקיים ביום ה 20.11.86 בבית־ברל באולם הכנסים הגדול החל משעה 9.00 בבוקר

שלובי זרוע עם הממשל האמריקאי / אמנון דנקנר

משולש עולמי - ירושלים, ואשינגטון, טהראן

דומה כי היהודים השישים על הגילויים האחרונים במוצאי שלל רב הם פרקליטי הנאשמים במשפט רשת ברמודה של תת-אלוף ברעם. לא עוד הרפתקה חסרת שחר של חובבנים

לשם שינוי לא הצטיירה הפעם ישראל כמדינה חורשת מזימות המפרה את חוקיה של ארה"ב כדי ליצור רווחים לעצמה. הפעם נראה היה כי ישראל דווקא הולכת שלובת זרוע עם הממשל האמריקאי, בדרכים עקלקלות אמנם, אך תוך שיתוף-פעולה מלא. שמעון פרס, שהוא ושגריר איראן לאו"ם היו האנשים היחידים ביבשת אמריקה שהכחישו את העסקה האמריקאית-ישראלית-איראנית, שיבח את המימשל על מאמציו להציל את חיי בני הערובה ומתח קו של השוואה בין העיסקה לבין שיחרור מאות המחבלים תמורת שלושה שבויי צה"ל בשנה שעברה. אולם ההשוואה שביקשה לעמוד כתריס לשתי הממשלות על שיקוליהן המוסריים הנעלים לא היתה מתמיאה במיוחד, כפי שכניעת ישראל למחבלים בשנה שעברה משכה אליה אש צולבת של ביקורת ציבורית, כך גם פעולותיו של ממשל רייגן, בעניין בני הערובה שלו, אינן מתקבלות יפה בארה"ב.

דומה היה, כי היהודים השישים על הגילויים האחרונים כמוצאי שלל רב הם פרקליטי הנאשמים במשפט רשת ברמודה של תת אלוף (מיל.) אברהם ברעם. שכן מה שנראה עד השבוע שעבר כהרפתקה חסרת שחר של כמה חובבנים, שניסו לעשות עיסקת נשק דמיונית עם איראן ונפלו ברשת המכס האמריקאי, עשוי להצטייר מעתה בקווים אחרים. שם אחד כיכב בשתי הפרשות, ואולי הוא גם מחבר ביניהן — זהו השם האשמי. לפני כמה שבועות נעצר בטהראן סעיד האשמי, הממונה על הפצתה של המהפכה המוסלמית. מעצרו התבצע, כפי שמתברר עתה, זמן קצר לאחר ביקורו החשאי בטהראן של השליח האמריקאי רוברט מקפרליין. פרסומים בארה"ב טענו כי מקפרליין מסר לבני שיחו באיראן מידע מרשיע על סעיד האשמי, מידע שנמסר לאמריקאים על-ידי המודיעין הישראלי.

המעצר הדליק אורות אדומים במשרדיהם של פרקליטי הנאשמים בקשר ברמודה. זאת מכיוון שאחד מחברי הרשת היה אדם ששמו דומה — סיירוס האשמי. סיירוס היה, על פי התיאורים, איש הקשר של הרשת למימסד האיראני. הוא הבטיח לחבריו כי קשריו הטובים בטהראן יביאו להגשמת העיסקה, ובעיקר ציין את קירבת המשפחה שלו לסעיד האשמי. זמן קצר לאחר חשיפת הרשת, מת סיירוס האשמי בנסיבות מסתוריות בלונדון. [illegible] שעד לפני שבוע היו בגדר של סוד כמוס מהקלטות חשאיות שביצעו שלטונות המכס במהלך חקירתם עולה כי לסיירוס האשמי היתה ידיעה על התנגדותו של מזכיר המדינה שולץ לקשרים עם איראן מול תמיכה של גורמים בבית הלבן. אם האשמי היה סתם נוכל ואיש של עסקי אוויר, מהיכן היה לו מידע כזה? גילוי נוסף שעלה היה שעורך דינו של האשמי, מי שהיה שר ההגנה, סגן שר החוץ ושר המשפטים בממשל ניקסון, אליוט ריצ'ארדסון, שהוא היום עורך דין עסקי, הפגיש את האשמי עם גורמים בכירים בממשלה. הידיעה, קלושה ככל שתהא, יותר מרומזת כי באיזשהו שלב משלבי התגלגלותה של העיסקה הזאת, היה קשר בין כמה מרוקמיה לבין הממשל האמריקאי. עורכי-הדין של הנאשמים אמרו השבוע כי הם מצפים לכך שהתביעה תגיע עימם לאיזו הסכמה שתמנע הפיכת המשפט שנדחה בינתיים מסוף חודש זה לתחילת חודש פברואר, למוקד של גילויים על עיסקות הנשק האמריקאיות עם איראן. כדי לאותת לממשל שכדאי לו למהר ולהגיע להסכם, הגישו עורכי הדין בקשה לגילוי מסמכים שאם ייחשפו בפומבי עלולים לגרום גם נזק וגם מבוכה. בתוך מטחי הביקורת נגד הנשיא רייגן, נורו גם כמה כדורים לעבר ישראל על מעורבותה בפרשה. בעלי הטור אוונס ונובאק האשימו את ישראל בגרירת ארה"ב לביצוע מהלכים על-פי תכנית ישראלית שתוכנה הסופי ברית אסטרטגית בין ישראל לבין איראן — שלאחר עידן חומייני — לחלוקת השלטון וההשפעה במזרח התיכון. מבקר אחר, מיודענו ויליאם קוואנדט אמר, כי חבל שבכל פעולה שלה באיזור מצטיירת ארה"ב כמי שהולכת בעיניים עצומות אחרי ישראל. אולם כדאי לזכור כי הזווית הישראלית היא חלק קטן וטפל למדי של הסיפור.

מזמן לא נשמעו כאן ביקורות רתחניות ומרירות כל-כך על פעולותיו של הממשל, היו אף שהרחיקו לכת ואמרו כי יש בפרשה ניחוח של ימי ווטרגייט. זאת מכיוון שיש כאן פעולה לא חוקית — "אספקת נשק לאיראן אסורה על-פי החוק" — מעשים המתבצעים בחשאי תוך הסתרתם מזרועות הממשל ומן הקונגרס ומסע של אמירות אי-אמת אחרי שהחלה הפרשה להיחשף. רק למעלה משבוע אחרי הפרסומים הראשונים הודה הנשיא, ואף זאת לא בפומבי, כי ארה"ב שיגרה ציוד צבאי לאיראן. עד הודעה זו, שלושם, התבטאו דוברי הממשל, כולל הנשיא, במידה שהסכימו להתבטא באורח שהיה בו כדי לזרות עפר בעיניים, אם לא לשקר ממש. נראה כי הסערה שפרצה בעקבות הגילויים היא עניין שמקורו יותר בפסיכולוגיה של הדימוי העצמי מאשר בהשגות מדיניות רציניות. משפט המפתח של הביקורת נאמר על ידי היו"ר הפורש של בית הנבחרים טיפ אוניל שאמר השבוע כי כל הסיפור הוא מאוד "לא אמריקאי". ואכן האמריקאים אוהבים לחשוב על עצמם כבעל בחורים טובים ונקיים בעלי כוונות טובות שלעולם, אבל לעולם, אינם בוגדים בעקרונותיהם המוסריים הנעלים, אינם מנהלים דיפלומטיה חשאית ואינם משגרים מסרים כפולים. מעשי נכלים מדיניים נראים להם כשייכים לעולם הישן של אירופה הדיקדנטית וכל מיני תעלולים של מדיניות לוליינית נחשבים בעיניהם למגונים, אפילו אם יודו כי הם, לעיתים, הכרחיים.

יש כאן הרבה אי נחת מן הגילויים על קיומה של קבוצה קטנה בתוך המועצה לבטחון לאומי בבית הלבן, הרוקמת לה מזימות חשאיות, כשהיא מסתתרת מתחת לאדרתו של הנשיא. קבוצה זו, בראשותו של אוליבר נורת, קצין מארינס בעל עבר צבאי עשיר של פעולות חשאיות, עסקה בענייני ניקאראגואה, עוסקת בקשרים עם איראן ומי יודע מה עוד היא רוקמת שם בחדרי חדרים? מצדדי הממשל טוענים כי יש צורך בקיומו של גוף כזה, מכיוון שאי אפשר לשמור בסוד את פעולותיה של סוכנות הביון המרכזית הנתונה לפיקוח של הקונגרס המועד להדלפות.

מעבר לשאלות העקרוניות, השאלה המעשית יותר היא האם העסק עובד. אם לשפוט על פי מצבת בני הערובה — לא כל-כך. על-פי ההבנות שנרקמו בין ארה"ב לאיראן, צריכים היו להשתחרר שלושה, אולם עד כה שוחרר בסיבוב זה רק בן ערובה אחד. היועץ לבטחון לאומי בבית הלבן האדמיראל ג'ון פוינדקסטר נשמע השבוע מאוכזב, כשאמר בשיחות עם כמה חברי קונגרס, כי נראה שארה"ב ערכה חישוב מוטעה בשאלה על מי היא יכולה לסמוך בתוך הממסד האיראני. אולם הבעיה אינה מסתכמת בבני הערובה. הגיונם של הצעדים האמריקאיים היה נעוץ בשאיפה להישג גדול בהרבה משיחרורם של בני ערובה — ושינגטון רצתה לטפח חוגים מתונים בשלטון האיראני, כהשקעה לקראת העידן שלאחרי חומייני.

ההנחה בארה"ב היא שבטהראן כבר החל המאבק על הירושה והוא מתנהל בין האייתולה מונטאזארי הקיצוני לבין יו"ר הפרלמנט האיראני האייתולה רפסנג'אני, הנראה כמתון יותר. המועצה לבטחון לאומי השקיעה, בעזרת ישראל, אלפי טונות של ציוד צבאי ברפסנג'אני וכנראה גם במפקדים בכירים של צבא איראן. אלה הם, בעיניה, מרכיבי הקואליציה שתירש את חומייני ותנהל מדיניות מתונה ושפויה, שתחזיר את היציבות לאיזור המפרץ ותפסיק את המלחמה הממושכת עם עיראק. השאלה אם זה צעד מוצלח, אינה ניתנת למענה בטווח הקצר, אולם טפשי היה לחשוב כי ארה"ב צריכה או יכולה להזניח את איראן, להתייאש מכל מגע איתה ולראות כיצד היא ממשיכה להשתולל, או לחלופין נופלת לתחום ההשפעה הסובייטי.

תמונת השבוע: גולדי ויצחק. קשה להאמין שהיה זוכה בפגישה לפני הרומאנציה (צילום: הררי)

ועכשיו הגיע תורו של אכרם הנייה / דני רובינשטיין

למתוח קו ולשים נקודה

לעומת הפתיחות (היחסית) והרב-גוניות של העתונות הישראלית, העתונות הערבית-פלשתינאית היא ברובה עתונות „מגוייסת", ששליט בה קו אחיד של מאבק ועוינות כלפי השלטון הישראלי

כל מי שעוסק בענייני האוכלוסיה הערבית ביהודה ושומרון, עזה ומזרח-ירושלים, מוכרח להיעזר בעתונים הערביים. אין מקור אחר לאינפורמציה העשירה והמגוונת המופיעה בעתונים אלה לגבי הנעשה בחברון, שכם, עזה ושאר הערים והכפרים הערביים בשטחים. הקורא בהם מקבל תמונה יום-יומית על חיי המסחר והכלכלה, על תחומי החברה השונים, וכמובן על ההתפתחויות הפוליטיות. זוהי קביעה כה פשוטה שלא צריך כלל להרחיב בה.

בכל כלי תקשורת ישראלי יש, בדרך כלל, רק עתונאי אחד המופקד על תחום ערביי השטחים והוא מוכרח להיעזר בידיעות וברשימות שמביאים עשרות העתונאים הערבים. במשך השנים התפתחה מערכת יחסים ענפה בין העתונאים הישראלים והעתונאים הערבים והם נעזרים אלה באלה כמעט מדי יום חרף ההבדלים בין העתונות הישראלית והעתונות הערבית של מזרח ירושלים.

לעומת הפתיחות (היחסית) והרב-גוניות של העתונות הישראלית, העתונות הערבית-פלשתינאית היא ברובה עתונות „מגוייסת", ששליט בה קו אחיד של מאבק ועוינות כלפי השלטון הישראלי. במשך השנים התרגלו העתונאים הישראלים שההבדלים ביניהם ובין עמיתיהם הערבים, והנסיבות הפוליטיות והבטחוניות המיוחדות, מחייבים יחס שונה של השלטונות כלפי הערבים. הצנזורה על העתונים הערביים חמורה בהרבה מן הצנזורה על העתונים הישראלים. כמה עתונים ערביים ממזרח-ירושלים — אסור להפיצם בשטחים: עתונאים ערבים מוזמנים מדי פעם לחקירות ומוטלות עליהם הגבלות תנועה, בעבר היו גם מקרים בודדים שעתונאים ערבים גורשו מהארץ.

בשנה שעברה הוחמר היחס אל העתונות והעתונאים הערבים. לאחר שקודם לכן נסגרו בצו מיוחד רק בטאונים קטנים ולא מוכרים, כמו „אל-דרב" ו„אל-שוראע", נסגר לפני חודשים אחדים העתון היומי המוכר „אל-מיתאק". בעולם התקשורת הישראלי עברה סגירת העיתון בשקט יחסי. אולי מפני שהכל ידעו ש„אל-מיתאק" קשור ומבטא עמדות של ארגון „החזית העממית" של ג'ורג' חבש. אף אחד לא האשים את „אל-מיתאק" בעבירות על הצנזורה. להיפך, „אל-מיתאק" נזהר מאוד שלא לעבור שום עבירות מסוג זה. ההאשמות נגד העתון, הקשור לארגונו של ג'ורג' חבש, הועברו לידי בית-המשפט כחומר סודי חסוי והוא קיבל אותן.

עכשיו הגיע תורו של אכרם הנייה, עורך „אל-שעב", שהוצא נגדו צו גירוש. שוב, ההאשמות אינן נוגעות למעשי חבלה או לעבירות על צנזורה, אלא לקיום קשרים עם הפת"ח (העברת כספים) ופעילות ארגונית (פוליטית) בשורות הפת"ח. ושוב, ההוכחות על האשמות סודיות וחסויות. לציבור לא נודע מה הן.

למי שאינו יודע, כל העתונים הערביים של מזרח ירושלים מקבלים כסף מאש"ף. כך „אל-קודס" ו„אל-פג'ר", „אל-עאודה", „אל-ביאדר", „אל-סיאסי" ואחרים. אין זה סוד, ובידי רשויות הבטחון יש די והותר הוכחות לכך. פול עג'לוני, הבעלים של „אל-פג'ר", שהוא פלשתינאי המתגורר בארה"ב, לא היסס להראות לי פעם כאן, בירושלים, תעודה רשמית שלו המעידה שהוא יועץ למשלחת אש"ף באו"ם. למה, אם כן, בחרו לגרש דווקא את אכרם הנייה? לא בגלל קשריו לאש"ף, אלא בגלל עמדות ופעילות פוליטית-עתונאית שלו, שכל מי שמסתובב במזרח ירושלים מכיר אותה. אני נאלץ להסתמך על מידע לא רשמי מסוג זה, שהרי העדויות נגד הנייה סודיות וחסויות, אפילו מפניו.

אכרם הנייה מייצג בעתונו (ובכלל) עמדות של האגף הרדיקאלי בפת"ח. „אל-שעב" של הנייה הסתייג מההסכם בין ערפאת לחוסיין והוא מרבה לתקוף את ירדן. כאשר אישים מהשטחים הוזמנו לפגישות עם נציגים אמריקאים, יצא אכרם הנייה נגדם וניסה, באמצעים מקובלים (ככל הידוע לי), להניאם מכך. מנקודת ראות של רוב מכריע בציבור הישראלי, גרם אכרם הנייה בפעילותו נזק גדול לתהליך השלום.

אבל זו לא יכולה להיות סיבה לגרש אותו מפני שאין לכך גבול. ממילא עקרונות הדמוקרטיה וחופש העתונות בישראל מעוותים בגלל אילוצי השלטון על האוכלוסיה הערבית. אבל באיזה שהוא מקום צריך למתוח קו ולשים נקודה. גם מי שתומך בשיטות הגלייה וגירוש צריך להעמיד לעצמו קו שאותו הוא אינו עובר אם אינו רוצה להידרדר לעמדות של תנועת „כך" ומאיר כהנא.

מקרה אכרם הנייה צריך להיות קו הגבול. באשמות הסתה, קשר לאש"ף ופעילות אנטי-ישראלית אפשר לסגור את כל העתונים הערביים, לחסל את האוניברסיטאות בשטחים ולגרש אלפים. בלי קושי ימצאו לכך אין-סוף הוכחות. מבחינתי, אם מגרשים את אכרם הנייה, לא צריך את העתונים הערביים של מזרח ירושלים. אפשר להסתפק בבולטין חדשות בערבית של הממשל. אם יגרשו את הנייה, לא יהיה גם טעם בשיתוף הפעולה המקצועי המינימלי הקיים בין עתונאים ישראלים לערבים.

מסע לאוקיאניה / חגי אשד

אנגליה „הקטנה" ופיג'י „הגדולה"

הזרים מועדים להביא עמם כל מיני צרות. כמו למשל את מחלת הפה והטלפיים, שעלולה לפגוע בעדרי הצאן של ניו-זילנד. לכן מרססים אותם בבואם. אם זה לא מוצא חן בעיני מישהו — הוא רשאי להסתלק

אומרים כאן שניו-זילנד היא אומה קטנה המחפשת את זהותה. ככה זה כנראה. האמת היא שטבועים בהם, בניו-זילנדים, סימני זהות מובהקים, אלא הם רוצים להחליפם באחרים וזה קשה. בינתיים הם יותר אנגלים מהאנגלים. יותר בריטים מהבריטים. זוהי „אנגליה הקטנה", שלפני אתמול ולפני שלשום. במובנים מסויימים הם עדיין קולוניה בריטית, אולי מתחילת המאה הזאת, מלפני מלחמת-העולם הראשונה. זו עדיין גם אנגליה הנבוכה, העייפה, המבינה שהיא צריכה להיפרד מעברה ואינה יודעת איך, אנגליה של שנות ה-50 הראשונות.

עיר הבירה ולינגטון הזכירה לי, במבט ראשון, תערובת של ערי החוף האנגליות ברייטון וסקארבורו, שאליהן הגעתי בשנות ה-60 הראשונות לסקר את ועידות הלייבור. היה שם אז, ויש כאן עכשיו, הרבה מהאתמול המשומר, הנוסק, העומד להתקלף ולהתחלף במשהו אחר — בלים של מרי וחדשנות תוססת. היתה אז ההתחלה של „הצעירים באים, הצעירים באים". הם באו והפכו על-פיו כמעט הכל. גם כאן יש כבר סימנים לכך.

מי שרוצה להבין את המושג „אי" לא רק מבחינה גיאוגרפית, אלא בעיקר כמושג מנטאלי, מי שרוצה להבין למה מתכוונים האנגלים כשהם משתמשים בכינוי הזלזול „אינסולארי", שיבוא לניו-זילנד; מי שרוצה להבין את יחסם של האנגלים אל „הזרים", שיבוא לכאן. הזרים מועדים להביא אתם כל מיני צרות, כמו למשל את מחלת הפה והטלפיים, שעלולה לפגוע בעדרי הצאן הניו-זילנדיים, שהם מקור המחיה החשוב ביותר שלהם.

כל מטוס שנכנס מחו"ל עובר חיטוי. הנוסעים נשארים בתוכו במשך חמש דקות בדיוק. הישראלים קצרי-הרוח במטוסו של הנשיא, שאצו לפתוח את הדלת לפני תום חמש הדקות הללו, למדו מיד מה היא דקדקנות בריטית של פעם ומהו „אי" ומיהו „זר". אם אין הזר מוכן למלא בקפדנות את הכללים הנהוגים במקום, הוא רשאי להסתלק. אבל רק לאחר שימלא בדיוק את כל הטפסים המפורטים על מה שהביא ולא הביא אתו.

וכך נכנסנו שוב למטוס שממנו יצאנו בטרם עת לריסוס נוסף, אחרי טיסה מעייפת, שהתחילה בשעת בוקר מוקדמת. גם כבוד נשיא המדינה המתין במטוס עד שהסתיימו כל הריסוסים (חבל שלא באו לכאן העולים החדשים שלנו משנות החמישים, ושבנו).

אחרי זה הם נעשים חביבים. בעיקר כשהם מבחינים שהזר כבר מאולף דיו להבין שלא עושים כאן מה שאסור לעשות כאן.

צעירים ותוססים

הדור הצעיר, החדשני והתוסס, השמאלני והאנטי-אמריקאי מאז מלחמת וייטנאם, מחפש את הדרך העצמאית הניטרליסטית. הניו-זילנדים כיום רוצים להיות האי הגדול ביותר והחשוב ביותר בים האיים הפאסיפי, האי המוביל בנייטרליזם האנטי-גרעיני המקומי. הם לא צריכים את המטריה ההגנתית האמריקאית, הם לא רוצים להיות שפן הנסיונות הגרעיני של ארה"ב ושל צרפת. ובכך הם צודקים, כמובן. התייחסו אליהם, אל השמים שלהם, אל החופים שלהם ואל הבריאות שלהם כמו אל מעבדה אחת גדולה לכל הפיצוצים הגרעיניים למיניהם. לא שאלו אותם אם הם מסכימים או לא. עכשיו הם מודיעים בלשון ברורה ובוטה שהם אינם מסכימים. זהו הסיפור של ראש ממשלת ניו-זילנד הנמרץ הלוחמני, דייוויד לונגי.

הרוסים מחזרים אחריהם, האמריקאים ולולו בהם, אבל כל האיים הקטנים הללו רוצים להרים ראש ולהראות לכל הגדולים שהם קיימים ושיש להם מה לומר. בעולם של או"ם יש להם קול כמו לגדולים. ניו-זילנד היא ראש לכל אלה. זו הזהות החדשה שהם מחפשים.

שיחשבו הניו-זילנדים על הזהות הישנה והחדשה מה שיחשבו. כשאני ראיתי את ה„דריל" של משמר הכבוד שקיבל את נשיא המדינה בשדה-התעופה, עם הכובעים הניו-זילנדיים המחודדים (דמויי מסחטת לימון, כפי שהם עצמם קוראים לכובעים הללו, השונים מהכובעים האוסטרלים, למי שזוכר) ועם שאגות המפקד, שהדהדו מקצה שדה-התעופה ועד קצהו, בלי שום רמקול — נצבט לבי בבכיינות חוקות של נוסטלגיה.

כך חשתי גם אחר-כך, למראה הבתים הקטנים, שאינם מהודרים ואינם חדשים-מבהיקים, אבל נעימים ונאים למראה, הכל בלי ראוותנות וזיקרת. הכל אנגלי מערי החוף הפרובינציאליות של פעם. וכך חשתי גם נוכח האיפוק הצונן, הנראה לזר בהתחלה כמעט כעויין.

הם כאלה ומצפים שיקבלו אותם כמות שהם. הם יכולים להיות חביבים למדי, אם כי הם נשארים תמיד קצת מרוחקים וקצת תמהוניים, במין „ככה זה היה וככה זה יהיה" עקשני ושמרני.

עד שיבוא השינוי הגדול, עד שתתהפוך הרוח הניו-זילנדית העזה, המנשבת כאן בעוצמה בראשי ההרים ובעמקים התלולים ותהיה לא רק מושג אקלימי וגיאוגרפי, אלא גם מושג פוליטי היסטורי. רוחות עזות מנשבות ועוד ינשבו פה. כך זה נראה. כך חשים אנשי שיחך. יהיו פה שינויים. קצת כמו שקרה באנגליה של סוף שנות החמישים ותחילת שנות השישים. כמו שעתיד לקרות, כנראה, בכל האיזור האיסטרטגי החשוב הזה, בעולם האיים הפאסיפי, האיים העירוניים באוקיאנוס הענק שהפך לזירת התמודדות עיקרית במלחמת הכוכבים, אם תהיה. הרוסים חודרים לתוכו באמצעות „ספינות דיג" וכל מה שהן נושאות עימן והסכמי עגינה וסחר וכל מה שהאיים מבקשים. האמריקאים מזלזלים בתחירה הזאת. עדיין. המקומיים הללו, וניו-זילנד בראשם, מרימים ראש ואומרים: „גם אנחנו פה".

ישראל כחלק מהזהות הכפולה הזאת

אל תוך חיפוש הזהות הזאת נקלעת ישראל. בעיני אנשים כדייוויד לונגי, והדור שידע את ההסתדרות והקיבוצים, שהיו פעם מוקד הערצה ניו-זילנדי — בעיני אלה ישראל היא עדיין חלק מהזהות האנגלית של ניו-זילנד. בעיני הדור הצעיר, הנין מלחמת וייטנאם והנפולת שלה, השואף „לזהות הפאסיפית" — ישראל היא מדינה שאין לה חלק בעולם העתיד שלהם. אולי אין להם חשיבות כשלעצמם, אבל הם חלק מזירה עצומה שחשיבותה תלך ותגדל גם לישראל.

הם שייכים לעולם העתיד, הם נמצאים באוקיאנוס שלחופיו נמצאות אמריקה, אסיה, יפן וסין, ברית-המועצות וכל מדינות „יפן הקטנה" — דרום קוריאה, טייוואן, הונג קונג, סינגפור, וכמובן גם אוסטרליה וניו-זילנד, ששתיהן בתוך, האחת — אוסטרליה, בצד המערבי של המיתרס הגלובאלי והשניה — ניו-זילנד, בצד הנייטרליסטי. זהו איזור שישראל חייבת למצוא את מקומה בתוכו.

ישראל הזניחה את האיזור הזה. זהו המסר העיקרי שנושא אתו נשיא המדינה חיים הרצוג בביקורו באיזור. זהו מסר המופנה לישראל לא פחות משהוא מופנה לארצות שבהן הוא מבקר. הנשיא הרצוג הטיף מוסר לניו-זילנדים ואמר להם פעם אחר פעם, שהם אינם יודעים על מה הם מדברים כשהם מותחים ביקורת על ישראל. ממישהו אחר ספק אם הם היו מקבלים ביקורת כזאת.

סגנונו האנגלי של הרצוג, המדבר כאחד מהם, איפשר לו ליטול את הסיכון ההסברתי הזה. גם הוא בעיניהם חלק מהדור שידע את אנגליה והציונות של פעם. ספק אם הוא מצא מסילות אל „הדור הפאסיפי" של העתיד. זו בעיה.

הניו-זילנדים, ודייוויד לונגי בראשם, דיברו עם הנשיא הרצוג בשני קולות. בפומבי, הם מתחו ביקורת צורבת על ישראל גם בנושא הגרעיני וגם בנושא הפלשתינאי והדגישו את חילוקי הדעות איתה. בשיחות סגורות הם הסתפקו בשאלות בנושאים אלה, בלי לצפות לתשובות, והדגישו את המשותף בין שתי הארצות. אף גילו הבנה למצבה של ישראל נוכח העולם הערבי העוין המקיף אותה. לנו אין בעיה כזאת — הודה לונגי.

וזאת לזכור: ניו-זילנד של העבר והעתיד היא מדינה שהיצוא העיקרי שלה הוא בשר כבש למאכל בארצות המזרח התיכון המוסלמיות והערביות — כולל איראן ועיראק גם יחד. להללו הבטיחו הניו-זילנדים שהם „יתנו להרצוג על הראש". זאת הם הבטיחו גם לאופוזיציה השמאלית בלייבור ובאיגודים המקצועיים, שבתוכם מחלחלת השפעה קומוניסטית גוברת. להרצוג עצמו הם כאילו רמזו „לא להתרגש" מהדיבור בשני קולות, אל הקהלים השונים בניו-זילנד ומחוצה לה. גם זו מסורת אנגלית מושרשת: מחפשים תערובת נבונה בין מוסר למסחר. זו לא סתם צביעות, יש עקרונות מוסר חשובים באמת ויש חשבון רווח והפסד שאסור להתעלם ממנו. זו הרי תחילתה של ניו-זילנד הבריטית במאה התשע-עשרה — משלחות מיסיונריות אל הילידים, מעגנים לציידי לווייתנים וכלבי-ים וחברות מסחריות המשלבות הכל יחד. המשטר של מוסר וחשבון הוא הקו המחבר בין „הזהות האנגלית" לבין „הזהות הפאסיפית" של ניו-זילנד. וישראל בתוך שני אלה.

קברניטי המשק צריכים להיות מודאגים / טדי פרויס

תמונה חמורה ביותר

ממשלת ישראל נותנת עדיפות ללוחמה באינפלאציה, ולכן נמנעת מכל צעד שעלול להאיץ עליית מחירים. התוצאה שמחירי היבוא נשארים נמוכים. האנשים קונים.

במשרדים הכלכליים אין מודאגים (נכון לשלשום?) מההתפתחויות במאזן החיצון של המשק. גם נגיד בנק ישראל אמר בסוף השבוע שעבר שאינו חושש במיוחד מהגאות בצריכה. טעות בידם; מוטב שידאגו, ועוד איך.

מהנתונים שפירסמה השבוע הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה עולה, שהמאזן המסחרי הורע ב-20 אחוז והפער בין היבוא ליצוא הגיע בסוף אוקטובר לכשני מיליארד דולר. באותם חודשים אשתקד הסתכם עודף היבוא בכ-1.7 מיליארד דולר „בלבד". עד כאן יצוא ויבוא סחורות.

לכשיתפרסמו פרטי המאזן השוטף, ובו גם השירותים, תהיה התמונה חמורה עוד יותר. מספר התיירים הפוקדים את הארץ פחת בכ-16 אחוזים ממספרם ב-1985, ומספר הישראלים היוצאים אל מעבר לים (היינו יבוא תיירות), גדל באותו שיעור. אם נזכור שבשנת 1986 הצטמצם היבוא הבטחוני ותנאי הסחר של ישראל השתפרו, הודות להוזלת מוצרים בסיסיים, לרבות דלק, הרי ההרעה הצפויה במאזן שוטף תהיה גדולה ממה שייראו הנתונים הסטאטיים. אם מזה לא יהיו קברניטי המשק מודאגים, אז ממה כן? מהאפשרות שמא יבוטל ביקור הנשיא בפיליפינים?

התפתחויות „הלא-מדאיגות" היו צפויות אף שכלכלני הממשלה הכריזו שתכנית ההבראה הכלכלית צריכה להקיף הן את המחירים והן את מאזן התשלומים. הם שכחו את הסעיף השני והעניקו עדיפות עליונה לבלימת האינפלציה. הבכורה למחירים הגיעה עד כדי כך שבאוצר שקלו להקדים את הפחתת המכסים שישראל חייבת בהם מראשית 1987 במסגרת הסכמיה על הקהיליה האירופית החל מינואר, כדי להביא להוזלת היבוא. אין צורך לומר כי זה היה מביא לגיאות מואצת בקניות בחו"ל ולהרעה, מעבר לזו שהתחוללה, במאזן התשלומים.

ההידרדרות במאזן המסחרי נובעת מעליה של 13 אחוזים ביבוא ועליה של חצי משיעור זה בלבד (שבעה אחוזים) ביצוא. למרבה הדאגה, הסתמנה בחודשים האחרונים, ובאוקטובר במיוחד, האטה ביצוא, כך שהמגמה היא גידול בעודף היבוא. ממשלה נורמלית היתה, בתנאים אלה, נוקטת צעד שנועד מטבע בריאתו להפוך את היוצרות: פיחות; כי פיחות מייקר (ולכן מצמצם) את הקניות מחו"ל ומוזיל (ולכן מגדיל) את המכירות לשם. אלא שממשלת ישראל נותנת עדיפות ללוחמה באינפלציה ולכן נמנעת מכל צעד שעלול לייקר — ולכן להאיץ עליית מחירים — את היבוא. כי בתנאים הישראלים אין ההתייקרות מזיקה כשלעצמה, אלא גוררת העלאת שכר בעטיה של תוספת היוקר האוטומטית הנהוגה אצלנו. אף שהצמדת השכר למחירים הוקלה במידה מסויימת (רק התייקרות של שבעה אחוזים תעניק תוספת יוקר), עדיין אין לממשלה חופש הפעולה הדרוש כדי להיאבק בסכנה הגדולה מכל: הידלדלות מלאי המט"ח של המדינה.

ישראל כבולה בעוד התחייבות, שאינה מנת חלקן של ממשלות „נורמליות": ההתחייבות לפדות את המניות הבנקאיות. בתוקף „הסכם שפירא", שלפיו הממשלה תפדה את המניות על-פי ערכן ערב המפולת הגדולה באוקטובר 1983, הסכם שנועד להציל את הספקולנטים בבורסה, יהיה על הממשלה לפדות בשלוש השנים הבאות מניות בשווי של כשישה מיליארד דולר, שהם כתשעה מיליארד שקל, לפי שער החליפין הרווח כבר מאז יולי 1985. אם יבוצע פיחות, של, נאמר, עשרה אחוזים, הרי מעבר להשפעות השליליות שיש לפיחות, יגדל חוב הפנים של הממשלה בכמיליארד שקל נוספים. חרב דמוקלס עשויה כסף זו משתקת את הממשלה ומונעת צעדים לקידום הרעה — מחסור במט"ח.

ההתעלמות הנמשכת מההידרדרות תוליך לאסון שנמנע בעבר הודות לסיוע החירום של 1.5 מיליארד דולר, שארה"ב העניקה לנו ברוב נדיבותה. סיוע זה הוא גם שמאפשר לנו להסתנוור ולומר „אין בעיות". אבל יש.

כצעד ביניים ניתן להיעזר בהיטל על היבוא אף שצעד זה יעורר קשיים עם הפרטנרים למסחר באירופה ובארה"ב. אבל הוא יהיה אפקטיבי, כי ההרעה במאזן נובעת יותר מגידול ביבוא מאשר מקפאון ביצוא. העובדה כי לשכות המסחר כבר מסבירות למה אין להטיל הגבלות על היבוא היא ההוכחה הטובה ביותר כי הגבלות כאלה יהיו לרעת היבואנים אבל לתועלת מדינת ישראל. אולם צעד פיסקאלי כזה אי-אפשר לנקוט לאורך זמן, ושינוי שער החליפין נראה כאפשרות אחרונה. אם הסכמי תוספת היוקר וההתחייבות הממשלה לגבי המניות הבנקאיות יעמדו למכשול, לא יהיה מנוס משינוי הסדרים אלה.

هكذا من الاصل

هكذا من الاصل

הם היו מעשנים נרגילה ביחד / יקיר צור

רפי לוי: יותר ממומנה

„הנושא הנוצרי, שהוא בעל השלכות בין־לאומיות מרחיקות לכת ושחשיבותו למדינת ישראל לא תשוער, נופל בין הכסאות וכל דאלים גבר. כל מי שמשתלט על הנושא עושה בו כבתוך שלו".

ביום שישי שעבר, למחרת מעצרם של רפי לוי, הממונה על מחוז ירושלים יחד עם איש הכמורה הבכיר, ירד גשם בירושלים. ליד דלת העץ הכבדה, בפתח הכנסיה שאיש הכמורה שנעצר, משתייך אליה, המתין גבר כבן חמישים בחליפה כהה ומטריה שחורה בידו. "בלי שמות", היה התנאי הראשוני לקיום הפגישה. "אתה לא תשאל איך קוראים לו והוא לא ישאל מי אתה", הבהיר לי איש הקשר. על אף ששמו של איש הכמורה שנעצר לא פורסם באמצעי התקשורת, עברה השמועה על מעצרו בקהילה הקטנה כאש בשדה קוצים. זה שנה שהם מתריעים בפני גורמים שונים על הקשרים העסקיים והכספיים המיוחדים שבין איש הכמורה לבין הממונה על המחוז, אולם תחושתם היתה שאיש אינו מתייחס ברצינות לדבריהם.

אנו פוסעים בחצר הכנסיה, בין בורות המים והאבנים המרוצפות. איש שיחי מצביע לעבר מרפסת דירתו של איש הכמורה, ממנה נשקף נוף מרהיב של ירושלים המערבית. "בכל ערב היה רפי לוי מגיע לכאן, יושב ומעשן נרגילה בחברתו של איש הכמורה", הוא מספר. החברות בין השניים נמשכה שנים רבות ותחילתה עוד בשנות השישים, כאשר שימש רפי לוי כממונה על מעבר מנדלבאום במסגרת תפקידו כקצין מיעוטים במשרד הפנים. חברות זו, ועימה גם הקשרים העסקיים, הלכה והתחזקה במשך השנים, וכאשר פרץ ויכוח בין הפטריארך העומד בראש הכנסיה ובין סגנו, חברו של לוי, ניצב זה על רגליו האחוריות וסיבך את ממשלת ישראל בפרשה שהדיה השליליים הגיעו לכל קצווי העולם הנוצרי. המעורבות הישראלית הבוטה הרחיבה את הקרע הפנימי בכנסיה והתירה בלב רבים מבני הקהילה מרירות רבה כלפי השלטון הישראלי.

בראיון שנתן לפני מספר שנים לעתון "הארץ", אמר הפטריארך: "רפי לוי הוא האיש המעכיר את מערכת היחסים בין מדינת ישראל לבין הכנסיה שלי... נטיתם אחרי אדם אחד, מושחת, קל דעת. דעו לכם, אני מוכן עתה לחשוף את מערכת היחסים האישיים והכספיים שהיו בין אותו האיש לרפי לוי, כי קם כמין ערעור היחסים בין מדינת ישראל ובין הכנסיה שלי. ואם המדינה שלכם היא רפי לוי, אז אבוי לכם".

כיצד הפך הממונה על המחוז במשרד הפנים – האמור לעסוק בעיקר בנושאי רישום אוכלוסין, הנפקת תעודות־זהות ישראליות וביקורת על ביצוע תקציב עיריית ירושלים והמועצות המקומיות באיזור – לדמות המרכזית במרקם היחסים המיוחד בין מדינת ישראל והכנסיות הנוצריות באיזור. תשובה לשאלה זו חושפת מעט מ"נפלאות" הביורוקרטיה הישראלית ולא מעט מחוסר האונים וקלות הדעת של המימסד הישראלי בטיפול בנושא כה עדין ומורכב כעדות הנוצריות בישראל.

נושא העדות הנוצריות בישראל היה מאז ומתמיד בעל כוח משיכה מיוחד. ריח העולמות הרחוקים, תחושת המיסתורין המלווה את הדמויות המזוקנות בגלימות השחורות, הסיפורים על אוצרות הזהב, תכשיטי הקדושה היקרים ושאר שכיות החמדה המוטמנים בחדרים נסתרים בכנסיות אפלות – כל אלה הדליקו לא אחת את דמיונם האפור של פקידי המימסד הישראלי. על רקע זה התנהלו לא מעט מאבקי כוח ויוקרה אישיים בין אותם גורמים שראו עצמם מופקדים על הטיפול בנושא. מאבקים אלה, שלעיתים עורבו בהם גם ראשי העדות הנוצריות עצמם, גרמו לא אחת נזק למדינת ישראל.

"הנושא הנוצרי, שהוא בעל השלכות בין־לאומית מרחיקות לכת, וחשיבותו למדינת ישראל לא תשוער, נופל בין הכיסאות וכל דאלים גבר. כל מי שמשתלט על הנושא עושה בו כבתוך שלו", אומר ישראל ליפל, לשעבר מנכ"ל משרד הדתות וכיום ראש המכון לחקר הדתות בירושלים. כעשרה גופים ממשלתיים עוסקים כיום בנושא העדות הנוצריות בישראל, והתיאום ביניהם תלוי אך ורק ברצונם הטוב של הפקידים במשרדים השונים.

למעלה מ־500 מוסדות נוצריים – כנסיות, מנזרים, בתי־ספר, בתי־חולים, בתי־אבות ומוסדות להשכלה גבוהה – נמצאים בארץ. רבים ממוסדות אלה הם שלוחות של גופים כנסייתיים בחו"ל. לכנסיה הלטינית, למשל, יש בארץ יותר משבעים מסדרים קתוליים שונים: פרנציסקנים, דומיניקנים, ישועיים ואחרים. רובם הגיעו ארצה במחצית המאה הקודמת בראש חץ של המעצמות הגדולות בתחרות על השגת השפעה באיזור. הקשרים המורכבים והמסועפים של הכנסיות והעדות הנוצריות בארץ על מוסדותיהם הרבים עם כנסיות האם שלהם בחו"ל וההשלכות המדיניות מרחיקות הלכת שיש לעניין זה עלולות להפוך אירוע קטן ביותר לתקרית בין־לאומית. וכדוגמה, קיצונית אולי, ניתן להזכיר את מלחמת קרים, שפרצה, בין שאר סיבות, בגלל גניבת כוכב בית־לחם מכנסיית המולד.

להלכה מתחלק הטיפול בנושא הנוצרי בין שלושה גורמים רשמיים: מחלקת כנסיות במשרד החוץ, המחלקה לעדות נוצריות במשרד הדתות וקמ"ט דתות במינהל האזרחי של יהודה ושומרון. חלוקת הסמכויות ביניהם היא לכאורה חלוקה גיאוגרפית. משרד החוץ מופקד על כל הקשור בכנסיות וארגוני דת בין־לאומיים, גופים כנסייתיים לאומיים בארצות השונות ועל נושאים בעלי אופי פוליטי. משרד הדתות אמור לטפל בכל מה שקשור לעדות הנוצריות בישראל על מוסדותיהם הרבים, וקמ"ט דתות ביהודה ושומרון מטפל בכל הקשור לעניינים הנוצריים ביו"ש.

אלא שהסיפור הוא הרבה יותר מסובך. לא פחות משמונה משרדים ממשלתיים בוחשים, בצורה זו או אחרת, בטיפול בעדות הנוצריות – החל במשרדי הדתות והחוץ הממונים על הנושא וכלה במשרדי הפנים, המשפטים, הרווחה, שירותי הבטחון, המכס ועיריית ירושלים גם. למרות חשיבות הנושא מטפלים בו בדרג של פקידים בלבד, ולאף אחד מבין כל המשרדים אין אחריות כוללת על הנושא.

לטיפונדיה פרטית. עוד בתקופת עבודתו כקצין המחוז במשרד הפנים, כאשר היה ממונה בין השאר על מעבר מנדלבאום בין ישראל וירדן, יצר לוי קשרים אישיים עם ראשי הכנסיות ועם סוחרים נוצרים מעברו השני של הקו הירוק. כך גם הכיר את משה דיין, שחר אז אחר עתיקות מעבר לגבול. בראיון לעיתונאי חיים ברעם מ'כל העיר', מספר איש הכמורה שנעצר על הקשרים שנוצרו באמצעותו של לוי: "רפאל לוי, איש משרד הפנים, תיווך ביני לבין דיין. בשנות ה־60 הראשונות הוא נהג לוי לפגוש אותי בשער מנדלבאום. פעם אמר לי שכדאי לי לפגוש בראש ובראשונה שני אישים רגולים, דיין וטדי קולק. עם דיין נהגתי לסעוד במסעדת גונדולה, ברחוב פינסקר בתל־אביב, ולסחור עימו. לא תמורת כסף. פשוט החלפנו מימצאים ארכיאולוגיים. מיד אחרי שצה"ל נכנס לעיר העתיקה, ב־1967, דיין הופיע אצלי עם עוזי נרקיס ועם צ'יץ'. קישרתי אותו עם סוחרי עתיקות ארמנים. הוא קיבל מהם סחורות בזול, אפילו בהנחות גדולות, אבל סירב לקבל דבר בחינם".

לאחר מלחמת ששת הימים מונה לוי לממונה על המחוז, לא מעט בלחצם של קולק ודיין ולמורת רוחם של שר הפנים דאז, ד"ר יוסף בורג ומנכ"לו חיים קוברסקי. היכרותו המוקדמת עם ראשי העדות הנוצריות במזרח העיר והסמכויות שניתנו בידיו כממונה על המחוז וכיו"ר הוועדה המחוזית לתכנון ובניה, הפכו אותו לאיש מבוקש על־ידי אנשי הכמורה במזרח ירושלים. קשריו הענפים עם זרועות הבטחון חיזקו את מעמדו גם בצמרת המימסד הישראלי.

הממונה, הכמורה, ותכשיטי הזהב (צילום הרדי)

השפעתו של לוי התבטאה בעיקר בכנסיות המזרחיות – הארמנית והיוונית־אורתודוקסית – הנזקקות יותר לעזרת המימסד הישראלי מאשר הכנסיות המערביות־הקתוליות והפרוטסטנטיות, הקשורות קשר הדוק למרכזים הדתיים באירופה. אלו הסתייגו ממנו, עובדה שבאה לידי ביטוי גם ביחס הצונן בינם לבין טדי קולק. ראשי הכנסיות המזרחיות חיפשו מישהו שיוכלו להסתדר איתו בדרך שהיתה מקובלת עליהם: קצת בקשיש, איזו מתנה צנועה מפעם לפעם וארוחות כיד המלך, בהן שוחטים כבש ושותים קצת מן החריף. במשך 1500 שנה כבר עברו על כנסיות אלו הרבה שלטונות ושליטים. בשבילם מדינת ישראל היא עוד אפיזודה חולפת במסכת ארוכה של תהפוכות שלטוניות. הם רק חיפשו את הפקיד המתאים, וכאשר גילו נכונות לשיתוף פעולה מן העבר השני הם קפצו על המציאה.

קשריו של לוי עם הכנסיות הארמנית והיוונית־אורתודוקסית, המחזיקים בבעלות על קרקעות רבות בתחומי ירושלים המערבית, סייעו רבות למימוש תוכניותיו הגרנדיוזיות של טדי קולק. בעסקי קרקעות אלו רב הנסתר על הנגלה, אולם ספק אם חלק נכבד מתוכניות הפיתוח של טדי היו יוצאות לפועל אלמלא שיתוף הפעולה מצד הנוגעים בדבר בכנסיות עצמן. גנים רחבי ידיים ומבני ציבור רבים בירושלים ממוקמים על שטח שהיה שייך לכנסיות אלה. עסקאות אלו חרגו, על פי החשד, מהתחום הציבורי והתפשטו גם לעבר התחום האישי של המקורבים. בקהילה של איש הכמורה טוענים היום כי הוא זייף חתימות ומכר קרקעות שלא באישור הפטריארך למטרותיו האישיות. בתמורה לשיתוף הפעולה עזר להם לוי בכל מיני עניינים שהצריכו "יחס מיוחד". על־פי החשד כלל יחס זה גם מתן אישורים לאיחוד משפחות שהקירבה המשפחתית ביניהם היתה מעורפלת משהו, אישור בדיעבד של חריגות בניה, ניפוק תעודות זהות ישראליות למי שאינו תושב ירושלים ועוד.

כדי לשמור על האינטרסים האישיים שלו ושל חבריו, לא היסס רפי לוי לסבך את ממשלת ישראל בשתי פרשיות מיותרות שאת נזקן לטווח ארוך קשה עדיין לאמוד. הוא התערב התערבות גסה בבחירתו של הפטריארך היווני־אורתודוקסי וכן גם בסכסוך בכנסיה הארמנית. בשני המקרים יצאה ממשלת ישראל מופסדת ואילו רפי לוי המשיך לקטוף רווחים אישיים. בשני המקרים נהג לוי בשיטה דומה. הוא ניצל את המוניטין שלו כמבין גדול בעדה הנוצרית וכבר־סמכא בעניינים בשטח כדי להטיח ביריביו מקרב אנשי הכנסיה האשמות על היותם אנטי־ישראליים ותומכי אש"ף.

כאשר נפטר לפני מספר שנים הפטריארך היווני־אורתודוקסי בנדיקטוס והחלה ההתמודדות על כס הפטריארך, הפעיל לוי את כל השפעתו כדי למנוע את בחירתו של המטרופוליט גרמנוס, שלא היה ממקורביו. גרמנוס, טען לוי, הוא אויב ישראל ואף השתתף בעבר בעצרת של אש"ף. הוא שיכנע את טדי ואת כל שאר הנוגעים בדבר לתמוך במטרופוליט וסיליוס כמועמד הרצוי לישראל. אלא שכל זה היה רק תרגיל כדי להבטיח את בחירתו של המועמד השלישי, דיאודורוס. האיש שגרם למהפך היה ידידו הטוב של רפי לוי, הארכיבישוף קונסטנטינוס איש סאמוס. מתוך ארבעה־עשר חברי הגוף הבוחר (הסינוד), ארבעה הם אנשי סאמוס. ברגע האחרון, בהנהגתו של קונסטנטינוס, העבירו אנשי סאמוס את קולם לדיאודורוס שנבחר לתפקיד. קונסטנטינוס הפך למטרופוליט ומונה, בנוסף לכל שאר תפקידיו, גם לארכיבישוף של ירדן. הוא יושב בירושלים ופעמיים בשבוע חוצה ללא הפרעה את הגבול לירדן. אנשי סאמוס קודמו בדרגות ורפי לוי הפך לחברו הטוב של הפטריארך דיאודורוס. הפלג של גרמנוס, לעומת זאת, זועם עד היום על התערבותה של מדינת ישראל בענייניה הפנימיים של הכנסיה.

בפרשת הסכסוך בכנסיה הארמנית נהג לוי באופן דומה. במקום לאפשר לצדדים המסוכסכים לפתור את בעיותיהם בעצמם, הוא ניסה להכריח את הפטריארך להיכנע לתכתיביו. חליפת מכתבים מאותה תקופה מצביעה בעליל על הקשר שבין פעילותו האינטנסיבית של רפי לוי לבין סירובה של המדינה להאריך לארכיבישוף הארמני קראקין קאזאנג'יאן את אשרת השהייה בארץ. הפרשה הגיעה עד לעימות גלוי עם ראשי הכנסיות הנוצריות בארץ, שאיימו שלא לפתוח את כנסיותיהם למבקרים בתקופת החגים אם לא תחודש אשרת השהייה. בסופו של דבר חזר בו שר הפנים ד"ר בורג מכוונתו לגרש את קאזאנג'יאן מהארץ, אולם הפגיעה ברקמת היחסים העדינה עם בני העדה כבר נגרמה.

במארג קורי עכביש אלה היו ללוי שותפים רבים. הבכיר שביניהם הוא, ללא ספק, ראש עיריית ירושלים טדי קולק. במהלך השבוע התפרסמו ידיעות סותרות בשאלה האם ייחקר טדי או לא. גם אם נניח שטדי לא ידע דבר וחצי דבר על המעשים הפליליים המיוחסים ללוי, הרי ספק אם ללא הגיבוי שנתן לו היה לוי מגיע לאן שהגיע. וכבר נאמר בספר משלי "מושל מקשיב לדבר־שקר־כל משרתיו רשעים".

פושעים, חשודים, חוקרים, עורכי דין, שוטרים / נתן רועי

כל אנשי פרשיות הצווארון הלבן

זהו מדריך – „מי־הוא־מי" לקורא המבולבל, שמתקשה למצוא את דרכו בסבך פרשיות „הצווארון הלבן" שנחשפות בזו אחר זו בעת האחרונה. לפי סדר האלף בית מובאים כאן כל השמות. חשודים, עצורים, חוקרים, עורכי דין, כל מי שהיו מעורבים במרבית החקירות. זוהי רשימה זמנית. לפי כל הסימנים יתוספו אליה שמות בעתיד הקרוב. גזור ושמור.

באלס דוד – בן 41. הוא מתגורר עם רעייתו איזבל ושלוש בנותיו בשדרות חן 32 בתל־אביב. הוא אדם מוכר מאד בבית המשפט בתל־אביב. משפטו של באלס מתנהל בבית־המשפט המחוזי בתל־אביב, בפני השופטת שושנה ברמן. באלס מואשם על־ידי פנינה דבורין, סגנית בכירה בפרקליטות מחוז תל־אביב, בעבירות של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות. התובעת מאשימה אותו, לאחר חקירה ארוכה ביחידה הארצית לחקירות הונאה, כי קיבל הלוואות בסכומי־עתק מאש"ת כספים (מסלקה של התק"ם) ומקרן „השומר־הצעיר", התחייב למסור להם תעודות פקדון עבור ההלוואה, אך לאחר זמן מה התברר לאנשי הקרנות הקיבוציות כי מאחורי תעודות הפקדון אין כלום. בימים אלה התנהל בבית־המשפט המחוזי בתל־אביב שלב ההוכחות של האשמה. לעת עתה עצור דוד באלס בבית המעצר על שם „ניצן" שבכלא רמלה; הוא נעצר עד תום ההליכים המשפטיים נגדו.

בן־סירא יעקב, רופא – מנהל מחלקת עיניים בבית־החולים „בילינסון" בפתח־תקווה. בן־סירא נחשד על־ידי חוקרת היחידה הארצית לחקירות הונאה, רב־פקד נורית פרנקל, בגניבת קרניות עיניים ממחלקתו והשתלתן ללקוחות פרטיים בבית־חולים פרטי בהרצליה; זאת בלי שסיפר על כך לממונים עליו. בשידור טלוויזיה הודה במעשיו. הוא נחשב לחשוד עד שתוכח אשמתו. במעצרו העלה למודעות הציבורית את אחד ממפגעי החברה הישראלית, הרפואה השחורה.

גהל זורח – מנכ"ל חברת „דובק" לייצור סגריות זה 11 שנים. הוא בן 40, נצר למשפחה יהודית־גרמנית עתירת נכסים בישראל. גהל נחקר לראשונה בחקירה של מחלקת החקירות של המכס לפני כחודשים. הוא חשוד בכך שבמסגרת תפקידו כמנכ"ל החברה קשר קשר, יחד עם ספקי טבק ואנשי עסקים, לנפח את מחירי הרכישה של חומרי הגלם ועל־ידי כך השיג מבנק ישראל שלא כדין מטבע חוץ, שהועבר לחו"ל בניגוד לחוקי המטבע בארץ. זורח גהל נעצר על־ידי שופט שלום בתל־אביב, וזה הורה, לאחר החקירה, לאשפזו בבית־חולים. היחידה הארצית לחקירות הונאה נעתרה לאשפזו בבית־החולים הקרדיולוגי במלון „פלזה", ובעקבות הביקורת הציבורית על העדפת עשירים חזרה היחידה וביקשה, באמצעות עורך־הדין משה לדור מפרקליטות מחוז ירושלים, לשנות את תנאי מעצרו. עורך־דינו של גהל, ד"ר אמנון גולדנברג, ערער על שינוי תנאי מעצרו של החשוד ועל מעצרו בפני בית־המשפט המחוזי בתל־אביב. ערעורו נמשך יומיים.

גוטמן בועז – ראש צוות החקירה המיוחד שחקר את החשדות למעשים פליליים נגד דוד באלס ביחידה הארצית לחקירות הונאה. גוטמן, שקיבל לידיו את החקירה – לאחר שצוותי החקירה הקודמים בראשותו של רב פקד משה פרידמן לא מצאו חשד למעשים פליליים – חקר את דוד באלס חקירות ארוכות מאד במטה היחידה הארצית ביפו תחת מעטה סודיות כבד ביותר. גוטמן נחשב לאחד החוקרים המבריקים של היחידה הארצית לחקירות הונאה. הוא צנחן לשעבר ובעל נסיון רב בחקירות כלכליות.

גולדנברג אמנון – עורך־דין עתיר נסיון בתחום המשפטים האזרחיים ועבירות הצווארון הלבן. הוא בעל מהלכים במשרדי ממשלה שונים. נחשב לאחד מעורכי־הדין האמידים ביותר במדינה. הוא נוסע ב„לימוזינה" עם נהג פרטי ומנהל חיי בורגני לכל דבר. אולם המעצרים של בית־משפט השלום בתל־אביב לא ראה את עורך־דין אמנון גולדנברג שנים רבות עד למעצר לקוחו, זורח גהל. ד"ר אמנון גולדנברג הוזכר פעמים רבות בהקשר של מינוי היועץ המשפטי לממשלה. נאמר בפרסומים שונים כי גולדנברג, שדחה את הצעת שר האוצר להתמנות ליועץ המשפטי לממשלה במקום פרופ' יצחק זמיר, הציע לתפקיד את השופט המחוזי בתל־אביב, את ידידו הוותיק השופט יוסף חריש.

יורם גונן – עורך־דין על־פי מקצועו. הוא משמש בימים אלה כראש היחידה הארצית לחקירות הונאה במטה הארצי במקומו של תת־ניצב בנימין זיגל שפרש לגימלאות. בתפקידו הקודם היה גונן עוזר ראש אגף החקירות. הוא זכה לפרסום רב בעת שהעיד נגד אברהם תורגמן בחיפה היה מן היחידים שהעזו לעמוד מול מפקד המחוז הצפוני רחמים חזד, זכה אז לתשבחות מפי אנשי ציבור על אומץ ליבו הציבורי והמשטרתי. הוא הציל את הקריירה המשטרתית שלו בהופעה בבית־המשפט בירושלים בעניינו של פלטו־שרון, שעלה לישראל לאחר שהתברר באורח חד־משמעי כי עבר עבירות בצרפת. גונן נהנה מיחס טוב מצד מפכ"ל המשטרה, רב ניצב דוד קראוס. רעייתו, יונינה, אף היא משרתת במשטרת ישראל ומונתה זה עתה לתפקיד של שופטת בבית־הדין למשמעת של המשטרה בירושלים.

ג'נחו – משפחה עשירה מרמאללה. אבי המשפחה נרצח על־ידי חבר פתח בשנת 1978. לאחר זאת סייע הממשל הישראלי רבות לבני המשפחה. בעקבות מעצרו של רפי לוי, הממונה על מחוז ירושלים במשרד הפנים, ומעצרו של כהן הדת הנוצרי, עצרו חוקרי היחידה הארצית לחקירות הונאה את חנה וחליל ג'נחו – אשתו ובנו של עבד א־נור א־ג'נחו. השניים חשודים בכך שבמשך תקופה ארוכה תיווכו בין הממונה על המחוז רפי לוי לבין אנשים שונים שהיו זקוקים לשרותים שונים שבתחום טיפולו של רפי לוי. תמורת חלק בשוחד היו מוכנים להביא לרפי לוי „קליינטים". בבית החשודים נמצאו 1377 מטילי כסף החשודים כמוברחים.

(שורה עליונה: מימין) אמנון גולדנברג, זורח גהל, מוריס רג'ואן
(למטה – מימין לשמאל) יורם גונן, דוד באלס, משה שטרן

ויינרוט יעקב – ד"ר למשפטים, אדם דתי המתגורר בבני־ברק. הוא מייצג את דוד באלס יחד עם עורך־הדין יהודה ויינשטיין. ויינרוט קיבל לידיו את ההגנה על באלס לאחר שעורך־הדין אורי סלונים התפטר מהגנתו של באלס. ויינרוט, שהביא בזמנו לזיכויים של יעל ויצחק מוריץ במהלך מבריק מבחינה משפטית, הנושא את השם „נרקיס", הגן בעבר גם על אנשי המחתרת היהודית, וזאת על אף שבהשקפותיו הוא שמאלן חובש כיפה שחורה. ויינרוט הוא עתיר נסיון בעבירות של הצווארון הלבן. הוא זכה לכינוי „עורך־הדין שאוהב מספרים". הגנתו נעשית תוך קשיים רבים, הנובעים בעיקר מכך שמרשו, דוד באלס נתון במעצר עד תום ההליכים ויש קושי לפגוש אותו לפני ישיבות בבית־המשפט.

לוי רפי – כיהן במשך כעשר שנים כממונה על מחוז ירושלים במשרד הפנים. הוא נעצר במסגרת מבצע „ריש לקיש" (ראשי התיבות כמו של רפי לוי). לוי חשוד שניצל את תפקידו כדי להעניק שלא כדין תעודות זהות ירושלמיות למקורביו בני המיעוטים תושבי השטחים, שהקנו להם זכויות נלוות. הוא גם נחשד בכך שנתן למקורביו, תמורת שוחד, תעודות של אנשים רמי מעלה. בתוקף תפקידו כיו"ר הוועדה המחוזית לתכנון ולבניה, העביר רפי לוי, על־פי החשד, תמורת שוחד, תוכניות בניה לכוהן דת נוצרי מירושלים – ידידו מזמן השלטון הירדני במזרח ירושלים. הוא העביר את התוכניות לפני שאושרו בוועדה המחוזית לתכנון ולבניה. רפי לוי נעצר ב־6 בנובמבר יחד עם כהן הדת, ששמו נאסר לפרסום על־ידי בית־המשפט בתל־אביב.

מונסה הדסה – מנכ"ל בנק צפון אמריקה, היא חשודה בגניבת כספי לקוחות בסכומי עתק מבנק צפון־אמריקה. בימים האחרונים דווחו שמועות כי התביעה עשתה איתה עסקת טיעון ובמסגרתה זו היא תספר על חשודים נוספים בפרשיית המעילה בבנק צפון־אמריקה. החל משנת 1978 עבדה הדסה מונסה, אשה דתית, בתפקידים שונים, ובהם מנהלת סניף בנק צפון־אמריקה. החל ב־6 בינואר 1985, שימשה כמנכ"ל בנק צפון־אמריקה. על פי החשד, אפשרה מונסה למשה שטרן, מנכ"ל סניף בנק צפון־אמריקה בירושלים, לגנוב מכספי הבנק וכספי לקוחות ולבצע עבירות מרמה אחרות.

ע – האות הראשונה בשמו של כהן הדת הנוצרי. הוא נעצר על־ידי חוקרי היחידה הארצית לחקירות הונאה בחשד שמסר שוחד לממונה על מחוז ירושלים במשרד הפנים עבור פעולות שהלה עשה למענו. הוא חשוד בכך שנתן טובות הנאה לרפי לוי תמורת קבלת תעודות זהוי למקורביו ותוכניות עתידיות של ירושלים. בידי חוקרי היחידה הארצית לחקירות הונאה יש מידע כי כוהן הדת הנוצרי מעורב בסוגי עבירות שהועברו לשופט במסמך חסוי ולא הותרו לפרסום. בחיפושים בביתו של כהן הדת הנוצרי נמצאו על־ידי החוקרים (ובהם מזכירתו של תת־ניצב יורם גונן, ראש היחידה הארצית לחקירות הונאה) רובים ואקדחים.

רג'ואן מוריס – איש עסקים ירושלמי ידוע. הוא נעצר לחקירה על־ידי היחידה הארצית לחקירות הונאה, בחשד שניסה להבריח שיק גנוב מבנק צפון־אמריקה לבנק בשוויץ. רב פקד הדסה יפה, באת־כוח היחידה הארצית לחקירות הונאה, טענה ב־2 בנובמבר השנה בבית משפט־השלום בתל־אביב, כי בחודש נובמבר 1983 נגנב שיק על סך 1,300,000 דולר מבנק צפון־אמריקה באופן כזה הוצא שיק בנקאי בסכום הנ"ל וחוייב חשבונו של לקוח שלא ידע כי עושקים את חשבונו. החשד נגד מוריס רג'ואן הוא שהוא קיבל לידיו את השיק הזה, נסע איתו לשוויץ והפקידו בחשבון הבנק שלו – בנק י. בי. אס בשוויץ. מעצרו של מוריס רג'ואן התאפשר לאחר שהדסה מונסה, מנכ"ל בנק צפון־אמריקה, הנאשמת בעבירות מעילה בבנק שניהלה, התחילה „לשיר" בעקבות עסקת טיעון שעומדת להחתם עימה בפרקליטות מחוז ירושלים. פרקליטו של רג'ואן, עורך הדין דן אבי־יצחק מירושלים, ניסה לשחרר את לקוחו ממעצר ואף ערער על מעצרו בבית־המשפט המחוזי בתל־אביב, אך עד כה ללא הועיל.

שטרן משה – מנכ"ל סניף בנק צפון־אמריקה בירושלים, זכה לכינוי „אחד מן השיאנים בתחום המעילה". הוא עשה עסקת טיעון עם עורך־דין שמעון דולו, סגן בכיר לפרקליט מחוז ירושלים, ועל פיה יודה ברוב העבירות שיוחסו לו בכתב האישום וימסור הודעה מלאה בכתב על הידוע לו בענייני המעילה בבנק צפון־אמריקה. בתמורה ייגזר עליו עונש שלא יפחת משש שנות מאסר בפועל ולא יעלה על שמונה שנות מאסר בפועל. עסקת הטיעון אושרה בבית־המשפט המחוזי בירושלים על־ידי שלושה שופטים ובנוכחות פרקליטו, עורך־הדין דן שיינמן מתל־אביב ממשרד „שיינמן־ליבאי". משה שטרן מרצה את עונשו בכלא.

ביום שלישי טלפן, אמר שיחזור מחרתיים ונעלם / יוסי מלמן

הימים האחרונים של ועננו בלונדון

סופרו המדיני של „דבר” שומע מאנשי צוות ה„אינסייט” של ה„סאנדיי טיימס” על הימים שעשו במחיצתו של ועננו בלונדון ועל פגישתו עם סינדי המסתורית.

מרדכי ועננו פגש את סינדי לראשונה בכיכר לסטר. זה היה ביום רביעי, 24 בספטמבר, שבוע לפני שנעלמו עקבותיו. הוא יצא לבדו מבית המלון „רויאל מאונטבטן”, השוכן באיזור הקובנט גארדן ובית האופרה המלכותית, ושוטט לו שעה קלה ברחובות לונדון עד שהגיע לכיכר לסטר. צעירים רבים נוהגים להתגודד בכיכר רחבת הידיים, המושכת גם תיירים רבים, והיה זה לכאורה רק טבעי שמרדכי ועננו יפגוש כאן בחורה צעירה.

בשובו לחדרו במלון, סיפר ועננו למלוויו מה„סאנדיי טיימס” על הפגישה האקראית. חשדותיו של העתונאי הבריטי גברו כשאמר ועננו כי נדבר להיפגש עם סינדי גם למחרת היום. הוא ניסה לדבר על ליבו של הטכנאי הישראלי שלא להתראות עם הצעירה והזהיר אותו מפני הסכנות האורבות לו, סכנות שועננו עצמו דיבר עליהן במשך החודש שבילה בחברת אנשי העתון.

מרדכי ועננו הגיע ללונדון, בטיסה מסידני שבאוסטרליה, ב־12 בספטמבר. הוא בא בלוויית פיטר האנם, עתונאי של ה„סאנדיי טיימס” וחבר בצוות ה„אינסייט” של העתון. הצוות, המונה חמישה כתבים, מתמחה בחקירות מיוחדות וזוקף לזכותו חשיפת שערוריות ומעשי שחיתות שהביאו יוקרה וכבוד לעתון. חודשיים לפני כן

בכל שנתארכו הדיונים, ככל שהשאלות שהוצגו לו היו קשות יותר, ככל שהוא נדרש להתעמת עם פיסיקאים ומדעני גרעין שנתבקשו לבדוק את גירסתו, כך גברה נרגנותו. הוא החל לאבד את הסבלנות

דחה השבועון האמריקאי „ניוזוויק” את הצעתו של טכנאי מהכור בדימונה כי השבועון ירכוש בכסף מלא את סיפורו ואת סיפור סודות האטום של ישראל. בקיץ נוצר קשר בין מרדכי ועננו לעתון הבריטי. את המגע הראשון יצר איש עסקים מפוקפק מקולומביה, ועתונאי לעת מצוא, בשם אוסקר גררו.

גררו פגש בועננו בעיר סידני, אליה הגיע ועננו בנדודיו לאחר שעזב את באר־שבע בנובמבר 1985. לאחר בדיקה קצרה, ולאחר שניער מעליו את גררו, החליט העתון להתקשר עם ועננו ועוד קודם לכן ניער מעליו את גררו.

אנדרו ניל, עורך ה„סאנדיי טיימס”, החליט שסודות הגרעין של ישראל הם סיפור טוב שכדאי להשקיע בו הרבה כסף. המשימה הוטלה על צוות ה„אינסייט” בראשותו של רובין מורגן. פיטר האנם נשלח לסידני ודובב, במשך שבועיים ימים, את מרדכי ועננו. אחר כך הוחלט להעבירו ללונדון להמשך החקירה.

ועננו, מלווה בעתונאי, הוטס על חשבון העתון ללונדון. הוא נכנס לבריטניה בדרכונו הישראלי. אנשי ה„סאנדיי טיימס” טוענים בתוקף כי לא הנפיקו לו דרכון חדש. ברישומי שלטונות ההגירה של נמל התעופה „היתרו” אין בנמצא דיווח על כניסתו של אדם בשם מרדכי ועננו לבריטניה. אנשי העתון מייחסים עובדה זו לרישול ברישום או לשיבוש שמו בטופסי שלטונות ההגירה. מנמל התעופה הועבר ועננו לבית־מלון בלונדון, שבו המתינו לו שאר חברי הצוות. בפגישה הראשונה סוכמו גם נוהלי העבודה.

מרדכי ועננו פחד מהשהות בלונדון. בכל שיחה הוא הביע את חששו כי סוכנים של ישראל ינסו לפגוע בו. גם ל„סאנדיי טיימס” היו סיבות טובות שלא להניח לאיש הנושא סיפור כזה לחמוק מרשתם, ובהסכמה הדדית נקבעו כמה אמצעי בטחון יסודיים. ועננו ומלוויו, כך הוסכם, יעברו כל כמה ימים למלון אחר, כדי להקשות על מי שינסה להתחקות על עקבותיהם. ועננו סירב להתגורר בקומת קרקע, ועל־פי דרישתו נבחרו תמיד חדרים בקומות העליונות. לפני שנתן ועננו את אישורו לחדר, היו הוא ומלוויו בודקים בקפדנות את בית המלון, מבואותיו ואת חדרו. בכל בית־מלון הוא נרשם בשם בדוי. אחד השמות שהשתמש בהם היה מר פורסטי.

צוות ה„אינסייט” העדיף להתגורר בבתי־מלון מחוץ לבירה, ולפחות בהזדמנות אחת עברה החבורה לבית־מלון בחבל קנט. אבל ועננו התלונן על בדידותו הרבה ועל שיעמום והעדיף להתאכסן בכרך הגדול וכפה על מארחיו־חוקריו לשוב ללונדון. המלווים הציעו שאחד מאנשי הצוות ילון עמו בחדר, אבל ועננו סירב בתוקף. הוא רצה ליהנות מפרטיות לפחות בשעות הלילה. ה„סאנדיי טיימס” נכנע והסכים שהמלווה יתגורר בחדר סמוך.

אנשי העתון התייחסו למשימות הליווי והשמירה על הטכנאי הישראלי כאל עבודת שמרטפות. כל ערב, משהסתיימו התחקירים והשאלות שהוצגו לו, נשאר עמו בתורנות איש צוות אחר. תפקידו היה לשמש לו חברה, אך גם להשגיח עליו לבל יעזוב את בית המלון, פן ינסה ליצור קשר עם זרים, ולמנוע מאורחים בלתי קרואים להתקרב אליו.

המלווה היה מבלה עם ועננו בחדרו, בבאר של המלון, יוצא איתו לפאב סמוך או למסעדה טובה. באחד משני סופי־השבוע שהיו לו בעת שהותו בבריטניה, ארגנו לו המארחים טיול של יום אחד מחוץ לבירה. הנסיבות החברתיות האלה שימשו הזדמנות טובה לשיחות, שגלשו לא פעם להשתפכות הנפש. אחדים מאנשי הצוות למדו לחבב אותו, ובמיוחד נוצרו קשרים טובים בינו לפיטר האנם. אחרים לא כל כך אהבו לשהות במחיצתו. ועננו סיפר להם סיפורים שונים על משפחתו ועל הרפתקאותיו. פעם, סיפר, בדרכו לאוסטרליה, טס למזרח הרחוק בחברת התעופה הסובייטית „אירופלוט”, המציעה מחירים זולים ביותר, כולל לינת לילה בבית־מלון בקרבת שדה־התעופה של מוסקבה. הוא גילה למלוויו את לבטיו בקשר לעתידו. היו לו ספקות אם יקבע את ביתו בארה”ב, בבריטניה, או באוסטרליה, ואף דיבר על אפשרות של הגירה לשוודיה. הוא הרבה לספר על חברתו האמריקאית ג'ודי זימט, שהכירה בעת שעבדה בבית־חולים בבאר־שבע.

אנשי הצוות התרשמו כי ועננו הוא מה שמכונה בז'רגון האנגלי „וומנייזר”, אדם הנותן עיניו בנשים, וניסה אף לפלרטט עם רואינה ובסטר, העתונאית שבצוות. ועננו סיפר על עבודתו בכור הגרעיני בדימונה ועל פעילותו בארגוני שמאל באוניברסיטה. כשנודע על כך לקציני הבטחון, סיפר ועננו, הוא הוזמן לחקירה, התרו בו לחדול מכך, ואחר כך, כשפוטר מעבודתו והוסבר לו שזה נעשה בגלל קיצוצים בתקציב, הוא חשד כי למעשה סולק בשל מעורבותו הפוליטית. ועננו הדגיש בכל הזדמנות כי הוא מודע לסכנות האורבות לו בגלל מעשיו הפוליטיים. באחת ההזדמנויות ניסה לתאר כיצד ימצא את מותו.

הפחד השפיע על מצב רוחו. ערב אחד אחזה בו חרדה כה עמוקה עד שהוחלט להעבירו מבית המלון ולהלינו בבית אחד מעתונאי הצוות. בכל שנתארכו הדיונים, ככל שהשאלות שהוצגו לו היו קשות יותר, ככל שהוא נדרש להתעמת עם פיסיקאים ומדעני גרעין, שנתבקשו לבדוק את גירסתו, כך גברה נרגנותו. הוא החל לאבד מסבלנותו. דרישותיו לקבל דמי כיס גברו. בוקר אחד תבע לקבל מאה לירות שטרלינג ולמחרת דרש עוד מאה ממלווהו החדש. על אף האזהרות, הוא תבע ממלוויו להניח לו לנפשו בגמר הדיונים. השמירה והשמרטפות התרופפו. בלית ברירה, נאלצו אנשי ה„אינסייט” לאפשר לו לצאת בערבים לבדו מחוץ לבית־המלון. באחת הגיחות האלה פגש בסינדי.

חברי הצוות רתחו מזעם. כיצד יכולת, שאלו, לקבוע איתה פגישה למחר בשעה שנועדה להמשך התחקיר. אבל ועננו עמד על שלו. בסופו של דבר הושגה פשרה. ועננו, בחברת איש צוות, הוסע למקום הפגישה. זה היה ליד ה„טייט גאלרי” בקירבת התמזה. ועננו ירד מהמכונית והסתודד עם סינדי למשך כמה דקות. איש ה„סאנדיי טיימס” הספיק להבחין בבחורה ולתאר אותה כ„בנויה היטב, שפתיים עבות, לא יפה”. הם מגדירים אותה גם כ„יהודיה אמריקאית”, אך מסרבים לומר על מה מתבססת הגדרה זו. ועננו חזר למלון, אך קודם לכן תבע להיפגש שוב עם סינדי למחרת היום. הוא לא ידע את שם משפחתה ואף את כתובתה סירבה לגלות לו. היא רק אמרה לו שהיא שוהה בבריטניה בדרכה לטיול גדול ביבשת אירופה. אנשי ה„סאנדיי טיימס” התרשמו כי ועננו, שהיה להוט לארח את סינדי בחדרו, מסר לה את כתובת בית־מלונו, אך היא סירבה להצעתו. ועננו הספיק עוד ללכת עם סינדי לסרט „חנה ושבעת בנותיה” של וודי אלן ולהתראות איתה בשבת.

במשך כל סוף־השבוע היה ועננו עצבני ונרגש, כאדם שמתכונן לקראת דרמה חשובה. אף שהאנגלית שבפיו היתה סבירה, כהגדרת הצוות, הוא התקשה לקרוא את העתונים הבריטיים. וכך יכלו מלוויו להסתיר ממנו, ביום ראשון, את הפרסום המלווה בתמונתו ב„סאנדיי מירור”. את הכתבה, המבזה את ה„סאנדיי טיימס” ואת מרדכי ועננו, אירגן אוסקר גררו בנקמה על שהעתון הבריטי התנער ממנו וסירב לשלם לו עמלה. ה„מירור” טען כי ה„סאנדיי טיימס” הבטיח לשלם לועננו שלוש מאות אלף שטרלינג.

למחרת, ביום שני, נפגש ועננו במערכת העתון עם רובין מורגן ראש צוות ה„אינסייט”. מורגן הראה לו את הפרסום ב„סאנדיי מירור” וניסה להרגיעו. ועננו מיאן להירגע. הוא חשש כי הפרסום המוקדם מסכן את חייו והודיע למורגן כי החליט לצאת לבדו לטיול של כמה ימים. מורגן ניסה להניאו מכך, אך לשווא. בלית ברירה, הוא יעץ לו בכל מקרה לא לעזוב את גבולות בריטניה, לנסוע רק באוטובוס או ברכבת, ובעיקר לא לשכור רכב, כי אז יצטרך להציג את דרכונו ולהזדהות בשמו האמיתי. כן יעץ לו מורגן להעדיף בתי־מלון קטנים, של לינה וארוחת בוקר, שבהם אין האורחים נדרשים להציג את דרכונם, על־פני בתי מלון גדולים ומפוארים. ועננו הקשיב רוב קשב, הנהן בראשו לאות הסכמה, אך סירב בתוקף לגלות את יעדו.

ועננו הבטיח לשוב ביום חמישי, כעבור שלושה ימים, המועד שבו אמור היה לחתום על החוזה עם העתון. אנשי ה„סאנדיי טיימס” נשבעים בנקיטת חפץ כי, בניגוד לפרסומים, לא שילמו לו עד אז אפילו אגורה שחוקה פרט לדמי כיס והוצאות אחזקתו. הם התכוונו לשלם לו, עם חתימת החוזה, רק מאה אלף שטרלינג כתמורה על ספר שעמדו לכתוב על הפרשה. עם זאת, הם מודים כי במקביל למניעיו הפוליטיים לחשוף את סודות האטום של ישראל, הוא הונע משיקולים כספיים מובהקים.

ועננו חזר לבית המלון, ולמחרת, יום שלישי ה־30 בספטמבר, עזב אותו. בשעות הבוקר הוא התקשר למערכת ה„סאנדיי טיימס” וביקש לדבר עם העורך אנדרו ניל, או עם רובין מורגן. השניים היו עסוקים בישיבה וועננו שמע רק את קולו של פיטר האנם. „היכן אתה נמצא?” שאל אותו פיטר. „אני רק יכול לומר לך שאני מצלצל מטלפון ציבורי” השיב ועננו. „אבל איפה?” הקשה פיטר האנם. „אתה ביחד עם סינדי?” „אני לא יכול לומר לך, אך אל תדאג, נתראה ביום חמישי”, סיים ועננו את השיחה.

ועננו לא הופיע לפגישת החתימה על החוזה. עקבותיו אבדו למשך שלושה שבועות. בעשרים באוקטובר פרסם ה„ניוזוויק” כי מרדכי ועננו פותה על־ידי סוכנת של המוסד להפליג ביאכטה שלה והועבר לישראל. יחלפו עוד עשרים ימים של חרושת שמועות עד שממשלת ישראל תודיע רשמית כי הוא עצור באחד מבתי־הכלא שלה.

מרדכי ועננו, הנאשם בבגידה וריגול, ממתין בכלאו לפתיחת משפטו. ואילו ה„סאנדיי טיימס”, עם לא מעט רגשי אשמה, ובהתלבטות אם לפרסם את הספר, כמתוכנן, מנסה לנקות את מצפונו בהציעו לממן את הוצאות המשפט. לשם כך באה לכאן, לפני שבועיים, חברת ה„אינסייט” רואינה ובסטר. בנמל התעופה היא נחקרה על־ידי אנשי משטרה וחפציה נבדקו בקפדנות. דוברי המימשל מסרבים בעקשנות להיפגש איתה, וגם חלק מהעתונאים הישראלים אינם נלהבים לסייע בידה. „בשבילכם ב'סאנדיי טיימס'”, אמר לה אחד מבכירי העתונאים בארץ, „פרשת ועננו היא סיפור טוב, אבל לישראל זו פרשה של בגידה הגובלת בשאלות קיומיות של חיים ומוות”.

ועננו פחד מהשהות בלונדון. הוא הביע בכל שיחה את חששו כי סוכנים של ישראל ינסו לפגוע בו. בתאום עם צוות ה„סאנדיי טיימס” נקבעה סידרה של סדרי בטחון כדי שיקשה המעקב אחריו

שני הצדדים לא מרוצים

פרשת ועננו הציגה (שוב) במערומיה את מוסד הצנזורה ואת היחסים המעורים בין התקשורת למימסד. הצנזורה פועלת זה 38 שנים מכוח הבנה והסכם כתוב, שאינו מעוגן בחוק, עם העתונות היומית. הכל על בסיס וולונטרי. ואולם הצנזורה נמצאת בקו האש וסובלת מכל העולמות: המימשל רואה בה מחסום המקל לא פעם למנוע לא רק פרסומים המסוכנים לבטחון, אלא גם פרסומים שהם בלתי נעימים מבחינה פוליטית או משיקים לשולי הבטחון. העתונות, לעומת זאת, היתה רוצה לראות צנזורה בעלת אופי צבאי בלבד, נעדרת שיקולים פוליטיים, הפועלת כמכונה יעילה ומשומנת היטב. שני הצדדים אינם מרוצים ממנה.

הצנזורה מונעת פרסומים ואינה חפה משיקולים פוליטיים. ראש הממשלה יצחק שמיר היה רוצה להעניק לה יותר שיניים, שיאפשרו לה להחמיר עם עברייני תקשורת. לדעתו, נעברו בפרשת ועננו עבירות חמורות ביותר, ויצא החוצה חומר שהוא ושר הבטחון יצחק רבין סבורים כי לא היה צריך לדלוף. העתונות מצידה יכולה לשרטט תמונה של בלבול בצמרת. ראש הממשלה דאז שמעון פרס כינס את ועדת העורכים של העתונות יומיים לפני הפרסום המיועד ב„סאנדיי טיימס” וסיפר להם על כוונת העתון הבריטי. פרס ביקש מהעורכים לגלות ריסון, כפי שעשו אין ספור פעמים בעבר, לא לדוש בנושא ולהסתפק בציטוטים מן העתון הבריטי. העורכים צייתו. העתונות הישראלית שתקה. אבל עצם קיום הפגישה דלף ופורסם ב„סאנדיי טיימס”. לא חלפו ימים רבים והעתונות הישראלית גילתה, לתדהמתה, כי כתבים זרים היושבים בארץ מעבירים חומר על הפרשה למערכותיהם בארה”ב ובאירופה ואין מפריע. התחיל לחץ על הצנזורה וזו עשתה את הזיגזג הראשון שלה, אם כי לא האחרון, והתירה גם לעתונאים הישראלים לפרסם סיפורים בנוסח „חברים מספרים על ועננו”.

מדוע לא הופעלה הצנזורה במקור נגד הכתבים הזרים? קודם כל, כי כבר שנים אין היא פועלת נגדם. אבל הפעם היו גם גורמים בכירים שלא רצו בכך. אותם גורמים הם הם שהדליפו לכתבים זרים כי מרדכי ועננו הועבר לארץ. כבר חמישה ימים לפני שהידיעה פורסמה ב„ניוזוויק”, היא „הסתובבה” אצל עיתונאים זרים וישראלים כאחד. הידיעה הגיעה ממקורות הקשורים לכמה אישים בכירים ביותר ושרים בכירים.

היה ברור לכל כי מדובר ב„הדלפה ממוסדת”. שהרי איש אינו מעלה על דעתו שפקידים בישראל יסתכנו למסור ידיעה סודית כל כך בלי שיוסמכו לעשות זאת. ההנחה היא שאישים בכירים, ובמיוחד שמעון פרס, יש להם „מצפון רע” על כי מחדל העסקתו של ועננו בכור הגרעיני ועזיבתו את הארץ באין מפריע עם חומר ותצלומים סודיים, ארעו תחת אחריותו המיניסטריאלית של פרס לשירות הבטחון הכללי. גורמים אלה היו מעוניינים איפוא לחפות על המחדל בסיפור הצלחה. להדלפה זו היתה גם עוד מטרה, להסיר את לחץ האופוזיציה והעתונות בבריטניה מראש הממשלה מרגרט תאצ'ר, שהואשמה כי ידעה על כוונת ישראל לחטוף את ועננו מאדמת בריטניה והורתה לשירותים החשאיים שלה להעלים עין מכך. ההדלפה נועדה, אם כן, לומר כי טכנאי הגרעין לא נחטף על אדמת בריטניה, ומכאן שישראל לא הפרה את החוק הבריטי.

נראה כי לא יהיה מנוס מבדיקה מעמיקה של כל יחסי המימשל והתקשורת בישראל ומתפקודה של צנזורה במדינה דמוקרטית הנתונה במצב מלחמה מתמשך. זהו מוסד הסובל מכוח אדם כרוני, שאינו מקבל גיבוי מהממונים עליו ומפעיל אמצעים מיושנים בעידן של תקשורת ממוחשבת. נראה כי המוצא הטוב ביותר ממצב זה יהיה הקמת ועדת בדיקה בהשתתפות כל הגורמים הנוגעים בדבר: ועדת העורכים, נציגי העתונות, נציגים של שירותי הבטחון, משרדי ממשלה, צה”ל ומומחים מהאקדמיה. ועדה זו, אם תקום, תגיש מסקנות להפעלה אחרת, מודרנית יותר ויעילה יותר, של קשרי העתונות והמימסד בישראל.

האמנם, „בשם הבטחון”?

מאת טלי זלינגר

ביום ראשון השבוע ירד גשם. כל השבת שקדמה ליום ראשון השבוע ירד גשם. בישיבה שכונסה בדחיפות באגודת העתונאים בתל־אביב לדון בקשרים עם הצנזורה אי־פרופו „פרשת ועננו”, נכחו רק כשלושים אנשים. עורכי העתונים, כולם עד אחד, לא הגיעו. כבר אמרנו – ירד גשם. או אולי לא היו אלה קשיי מזג האוויר הסוער שהשאירו את עורכי העתונים בבית. האם יתכן שהקשר של העתונות והצנזורה אי־פרופו ועננו ובכלל הוא נושא כה מסובך ורגיש שלא נמצאו מתנדבים שיסכימו לשוטט בשדה המוקשים שלו אם לא מוכרחים? בהחלט יתכן.

לולא היתה פורצת „פרשת ועננו”, צריך היה אולי להמציאה, ולא כדי ללמד את העולם עד כמה מגוון ארסנל החימוש שלנו, אלא כדי לחייב סוף־סוף את כל הנוגעים בדבר להיכנס „על החיים ועל המוות”, אל מחשכי הג'ונגל של סוגיית יחסי עתונות־צנזורה בישראל ואל שאלת מהותו ומקומו כיום של הגוף המגלם בקיומו את הבעייתיות כולה, גוף „ועדת העורכים”.

עמדת המוצא של כתב צבאי בעניינים הללו מרופדת היטב שקי חול ואמצעי הגנה אחרים של המונח „בטחון”. בנו לא יחשוד איש שאין לנו תודעה בטחונית. החשד הוא, בדרך־כלל, הפוך – שאנו מזוהים יותר מדי עם המערכת הצבאית, מטשטשים את הגבולות ומאבדים את העצמאות שבהיבט העתונאי המובהק. זאת האשמה מוגזמת, אבל היא מתבססת על הקירבה והמודעות שיש לעוסקים מקרוב בענייני הבטחון אל המערכת ומשוגותיה.

ואולם נראה כי השימוש התדיר־מאד במונח „בשם הבטחון”, בשילובו עם מרכיב הדור „ההולך ופוחת”, הבודק בציניות את מושגי היסוד השחוקים, העמיד אפילו את הקבוצה הבטחוניסטית הזאת בצד הרחוק של מתרס המגן על „בשם הבטחון”. מן העבר האחר, כך זה נראה ב„פרשת ועננו” כאנטומיה של פער דורות”, ניצבת חבורת הפיקוד של העתונות. לאו דווקא ההנהגה. אל אלה מתביית בקלות טיל מימשלי־מכונת כתיבה המשולח מכן השיגור של „בשם הבטחון”. וזה עובד. מכונת הכתיבה משתתקת והמימשל סופק כפיו בהנאה. הבטחון ניצל. ואולי ניצל גם המימשל?

העתונות אמורה להיות גוף חוץ־מימסדי בהגדרתה, בעצם הצדקת קיומה. קיום „פורום־על” של עורכי העתונים, הנמצאים בקשר הונה קבוע אבל מאד מבוקר עם הדרג המדיני, מפתח מניירות של מימסד בשכבות העליונות של „העתונות”. במערכת המת־פתחת במשך שנים של שמור־לי־ואשמור־לך מיטשטשים אולי גם התחומים לא רק של מהו באמת עניין ש„בשם הבטחון”, אלא גם אלה של מהו באמת עניין מדיני ומהו עניין פוליטי, ואיפה ואיך מתמקמת התקשורת ביניהם.

אם בוחנים את פרשת ועננו גם כאנטומיה של שלומיאליות ואקרובטיקה פוליטית, מגלים שהדרג המדיני, שהוא אצלנו הרבה יותר „פוליטי” מ„מדיני” ויותר מפלגתי מלאומי, חובט בבטחון חוזר וחובט כבשק איגרוף יגע. עם כל המודעות לחשי־בותה של בטחוניות, שוב ושוב גורמים לה לזו נזקים שפרשת ועננו היא רק אחד השיאים שלה ושבכולם יכול היה הדרג „המדיני” למלא תפקיד אקטיבי יותר במניעת ה„ברוכים”. ועם כל המודעות לחשיבותה של בטחוניות, לא מהסס הדרג הפוליטי להסב עיניו ממנה, ולנסות להיחלץ – בלוליינות מגושמת בדרך־כלל – מהצרות המדיניות והפוליטיות מבית ומחוץ, תוך רמיסת המחוייבות שלו כלפי הבטחון. זה נעשה בעיקר באמצעות הדלפות, רצוי לעתונות זרה, ולא מן הנמנע שללא תיאום הולם עם הדרג הבטחוני. הבעירה בכיסאו־תיהם של הקברניטים הפוליטיקאים מאיידת הרבה משיקול הדעת, ואפילו מותר לומר מן האחריות שבראשם. אבל בשם אותו בטחון רמוס, נדרשת העתונות פה לשתק את עטיה ומעבדי תמליליה. שיעור נאה באזרחות לדור הצעיר של העתונות – בסוף הכל פוליטיקה. ועניין הדור בהחלט רלוונטי. הזמן עובר.

דומה כי מה שלא השתנה עשרים שנה וגם יותר הוא השימוש הפוליטי ב„בשם הבטחון”, ונראה שגם הקירבה המימסדית של העתו־נות לפוליטיקה. טיול קצר במכונת הזמן ילמד ודאי שמה שהווה הוא שהיה, גם אם בקנה־מידה אחר. השאלה היא אם זה גם מה שיהיה. צריך, כנראה, למצוא יום לא גשום, ובמזג אוויר נאה לכנס את כל הנוגעים בדבר ולאלצם לבחון מחדש את המערכות ושידורגן, כדי שחובת העתונאי לדווח – לא־לא, בלי לפגוע בבטחון, אבל גם בלי לפגוע בדמוקרטיה – וזכות הציבור לדעת יוכלו להתממש.

هكذا من الاصل

هكذا من الاصل

אי אפשר לברוח מרפואה פרטית / דנקה הרניש

איך ירפאו את „הרפואה השחורה"

מציאות אבסורדית ברפואה הישראלית. רמה רפואית גבוהה ושירות רפואי לקוי. הממשלה וקופת החולים לא יכולות לעמוד בנטל הצרכים של הרפואה הציבורית, החולים לא מוכנים להשלים עם רמת השירות שהם מקבלים. התוצאה – רפואה מתחת לשולחן, שהיא הרס העקרון של רפואה ציבורית שווה לכל נפש

הסוד הכמוס במדינה, שבמשך שנים דובר עליו רק בלחש, עלה עתה על סדר־היום הציבורי והדהים בכיעורו אף את הציניקאים הגדולים. פרופסור מכובד, בעל שם בינלאומי, מתגלה כחשוד בגניבת קרניות עיניים, שנתרמו לחולים הנמצאים בטיפול במחלקתו בבית־החולים של קופת חולים הכללית וממתינים להשתלה לא פחות משנה. הפרופסור נוטל את הקרניות על דעת עצמו, ומבצע ניתוח השתלה לשני חוליו הפרטיים במוסד רפואי פרטי תמורת תשלום לכיסו. פרופסור אחר מנצל, בתוקף תפקידו בבית־החולים הממשלתי, את שירותי המעבדה הפתולוגית לבדיקת רקמות גידולים של חוליו הפרטיים. הוא מואשם בקבלה במירמה של שירותי המעבדה ותוצאות הבדיקות בלי לשלם עבורם.

שני המקרים הללו הם ההשלכות החמורות של הרפואה השחורה שפשטה במוסדות הרפואה הציבורית. יתכן, שמקרים כה קיצוניים הם עדיין בודדים. לעומת זאת, אין כל ספק שהתופעה הנפוצה מאוד היא ההעדפה במתן שירותים – החל בטיפולים שונים וכלה בקביעת מועד לניתוחים – של חולים שמשלמים לרופא, אם בעד הביקור במרפאתו הפרטית ואם בצורת „תרומה" או מתנה. עוד לפני שנתיים קבע המשנה לפרקליט המדינה דוד ביניש: „לכאורה מהווה קבלת כל דבר על־ידי רופא בקשר עם תפקידו שוחד".

היועץ המשפטי לממשלה לשעבר, פרופ' יצחק זמיר, התריע בשנה שעברה בפני שר הבריאות דאז מרדכי גור: „קיימת תופעה של רופאים בבתי־חולים ציבוריים, הנותנים טיפול רפואי לחולים – בקליניקה פרטית או בדרך אחרת – עבור תמורה כספית, ללא היתר רשמי. במקרים כאלה הרופא מקבל את התמורה הכספית אישית מן החולה, אם כתשלום עבור הטיפול הפרטי מחוץ לבית החולים ואם כתרומה לבית החולים או קרן מחקר וכיו"ב. נראה כי לעיתים קרובות חולים כאלה מאושפזים לאחר מכן בבית החולים בו משרת אותו הרופא ומטופלים בבית־החולים על ידי אותו רופא, והדעת נותנת שפעמים רבות סוף המעשה במחשבה תחילה. לפעמים אפילו התשלום לרופא, לכאורה עבור הטיפול הפרטי, נעשה על־ידי החולה רק לאחר אישפוזו בבית־החולים".

קובע פרופ' זמיר: „מטעמים אלה, ככל הנראה, אוסרת קופת־חולים של ההסתדרות הכללית על רופאי הקופה לנהל פרקטיקה פרטית. ואף על פי כן, דומה שהנוהג האמור קיים בין רופאים של קופת חולים. ואילו לגבי הרופאים בבתי־החולים הממשלתיים, נראה שאין אפילו הוראות מיוחדות בעניין זה, אלא רק הוראות התקשי"ר, החלות על כל עובדי המדינה, והן אוסרות באופן כללי קבלת מתנות וטובות הנאה אחרות בקשר למילוי התפקיד".

הדברים שכתב פרופ' זמיר לא היו בבחינת „גילוי אמריקה" לראשי המימסד. משרד הבריאות וקופת החולים של ההסתדרות הכללית ידעו שנים מה „צומח" בשטח, אבל התעלמו בעקביות מן הבעיה. המימסד נהג מדיניות בת יענה וכל מקרה שהגיע לידיעת הממונים על המערכת הוגדר על־ידם כ„מקרה חריג". היום „החריגות" גדלו לממדים כאלה שאי אפשר עוד להתעלם מהן וחייבים לצאת להתמודדות שכה חששו ממנה בשנים הקודמות.

היושר האינטלקטואלי מחייב לומר, כי אין כל דרך לצמצם את הביקוש לרפואה השחורה במסגרת הנוכחית של שירותי הבריאות הציבוריים. האזרח, חבר קופת חולים – והם הרוב הגדול של הציבור – או המבוטח בכל מוסד אחר, אינו מקבל היום את הטיפול הרפואי הנכון בזמן הנכון ובתנאים הנכונים. „המצב הנוכחי מדגיש מציאות אבסורדית של רמה רפואית גבוהה ושירות רפואי לקוי" – אמר בשיחה ל„דבר" יו"ר ההסתדרות הרפואית ד"ר רם ישי. הוא הדגיש: „לצערנו, החולה הישראלי המצוי לא נהנה מן הרפואה המתקדמת ולא מן הטכנולוגיה הרפואית המתקדמת. אם עליו להמתין זמן רב לביצוע בדיקה פשוטה, אין הוא יכול להתנחם בעובדה שאנחנו חלוצים בבדיקת רנטגן ממוחשבות, או בטיפולים מתוחכמים אחרים כמו קרני לייזר. חוסר ההגיון מגיע לשיאו כאשר אותם מתקנים מתוחכמים מנוצלים רק מספר קטן של שעות וברוב שעות היממה הם מושבתים. אילו היה ניצול מלא של המתקנים, היה החולה הישראלי המצוי זוכה לאיבחון ולטיפול מהיר וגם היה נחסך כסף רב למדינה. מציאות עגומה זו נכונה הן לגבי השירות האמבולטורי והן לגבי האישפוז".

הרפואה הציבורית רשמה דף יפה ביותר בתולדות העם בישראל, ובפרט קופת־חולים של ההסתדרות הכללית, שהיתה תמיד חלוץ לפני המחנה. שירותי הרפואה הציבורית, המושתתים על עקרון השוויוניות, הביאו לשיפור ניכר במצב התחלואה, לירידה בתמותה ולהארכת חיי אדם. כל זה נכון, אבל זה שנים שהרפואה הציבורית עוברת ממשבר למשבר. אין תקציב המדינה וקופת־החולים הכללית יכול להתמודד עם מעלות הרפואה המודרנית. המכשור הרפואי, פיתוח שיטות חדשות, הרחבת השירותים הרפואיים – היום כבר מבצעים בישראל השתלות כבד, אנחנו המדינה הרביעית בעולם שנכנסה לתחום זה, ומחר־מחרתיים צפויות גם השתלות לב – כל זה עולה כסף רב, והמצב הכלכלי במדינה מחייב צמצום תקציבים, כולל תקציבי הבריאות.

התקציבים במוסדות הרפואה הציבורית אינם מספיקים להבטחת פעילות שוטפת תקינה, אין די תקנים לאחיות ולרופאים. חסרים כספים לתחזוקה נאותה והיה כבר מחסור גם בתרופות. זה שנים שהמערכת מתנהלת מן היד אל הפה והתוצאות קשות, לפעמים אף מסוכנות.

עניין שבשיגרה הוא שחולה תעוקת לב מצפה זמן רב לצינתור ואם הבדיקה מראה שהוא זקוק לניתוח, המועד יהיה בעוד שנה בערך. שום רופא לא יסתכן בהבטחה שבמשך ההמתנה הארוכה לא יורע מצב החולה. חולה המשתחרר מבית־החולים לאחר אוטם שריר הלב מקבל הוראות טיפול ומוזמן לביקורת לאחר חודשיים. לדברי יו"ר ההסתדרות הרפואית ד"ר רם ישי, „יש היום יסוד להניח שתקופה זו של חודשיים עד לביקורת היא התקופה הקריטית שבה היה צריך החולה המחלים להיות במעקב צמוד כדי למנוע סיבוכים. אבל לאור המספר הרב של החולים במחלה זו, ובגלל הלחץ בתקנים, לא ניתן להבטיח מעקב כזה באופן שיגרתי".

התוצאה: יש היום בארץ רפואה לעשירים ורפואה לעניים ויש גם רפואה למיוחסים. חולים בעלי אמצעים משיגים, תמורת כסף, את הטיפול הדרוש בזמן הנכון. גם אלה שאין להם אמצעים רבים מתרוששים כדי להשיג את הטיפול. רק העניים ממש נתונים לכללים ולעדיפויות של הרפואה הציבורית. המיוחסים, מכל הסוגים, יודעים להשיג לעצמם ולמשפחותיהם עזרה רפואית נוחה, ללא תור ובתנאים טובים – על חשבון הכלל ובלי תשלום לרופא. היו זמנים שגולדה מאיר היתה באה למרפאה וממתינה לתורה אצל הרופא – זמנים אלה עברו ולא ישובו עוד. חברי הממשלה, חברי כנסת, הפקידות הבכירה ועוד נספחים אחרים אף ידעו להשיג לעצמם ולמשפחותיהם לצמיתות, גם לאחר פרישתם מהתפקיד, תנאי ביטוח בריאות מועדפים, הכוללים טיפולים בחוץ לארץ על חשבון משלם המסים הישראלי.

יש גם בין ציבור הרופאים שאינם משלימים עם הרפואה השחורה ומוכנים לתת כתף למאבק. עם זאת, תהיה זו טעות גדולה למקד את כל תשומת הלב הציבורית בנושא הזה, כי הוא בסך הכל רק אחד מסימני המחלה שבה נתונה היום מערכת הבריאות הציבורית כולה. נראה שהגענו למשבר כה עמוק שמן הראוי לדבר על מצב חירום ברפואה הציבורית וההצלה תלויה בפתרונות חדשים ואמיצים.

הבעיות שתובעות פתרונות הן כבדות משקל וכרוכות לא מעט בהשקפת עולם, בגישות אידאולוגיות, חברתיות ופוליטיות, אולם מה שצריך להכריע זו המציאות הנתונה. בציבור הישראלי של 1986 לא ניתן לקיים את עקרונות הרפואה השוויונית, כי המצב הפך אותם למס שפתיים נלעג. עוד עובדה בלתי מעורערת היא שאין בכוחה של המדינה וקופת החולים הכללית לממן את המערכת של הרפואה הציבורית. מערכת זו היא הבסיס לכל שירותי הרפואה בארץ ואין לה תחליף. אם המקורות הממסדיים אינם מספיקים, חייבים לגייס כספים משלימים מן הציבור. אפשר למצוא צורות תשלום שיתקבלו בהסכמת רוב הציבור. הפרדוקס הכלכלי של ניצול חלקי בלבד של מתקנים רפואיים עם ציוד יקר, חדרי ניתוח ומכונים שונים, חייב להיפסק. מתווי המדיניות חייבים להקים מערכת חוקית ומוגדרת היטב לשיתוף פעולה עם הרפואה הפרטית. אין לברוח עוד מקיום הרפואה הפרטית, ובממדים גדולים, של רופאים המועסקים במערכת הציבורית. האיסורים לא עזרו עד כה ולא יעזרו בעתיד. החולה רוצה לבחור בעצמו ברופא שיטפל בו. זה קשור באמון אישי, בהרגשת הבטחון של החולה שהוא נמצא „בידיים טובות". עדיף, גם מבחינת החולה וגם מבחינת הרופא, שזה יהיה במסגרת לגלית.

אומר ד"ר רם ישי: „חייבים להבטיח לפרט גישה מלאה לשירות הרפואי. חייבים להבטיח לחולה במחלה קשה, או ממושכת, טיפול מלא ללא נטל כספי נוסף. אולם אם רוצה אדם להתקבל אצל רופא מחוץ לתור, או לשהות עמו באווירה אינטימית נינוחה, או אם אדם בוחר ברופא מסויים, לצורך ניתוח או טיפול ומבקש ליהנות מאישפוז בחדר מיוחד – צריך בהחלט לאפשר לו זאת, אך לא על חשבון הציבור, אלא על חשבונו הפרטי של המבקש".

הרופאים רוצים להרחיב את שיטת השר"פ (שירות רפואי פרטי), שאושר עד כה רק למרכז הרפואי „הדסה" בירושלים, על כל בתי־החולים הציבוריים בארץ, או להנהיג שיטה אחרת, דומה במהותה. לדברי ד"ר ישי, „קופת חולים והמוסדות המבטחים חייבים זאת למבוטחים ועליהם להחזיר לחולה חלק מן ההוצאות הכרוכות בשירות נוסף כזה". הנהגת שירות רפואי פרטי במסגרת בתי החולים הציבוריים „תקצר את התור ותענה על הדרישה הבסיסית של החולה – שהכל מתיימרים לדבר בשמה".

צפוי שהדיונים שבהם תולה שרת הבריאות שושנה ארבלי אלמוזלינו יסתיימו בהחלטות. יש לקוות שההחלטות יבטיחו לכל אזרח רפואה נוחה יותר, עם אפשרות בחירה מקצועי וטיפול רפואי ללא המתנה ממושכת וללא התרוצצויות אינסופיות.

עיכול, רביה, אזרחות וקיבוץ / יעל פישביין

תכנית זה עניין של תוכן

כותבי תכניות הלימודים במשרד החינוך סבורים כי יש לחנך סוגים שונים של אזרחים על פי תכניות שונות. תכנית ל„כלליים", לדתיים ולערבים. התכניות דומות, אבל ההדגשים עושים את ההבדל

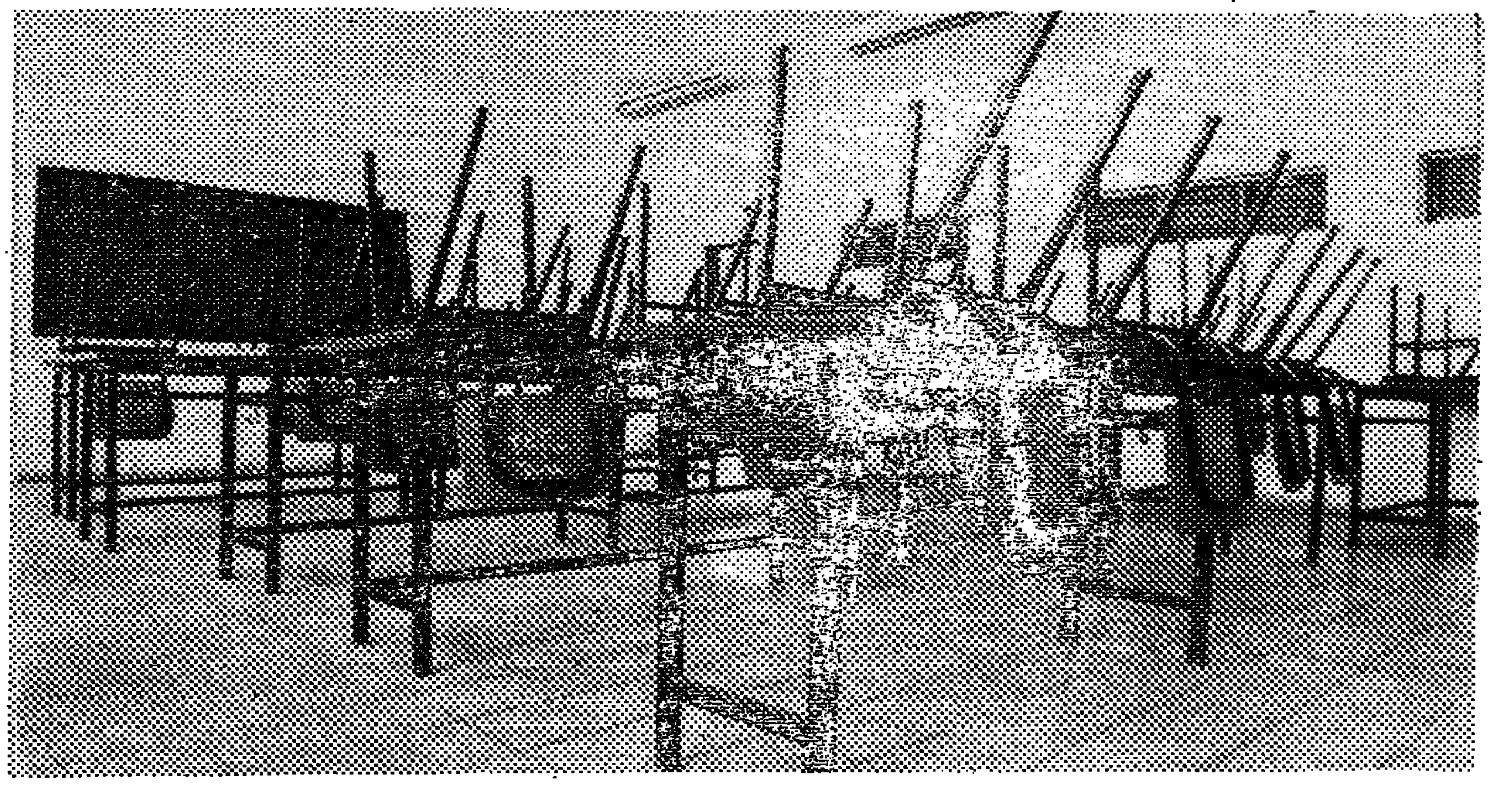

תכניות הלימודים הן מכשיר פוליטי ותרבותי ממדרגה ראשונה. באמצעותן מבטאות קבוצות לחץ שונות את הערכים והשקפות העולם שהן מייצגות. משרד החינוך מנסה לאזן את קבוצות הלחץ בוועדות־העל בהן יושבים אנשי מקצוע, אנשי חינוך ונציגים פוליטיים. התוצר של ועדות־העל הללו הוא לפעמים מוזר ביותר וגורם להנצחת תפיסות מעוותות במוחות התלמידים הצעירים.

רובן של תכניות הלימודים בביולוגיה לטעוני טיפוח בכיתות ט' ו־י' מתמקדות בהוראת שני נושאים: המזון ועיכולו ותהליכי הרביה. התלמידים מקבלים את שני הנושאים הללו במנות דשנות ובגיוון רב, בעיקר בנושא הרביה. נוסף על שתי תכניות נפרדות שאחת מהן עוסקת במזון והשניה בעיכול, ישנן חמש תכניות אחרות העוסקות ברביה: רביה זוויגית אצל צמחים, רביה אל־זוויגית אצל צמחים, רביה אצל האדם, רביה בדגים ובדו־חיים, רביה בעופות. תלמידים רגילים בכיתות המקבילות לומדים תכניות כוללניות יותר – „חקר החיים" ו„תהליכי החיים" – לתלמידים אלה יש רק תכנית אחת העוסקת גם ברביה בצמחים וגם ברביה בבעלי־חיים. את התפיסה שהנחתה את צוות המרכז להוראת המדעים באוניברסיטת ירושלים, אשר הפיק את התכניות, אפשר להבין מתוך התוצר שהפיקו. לטעוני טיפוח יש להגיש תכנית מוחשית, קרובה לחיים, בנושאים שלכאורה מעניינים את טעוני הטיפוח. העניין של חקר נושאים כ„חקר החיים" ו„תהליכי החיים" עשויים, כך סבורים מפיקי התכניות, להיות מסורבכים מדי עבור טעוני הטיפוח.

ההתנשאות שיש בתפיסה מעין זו בולטת לעין, ועל כן בכיתות רבות של טעוני טיפוח נמנעים המורים מללמד תכניות אלה. בבתי־ספר מקיפים טוענים המורים שהתכניות יוצרות אבחנה גסה מדי בין התלמידים הרגילים לתלמידים טעוני הטיפוח, ובבתי־ספר מיוחדים לטעוני טיפוח אין מלמדים את התכניות דווקא בגלל רגישותם הרבה של נושאי העיכול והרביה. תנאי הכרחי ללימוד נושאים „רגישים" אלה הוא יחס של אמון והבנה בין מורה לתלמידיו, ובכיתות של טעוני טיפוח לא תמיד מוצאים יחסים כאלה. טעוני הטיפוח משולבים לעתים בבתי־ספר מקצועיים, בהם לא תמיד נוהגים ללמד ביולוגיה.

מעולם לא נפתחה ביקורת גלויה על התכניות הללו, גם בפני שהופקו על־ידי צוות מדעי מכובד. המורים, כמובן, אינם ששים לצאת נגד האוניברסיטה.

תכנית הלימודים באזרחות לחטיבות הביניים נכתבה בשתי גרסות – אחת לבתי־ספר דתיים, השניה לבתי־ספר ממלכתיים. במגזר הערבי מלמדים תכנית אזרחות נפרדת.

מתוך הפרדה זו אפשר ללמוד, שכותבי התכניות במשרד החינוך סבורים כי יש לחנך שלושה סוגי אזרחים: „כלליים", דתיים וערביים.

התכניות דומות אמנם בפרטים רבים מאוד, אך ההבדל הבולט נמצא בהתייחסות למוסדות דתיים. התכנית הדתית מרחיבה את ההוראה בנושא הרבנות הראשית, ההשגחה על הכשרות, בחירת משגיחים וכיו"ב. התכנית הכללית מסתפקת בכך, שהיא מתייחסת לחוק שיפוט בתי־הדין הרבניים בנושאי נישואין וגירושין. התמיהה המתעוררת למקרא התכנית נובעת מהקונספציה שביסודה – יש נושאים שרק הדתיים צריכים לדעת ואילו האחרים יכולים לפסוח עליהם. האמנם הרבנות הראשית משפיעה רק על הדתיים? האמנם ענייני הכשרות אינם נוגעים לכל צרכני הבשר בישראל? ויתירה מזאת, האם מדינת ישראל חושבת ברצינות שרצוי או מותר לחנך שניים או שלושה סוגי אזרחים? אם יש תכנית שאכן חייבת להיות זהה בכל המגזרים זוהי תכנית האזרחות. אבל כותבי תכניות הלימודים חשבו אחרת וזה מה שהם כופים על המורים ללמד. בימים אלה עוסקים צוותי האגף לתכניות לימודים בהכנת תכנית חדשה באזרחות, שתכלול הרחבה של נושא הדמוקרטיה וערכיה; גם התכנית החדשה תהיה נפרדת. למגזר הדתי יש בעיה עם ערכי הדמוקרטיה והתייחסותם לדת – שוב תונצח תפיסה בדלנית מפרידה, שאינה מרבה אחווה בין חלקי הציבור. מדוע? לכותבי התכניות פתרונים.

תכנית הדומה בערכה לתכנית האזרחות היא תכנית העוסקת בהוראת תולדות הישוב בבתי הספר היסודיים. בפני התלמידים מובאות צורות ההתיישבות השונות וזיקתן לתולדות ההתיישבות בארץ ישראל. התכניות עוסקות, בין היתר, ביציאה מחוץ לחומות ירושלים. על מנת שההבדל בין הדתיים ל„כלליים" יהיה בולט נקראת התכנית הדתית – „היוצאים מן החומות", ואילו הכללית נקראת – „היציאה מן החומות". השמות אמנם דומים, אך ההבדל נעוץ בהנחיה שמקבלים המורים הדתיים. „שהתלמיד יידע, כי ראשוני ההתיישבות בארץ, בירושלים ובמושבות הראשונות היו אנשים דתיים שומרי מצוות, שהצורך שלהם לבנות את הארץ נבע מהכרת ערך מצוות יישוב הארץ". תרומתה של הציונות אינה מוכרת כלל. בבתי־הספר הדתיים אין מלמדים על הקיבוץ אלא בדרך אגב, ורק סגירת תקופת „חומה ומגדל". התכנית „מסע אל הקיבוץ", הנלמדת בבתי־הספר הכלליים עוסקת בהרחבה בראשית ההתיישבות העובדת, בהקמת כוח המגן העברי, בהקמת אם הקיבוצים, דגניה, ואבי המושבים – נהלל. התכנית הוקדשה לזכרו של יגאל אלון. בבתי־הספר הדתיים מתעלמים כמעט מפרק זה. תקופה שלמה שעיצבה את פני המדינה, כפי שהיא היום, הושמטה מתכניות הלימוד שלהם.

תכניות הלימודים הנפרדות של הממלכתי והממלכתי־דתי מעוצבות על־פי חוק, המאפשר למגזר הדתי להתבטא בתכניות משלו בכל התחומים. אולם מכיוון שהתכניות הן ממלכתיות, יכולה המדינה לתבוע את „התוכן" שלה בעיצובן. התביעה הזאת כמעט ואינה נשמעת והוועדות המקצועיות האחראיות על נושאי הלימוד השונים מתנהגות כקבוצות לחץ המטביעות את חותמן על תכניות הלימוד של ילדי ישראל. כך, בתקופת שלטון הליכוד הופקו תכניות לימוד על מחתרות האצ"ל והלח"י, כשחלקה של ההגנה, במאבק להקמת המדינה, נדחק לשוליים. דורות של תלמידים למדו, ש„המחתרות" הן האצ"ל והלח"י וכי הודות להן קמה המדינה. היו היסטוריונים שהתריעו על כך, אבל קולם נבלע בתרועת העשייה.

שלמה בן־אליהו, מנהל האגף לתכניות לימודים, שהתבקש להגיב על האבחנות שהוזכרו כאן, הסביר, כי אינו נוטה להתערב בעבודת הוועדות הקובעות את תכניות הלימודים. השיקולים הם לפעמים מקצועיים ולפעמים פוליטיים והם אכן משתקפים בתכניות. מנהל האגף סומך על אנשי המקצוע, אשר מפיקים לפעמים תוצרים פגומים על חשבון המדינה.

בזכות היהודיות והישראליות והנורמליות / אריק כרמון

הישראליות מצטלבת לכאורה עם הנורמליות, אולם רק לכאורה משום שכאשר היא חושפת ולו טפח מן הדימויים שעליהם היא נשענת, או אז מתברר עד כמה פגיעה היא, עד כמה חוסר הבטחון הוא מרכיב דומיננטי בה, או אז אי הנורמליות מתגלה כפאתטית

זה זמן רב שאני מבקש ליתן פורקן לתגובה, ההולכת ומצטברת, לפרופיל רעיוני מסויים המתנסח ברשימותיו של חיים גורי. למקרא רשימות אלה, הנוגעות במה שהוא בעיניו וגם בעיני „בעיית הבעיות" – שאלת זהותנו הלאומית והתרבותית – אני חש לא פעם איך פער של הדורות הולך ומתגלע בינינו בינו, נציג „דור הבנים", וביני, בן הדור השלישי בתנועה הציונית. בפעמים אחרות נראו הדברים פשוטים יותר – אי־הבנות למצער או תפיסה שונה של אורחות החיים במדינתנו. ואולם שיחתו של גורי עם שולמית אלוני, שהתפרסמה ב„דבר" (10.10.86), הזקיקה בי „לשחרר לחצים", ולנקוט לשון כנה ובלתי מסוייגת.

„מי אנחנו" שואל גורי, „מהי זהותנו, מהי הישראליות? האם היא שם נרדף ליהדותנו? האם היא ניגודה של זו...?" שואל גורי, אבל בעצם כבר ענה („חותם" 26.8.86): „להיות ישראלי. קודם כל ישראלי. לשוב אל העברית הישראלית, כאן, רק כאן; לחשל את הזהות הישראלית, את הפטריוטיזם הישראלי. כאן, היהדות יכולה, כנראה, בלי מולדת. הישראליות – לא". תשובה נחרצת זו מופיעה גם ב„דבר", בשיחתו עם אלוני שגם היא, בסופו של דבר, שותפה לפרופיל רעיוני דומה. גם שולמית אלוני מתמודדת עם התפר בין הישראליות („אומה ישראלית") והיהדות („העם היהודי"). גם דבריה, כדברי גורי, וכדברי רבים בחברה הישראלית ה„צברית" מלפני דור, נשמעים כהד בוטה לגישה הסטריאוטיפית כלפי ההיסטוריה היהודית. זוהי גישה שנכפתה עליהם על־ידי „האבות המייסדים" והונחלה – באמצעות יד שניה – לבני הדור שלי. גישה זו מבליטה את ההבדל בין „היהודי החדש" ל„יהודי הגלותי". „היהודי החדש" ניכר בחוסן גופו ושלמותו הגופנית, בתכול עיניו ותלתליו הזהובים, ובעבריותו, המעוגנת באקלים ובנוף הארץ. שורשי זהותו של „היהודי החדש" דילגו לכאורה, על אלפיים שנה והם נטועים הישר בתקופת המקרא או, לכל המאוחר, ניבטים מתוך ימי בית שני. בין מה שבא לאחר מכן – 60 דורות – ובינינו, אין כלום.

גישתו של גורי, המאופקת בסגנונה, היא אמביוולנטית כלשהו ומשקפת את השניות ביחסה של הציונות החילונית כלפי היהדות, שניות שמקורה בבירור רעיוני שנקטע באיבו עם הקמת המדינה. בני דורו של גורי ירשו את הדבר השסע של השניות הזאת והם חיים אתה בשלום. אין בהם אי־השקט, האופייני לאלה המנסים לרדת אל רובדי העומק. הם חיים בשלום ונאחזים בדימוי העצמי הסטריאוטיפי, כאמור.

לשולמית אלוני, אשת קצוות, שהשניות אינה נחלתה, יש תשובות סדורות באותן סוגיות המציבות שאלות לאנשי האמצע. אני מבקש להתמודד עם שיחה זו, המייצגת – בהבדלי ניואנסים – את הפרופיל הרעיוני של בני דורו של גורי.

הפראמטר שלי להערכת השיחה משמש גם נקודת מוצא להשקפתי – האתגר העיקרי, המוצג לפנינו, הוא טיפוח האתוס הישראלי. ככל שאנו מבקשים לאשש כיום בישראל חברה יהודית־דמוקרטית, הממששת את התכנים הרוחניים והתרבותיים של ההון הציוני, בצורה שהוא דינמי ופתוח, הרי שהאתוס הישראלי איננו קיים. קיימת מראית עין רדודה, המקופלת במושגים מסולפים כ„הישרדות", „משואה לתקומה" או „לעולם לא עוד", וקיימת המשיחיות הפוליטית החוברת אל הקנאות הדתית, ויחדיו הן ממלאות את החלל הרעיוני, שנפער על־ידי נושאי דגל ההישרדות.

האתוס הישראלי, צריך להיות מושתת על התכלית והמשמעות של קיום יהודי בישראל.

פיתוחו מותנה בשינוי יסודי בגישה הציונית כלפי ההיסטוריה היהודית וכלפי התפוצות כיום. שינוי כזה הכרחי, כדי לגדר את תוואי הזהות באתוס הישראלי, שאמור לשלב את מושגי הדמוקרטיה עם ערכים יהודיים; את האוניברסלי עם הפרטיקולרי. שינוי זה הוא תנאי לאיתור זהותנו הקולקטיבית במימד הזמן, כך שנוכל לפרק את המתרסים המסתירים מעינינו את העבר כך שיתבהר ההווה ולשם הצבת המשימות לעתיד.

בשיחה שהתנהלה בין גורי לאלוני, נתנו השניים את הבכורה לישראליות על פני

בשיחה שהתנהלה בין שולמית אלוני וחיים גורי נתנו השניים את הבכורה לישראליות על פני היהדות, הקו המאפיין את תוואי זהותו של בן־הארץ בן דור תש"ח. אלא שבשום מקום לא מצאנו הגדרה באשר לתוכנה של הישראליות

היהדות, זה הקו המאפיין את תוואי זהותו של בן־הארץ בן דור תש"ח. אלא שבשום מקום לא מצאנו הגדרה באשר לתוכנה של הישראליות. חסרונה של זו הוא מאפיין אחר בזהותנו הקולקטיבית של בן הארץ. גורי ואלוני מזהים את הישראליות עם כל מה שהוא בגדר אמצעים ומסגרות: ריבונות, עצמאות ואחריות פוליטית. אלה, כמו הטריטוריה, הדרכון והכנסת – „דברים שלא היו לקהילה היהודית בגולה" – הם אמצעים ללא מטרה, מסגרות ולא תכנים.

„לא עשינו את המהפך מעדה דתית למדינה ריבונית", אומרת שולמית אלוני. בכך היא יוצרת איזו משוואה, שמצידה האחד הזהות הדתית, שבה מרדה הציונות, ומצידה השני ניצבת המדינה – מסגרת שלא יצקו עדיין לתוכה את התוכן האלטרנטיבי („הרנסנס הציוני"). העמדת הריבונות כמטרה וכתוכן לעומת העדה הדתית, ומתן הלגיטימציה להשוואה בין השניים, חושפת את חולשתה של הפנאטיות החילונית. שהרי הריבונות, בתורת מסגרת מכילה בתוכה את ההשקפות הדתיות לסוגיהן, כפשר שמעניק המיעוט הדתי ליהודיותה של החברה, בצירוף של אינטרפרטציות לאדתיות. הרעיון שהריבונות היא אכן תוכן ומטרה, נותן לגיטימציה ושאיפה דתית לתאוקרטיה; להגדרת הריבונות על־פי התפיסה ההלכתית, ומוליך בעקיפין למלחמת תרבות, שיש בה מנצחים ומנוצחים אך לא חיים של זה לצד זה.

הדמוקרטיה האמריקאית שונה מהצרפתית משום שתוכניהן נבדלים. מי שאינו יכול לחיות עם „כך" שבמסגרת הדמוקרטית יהיו תכני השקפתו תחומים בגבולות הריבונות (למשל, הפונדמנטליסט, החותר למדינת הלכה) – עם בעל השקפה כזו לא יתכן דו־קיום. ואולם הדתי, „בן העדה", אשר בשלהי המאה ה־20 מתמודד עם המודרניות ויכול לחיות עם אינטרפרטציות שונות מגוונות ליהדויות, הוא בן־ברית באותה מסגרת ריבונית, והוא נושא באותה אחריות פוליטית לקיומה, כאלוני וכמוני. הבעיה האמיתית היא – כפי שרמז גורי כמה פעמים אבל נמנע מלפתח – בתכני הלאומיות. מהם, אם כן, תכני הלאומיות לא ברור עדיין. אין זה ברור, כי אנחנו, בני הארץ, הישראלים – עלינו הוטלה המלאכה לגמור – טרודים בענייני ההישרדות. ולמען הסר אי־הבנה, אני מציין זאת, כעובדה טראגית ולא כביקורת.

אכן, „לא יצרנו את הקודים", כמאמר אלוני בשיחה. אני גורס שלשם יצירתם של אותם „קודים" צריך להכיר בכך, שישראליות ויהדויות הם שמות נרדפים, ואני אומר זאת „עם הטיפשות שאמר משה דיין": אני קודם כל יהודי. בשונה מן האורתודוקס „בן העדה" משך מאות שנים, אני, כציוני, תופס את יהדותי כתהליך דינמי, ואיני חרד משינויים. היהדות הטרום־ציונית תפסה את עצמה כהוויה סטאטית, כתופעה שאין ליחיד או לקהילה יד בעיצובה. החידוש של הציונות, ובכך היתה המהפכה, היה ביכולתה להניח שהקבוע ביהדות נישא על גבי השינוי, והשינוי הוא בידי האדם היהודי ולא מחוץ או מעבר לכוחותיו.

בהקשר זה לא ברור לי למה נתכוון גורי באמרו: „אנחנו בעצם קיבלנו בתשתית הרוחנית שלנו את התפיסה היהודית האורתודוקסית". הציונות, שמרדה בתפיסה היהודית־האורתודוקסית, רחוקה עדיין מהשלמת התשתית הרוחנית. תשישותה בבעיה דרך המלחמות והמאבקים הותירה חלל שאל תוכו חודרים מחדש תכניה של האורתודוקסיה הסטאטית. ובימים אלה בצירוף המשיחיות הפוליטית שהסכר שבלם אותה נפרץ בסבסטיה ובמקומות אחרים, הפעם, עם סיסמת „ישראל בטח בה'", והיא אוחזת ברובה הסער כדי להבטיח זאת.

אנחנו חיים בפתחו של בירור נוקב על דמותה של החברה הישראלית, על מרכיבי האתוס הישראלי. הבירור הזה יימשך מן הסתם לקראת המאה ה־21. לראשונה נישא הבירור הזה, כמעט אקסקלוסיבית, על כתפי בני הארץ הזאת, והן דלות למדי. כלפי גורי, המניף את הדגל „העבריות הישראלית", אני מבקש לטעון, שאם נמשיך להפנות עורף להיסטוריה היהודית בגולה, לרבות העכשווית, גם נכחיש אותה או נשלול אותה, נחמיץ לבטח את הסיכוי. ההיסטוריה היהודית חייבת להיות מוכלת בזכרון הקולקטיבי שלנו. היא אוצרת בתוכה את תבני הלאומיות האבודים ואת יסודות הקודים התרבותיים־ערכיים. ייחודה של הציונות הוא הנסיון להכיל אותה במסגרת הריבונית הפוליטית, לשלב אותה, דיאלקטית, עם מושגיה האוניברסליים של הדמוקרטיה. ובמלים אחרות, המוטל עלינו הוא לממש חברה יהודית־דמוקרטית לקראת המאה ה־21 בישראל.

לצורך הטיעון אני מבקש להאיר את דברי מן הזווית של הביוגרפיה הקולקטיבית, זו המצטברת, המהווה סך־הכל לביוגרפיות האישיות של הישראלים. רוב ציבור הבוגרים בחברה הישראלית דהיום חי על פני „תפר" משמעותי בהיסטוריה היהודית. זהו ציבור, שבעגת הסוציולוגים נקרא „בני המהגרים".

ייחודה של הביוגרפיה הקולקטיבית הוא בכך, שלגבי הורינו היתה ההיסטוריה היהודית חלק אורגני מזהותם. גם כאשר מרדו בה, ופנו לה עורף. יתר על כן, „רנסנס התרבות העברית" חושל על סדן התרבות האירופית לגוניה. במוסיקה, בספרות, בתרבות האורחית ובחשיבה הפדגוגית – באלה ובאחרים ניכרו המרחב האינטלקטואלי, המיגוון הרוחני וגירויי המסורות התרבותיות של ארצות־העם.

„דור הבנים" – דורו של גורי והבאים אחריו – התחנך במנותק מאותו סדן, כמו גם מכור המחצב השני, זה של יהדות המזרח; ובמנותק תרתי־משמע. ראשית, היה זה ניתוק ביוגרפי – השפה, המנהגים, והתרבות היו ברובם „תוצרת הארץ". שנית, בזכרון הקולקטיבי של בני הארץ נעדרה הזיקה הבלתי־אמצעית למורשת ההיסטורית; ובמידה שהתקיים קשר כלשהו, הרי שהוא ניזון מן הסטריאוטיפ השלילי, נבע מהכחשת הגולה.

שכבת „התפר" בקרב בני הארץ נתונה במצוקה אמיתית, וכשמדובר בבני דורו של גורי – היא אף איננה מודעת למצוקתה. לא זו בלבד ששורשיהם אינם נטועים ברצף ההיסטוריה היהודית ואינם שואבים מן היכרון עם תרבות אחרת, אלא שבשל נסיבות הקיום – מיטב המשאבים האינטלקטואליים מגוייסים ברציפות להתמודד עם הסכנות הפיסיות, עם העוינות ועם האיום. בחשבון אחרון, „הישראלי החדש" לא יכול היה לגייס את כוחותיו להמשך תנופת היצירה הרוחנית־ערכית, דווקא בשלב הקריטי ביותר – שלב הקמת המדינה. כאשר לראשונה נקרא דור תש"ח לגייס כוחותיו – א־ל־סארטר –

דווקא בשלב הקריטי ביותר, שלב הקמת המדינה, ה„ישראלי החדש" לא יכול היה לגייס את כוחותיו להמשך תנופת היצירה הרוחנית־ערכית. כאשר, לראשונה, נקרא דור תש"ח לגייס כוחותיו א־ל־סארטר, לשירות הרעיון והרוח, או אז גוייסו כוחותיו להבטיח את קיומו הפיסי

לשירות הרעיון והרוח, או אז גוייסו כוחותיו להבטיח את קיומו הפיסי.

הפרק של המאה ה־20 בהיסטוריה היהודית נפתח בתסיסה רעיונית יוצאת־דופן, כאשר שורה של השקפות עולם התחרו ביניהן על הענקת פשר ומשמעות לקיום היהודי. הציונות, שהיתה אחת מאלה, חישלה את תכניה ועיקריה על סדן ההתמודדות עם זרמים רעיוניים אחרים. המאה ה־20 מסתיימת בשדפון רוחני. אירופה היהודית, על חיוניות תרבותה, איננה עוד. בד בבד, גם ערש התרבות היהודית האחרת, ערש יהדות המזרח, איננו עוד. יהדות ארה"ב איננה מהווה אלטרנטיבה רעיונית לקהילות היהודיות שחרבו באירופה או שחדלו להתקיים במזרח. אבל דברים אלה נכונים גם לגבינו בישראל. התנאים שנוצרו כאן על־ידי הציונות מקנים לנו עדיפות; אך לפי שעה הישראליות, זו שגורי משחר לה, היא עדיין תרבות כושלה.

„להיות ישראלי" – זהו ההד החוזר מדברי גורי. ואני טוען – להיות יהודי חופשי בישראל. „להיות ישראלי כאן, כיורש דברי עם ישראל וכמעניק ערך מתחדש להוויה העצומה הזאת". אכן כן. אך בשום אופן לא לוותר על היניקה מקור תרבותי שהתפתח בתוככי רצף ההיסטוריה שלנו, שחלקה האדיר היה „לא נורמלי". בשיחתם אומר גורי לאלוני: „היית במעמד הר־סיני, למרות שלא היית שם. את אומרת – הייתי שם. ואנחנו היינו בכבשנים למרות שלא היינו". האם כשל לשון הוא „הדילוג" הזה ממעמד הר־סיני אל אושוויץ? גורי היה עם אנטק ואנילביץ' ומורדים אחרים, על אף שלא היה. האם היה גם עם היודנראטס על אף שלא היה? עם הרב שפירא מקובנו על אף שלא היה? האם, לפני החורבן הנורא, היה גורי שותף – יחד עמי (למרות שלא הייתי) – לחיוניות היהודית, היחידנית והקהילתית, בגיטו? שותף לאותה מציאות, בה נחשף הקוד היהודי הערכי במלוא עוצמתו מתוך הערבות, ההדדיות ובנסיבות הבלתי־אפשריות שזימנה ההיסטוריה האנושית? האם גורי שותף אתי בזכרון השחור, דרך אורחות חיים בלתי־אפשריות אלה, גם את אורחותיה יוצאות הדופן של הקהילה היהודית בגולה, לפני השואה, הרחק עד לימי הביניים?

הישראליות מצטלבת לכאורה עם הנורמליות. רק לכאורה – משום שכאשר היא חושפת, ולו טפח מן הדימויים שעליהם היא נשענת, או אז מתברר עד כמה פגיעה היא. עד כמה חוסר הבטחון הוא מרכיב דומיננטי בה. או אז אי־הנורמליות מתגלה כפאתטית. הדוגמה הקיצונית היא, כמובן, הגיוס הוולגארי של השואה לצידוק השימוש בכוח. לא הענווה בביטוי לבטחון עצמי, המאפשר התמודדות עם הספק, עם הדילמה, עם סימן השאלה, אלא הארוגנטיות, ה„סמוך עלי", הבריחה מן השאלה אל „פתרונות סופיים" ואל התשובה, וכמובן שאט־הנפש מכל קשר אל היהודי „ההוא", מן העבר.

היהודי החי כיום בתפוצות חי בכפל זהויות. כדי לשמור על יהדותו עליו להכיר בכך שזהות זו שלו נתונה בקונפליקט עם זהות אחרת. יתר על כן, רק טיפוח הקונפליקט הזה יאפשר לו את מחויבותו החלקית. ולעולם יהיה „יהודי חלקי", כמאמר הסופר היהודי האמריקאי ארווינג האו. כדי לפתור את הקונפליקט ניצבות בפניו שלוש אפשרויות: להצטרף לחסידי ויליאמסבורג (אם הוא אמריקאי), לעלות לישראל או להתבולל. אלא שליהודי האמריקאי, הבוחר לחיות עם הקונפליקט, יש יתרון יחסי: המתח שבין הזהויות היה, ועודנו מקור ליצירתיות. החיים במסגרת אוטונומית יהודית, המחייבים לשאת באחריות לריבונות הפוליטית, אינם יכולים להיות סימטריים. בישראל קיימת האפשרות להיות „יהודי שלם" ולא „יהודי חלקי". ואולם עלינו מוטלת עדיין חובת איפיון היהודיות הזאת.

המתח שבין ציונות ליהדות, המתח שבין „ככל העמים" ל„אור לגויים", (נורמליות מול ייחוד) המתח שבין המושגים האוניברסליים של הדמוקרטיה לערכים הפרטיקולריים של המסורת, המתח שבין האספירציות לעתיד לעומת הקבוע הנגזר מן העבר – שורת המתחים הזאת אוצרת בתוכה אנרגיה בלתי־נדלית, שממנה ובה אנחנו יכולים להפיח את היצירתיות בעיצוב תרבותו היהודית של הישראלי.

אני בשלעצמי סבור, שבתהליך הכמעט חד־פעמי הזה, שתכליתו עיצוב יהודיותו של הישראלי, צריך לשתף, ובאורח פעיל, גם את היהודי הלא־ישראלי. במיוחד לאחר השואה יש לשותפות בינינו משמעות קיומית־ערכית, ומשמעות אופרטיבית. אבל זה כבר נושא למאמר נוסף.

ד"ר אריק כרמון הוא ראש המכון ליחסי ישראל־תפוצות באוניברסיטת תל־אביב

החצר המתהפכת בגוש־אמונים (ו) / אוריאל בן עמי

מי יחזיק בגוש?

מי יחזיק בגוש? – גאולה כהן, לווינגר, נאמן, רוזקמן... (צילום הרדי)

הרב לווינגר מוכן לספוג כל גידוף ובלבד שישיג את מטרותיו. מבחינה זו שירתה העתונות את גוש־אמונים, כשהעניקה לו שמות־גנאי, במקום לחקור את סודו האמיתי. לווינגר אינו מבין שהוא בעצם מנהיג של כת דתית קטנה, המבודלת בציבור הדתי. לווינגר גם אינו מבין כי המכשלה הגדולה ביותר, בה נכשל, היא חוסר הקשב לכלל הציבור שהוא מתיימר להנהיג.

לווינגר מתקשה להשלים עם כך שהמהפיכה הסתיימה בהתמסדותם של היישובים היהודיים ביהודה ושומרון. הוא מתבטא כמעט בזלזול לגבי העוסקים בגידול ילדים ובטיפוח הדשא מול בתיהם ביהודה ושומרון. המהפיכה חסרה ללווינגר וסיומה מתסכל אותו. לווינגר ללא מהפיכה או הפגנה – הוא לווינגר מיותר, שעשה כבר את שלו.

הרב לווינגר חי את העבר ונאחז במחתרת. הוא ממאן להשלים עם כך שהציבור ביהודה ושומרון התבגר במשך הזמן, אדישות הציבור כלפיו היא סימן להתרחקות

הטיפול בחיים הנורמליים, מחיתול התינוקות ועד ניקוי וכיוב של ישוב מסוים – הם לצנינים בעיניו. את גידול הילדים הוא מותיר לאשה, כמו רבים אחרים מאנשי גוש־אמונים שאמונתם מושתתת על תורה ועבודה. התורה – לבעל והעבודה – לאשה.

לווינגר, שיכול לרשום את יהודה ושומרון על שמו, נעשה למנהיג ללא עם. פעם הביא מאות שהביאו אלפים לסבסטיה. היום הוא נאלץ להסתפק בקומץ כהניסטים מחברון, שנוסעים להצטלם איתו בירחו.

לווינגר חי את העבר ונאחז במחתרת. הוא ממאן להשלים עם כך, שהציבור ביהודה ושומרון התבגר במשך הזמן וטרוד בבעיות פרנסה. עם זאת הוא מבין היטב שאדישות הציבור כלפיו היא גם סימן להתרחקות.

מחאתם של יואל בן־נון והרב פרומן, על תמיכתו הפומבית במחתרת, מטרידה אותו. הוא מבין היטב, שהוא מאבד את יוקרתו ומנסה לנטרל את הרושם, שההתנגדות שניצבת מולו היא שולית בלבד. לווינגר מסוגל להתמודד עם ההתנגדות מבית, אך חרד שהיקפה יתגלה גם מחוץ ליהודה ושומרון. הוא יודע היטב שגוש־אמונים של היום, הוא בעצם בלון מלא נוסטלגיה – לווינגר מנפח אותו ודניאלה וייס אוחזת עבורו את החוט, כדי שיתנופף ברוח.

השניים חרדים מכך שפרס, רבין ושמיר יגלו את האמת על הדיוויזיות של גוש־אמונים שאינן עומדות ליד הדגל, נכונות לקריאה. דניאלה וייס עושה על כן מאמצים לקמץ במידע אמיתי על הגוש. היא אינה מוכנה לומר, מהם מקורות הכסף של גוש־אמונים ואף מסרבת לנדב את שמו של הגזבר, כי "כסף זה דבר רגיש". היא מוכנה לספר שבגוש־אמונים ישנן כיום חמש משרות בשכר, אך היא מסרבת לנקוב בשמות בעלי המשרות ובתפקידם. היא טוענת שרבים עובדים בהתנדבות ובשל כך אינה מוכנה לפרט מי מהם עובד לפרנסתו. היא אף מסרבת לומר אם היא והרב לווינגר עובדים בשכר או בהתנדבות. "דיס־אינפורמציה היא מקור לעוצמה. יותר טוב שלא יידעו את הדברים האלה", אומרת הגברת וייס.

מאותה סיבה, כנראה, מפתיעה אותי הגברת וייס בשמות מכובדים הנמנים לדבריה, עם המזכירות הרחבה של גוש־אמונים. ללא הנד עפעף, היא מונה בתוכם את חברי־הכנסת דן מרידור ועוזי לנדאו מהליכוד, את פנחס ולרשטיין ראש המועצה האזורית מטה בנימין, את הרב מנחם פרומן מתקוע ועוד רבים אחרים. עוזי לנדאו שמע לראשונה מפי על חברותו במזכירות. לדבריו לא השתתף באף ישיבה אחת. גם דן מרידור הופתע לשמוע מפי שהוא חבר המזכירות. אינני מצטט את הדברים שאמר על כך, על־פי בקשתו. פנחס ולרשטיין ביקש, לפני יותר משנה, שלא לזמן אותו לישיבות המזכירות והרב מנחם פרומן פרש, במחאה על הדרישה לשחרר את אסירי ארגון המחתרת היהודי בתמורה לשחרור מחבלי ג'יבריל.

כשם שאין בהירות בגוש־אמונים, כך גם אין בו הצבעות לקבלת ההחלטות. אלו מתקבלות, לעתים קרובות, בהיעדרם של חברים מרכזיים, תוך דיונים ארוכים אל תוך הלילה. מי שנותר בו הכוח להישאר – הוא המחליט. אורי אליצור אומר, שהדיונים בגוש־אמונים נערכים בשיטת בית־המדרש. תוך דיון בשאלות השעה, גולשים החברים לסוגיה הלכתית מרתקת ושוכחים להחליט את הטעון החלטה. כתוצאה מכך פרשו אנשי המעשה מדיונים אלה, כדי לעסוק בשאלות קיומיות. המזכירות הרחבה, הפיקטיבית למעשה, של גוש־אמונים, לא נתכנסה חודשים רבים. שאלות מהותיות כמו התיישבות יהודית ביריחו ובשכם – לא הוצגו כלל לשיקול דעתה.

אורי אליצור טוען, שהשימוש בדת לצרכים פוליטיים הינו לגיטימי בהחלט, על־פי דרכו של גוש־אמונים. גוש־אמונים משתמש בתפילה ביריחו ובקבר־יוסף בשכם, ככלי נשק נגד חיילי צה"ל. אבל הנשק הזה מעורר זעם לא רק בקרב החיילים. העתון "נקודה" מפרסם מחאות על דרך ההתגוששות עם צה"ל, שאינה מקובלת על רבים.

ארבעה אנשים, המתבשלים בתוך עצמם, שותפים לדרכו זו של גוש־אמונים. במשרדי הגוש, המשותפים גם לתנועת "אמנה", פועלים אורי אליצור ואורי אריאל לצד הרב לווינגר ודניאלה וייס. בני קצובר מגיח לשם לעתים קרובות, מן המועצה האזורית שומרון שהוא עומד בראשה, ואף הוא שותף לניתוק מן הציבור הרחב, שמתחיל לשאול שאלות. חנן פורת, כאמור ברשימה הקודמת, ממעט להופיע וממתין לשעת־כושר לחזור.

גוש־אמונים מציג עצמו לציבור כמוסד קיים, באמצעות דובר המפיץ הודעות לעיתונות. רבין, פרס ושמיר קוראים עתונים ומבינים שהוא קיים. שמיר אמור היה לקבל אותם לשיחה בלשכתו ביום חמישי, אף־על־פי שהוא פוגש אותם מדי יום ברחוב לפני ביתו.

הציבור ביהודה ושומרון מתעורר עתה, לנפץ את הבועה שהוא חי בה. הוא יתבע את זכותו להביע את דעתו ולהשתתף בהכרעות. המאבק יתנהל לפי שעה על מניעת פרישה מגוש־אמונים ולא על פילוג בתוכו. אורי אליצור אומר, "אנחנו לא יכולים להרשות לעצמנו שהתנועה שהקמנו תהיה כבחינת הכושי עשה את שלו", ועכשיו אפשר לסגור אותה וללכת הביתה. אם יתברר שהיא גמרה את תפקידה ואין בה עוד צורך – אין בזה טרגדיה. להיפך, תהיה זו טרגדיה אם לא יהיה צורך בתנועה ואף־על־פי־כן היא תמשיך להתקיים".

דניאלה וייס, המזכ"לית הנוכחית, תוקפת את הרב פרומן המתנגד למחתרת מעל דפי "נקודה": "הרב פרומן אינו מבטא עוצמה, אלא חולשה בגוש־אמונים. כמה אנשים הוא יכול להביא תחת הדגל שהוא מניף"?

(רשימה אחרונה בסדרה)

هكذا من الاصل

לספרות, אמנות ועיון

קץ עפר ועפרוני

מאת זיוה שמיר

זרובבל גלעד, „אור ההר" (שירים), הוצאת הקיבוץ המאוחד; 1986; 78 עמ'.

זרובבל גלעד, בשירים מדיטאטיביים קצרים אך טעונים בעוצר של משמעויות, „מנהל" רומאן מתמשך עם שתיים, שהן אחת: עם הארץ ונופיה, על הפלורה והפאונה שלה, שאינן זרות ללקסיקון, ועם השפה העברית וספרותה, בכל הרבדים ההיסטוריים. נופי הארץ, גם כשהם נתונים בבגע ישיר ובלתי־אמצעי, מקבלים כאן את עיצובם המיוחד באמצעות הלשון העברית ומבביה, לשון המקורות ולכונו האישית של המשורר. קפת הספר משובצת אליטראציות, מצלולים ומשחקי־לשון למיניהם, המעידים על תיכנון ועל בילבול, העומדים כאילו בסתירה לספונטאניות של החוויה. אולם, המונח „משחקי לשון" אינו הולם את סימוניו של זרובבל גלעד בלשון. שכן אין כאן לעולם לוליינות מילולית לשמה, שנועדה להרשים את הקורא ולהשתבח לפניו, כי אם התקשטות אישית בפלאיה של השפה העברית (כבש כשם שהמשורר נפעם בכל פעם מפלאיו של הכבש, של הנוף) ונסיון להביא באמצעותה לידי מיצוי עליון את החוויה היהודית, המבקשת את ביטויה.

הסתירה כביכול שבין תכנון לספונטאניות, בין אומנות לאבנות, אינה הסתירה היחידה העולה מן הספר. זוהי שירה ספציפית, ועם זאת היא מסתבכת על קנייני התרבות של כל הדורות, כדי למסור את ההתרשמות האישית המיוחדת. זוהי שירה, הנראית כאילו היא שירת טבע תיאורית, ולמעשה היא בעיקרה שירה פסיכולוגיסטית ואקזיסטנציאלית. זוהי שירה, הנראית שלווה ותמימה למראה, אך מתחת למעטה התום רוחשות שבה אמיתות יצריות ולעיתים אף אכזריות. זוהי שירה, שיש בה מיזוג בעניין של ענווה ושל גאווה של אדם, המודד הכרת ערך עצמו. זוהי שירה, שהיא על פני השכחה שירה הארמונית, המתמזגת עם הטבע ומשלימה עם הגורל. אולם הרזיגנאציה העולה מן השירים אינה אלא מראית־עין, מתחת לפני השכח, רוחשת ומחלחלת מחאה עיקשת נגד הגורל האנושי וזעקה מרה, העולה ופורצת מבין השיטין:

פתאום נשא מעלי כלכה
כנפים אדירים:
כנפי הנשרים שנכחלו
בשדות.
הלך נצמד אל ציץ חלמיש
ברעד
צחות הנשרה וחרון
אין אלהים
מלכי השמים אם על גבה
הם האב
ביום אחד
ההר שותק, איתן במקומו
מכל החליפות.

(„שירי גלבע")

אור ההר, המאיר את ההרר בזהב שחוק, שחר חוטי זכרונות, זכר עופות שחוטים – נשרים מלכותיים, שנקטלו בשדות לרגלי הגלבוע. אלה הם זכרונות, המכילים בתוכם דברים רבים, הארוגים ואחוזים אלה באלה – למן מות שאול ובניו על ההר המקולל, דרך דמותו של שאול טשרניחובסקי ודיוקן שאול המלך המשתקף בשירתו; דרך שירי העם והתעוזה של ביאליק („אכן גם זה מוסר אלוהים", „קראו לנחשים", „מתי ישאלו"...), „בעיר ההריגה", "כגילת האש" ועוד) ועד לזכר ידיד, אמיר גלבע, ששמו נקשר בהר, שנאור בכארה ובאור זהב שחוק.

כלולה כאן גם מחאה סמויה נגד הנשר הגדול, שהיה צריך לסוכך על גוזליו ולרחף עליהם בדאגה, ותחת זאת הפקיר את גוזליו־שיריו לגורלם המר. גם שמי הנחושת בדיוקן־עצמו של רמברנדט הם מחאה נוסח יל"ג וביאליק נגד קשיות ליבם של השמים ואדישותם לנוכח הגורל האנושי. זרובבל גלעד, שהוא משורר דתי, שאינו מטיח אשמה כנגד השגחה עליונה אלוהית, מאשים את הטבע באדישות לנוכח גורל האדם („ההר שותק, איתן במקומו/מכל החליפות"). אך לא רק שמי הנחושת הביאליקאיים משמשים כאן פראפראזה לאדישות הבריאה: אימת הגורל נרמזת גם מן השיר השלישי בסידרת „שירי גלבע", הרומז לבאלאדה הנודעת של טשרניחובסקי „בעין דור". מעומתים כאן זה מול זה, בצורה מרומזת ואנטיטטית, סיפורו הטראגי של שאול, הדוהר על סוסו בלי קשת ושלח אל בעלת־האוב, המעלה לו את צל הרואה, המנבא את קיצו, עם דימויו של טיול משותף עם ידיד (עם אמיר גלבע שלזכרו מוקדש הספר), לרגלי הרי גלבוע, ובו כלול סיפורו של הרע על אודות ידעוני אחד, שניבא לו צפונות ועתידות בעירו הרחוקה.

זרובבל גלעד

משק כנפי הזמן והנשרים, צווחת הנץ, הופעתו הפתאומית של סוס ללא רוכב, הבא אי מזה בדהרה, חולף ונעלם – סימנים מבשרי־רעות אלה ואחרים משווים לשירים תחושה עמומה של אימת הגורל. גם הופעתו המזמנית של הידעוני („זקן ארמוני/פולן בשתי עיניו", להבדיל מ„אדמוני ויפה עיניים") מבשרת סוף מלכות קרב ובא.

אהרון מת בהור ההר ומשה נתבקש לעלות על הר העברים, הר נבו, לראות את הארץ מנגד, אך לא לבוא אליה. נאמר לו כי עליו להיאסף בו אל עמו, „כאשר מת אהרון אחיך בהור ההר". כך כוללת פתיחת הספר „אור ההר" מעין „סוף דבר" מסוף ספר „דברים", ובה ניצבים הרי הרכס מעברים, וסיומו בשיר־שיבה אל ראש הר נבו, ובו זכרונות ילדות נוגים ומאיימים מחדר־האוכל הריק עם שולחנותיו הארוכים, המכוסים שעוניות, הנוצצות בעצבות. השיר מסתיים באפוסטרופה, שוכר הגירוש מגן־העדן הכר גירושו של משה מארץ החיים עולה מבבה: „משה, משה, איך בכית על ראש נבו כאשר נאמר לך / 'ושמה לא תבוא'". הדמות המקראית, המשמשת אובייקט להזדהות ולשתפות גורל בספר זה, היא דמותו של משה בערוב ימיו, על הר העברים. בנבו, מתחת לשמים זרים, בין קולות של נביחות כלבים וחמר שיכורים, עולים בהיעלם אחד ובהלם אחד כל פחדי ילדותו האישית והקולקטיבית של בן נודדים: „אם אמות פה פתאום/לא ידע איש מקום קבורתי" („נבר"). גם השיר החותם את המחזור „מן היער" – „על שפת היאור" – מעלה זכרי מקראות, הנקשרים לדמותו של משה ולפרשת חייו, מלידה ועד מות.

זהו ספר המגלה כמיהה עזה לחיים עם פיקחון רמברנדטי־קהלתי, המכיר את חוקיות מהלכו של מעגל החיים, שבסופו ניצב מלאך דומה ותרמש בידו. זהו ספר המכיר את חידת החיים, אך מודה כי טרם הגיע אל פתרון החידה:

הבוקר אני קרוב יותר
למות
ועדיין אני תוהה ולא יודע
אם לפני הבדיל חכמה
ודעת
או מכאוב ומכאוב
בשיבולת לפני קצירה
ינעה

(„השעיר")

כל בעיות הקיום של היחיד, ושל האדם באשר הוא, צפות ועולות מתוך ההתבוננות בדומם, בחי ובצומח. אין כאן האנשה כפשוטה, כי אם התבנה והשלכה של כל ההרהורים, הספקות, המאוויים והפחדים על אובייקטים שמחוץ ל„אני". מתוך התבוננות ברותם, למשל, מעלה זרובבל גלעד את בעיית ההתבגרות וההסתאבות, הבאה עם התקדמותו של אדם בגיל ועם עמדות הכוח, שהוא רוכש. פעם היה הרותם צעיר נחוש ובוער ללא פוגה, ועתה הינהו „פרת בשן דשנה/ מתרווחת על חוליות כנועות" – יצור שהשררה השחיתה אותו וגרמה לו להתחיל להתבשם מפריחתו שלו עצמו. אבחנות פסיכולוגיות דקות על טיפוסים אהודים ודחויים, בתקופות חיים שונות, כלולות כאן ב„שירי הטבע", המתארים כביכול צמחים ובעלי־חיים, מתוך נאמנות של מי שאותו בידו מגויד לבוטאניקאי ולזואולוג.

„אור ההר" הוא ספר הנע בין אופטימיות שאדם מסוכת מלמד את עצמו, כדי להקנות לעצמו שלוות נפש (באמירות כגון „הרף, הרף", „להר"ם, להר"ם") ובין ידיעת גזר החלוף. יש בו תום ונסיון חיים כאחד, פיכחון ריאליסטי ואמונה בהשבעות ובלחשים. הנה, מתעורר הדובר למראה פרפר מרהיב על תפרחת סגולה, המעלה באחת זכרון ילדות מלפני שישים שנה; משמע, ניתן להחזיר את הילדות ומראותיה גם לאדם, שנתרחק מרחק רב מגן־העדן האבוד („הפרפר"). אין הוא משלים עם מציאותם של עיטים על העץ, ומעודד את עצמו באמירה החוזרת ונשנית, והנשמעת אף היא כהשבעה: „עוד תשמע זמרת צפרים [־־] האם לא תשמעו/צפרים מזמרות" („על אם הדרך"). הגבתון, העומד על ענף של אגוז בשורת נכר, שורק לאוזניו בעזות מצח ובחציפות: „השיר לא ימות" (ואף כאן נשמעת מעין השבעה, כבמין פאראפראזה על „לא תמות בת השיר" של טשרניחובסקי, שבו נאלמת כנף הרננים על שיח העמקים, כי חלף ליבה חי). ובצד נסיונות ההתעודדות, יש גם השתאות מול יכולתו של הפרט לשאת ביסורי החיים ובמוראותיהם. ריב עורבים, השולפים גידופים כסכינים כבמלחמה נוראה, גובר על זמרת העפרוני, הנאלמת. הדובר מנסה לעודד את אהובתו בעץ העפר להאמין, כי העפרוני סמרום עוד ידעיף תשבחות, אולם העפרוני נאלם השמים כראי מוצק „וחציות הארב עזוכות/למו ארב" („געגועים לעפרוני"). „אור ההר" משקף בעקיפין ובמרומז את כל פחדי קיומנו, אך דרך הפריזמה המיוחדת של המשורר היחיד, המשקיף מפסגת ההר על מחוזות חייו ויודע שסוף התהילה הר הם: „עוד מעט ושיר הברבור יסתלסל/כשיר אדם בבוקר בהרשו את השדה."

אלכס ליבק
לעתים

עתים גם משבר־הרוח יספיק.
די כאן ברלק לעצב כמו
נר שבולע את החושך ברכבת
המכבה את הפחד.
באפלולית הזהב האו פניך הריקים
מתמלאים מחדש כלפני
שנים. פעם היית אומרת
קצת במרגניה אבל גם כדי לנסוע
תקוה במקום שאיננה: הבט
בחצי הכוס המלאה
ואני הייתי משיב: הביטי
כמה כבדה חצי הכוס הריקה
על גבה וככה אני חושב
גם היום אבל לעתים מתפתה
לחשוב שטעיתי.

ב. מרדכי: משורר יהודי

מאת יצחק עוגן

עם לכתו של ב. מרדכי, הלך מאיתנו משורר גדול, משורר יהודי. אני מדגיש: משורר יהודי. מותו הוא אבדה לא רק למשפחתו, ולא רק לידידיו הרבים, אלא גם לעם היהודי. כי ב. מרדכי היה חוליה – ואני רוצה לקוות שלא חוליה אחרונה – של אותה סבליה של משוררים יהודים, בעלי חוש היסטורי עמוק, שהשם הראוי להם הוא „משוררי היעוד הרחמים והתקווה". מבחינה זאת המשיך מסורת ארוכה בשירתנו. בתוקף תנאים ומצב דברים, שלא כאן המקום להתעכב עליהם, שירתו נבדלה לטובה ולשבח, מן השירה העברית של עשרות השנים האחרונות, שהיא ברובה מרוקנת מן האמונה והבוערת מן התקווה והאידיאלים של אבות־שירתנו הגדולים. אם עוד נזכה לכך, אם יהא דורנו או הדור הבא ראויים לכך, אם יחכמו מעט מנבוכי העם ומוריו, יקבעו פרקי שירתו של ב. מרדכי כפרקי קריאה ועיון ההוהרות וזיכרון־הלב לדורות של קוראים.

רב מאוד הוא יבולו השירי של ב. מרדכי. לפני שתים־עשרה חמש־עשרה שנים כינס המשורר את יבולו בשני כרכים גדולים, הכוללים קרוב לאלף עמודי־שיר. עכשיו הופיעו שני ספרים נוספים: האחד, „הגשם ששכחתי" – כינוס שירי המשורר שנכתבו בעשור האחרון של חייו, והשני „אשכולה", הוא ספר דו־לשוני, שבו כונסו שיריו שכתב ב. מרדכי באידיש ותורגמו לעברית על ידיו. ב. מרדכי התחיל לכתוב את שיריו באידיש בשנות העשרים, ורק עם עלותו לארץ ב־1935 עבר לשפה העברית.

שני הכרכים הגדולים, המצויים כעת בידינו, כוללים בכרך אחד את השירים הבודדים, ובכרך השני את הפואימות הליריות. הפואימות הן: „הנפילים היו בארץ", „יום התמיד", „אור לעת ערב", ו„העצה האחרת". מחמת קוצר־המצע אתעכב על שתי פואימות בלבד – על „יום התמיד" ועל „אור לעת ערב". בחרתי ביצירות אלה, משום נטית הלב שלי, ומשום שאני סבור שדברים רבים שאומר עליהן, שאדבר בהן, יהיו מרמזים על שאר הפואימות, ואולי גם על כלל שירתו של ב. מרדכי. כמו כן, עלי לציין, שלא באתי להעריך הערכה ממצה את שירתו. תפקיד זה כעין מאבק מיוחד ומעמד אחר. בהתייחדות ראשונה זו שאני מתייחד עם זכרו של יקירנו, אתייחד־נא שעה קלה, בבידת האפשר, עם רוחו; אסתופף שעה קלה, בבידת האפשר, במחיצת שכינת־שירתו של ב. מרדכי.

★

הפואימה „יום התמיד", מהווה, לדעתי, חוויה־ברכה מיוחדת במינה, בהיקפה, בהשגיה, במשר ובמרומז שבה. זוהי פואימה לירית, המורכבת משלושה מעגלי שיר, הכוללים ביחד מאה ושנים שירים. וכל שיר זו ונושא את עצמו כמראה ובדמות, וכולם כאחד נחרזים על חוט עלילה המקשרם מקצה אל קצה. הקורא הטוב, השואב לרצונו ולחלקו מלוא חפניו ממעינות הלירית, ייסוף תחילה באור הרב ויסנוור מן הנוגה ומן הברקים וחכו יזכה מן הריחות והבשמים. שפע רב הגיש לנו המשורר בשירתו הלירית, האינדיבידואלית מאוד, שמוצאה מן המעמקים. לא כל קורא ישאריכל את השפע בגמיעה גדולה. אולם כאשר ישכר ויתנער וישוב לשתות, וכאשר יצלול בשירה הזאת – יבוא על הברכה. ואשר חושיו בו שכורים והגותו בו צלולה – יאחז בחוט העלילה של הפואימה ויחדור אל עולם המחשבה והסוד של המשורר.

בשלושה מעגלי־שיר עולה הפואימה. התקופה: דוד לעת זיקנה, ושני בניו, אדוניהו ושלמה, מתחרים על כסא. שלמה עולה ויורש את מקום אביו, תקופת חייו עולה ומיתמרה כיום־התמיד אשר לאומה. ממחשכים ומתהומות עולה היום, כבאב הורתו, במאבק הצבור של אורות הצללים. והעמוד לנגהותיו – והנה אורו ניצב בו עד היום.

במעגל הראשון: המלך דוד בא בימים ויבקשו לו את אבישג בכל גבולות ישראל („ויחפשו בכל לב ובכל פרח/ותהי להם הערגה למשעול/והכמיהה הובילתם בדרך"). אדוניהו מתנשא למלוך, ובת־שבע באה אל המלך להזכיר לו את הבטחתו כי ימלוך שלמה. אדוניהו ושלמה – שתי כפות מאזנים, עליהן יוטל גורלו של העם. אדוניהו הכובש, השואף להרחיב את גבולות הארץ, הוא המשך בכח של דוד הכובש: הוא יורש חרבו של יוצר האימפריה העברית, ויואב שר הצבא על ידו:

„יהי גבולנו רחב, ואל יבוא בו יגון ומצרי
תהי חרבנו רוברת עד אחרית
קדמה וצפונה, אז נצליח בקרת
וירושלים לנצחים, וישראל באין מחריד – –"

לעומתו שלמה הוא המשך־בכוח־ובפועל של דוד המשורר: הוא יורש כנור ומזמורותיו. ועל ידו הנביא נתן. לא הרחבת התחומים היא הפתרון, כי אם „שלום בין האלוהים ובין עמו וראשו אל הרקיעים נצב – –":

„אך חוף לים, להצודת גודה
והעובר כל גבול אובד באין – –
גדולה השעה, היא שעת נצחת,
ימע ישראל גבר בה ויודע שורה,
יום תבל בלבו – על כן לא ידע שקיעה יומו,
ירושלים מביבה, החזון גדול –
ישב נא על במאך שלמהי."

השעה היא שעת הכרעה, על כן מקופל בה הנצח, ועל כן שלובות בה כל השעות, ושעתנו בכללן. שתים הן הדרכים אל המסורה, או הפתרון. על אם שתי אורחות יעמוד העם. והגורל נגר לאמור: שלמה. במעגל ראשון זה נרבות האריאה העיקרית של הפואימה, ושני המחזורים הבאים מעמיקים את המרומז. המחזור השני מעלה את אורו של יום־התמיד, שנשתל בידי שלמה בירושלים ובלב האומה, ואורו זורח עד היום. היה המלך שלמה לעלם העברי הנצחי.

מעגל שירים שני: יום־צחורים גדול, יום שלמה המלך בירושלים. השלום והבכחה הגדולה:

„תחשו אל ימין ויעצרך התוך,
תבלע שמשות ועוד תוסיף רעוב,
ירדפוך רקמות ולא יהיו לך למר,
הרוסה תמשלך, ולא תרפה – – –
והשנת (ללא שבעה) השני ספירים
למורם בין קוהלת ושיר השירים – "

היה המלך שלמה למשורר שיר השירים, שיר האהבה אל שולמית. ראשיתו של המחזור – הימנון אל המעמקים והמרחבים אשר ללב העולם והאהב. כמו ביקש המשורר לרמוז על השיא אליו יגיעו אדם ועם, בעמוד יום־התמיד באור החסר והשיר. ואף בערוב היום, בנסות הצללים, ובפסוק הלב את פסוקי הקהלת, עוד יעמוד כתומו וכבודו לנצחים. סופו של המחזור – הימנון אל כל אשר אין יד הכליון שולטת בהם:

„אבדה צפור הפז ולא תשוב אל הקן
אך הזהר האביב, שוב הבין השקר,
הלבה שולמית אל יום רחוק – תן לה,
רק בבחירת עיונך עוד עקבי רגלה.
היא בנתה ארוים לא יפלו לעולם
החלום שומר את ארמונה וקלה – –"

והנה מעגל שלישי: ירושלים בבניה לגדולה, עולה בהרים. בה נוטעים עם ומלך את חזונם כאילן. ושניהם „נבוכים מעצמת ידם". ויהי כי שלמה המלאכה ויבואו מלכים מרחוק לראות בתפארת ומלכת שבא ביניהם. המלכה רואה את האגדה שהפכה למציאות. ויהי כי זקן שלמה... ונשיר הגוו את לבו... הבל הבלים יפסוק או והלב אשר נשתו עלומיו. אולם אשר היה – יהיה עד עולם. לא היה ולא יהיה כשלמה במלכים, ולא השר ולא יושר כשירו, ולא מלאו ולא ימלאו חיי אדם באהבה ובחכמה כחייו, ולא גבה ולא יגבה היכל מהיכל דמיונו ומקדש אלוהיו, על כן אין האש מכלה אותם ואין הזמן שולט בהם. על כן היום הוא „יום התמיד".

יש להעיר כאן, שהשולמית היא נושאת האהבה והחלום לא רק לשלמה. לאורה צועדים כל גיבורי הפואימה, ואת שוליה מתאמצים כולם לאחוז בידם. מכת־אש היתה אהבתם לשולמית ולא נרפאו ממנה עד עולם. ושלמה, אשר ידע את הגעגועים הגדולים האלה שאין להם רויה, ידע גם את בת־פרעה, מלכת הקסמים והמרוחים אשר לנכר.

אחזנו בחוט העלילה של השיר, אולם לבנו תעה לכאן ולכאן, שאף ריחות ובשמים, סבל במראות ודמויות, שמע צלילים וקולות והדים. חייו־חיינו יום של אתמול, והנה הוא יום בבוא, יום התמיד אשר לאומה.

ומפואימה זו אל הפואימה „אור לעת ערב". אף היא, כקודמתה, עשויה מעגלי־שיר, מחרוזות של בלדות ושירים ליריים, הנחרזים על חוט דק של עלילה.

את תכנה של הפואימה הלירית, „אור לעת ערב", ניתן למצות בקירוב כך: העולם הנוצרי, שהתאכזר אלינו, נתבע לדין, למשפט ההיסטוריה. השופטים הם הקדושים והמעונים, חוזי החזיונות והחלומים הגדולים. עם מתן פסק־הדין והתמוטטותו של העולם הישן – יקום עולם חדש; תעלה ודיחה חדשה. כמוטו לקח לו המשורר את הפסוק מספר זכריה הנביא: „והיה יום אחד, הוא יודע לאדוני, לא יום ולא לילה, והיה לעת ערב יהיה אור". ומכאן גם שמה של הפואימה.

עד כאן על העלילה, ככל שניתן למצות עלילתה של פואימה לירית. ביסודה הפואימה היא קובץ של שירים ליריים, הערוכים למעקף אפי, לאור האמוציה המבריחה אותם מקצה אל קצה. ניתן לקרוא את השירים, כל שיר לחוד, לא כסדר נתינתם בפואימה, הקורא לא יפסיד. עם המשורר יטייל הקורא בשבילי ההיסטוריה, לאורך של דמויות גדולות, ויהא שותף לאמונתו של המשורר, הרואה בתולדותינו את המחזוריות הנצחית הגורלית, וכמשורר עצמו ידע הקורא את החליפות והתמורות הקיצוניות אשר ברוחו של היהודי בן זמננו. עם המשורר ייקלע מתקוה ליאוש, ומאכזבות אל חלומות חדשים. הדמויות המופיעות בספר מסמלות תחנות לפרשות־דרכים נצחיות בתולדותינו. הנה הנער הארמוני, המלך דוד לעתיד לבוא, היוצא להתמודד עם גלית (שבכל הזמנים...):

„בצעד הנער לקראת צר, ריק מכל וכל,
רק הניצן בעיניו, הזמר והשאר
הגלית הבוהק: צא גם במחול
תבלנה בנות גת, תעלוזנה בנות פלשת
היק צער בין שניהם, והדרך ללא סוף,
ומסביב הבוהק זה בצחק המנקים,
צוסים במהה ומסתירים כל תוך,
ועיקרים המרחביב, אלפים הם בעתיקים."

הנה, לדוגמא, רבי עקיבא, סמל האהבה וקידוש החיים, ועל ידי הדמות האהובה, המסגלת לכל קרקראהבה, אשתו רחל בת כלבא שבוע. והנה שלמה מולכה:

„בלב העולם אצבע את עיני
הדביק צלבים את השמש.
לכן אני צבאות אל כל זה,
המתיל למאור השמש.
בלב העולם עמודי אש ועשן,
עליהם הרקיעים מתמבים,
לכן נשארתי לשאת המשא
עד סוף כל הדורים."

מופיעים גם דוד הראובני, האר"י ותלמידיו, שבתי צבי ואשתו שרה, ועוד ועוד. גלויות עליהם גם דמויות אינטימיות, משפחתיות, כגון אביו ואחיו של המשורר, וכן גם דמות הפליט, הוא המבשר למשורר בכל עידן ועידן את הבשורה על החורבן ועל המפולת.

מאה וחמישה־עשר שירים כלולים בספר. מובן שאין השירים שווים כולם לכוח ולשלמות. ישנן שעות־עליה למשורר וגם שעות של שפל, שעות של התנערות גדולה וגם שעות של דכאודרות. במבחר השירים – והמבחר גדול – עולה המשורר לשיאים. הביטוי שלו זך ושקוף, ציוריו רעננים ומפתיעים בחידושים רבים. הדמויות והאירועים הנזכרים בפואימה ניתנים כולם ביסוד־האודם שלהם: הכל כאן זורם, רוטט, גם שקוף וגם עמוק כאילו אך רק הכל נתפס בחד־פעמיות והכל נפקע מרשותה של החד־פעמיות ונכנס לרשותו של מחזור וחוי כמוק בצחי או כסמל. הקורא מתרפק, יחד עם המשורר, על איזו שלמות מאגה. הקורא נעשה שותף ועד למראה המלבב, בהיתפך המית־הנפש ומצוקת־הנשמה של המשורר, משורר יהודי – לדבר אמנות, לדבר שירה. והרי זוהי תכליתה של הלירית.

ואסיים בקריאת שני בתים, מן השיר האחרון של הפואימה:

„השחר פורח, על ההר משתאה
השבים מלילה לנגמים כמאשה
שיבדי העולם עוברים עוד
כוכבי ליל, עדים וידים – –
על ההר שרשני איש. שורה מן הרקיעים.
השבים מלילה הם פרחים מזרחי.
פליטי העולם נושאים עוד
שובלי הפז של כוכב אל כוכבי."

★

אמרתי בראשית דברי כי בחרתי בשתי הפואימות משום נטית הלב שלי, ומשום שדברים שאומר עליהן יהיו מרמזים על כלל שירתו של ב. מרדכי. ואכן, סבור אני כי עצם השם „יום התמיד" וכן השם „אור לעת ערב" – השמות־הסמלים האלה מבטאים ומשקפים נאמנה את מהות שירתו של משוררנו: שירתו כולה, לא רק של הפואימות הליריות בלבד. זכה המשורר והגיע למדרגה של ראיה כוללת ומקיפה את חייה של האומה, מראשיתה ועד היום, וחיי האומה כלולים־משולבים, בהרגשתו ובאמונתו, ביומנו זה, בעכשוונו, בהווה שלנו. וההווה שלנו אוצר בתוכו, בתוקף חוק אלוהי, את עברנו וגם את עתידנו. ראיה מעמיקה, רנטגנית, מקיפה זו, היא ראיה־סגולה של משורר צופה, צופה מרומים, מגבוהים, צפיה לאור ברק, ברק השירה, צפיה מבקר של יום האומה ועד ערבה. אור לעת ערב רואה המשורר, ואור זה הינו אורה של השקיעה: אבל אור זה אינו מרמז אל הלילה, אל שחרו ואל סיומו של היום, כי אם אל חידוש־מעגלו של יום התמיד, אל חידוש אור־בקר־המבטח של יום האומה, אמונתו, שהנשמה לנשמתנו – אם להשתמש בביטוי קבלי – הוא יום התמיד, היום הנצחי.

יצחק עוגן, ב. מרדכי (וילנה, 1926)

„טיפה תמיד נשארת"

מאת אברהם הגורני

משה בן־שאול, „ספר קטלוגים פרטיים" (שירים), „ספריית פועלים", תשמ"ז; 96 עמ'.

כימי דור מספר שירוד הראשון, מימי לקראת, שני עשורים מקבשיו, מעבר לערפל הזמנים – ועדיין שואלי – שואל את עצמו בן־שאול שאלות. אחת מהן היא: „האם התבונן המשורר לכל החלב ולכל הדבש". המשורר בהא הידיעה, שבו מדובר, הוא נתן זך. בעל ספר השירים „כל החלב והדבש" (תשכ"ז), מכהני „לקראת", שהקסים בזמנו משוררים וקוראים ומבקרים כאחד, לרבות את כותב השורות האלה, אך דווקא משום שהוא גילה או באותם שירים, מידה מסוימת של אלתרמניות, המסתתרת מאחורי הצהרות אופוזיציה. על אפו ועל חמתו של זך.

שאלתו של הדובר השירי בשיר לקרוא, השיר ה־16 במחזור „ספר קטלוגים פרטיים", אם התבונן זך, באמת, לכל החלב ולכל הדבש – נובעת, בין השאר, מן הסתירה שבין ההצהרה המקופלת בה לבין הצהרתו של משורר־כותב אחר, שגם אחד משמותיו הפרטיים מתחיל באות נו"ן. כוונתי היא לחיים ביאליק. שואל משה בן־שאול:

האם התבונן המשורר לכל החלב ולכל הדבש
למה התבוננתי אני
בהגיעי אל הנקודה הסופית
שקשות הצלו נבעה.
הבאב עוד לא יבש
טיפה תמיד נשארת
ואיש לא ידעה

(„לקראת", 76)

ומשיב ביאליק, ב„אחרי מותי", בהקדישו את השיר לזכר N., לזכר עצמה: לא. האיש לא נתן ולא יתן את כל כלו. מזמור אחד שהיה לו אבד. רז אחד שנקבר הבודד. הוא, אלי, היחיד והחשוב ויקר באמת. מזמור אחד היה לו, שירה אחת. ושירה זו היתה ליתומה. אבד האיש. אבד מזמורו. אם „אהוב" מקרא למזמור, לרז, ואם „בימיך" נקרא למגיבה כליון הנפש – אוי נימה אחת אילמה נשארה. והיא היותר חשובה. את כל השאר פיזר אצבעותיו מכלי משים. סתר־סתר. כל הנימין ידו רובבה. הזוה, המאהב, הגואל – לא בא אל אהובתו הכמהה, צמאה, נכספה. יתומה נשארה ואיש לא ידעה. שירה בתולה.

על רקע ידידו זה של נו"ן הגדול שאלתו של משה בן־שאול על נו"ן הקטן – יש בה יותר מנימה אילמת של אירוניה. בוודאי, גם אירוניה עצמית אינה נעדרת מן השיר: „למה התבוננתי אני". אני, הדובר השירי, שבין בזמן לבין נתן. אני, שנמניתי עם אנשי לקראת. היכן אני עכשיו. למה התבוננתי אני. ומה השגתי. והוא, זך, שאת הכל נתן. את כל החלב ואת כל הדבש. מה נשאר לו לומר עתה. צפונית מזרחית לנקודה הסופית. ולי, שהגעתי אל נקודת האמת. לא, אני יודע: טיפה תמיד נשארת. טיפה איכה היתה לטיפה הנימה האומת האילמה. ומהי טיפה זו לעומת כל החלב. כל הדבש. והיכן נשארת היא הטיפה הבן־שאולית הזאת. ומה טיב אי־הידיעה. ומה טיב האיש שלא ידעה. האם היה האיש לטיפה סרוחה. והאם הידיעה היא „מן האנציקלופדיה" או מן הידע האישי, מ„קטלוגים פרטיים". שהרי „מה שעושה לי נערה אחת" – הצהיר נתן זך ב„כל החלב והדבש" – „לא יעשו לי כל הקלסיקאים" (86). וההרהוא שיר־הפזמון באותו „שיר". ינער אדם את הקטלוגים, יחזור וינער. טיפה תמיד תישאר. ינען אדם וינען. המנגינה נגמרת אך טיפה תמיד נשארת. ביאליקאית? מקור אורה נבע. לפנים. „וייבש נטפים נטפים" (תנ"ב: „וריתי לרוח אנותיך"), ובן־שאול: „הבאב עוד לא יבש" – אך לא. לא: „מעייני כמו פצע" השותת ומטפטף לפעמים". רק טיפה. היה הכבר לציליס. הינה מקור האורה לטיפה. אצל משורר, שהתחיל במבול שמש.

משה בן־שאול

★

אינני יודע למה מתכוון המשורר משה בן־שאול כשהוא אומר „לקראת". ניסיתי לקרוא כמיטב יכולתי. גם לי, כקורא, ספר של קטלוגים פרטיים. אבל אין אדם צריך למומחיות מיוחדת כדי להבין מקטלוג מספר 27, למשל, כי „צורת 0 של כמיהה ואי יכולת" אין מאחוריה אלא אפס. או: „בחלום / שצורתו 0" (קטלוג 28) אין אלא אפס חלום. ושום תרגיל של רישום ב„פנקס העתקה" לא ישווה לאפס יותר ערך מערכו הנומינלי. שום תחבולה ושום עורמה שרעלית. גם לא פוזה של אנשי העולם הגדול, הנושאים עמם את התהום בכיסיהם „ברחובות המרכזיים של הבירות הגדולות" (64). „מעל ים הלא כלום" (65). על יד „אבר המין של התקות" (65).

„בתמרה גדולה" כך קרא אריה ליפשיץ, שזה לא כבר הסתלק מאיתנו, לסיפורי העלייה השלישית שלו. מתוודה המשורר: „בארץ היתה לי חמרה / צעקות נבלעות בצעקות / וקולי לא נשמע" (67). בפישפשוק הספרותי שלנו אבן רמות הצעקות. אבל משה בן־שאול איננו צריך להתאונן. היתה לו במה שבה היה לא רק אורח אלא גם עורך. גם לקטנים וגם לגדולים. והיה בידו לגזור: מי לאלם ולדומיה ומי לפרסום ולתהילה. היה בידו לקבוע אם מפעל־חיים של פלוני יזכה להתפלל מעריב או הלילה יעטוף אותו באפילה. מה איפוא הטענה, שקולו לא נשמע. איזה קול. קולו של מן התהל רוחקא הייטב נשמע. מילל. מבית הקברות בו „קבורה התהילה" (68). ספק אם היתה יכולת לזכור. בעיקר פרטים רבים. טוב שישנם קטלוגים פרטיים. ניתן לקטלג.

כן, בארצנו האהובה „הירוק מתפלש בשממה" – כך נראים הדברים ממרומי ארצות הצפון. ולא נשמע „בכי אברהם / שלא בכה בהביזו את יצחק הבן / על האבן" (73). מדוע לא בכה, יש מקום לחקור לשאול. אלא שההתחכמות נפסקת במקום שבו דאגת־אב מתחלת. עדיין אנו כאן מלווים את בנינו אל משמרתם ואיננו יודעים מה מצפה להם בארץ הזאת. אין זבת חלב ודבש. זך ביקש את כל החלב והדבש לדורות. משה בן־שאול גורס: „הארץ אינה ארץ תאוה ואכזיה / רכש הקיבוצים סגור כמכרה / ישו שטיח תל־אביב שטיח רמת־גן רמת־גן" (81). מחמוד מוכר שטיח. הכל אפוא הולך ונעשה שטוח. הרמה היא רמה של גן. אי־פעם נעים זמירות ישראל, דויד, פרט על מיתרים באוזני שאול. בן־שאול קרא לו, למלך דויד, „לשמוע את היופי הצורר / השאולי" (שם). „המשורר מדבר על עצמו / כהוא אחר" (92). אדם פולו, למשל. „אדם פולו יושב בשדרות בן־גוריון" (55). יושב וחושב על מצבו של האדם. האדם הישראלי בן־זמננו. זה שהיה לו חלום של תכלת. היה לו ים. באה החלודה ואכלה בברזל. היה לו מידבר. ומה נשאר. לא חלום השומים והבצלים של מצרים. ממשותם של השומים. ריחם של הבצלים. זו הקטורת הבעל־ביתית. ומצב נפשי של הגירה. בשדרות בן־גוריון. המהגר הגדול. אדם פולו. בשנות השמונים. ב„ימים מיותרים". בעיר העברית הראשונה. „יש לו ספר מהדורה לעצמו". אפילו לא לידידים. „פרקי אדם פולו". לא ספר הקטרוג. לא ספר האמונה. ספר הקיטלוג.

שם, בימים הרחוקים ההם, אחרת נראו הדברים. בבן־שמן. היתה „בריה, / עולה השמש בין רגליה / של הכבשה תהלה / הגללים נופלים על ידיים שופכות / אל דלי החלב" („להיות הקלאי להיהוד", 13). הימים היפים. עבורי הנערות המסבבים את הרוח בין שתילי הברוכית. לפני הפישפשוש.

★

מרים השירים על אהבת הארץ, המולדת. „הוואדי נתרץ בתוך הגוף". והקידמה שמה חיץ בין הור העבר לבין ההווה. „הילטון מסתיר את מגדל־דויד" (21). התוון התממש בדרך שונה. הממש עם כל עסיסו ומתיקותו של הפרי הבשל, בארגזיו, אינו ממתיק את המצב, אינו מפיג את רוגזו. החיים היו לספרות. הספרות מתרדבב מן הדריה. לא ייפלא, על כן, כי אדם מבקש מנוח לנפשו רחוקא בנדודים: „משוטט בעקבות גוליבר / אל ארץ ימים / ואיים מפוזרים נוחים" („ספורים", 22). מול פרלמנט הזקנים בשדרות רוטשילד עומד האני הדובר ומשתהה. חש כיצד הזמן אינו עובר. רק האדם מתבלה. אם תיטיב להקשיב עתיד אתה לשמוע כי תושבי היום היו מבניה של העיר בראשיתה. עלילות להם. זכרונות. בין צליל מוסיקה הבוקע מהדיו. בין הרשות ספרים. בין זבוב לזבוב הנודות על מצח גיבור בציין מקומו:

„אני בביתי בית בתל־אביב, אתה שומע
„אני אבנה פעמיים הגדול
זבוב נחת על מצחו

(בענבה על מגדל (28)

פוטנציאל רב טמון בתמורים האלה. איך התמסמסה ההידראות ונמוג החלום וכל מעשי הבראשית הפכו לזוטות של יום־יום. לזכרונות אישים־בטלים־ועוברים. בתי־אבות מלאים אצלנו שפרי־כלים. וביניהם מי שהיו. סיפוריהם אובדים שם. ואין מי שישמיע אותם לצעירים. אין מי יהיה אותם. עייפה השירה העומדת במעמדת עם העבר. מותשת מתום. מתורשת משאון ערים. זמנה של שירה זו אזלה. מתבקש משהו אחר. מבט סלחני. מפויס. אנושי. לא מבטל. לא־מולול. בעברית החדשה. המתחדשת.

משה בן־שאול חש אמנם, שיש ממש. שיש חברת משפחה. בארץ אבות. ושם מעט נמצא והם נרגש. וקשר. האנשים הארוכבים. „נפש נוגעת בנפש באצבעות שרוצות לדבר / עם האני כפנים והאני בארץ. כה דבים / להיאמר ואינם נאמרים" (30). חבל. צריך כוחות נפש להתרומם ולראות את הצד האחר. גם אותו. להשתחרר צריך גם מהנוסח העממאי גם מהנוסח הזכי: של „רימונים אחרים, התפכחות והתקרה" (31). אי אשר להתחרות בעיתונים. בכלי תקשורת. הגיעה השעה לחזור אל הגבהות שבשירה. אל המשמר. אל הבבלים. אל מלאכת המחשבה. אל הזון. אל חיתוך הדיבור. אל הסגנון. אם „ברח רעש הים אל תוך הפיות הפעורים / באולפן וההלך" אין לחזור לגמלא גם את השירה ב„קנקני פלסטיק". יש „את המצב לתרגם למילים" – מסכים אני. השאלה היא תרגום אמנותי מהו. מהי שירה.

★

מעלתו העיקרית של קובץ השירים „ספר קטלוגים פרטיים" בעיני היא המודעות לקוצר ידיה של השירה העכשווית לתת ביטוי מעודכן למצב הישראלי. משה בן־שאול מבקש בכנות להרכב את האדם ואת הנוף הארץ־ישראלי כפי שהוא נקלט בעיני בן הארץ היודע פרק בתולדותיה. כחיץ בינו לבין הביטוי עומדת מסורת שירית שהתפתחה כאן ברוח האורחן. תפיסה מסולפת לגבי המיגון הנכון של התמורים בנוף הארץ השירי. היו לו ימים יפים מאלה, לשיר הארץ־ישראלי. התמורים ישנם. הזיכרון קיים. ומפעם לפעם מנצנץ טור יפה־דגש. מה שיתרשם מן פי קורא „נשמה". קומץ היינו איננו בריה. כמו בנסיון לשחזר בנוסח חדש אנטי־הירואי את הפרשיות העגומות של מלחמת השחרור. העולם גם איננו מסתגל במוצאתו של צמר סנדלים. „אל נפסך לך והתזר" אם רצונך הוא „להגיד דבר־מה לעולם". אל נפשך. אל המהויות העמוקות של חיינו. כך אני מבקש לקרוא את שירי משה בן־שאול החדשים.

כנס על יצירתו של נתן אלתרמן

כנס מוקדש ליצירתו של נתן אלתרמן יתקיים ביום ה', י"ח בחשון (20 בנובמבר) בבית בן־גוריון, שד' בן־גוריון 1, ת"א.

הכנס ייפתח בשעה 9.30 לפני הצהרים ובחלקו הראשון יישמעו הרצאותיהם של פרופ' הלל ברזל, מנחם דורמן, ד"ר דן לאור, ד"ר בועז ערפלי, ד"ר עוזי שביט, פרופ' דן מירון. במושב אחה"צ: פרופ' רות קרטון־בלום, ד"ר אהרון קומם, ד"ר דן אלמגור.

מושב ערב, שיתקיים משעה 18.00 בבית הסופר, רח' קפלן, ת"א, יוקדש לנושא „אלתרמן הדור הפלמ"ח". ישתתפו: חיים גורי, אהרון מגד, משה שמיר.

חוה בגן־עדן (?)

מאת שמואל שתל

אווה דברה, „פרקי גן־עדן" (שירים), „ספריית פועלים"; 1986; 60 עמ'.

על עטיפת הספר כתוב, כי זה ספרה השני של אווה דברה אשר נכתב בעקבות שהות בת שנה באיים הקאריביים. לפנינו אם כן, איים רחוקים והווי אקזוטי, גופי נכר משובצים מילות זרות, צפופי ריחות משכרים וצבעים טרופיים עזים. כבר בשיר הפותח „פורחת המאגנוליה הלוהטת" וכמו ב„כישוף" „מעביר יסמין בנחירים, בושם באגרה אורת" והבושם הזה כה נוגה, כה עתיק של בדידות".

אכן הבדידות היא לבו של הספר, והמסע אל השם הרחוק, אינו אלא מסע אל מפרצי הנפש, אל „האי הפרטי שאין לו מיקום על המפה", שבו עובר „קו מפריד בין הבדידות והפחד".

עם קריאת השירים עלו מתוכם תמונותיו של הצייר פול גוגן בצבעיהם הלוהטים. אבל גוגן צייר אותם באיי טאהיטי, באיים הפולינזיים ואילו ספר זה על האיים הקאריביים נכתב מה גדלה פליאתי ושמחתי כשמצאתי באחד השירים: „בראה שגוגן השאיר כאן את כל צבעיו: סערת כרום וכחול, מסתורין ושמנויותו של התום שנקדר". גם אווה דברה העבירה את צבעי הים הפולינזי אל הים הקאריבי וראתה הדכם את האדמה המתכסה אור סגול רך" ואת ה„חיים בתוך הווך הוורוד הניגר", סובלים „בירוק עז", על שפת „שובל קצף הלוז, תחת שמים של תמר אדמדם".

אווה דברה היה באותו אי „במקום שאיננו שלה, לא בזכות אבות ולא בזכות הולדת", „מוחלת קפה קריאולי חריף, בטוסט דבשי מעודן, בין שאנסון צרפתי ומסכות פולחן". רק „רעמים עזים משקיטים את מחשבת התהמנה בלב העולם, בגלאקסיה התגה ומסתתרת לה באשליה אגוצנטרית". „ומוסיקה אבודה מהפשת לילה, לילה קסום אחר" בתוך „חלום של אגם יפהפה, כו גואים הגלים היוצרים את העייפות הור".

וכאן מופיעות המילים הזרות: הגראנדוליות, האודיניוקי הבאורקרה, מילים שאין להן תחליף. אלה הם השמות, שבהם קרא האדם הראשון האינדיאני את הציפורים ואת הנהרות: במיצלול עיצוריהם הזר הן מתבלות את העברית ב„הבלחות חמדה" של „קארמבולה" ו„קאבאלירו".

אף כי אווה דברה יודעת „לממוך לאוטילאס את קצב נקישות עקביה בתוך דמם של הקוראים", היא זוכרת ב„הדשיה רגע וידידותי עם עצמה", כי באי הזה „מעולם לא ידעו את מלחמת ששת הימים ולא אף יום־כיפורים בזכרונם המצמבר כפרי", על סף התפוצצות". פתאום, כאילו בלי משים „אל מול קשיות עורפה, שריח מדבר לה", היא „משלמת את חובותיה במיטב רגשותיה" ומצדיקה „באמצעות מילים את האדישות של מילים אחרות. „לא תמיד הרוח היא רק כפה של גלים ואופק. לפעמים מפתיעה אותנו אותה הרוח ההפכת להיות רוח (הוא) בודד שורק, מישהו המתחיל לנשום כברות" ואף להרהר מחשבות פילוסופיות: על „האופק שכבר השלים עם תרומתו הבלתי מושגת". „על ארצה שלה", שגם היא „מוקפת עיונות כאי" ו„איש לא נולד אל תוכו", ו„מי שבחר להיות את חייו לעמוק מסויים, נוטל את הסיכון". אווה דברה „עוקבת אחרות רמיה את קו החיים וקו האהבה בכפי יד משתנה".

חיי אווה דברה על האי, הם חיים מוגדרים ביחסים חיצוניים של משוב בלתי־אישי: „שיזהר מי שנופה כי בועת משאלותיו"; ואף כי היא הגיעה לגן־עדן כביכול ופשטה את שמלותיה עד כדי הרגשה „עירומים אנחנו כמו הלילה בקצה" ו„רק עירומי מטביע את פחדי" הנה היא היתה בנכר, וזוק מ„ארץ חמדת שהיא כרימון מלאה ומתפוצצת" ו„עירומי לא הפך אותי לבת הים הקטנה".

„פתאום הגעגועים מציפים כמו משטרה השואת
מתוקשת הדיון בביקור בלתי מתוכנן והלב
התף ממשש נלקה למעצר לילה נרהבי
כי „לילה מבושי הלילה הזה. ואפילו / בייבי־דוק
כבר אינו תינוק".

במסע אל תעלומות הנפש, בתאווה אל גן העדן הרומנטי, בו „ריח ארצות רחוקות וייצר נרדורים תופס בגרוני לראות, לחוות כמו עיניי היא אף פורחת המאגנוליה הלוהטת", „בדרך שאינה יודעת שובקה." היא מסיימת את ספרה:

„חשבת שאם כמה שעריך
ורם הם בעורקי
או כאן מקומך..."

„והיא מותחת את רסן זכרון התמורה. מאגנוליה לוהטת" נפרמת עלעל אחר עלעל. אווה דברה דולקת „לבנה כמו נרות שבת".

שם הספר „פרקי גן־עדן" אינו מודה על גן העדן כמקום שכדאי לחיות בו, אף לא על הטראגיות של גן העדן שממנו גורש האדם. ודאי שאין בספר ממרד המלאכים נגד האלוהים, כדי שיעניש את השטן המפתה את חוה. בגן העדן האבוד של מילטון. אין בספר גם מן התום האנושי הפשוט: „תום רב אני חשה בידי, ידו של בן זוגי" שהיא השורה האחרונה בספר. „זה גן־עדן" של לאה אילון. „גן העדן" של אווה דברה צריך היה להיות גן ההרפתקאות ההפתעות ב„חיים המתנהלים כאן בחלומות ובדלתות פתוחות", והיה לגן האכזבות ב„חדר מספר 27 במלון ספוג ריח נוירי של קדושה מגמרת". על כל פנים, אווה דברה לא באה לחיות באיים הקאריביים את חיי בני האיים, כבורחת מארצה וממולדתה, כאשר עשה הצייר פול גוגן בשעתו וחולל על ידי מעשה זה מהפכה בעולם הציור; גם לא זרם בדמה, דם האנשים המתוללים בעיירה נידחת בצפון בראזיל, ולא פעם בלבה קצב לבם אשר הפעים את קצב הפואמה „אדמת הוולל" של אבא קובנר. איני יודע, אם ספר־שירה נועד לחולל מהפכה בעולם ההגותי הרגשי שבשירה. די לו, לדעתי, לספר־שירה לגרום הנאה אסתטית מתחדשת וחוזרת, וספר זה גרם לי הנאה רבה במנגינתו השירי וקסמה לי גם הוזות ותפיסת הנכר שבו, והרגשת הישראליות בעולם הרחוק גיאוגראפית הנפשית.

את מידת הנצחי האמנותית מספר־זה, אני מודד גם בציפיה לספרה הבא של אווה דברה ולסקרנות שספר זה מעורר בי, בלרום ראה אחר.

גלות והיפוכה

דב ברנר

דוד כנעני, „הבתים שהיו", „ספריית פועלים", 1986; 197 עמ'.

דוד כנעני המנוח, חבר קיבוץ מרחביה שהיה כל ימיו „על גלגלים", אחד האנשים המתונים ביותר שידעתי מימי, לעולם לא הבינותי כיצד הביא לעולם בכוח עצמו – ללא משרד, ללא מנגנון, ללא מילגות ותקציבים ושאר העזקות – אותו מפעל־ענק הנקרא „האנציקלופדיה למדעי החברה", בששה כרכים עבי־כרס, שלא זו בלבד שניצבת היא בשורה הראשונה של אנציקלופדיות ממין זה, אלא שלא התיישנה ולא נס ליחה עד עצם היום הזה. עם זאת, לא־אחת ולא־שתיים, הייתי מהרהר בלבי: כה מקורי היה האיש, כה עשיר היה מטענו, כה בלום היה אוצר ידיעותיו את העולם הכללי ואת העולם היהודי – כלום היה כדאי שישעבד, אפילו יקריב את כל אלה למען מפעל אנונימי – טוב, נקרא לו קולקטיבי – ששמו „אנציקלופדיה"? ידע, רמזני, לשמוח, הרבה כתבים שלא נכתבו, הרבה מסות, הרבה מחקרים, הרבה דברי ביקורת ספרותית, שגם אם בולקם נכתבו ופורסמו, שגם אם ללא תואר אקדמי הביאו את כנעני לדוכן הרצאה באוניברסיטת תל־אביב – אף־על־פי־כן לא „מיצה" האיש את עצמו, השאיר אותנו אבלים על אבדנו. אילו נובא פוזות אל הכלים היה קם לנו אולי ראש וראשון בין בעלי המסה, בימינו, בישראל.

★

כה אהב את עמו שבחשש ניגשתי לספר שהופיע לאחר מותו, והוא בעיקרו, אף לא כולו, מוקדש למשפחה היהודית בגולה, במאה הקודמת ובראשית מאתנו. ופחדתי כי לאחר השואה, לאחר ירידת כל הגולה הזאת לקבר אותם, אולי ייתפס כנעני למעין אידיאליזציה של הוויה שאיננה עוד, של אבותינו וסבינו שהחזיקו את לפיד היהדות בתנאי גולה, לעתים עלובים מאוד, ואף מופלאים. אם אפשר לומר כן, „התאכזבתי" לטובה, אף כי המתיר הנדרש היה: תיאור יהדות, או ליתר דיוק, המשפחה בחוקה, ללא כחל ושרק, בכל שמרנותה הנוקשה, בכל נחשלותה, לעתים העיקשת מאוד, באמות־המידה המודרניות של ימינו. כאן יורשו לי שתי הערות מוקדמות: הראשונה – אישית, כבן למשפחת מהגרים אורתודוכסית, השנייה – אקטואלית פי־כמה, כער, בימינו, לנוכח של „החזרה בתשובה", בלב־לבה של מדינת ישראל.

במשפחתי־אני, הנאחזת בשארית כוחותיה במשטר האבהי־הפאטריארכאלי בן מאות השנים, התחולל לא רק „מרד הבן", אלא גם של הבנות, כאשר משטר השידוכים התנפץ כבועה של סבון ובלעג כללי. אך לא בכך העיקר: על רקע זכרוני – שהוא זכרון רבים ושלמים – מצטיירת „החזרה בתשובה" במדינת ישראל (לצד תחושת „ובטחון" שהיא יוצקת בלבו של הצעיר בעולם מורכב ומביך) כשיבה אל הגלות, וכאשר קבוצות חרדים לבושי שחורים, במגבעות אחידות, וה„ציציות" מיטלטלות ממקטרוניהם, צועדים ברחובותיהם, אראה תוקעים בשופרותיהם בכיכרות הכרך – כחזרה אל העיירה. כל ה„פונדאמנטאליזם" הזה אינו שיבה אל היהדות, שהיו לה אלף צורות, אלא, במפורש, שיבה סמלית לפולין ולגאליציה שבמשפחה מהפיכה יהודית מודרנית. לאושרי, לא „חטא" כנעני בשום אידיאליזציה, ותיאורו את המשפחה היהודית שבמשפחה אטורצבאונציאה, הוא לא רק שווה כל מחקר סוציולוגי, הקולי אקדמי – הוא משתת, תחולה, על אודיציה מרחימה של כל הספרות ביידיש, בעברית, בפולנית וברוסית שאנשי המימסד הרבני, אך גם מורדי „ההשכלה", הוציאו מתחת ידם באותם ימים, אם מיד לאחריהם, וסגנונו – איזה סגנון – הוא תאווה לעיניים ולאוזניים. ואחרון – רצו המו"לים להשלים במשהו את „האסיף" הספרותי שלו הוסיפו כמה מסות על הספרות העברית הצעירה, ברגש חזק על הקיבוץ, ובמיוחד על המשפחה והאשה בקיבוץ, אך בעשותם כן נתהפכה הקערה על־פיה, כלומר, הופיעה הארץ, הופיע הקיבוץ, הופיעה חבורת הקיבוץ – על כל בעיותיהם הבלתי־פתורות – כאנטי תיזה לעיירה ולמשפחה הגלותית. עם זאת, עוד יתברר, אף־כי במשפטים, לצערנו, קצובים, כי המחיר, כאשר הוא מתייצב קוטבית נגד האתמול, איננו פטור מגעגועי־עבר, ואף מנסה לרשת, או להציל, כמה מסגולותיו, אולי הטבעיות, או „האמהיות" מכסן ומלידה.

★

קבע כנעני, בהקדמתו, כי „מחקר המשפחה היהודית בדורות אחרונים הוא ענף מוזנח מאוד", ולכן מטעים הוא – כאשר הוא יקיים את הבטחתו בידענות כמעט מדהימה – „במחקרנו על המשפחה היהודית במאה הי"ט פנינו לספרות הזכרונות, לאוספת פולקלור, לפובליציסטיקה בת־הזמן ... ובעיקר, לספרות (סיפורית ומחזאית), בעברית וביידיש (בפולנית וברוסית)". מאות בשנים, בהבדלים בין אשכנזים וספרדים, או בין גרמניה, לאחר נאפוליאון ובשורת האמנציפאציה ליהודים לבין יהדות פולין ורוסיה הקשוחה על שמריה, לא השתנה כמעט דבר בסדרי המשפחה היהודית – ציבורית ואינטימית. „המיפנה המכריע, כותב הוא, בהתפתחותה ובהשתנותה של המשפחה המסורתית, חל בשליש האחרון של המאה הי"ט". או לפתע התחולל ממש רעידת־אדמה. או, כותב הוא, „הסיה הלפרין, חברת „נארודניאה וואליה" היתה בין המתנקשות בצאר (1881). שנה לאחר מכן עלו ארצה הנערות הראשונות עם הבילויים". הוא מסכם את המיפנה הדראמאטי הזה, ללא תקדים: „הרי זה חזיון מופלא, מעורר התפעלות: נשים יהודיות ראשונות השיגו, בעיירות ובערים, במשך הציידור, את פיגורן השכיזו את אילופן במשך אלפי שנים. נשים פעלתניות, שוחרות השכלה; בעלות חלומות, יוצרות, מהלכות עם הגבר כשווה עם שווים, בחיי יומיום ובמאבקי הדור". הגענו למהפיכה, אישית וציבורית, שהיא מהפיכה חילונית, מהפיכה ציונית או סוציאליסטית, או שתיהן כאחד ובלעדיה לא היה קם ישוב יהודי מושרש בארץ, לא ישוב ולא מדינה (אפילו נשות „גוש אמונים", בצעיפיהן על ראשיהן, מנסות לאחוז את מה שלא ניתן לאיחוד: שוויון האשה, שוויון במשפחה, שוויון ברחוב ובבית־הכנסת – או „שעטנז" של „ייחוד" נשי הדתי ההופך שוב את האשה ל„עזר כנגדו" של הדר־מעלתו הגבר, המניח תפילין או לאו). מה שעושה כאן כנעני, בהסתמך על מקורות מהימנים מן המאה הקודמת, הוא תיאור הדור, ולעתים מזעזע, של נחיתות האשה, דחיקתה לקרן־זווית אל הבית פנימה, לעומת עולם הרתיים שהוא עולם של גברים לכל דבר.

וקודם־כל הפוריטאניות שהיא עדיין מעין תמאי־משני, לעומת שאר העונות: „הסיבה הראשית לנישואים המוקדמים יש לבקש במוסר הדתי השליט, המחמיר מאוד, בעניני מין והרואה בכל מגע אירוטי, ולו של שבקלים, שמתוק לנישואים, חטא כבד מאוד". כלום זו היהדות מקרסת דגאו מספר כנעני, כי „ההלכה, הדינים והמסורות מתקופת־היסוד של תרבותנו, בימי בית שני האחרים, מלאים מיסורות בנות: „אין אשה אלא לנוי", „אשה יפה – אשרי בעלה – מספר ימיו כפליים". ואשר לצנעתה מוסיף מחברנו: „בימי המשנה התלמוד נדרש מאשה, בדרך כלל, לכסות את ראשה רק בצאתה מביתה". מה בין כל אלה לבין השבים, לבין הפיאה, לבין קיצוץ צמתה וכיעורה־מדעת של עלמה צעירה ועגונה בעת נישואיה עם בחור־אביה השדכן, כמתוך מוסכך בין משפחות בעלות ייחוס, או כסף, או למרבה: לא נתעכב כאן על נישואי־מסר בין ילדה המחזיקה עדיין את בובותיה בידיה לבין ילד שלא צמח לו אפילו זקן כלשהו לזקן, והטראומה שתלווה נערים ללא נעורים, לעתים עד סוף ימיהם. הכלל, אומר כנעני, הוא כי „לא שאלו את פי הנערה אם רוצה היא בפלוני, כפי שלא

דוד כנעני

שאלו את פי הנער – לא שאלו את פי הנער ולא את פי הנערה גם בהגיעם לפרקם". בניגוד, כנראה, ליהדות הקדומה – זו שמצאה ביטוי הדור ב„שיר השירים" – שלטה מעתה האימרה: „שקר החן והבל היופי", אף כי הגבירים בעיירה לא משכו ידיהם מקישוט נשותיהם בכל תכשיטי־יוקר על מנת להבדיל הבדל־היטב בין ייחוסם לבין חוטבי העצים ושואבי המים מן השכבות הנמוכות, שעליהן אומר המחבר: „בחברה היהודית – ובייחוד בחברה המסורתית – היתה העבודה הגופנית בתחתית סולם היוקרה החברתית, יותר מאשר בכל עם אחר בוזה, מולעגת, יפה רק לבורים ולעמי־הארצות". אך דווקא בין „הבורים" הללו היו היחסים בינו לבינה, בין עלם ועלמה, בנויים יותר – שומו שמיים! – על האהבה כפשוטה.

אשר לשדכן, היו ודאי בהם בעלי־מקצוע מעולים ששידכו שידוכים לפי אמות־המידה המקובלות באותה חברה יהודית: קודם־כל למדנות (בניגוד מוחלט לעמים אחרים באותה תקופה), אחריה, ייחוס משפחתי ואישי, ולבסוף, אף כרקע לכל מיני פשרות בין בעלי־ייחוס היהודים מנכסיהם לבין „נובורישיס" תאבי יוקרה הקנויה או בכסף מלא, אך השדכן „הקלאסי" מתואר, אצל כנעני בתיאור התואם את המציאות ראה: (השדכן בספרות) מציינים אותו עירוב של ישוב־הדעת ופחזות, תקיפות ותמיכות־קומה, פיקחות ותמימות, נזמנות, סשטשנות ומפטפטנות לשם הסחת־הדעת: ידו בכל, יודע כל, ערום המעמיד פני תם, כזבן". עליו אומר אחד הסופרים באותה תקופה: „כשסחר־עבדים נפסק כליל באירופה ובמרמורות אחות בנו לשמע סיפורים על גורלם באמריקה, אין אנו שמים־לב כי אותם סוחרי־עבדים מצויים אצלנו". עם זאת, הפליאה הגדולה היא בכך שעלמים ועלמות קיבלו את הדין (שכן, האשה, לפחות, לא יכלה כלל לצאת לחיים עצמאיים, מבחינה כלכלית וציבורית גם יחד), ויתירה מזאת: השידוכים לא כשלו, במרוצת הזמן. הנה אומר כנעני: „מרביתם המכריע של הזוגות אשר הורים השיאום השכילו לבנות תרבות־חיים נאותה, הנשענת על גורל משותף, על קשרים רגשיים שנרקמו ביניהם במרוצת השנים, על שמחותיהם וצערם והוקרתם בהורים". ועוד: אם האשה לא נחשבה כלל בחיי הציבור היא נראתה שלטת – או כמעט שלטת – בביתה, בראש וראשונה בהקפדתה על כל פרטי־פרטים של חיי הדת: „הבית היה מרכז דתי חשוב, בו נתבצעו מצוות פולחניות, כגון תפילה וברכה ולימוד תורה, ריטואלים משפחתיים־דתיים וקיימו בו שבת וחג ומועד. האשה היתה צופיה הליכות ביתה, אחראית לכשרות, להכנת השבת והחגים לפרטיהם ודיקדוקיהם, לחינוך הבנים ברוח המסורת והשגחה עליהם שיילכו באורחות התורה והמצוות". מציין אפילו כנעני כי בניגוד למשפחה הנוצרית, הפיאודאלית, שבו שלט האב על נחלתו החקלאית, וכולם, בהשגחתו הפאטריארכאלית, היו כנועים לשלטונו ללא־מצרים – „נוכח דפוסי־חיים אלה במשפחה המסורתית היהודית ה„פאטריארכאליות" היתה רופפת, ואין לומר כי הגבר „שרר" בביתו והאשה היתה „משועבדת", אבל תודעתה העצמית של האשה, בת בתרבות הגברית, חניכת המשפחה המסורתית, נשארה יהודה".

הראייה: בכל הקיסרות הצארסיסטית לא התקיימו אלא שמונה בתי־ספר לבנות יהודיות. אך כפי שאמר הרצל „התנצרו" היהודים בעקבות הגויים, וליתר דיוק, המהפיכה התעשייתית, אפילו בחיתוליה, הפילה, תוך תצי־דור, כעדות כנעני, את כל בניין הקלפים הרעוע של הפטריארכאליות היהודית. כיצד אומר מחברנו בקיצור נמרץ: „לקראת סוף המאה הי"ט... גברו תהליכי העיור והתיעוש, וזרז קצב המוביליות הגיאוגראפית והסוציאלית, נוצר ריבוד חברתי חדש: בה רבים קנו כבר – או ביקשו לקנות – השכלה אירופית, קודמו תהליכי החילון ועלו סיסמאות כשוויון, האינדיבידואליזם והאמנציפאציה". כל הסוכה המסורתית נראית נופלת. מספר כנעני בבדיחות־הדעת: „ואם דרכם של בחורים הליכה אל ההשכלה, מן הגמרא אל ספרי „מרי־פסול"... היתה דרכה של הנערה דרך „רומאנים" ביידיש, ואחרי כן ברוסית, פולנית, גרמנית". היציאה אל העיר, העם וזה בחרושת, הנדידה מכלי־קודש למקצועות חילוניים כדוקטורים לרפואה ועוד – תחת מוזן כל אלה מתפוררת אותה חברה – שהיום עושים ממנה מחומרים מתקתקים, נוסח „כינור על הגג", ובאה שעת החילוניות, הציונות והסוציאליזם שבזכותם ניצלנו אנו, הישראלים, מן השואה, ובזכותה שוב הפכנו ליהודים אזרחי העולם הרחב.

★

„מרד הבן" התבטא לראשונה בעלייה השנייה ובבניין הקבוצה בכינרת ובדגניה. נמצאו מאמינים כי בכך תקום לא רק חברה חדשה אלא גם משפחה חדשה. אומר א.ד. גורדון: „הקבוצה צריכה לפעול במשפחה במובנה היותר נעלה... כאילו חלה עליהם (על חבריה – ד.ב.) קדושה של נישואין". ואמנם – כותב כנעני – „מייסדי הקיבוץ הארצישראלי, כיצד הם ראו את המשפחה? הם דיברו על „משפחה חדשה" ועדיין לא ברור היה עד גמירא למה כוונתם. ודאי התכוונו לשוויון גמור בין גבר לאשה, לשוויון האשה בעבודה ולחינוך משותף. אבל עדיין תהה: המשפחה בקיבוץ, סכנה היא לו ואויב – או בעל־ברית, ועמוד־תווך של הבית השיתופי?"

ואמנם כן: מה בין „המשפחה הרחבה" לבין זו „המצומצמת"? כנעני הלך מאתנו בעיצומו של ויכוח בין הלינה המשותפת לבין הלינה המשפחתית. הוא חש ש„כאשר מדובר על הלוציות מתלווה לדימוי שלה גוון מיבצעי המור־סכר; וכאשר על בית מדובר – האסוציאציה היא מוג רך, מאור־פנים, אבי־אם תינוקות ושכנים טובים והקיבוץ חייב היה ללמוד כיצד למזג ולהשכין שלום בין רשויות אלה". וכאן מפתיע כנעני בביתותה: „האשה שילמה מרצונה החופשי בעד המהפיכה החלוצית־השיתופית מחיר גבוה משילם הגבר... היא ויתרה מרצונה על מלכותה העתיקה, על משק־ביתה שעשייתה בו היתה חתומה בחותמה האישי, מבע לאישיותה, נטיותיה וטעמה... מה פלא כי האשה בקיבוץ, והוא נאמנה לו ללא עירעור, ביקשה לפצות את עצמה במעט ייחודים, טעם אישי, ביתר פרטיות, ואין פרטיות אלא היפוכה של הסיטונות".

כנעני אף חותם את ספרו באזהרה חמורה לחברה הישראלית כולה, ולאותה „משפחה חדשה" שהקיבוץ בא לגלמה (כאשר סוציולוגים מן העולם כולו באים לסקרה, כדגם אולי לתרבות־חיים חדשה, בחיי הפרט ובחיי המשפחה והכלל). מוען הוא כי שוב פנה הגבר בקיבוץ החוצה – אל הענף, אל מפעלי תעשייה, אל האוניברסיטה, אל מקבוצות חופשים רבים ומגוונים, והאשה נראית, מכל מקום, במספרים גדולים פי־כמה, קשורה למטבח, לשירותים, אפילו הם חיוניים ביותר, אך משוייכים לא ל„חוץ", אלא „לפנים" – ויש בכך אצלנו עתה, בחברה הישראלית, משום פיתוח־עוקף, וכנעני במעט זועק באומרו – הוא המשפט האחרון בספרו: „הדיוך השינוי הרב שנתחולל בחברה הישראלית כולה – מאז שנות החמישים. וכבר אין אנו יודעים גדולה אמיתית מהי". בדלית „מלה אחרונה" מצידי, אשאיר לו כאן, לכבודו ולזכרו, את המלה האחרונה.

בנפתולי הגיהנום הפרטי

מאת טליה רפפורט

יהודה פורבוכראי, עבודות 85־6, גלריה גילי. מ. גליקמן 7, ת"א.

יהודה פורבוכראי (גלריה גילי. מ, ת"א)

תערוכתו של יהודה פורבוכראי בגלריה ג'ולי. מ. היא אחת התערוכות החזקות בעיר בימים אלו. זוהי תערוכה שחורה, קודרת, ספוגת חרדה ואימת טירוף והיא יוצרת חוויה אמנותית חריפה.

בכל אחת מן התמונות הגדולות והדחוסות הללו נעוצה דמות מפותלת, ומיוסרת שעל סף השיגעון. הפרופורציות שלה מעוותות, הראש והכתפיים גדולים וחוסים מדי ואילו החלק התחתון נראה בהקטנה המעוקרת מבט גבוהה, כאילו הוא מצומק ומגוון. העיניים מחורות, פעורות לרווחה ולרוב אחת מהן נמתחת, מתלכסנת ופורצת ממקומה והממגריה הטבעיים בהגומה פרועה ומופרעת. הפחות האסטיביות אך המכוהצות ולאדינהוזות, חיבוק הידיים, שילובן, או פיכור האצבעות העצבני, יוצרים תחושה של מתח קיצוני והפיתה עצמית כפייתית. הדמות כאילו חסומה בתוך המעגל הסגור של עצמה, אלא שאין זה מעגל, שהוא רך הרמוני מטבעו, אלא מחומש או משושה רב זוויות וחידודים.

אין לרמות שפורבוכראי מצייר שב ושוב מין מוגדר חד־משמעי, אף כי תווחה עשה רושם גברי, המחוזק לעיתים על ידי זיפי זקן, במקרים אחרים יש לה אבר מין נשי והאחרים אבר מין גברי מדולדל ורפוי, אך עם זאת גם צפורניים ארוכות אדומות, נעלי סירה מחודדות וסממני איפור (צלליות ודיסים מודגשים), כך שהדו־מיניות שהופיעה אצל פורבוכראי בעבר (כאשר התחפש בזמנו בתמונותיו לנשים) עדיין קיימת.

הציור של פורבוכראי נושא על גבו מיטען כבד ומכובד של מסורת אקספרסיוניסטית ארוכה. הדמויות שלו מזכירות את הבדידות המיוסרת והפסימית של מונק, את מאבקו של ואן גוך במחלת הנפש שלו, את האירוטיקה העצבנית־מעוותת של אגון שילה, את הנפתולים רוויי המין האלימות של פרנסיס בייקון, את הדו־מיניות של אורס לוטי ואולי גם את זו של אמני פופ כמו בוי ג'ורג', דיוואיין ואחרים. נוסף לכל אלה ניכרת כאן גם השפעה חזקה של קלמנטה, אך למרבית הפלא, עם כל זאת, התוצאה הסופית היא סגנון אישי וייחודי.

פורבוכראי שואב מן האמנות המודרנית לא רק את עיצוב הדמות שלו, אלא גם את גישתו לבניית החלל והריקע לה. החלל הסגור, הקלאוסטרופובי, המעוקם, המשוטה והלא־ריאלי מזכיר תמונות מסויימות של ואן גוך ושל האקספרסיוניסטים הגרמנים מקבוצת „הגשר" (במיוחד קירשנר והקל). לעיתים דומה שאנו מציצים לתוך גיהנום פרטי, מלא שבילים והתפצלויות המוליכים לדרך ללא מוצא, ל„קצה המת" (dead end). יש בחלל הזה הרבה חיתוכים אלכסוניים חדים, פרספקטיבות תלולות והקצרות עזות. מילויו ברוחוסות בשפע של מריוזות, קווקווים, מלבנים, עיגים, הכרבורות נמר ושאר דגמים, עצמים וסמלים מזכיר, מצד אחד, את „פחד החלל הריק" באמנות העתיקה ובימי הביניים וצד שני, את סערת הקווים הקטועים, השבורים והנחשוליים ואת המערבולות הספיראליות של ואן גוך ולעיתים גם את העומס האורנאמנטאלי של מאטיס ושל ה„פטרן פיינטינג" בארצות־הברית בשנות ה־70. מכל מקום, הגודש והבאוטי הזה יוצר ויבראציה חזקה מנה, שהולמת היטב את האינטנסיביות ההיסטרית שמקרינה הדמות ואת החלל הלחוץ שמסביבה, המזכיר צינוק או תא משוגעים, שאנו משקיפים עליו מלמעלה.

בתמונה אחת, הדמות יושבת למרגלות לשון ארוכה, כאילו החליקה עליה כדומה למגלשה, או כאילו הפה הענק שמאחוריה ירק אותה מתוכו ונוצר הקשר סוריאליסטי רימוני.

אי אפשר להתעלם מהעובדה שחלק מהדימויים הצפים סביב הדמות ועל גביה מתפקדים כסמלים, חלקם עתיקים, כמעט שחוקים ובכל זאת, הם עובדים כאן היטב. אחדים מהם שייכים לשלבים קדומים, אפילו פרימיטיביים של התרבות: הטבעת כף יד (שראשיתה בציורי המערות ומשם השאלה על ידי אמנים כמו טאפייז, תומרקין ועוד) עין, פיראמידה ונחש (שמתקשרים עם תרבות מצרים העתיקה והאחרון גם עם פרויד ועם סמל לאבר מין גברי). סמלים אחרים שייכים להקשרים אחרים: צלב (סמל עינויים) סכין (סכנה – אפילו השורש בעברית דומה – אלימות ואיום) מיספר על היד (שואה, סבל) עטלף, עכבישים, רמשים (אפלה, אימה), תולעים (רקבון, מוות). אך יש גם סמלים קצת יותר אופטימיים, המייצגים כנראה צרכים אנושיים בסיסיים: כסא (אולי בהתייחסות לציורי הכסאות של ואן־גוך המתפקדים כפורטרטים שלו ושל גוגן) לב (רגש), ורד (נשיות, יופי), בית (שייכות, חום). גם הצבעוניות של התמונות הללו אפלה, כבדה ודחוסה והציור הזה נע בין אקספרסיוניזם לסימבוליזם ומשתלב היטב בגל הפוסט־מודרניסטי העכשווי יוצר עולם הזיות אימתני ומרתק.

סביבות פנימיות

מיכל היימן, בגלריה מימד, רח' פרישמן 31, ת"א

מיכל היימן, המוכרת יותר כצלמת, מציגה תערוכת יחיד ראשונה כציירת והיא התחלה מוצלחת בהחלט.

עבודותיה מתאפיינות בחומריות עשירה, צבעוניות מיוחדת, טקסטורות מחוספסות גסות המזכירות בוץ, שבתוכן שתולים פה ושם מוטות עץ דקים, חלקם מכוסים בפתיתי כסף, כמין סממן זוהר וקיטשי. מלים אינן יכולות להעביר את התחושה שיוצר מיפגש של עץ טבעי ונייר זהב מבריק, או ציוריות דשנה ולוח פרספקס סקוף וסטרילי, שכן מלים הן סמלים מושגיים, הפונים אל השכל ולא אל החושים. את העבודות של מיכל היימן קשה, וגם אין צורך, לנתח ניתוח איקונוגראפי. בחוץ, לדעתי, ברימויים ובסמלים מוזהים ובעלי משמעות ישירה. הן עבודות יותר בכוח הקו, הצורה, הצבע, המיחור המירקם ובכל אלה היא שולטת היטב.

עבודותיה מורכבות מאוזרי מופשט אקספרסיוניסטי שבתוכו משולבות צורות הנדסיות האחרות, חלקן מלאות וחלקן צלליות ריקות, חלקן מזכירות עצמים ואחרות תופשיות. כמו כן שתולים בהן גזרי עץ תלת־ממדיים קטנים ולעיתים אפילו קונסטרוקציה שלמה ורבת תנופה של קורות עץ, שפורצת באלכסון מתוך התמונה. בעבודה זו גם נרקמת שכבות מפתיעה של רינוע עץ טבעי ורינועים בוורוד והזהב, המתכתבת בדקוראטיביות ממש אלגאנטית, אך יוצאת מכך בשלום, שכן התוצאה נעוצה ובעלת כוח ואינה בגדר התייפייפות סתמית.

בעבודות אחרות הצבעוניות כהה, כמעט שחורה, סמיכה ואטומה וחלק מן הצורות מעידות אסוציאציות של סביבה חיצונית וחפצים מציאותיים. אך, כללית, העבודות הללו פועלות יותר כשיקוף הבנגן של סביבה פנימית.

מיכל היימן (גלריה „מימד", ת"א)

לקט

מאת י. קורא

תרבות עתונאית

הפעם כדאני לדון, לא בספר, אלא בעתון, ולא בעתון מפורסם של אחת מן הגדולות במדינות העולם, אלא בעתון (אמנם מפורסם בארצו) של מדינה קטנה ועניה, כיוון שהימים הנוראים מאחורינו אין כל סיבה שלא נתחיל בהבאת „על חטא" לפתות לשם השואה.

לפני כחצי שנה, כמאי 1986, התקיים בבאר־שבע, באוניברסיטת בן־גוריון בנגב, הכנס השנתי של האגודה הפילוסופית הישראלית. מארגני הכנס רצו לשוות לו גוון שימשוך גם חובבים שאינם עוסקים בפילוסופיה במקצוע, והקדישו את רוב הרצאות הכנס לנושא הכללי של „דמוקרטיה בחברה פתוחה". מלבד פילוסופים מקצועיים, הופיעו בכנס גם אישי ציבור ידועים כפרופ' ישעיהו ליבוביץ ופרופ' יחזקאל דרור. אחת מנקודות השיא של הכנס היתה הרצאת אורח של פילוסוף בעל שם מאוניברסיטת קיימברידג' באנגליה. להרצאה זאת הופיע גם ראש ממשלת ישראל, שמעון פרס, ולפני ההרצאה השמיע כמה דברי פתיחה בשבח המחשבה הפילוסופית. חברים שהשתתפו באותו כנס היו מלאי שבחים גם לרמת ההרצאות ולגיוון שבתוכנן וגם לאווירה הנינוחה ולהכנסת האורחים שבאר־שבע מפורסמת בהן. מלבד פילוסופים ואנשי מדעי החברה מישראל, השתתפו באותו כנס כמה מרצים אורחים מאירופה ומארצות הברית.

לאחר הכנס, לא הופיע – בכל הידוע לי – באף לא אחד מעתוני ישראל כל מאמר של ממש על כנס זה, על הנושא הבוער שלו הוקדשו רוב ההרצאות, ועל עצם קיומה בישראל של אגודה פילוסופית. בשני עתונים שקראתי באותו שבוע, הופיעה ידיעה באותיות קטנות ובעמוד השני על ביקורו של שמעון פרס בבאר־שבע. פרס ביקר גם במועצת הפועלים ובכמה מפעלים. דברים אלה דווחו בהרחבה. ביקורו בכנס הפילוסופי הוזכר רק באחד משני עתונים אלה, ורק במשפט אחד, ללא פירוט.

כל כך למה לפני ימים אחדים, הביא לי חבר שחזר מביקור ביוון את גליון יום ראשון, 21 בספטמבר 1986, של העתון הוותיק והידוע „טו וימה", עתון יומי הנוטה לשמאל ותומך כרגע בממשלתו הסוציאליסטית של פפנדריאו. בגליון זה 56 עמודים בגודל עמודי ידיעות אחרונות; ללא מוסף שבועי בצבעים הכל עשוי מקשה אחת, ומודפס בשחור על גבי לבן. והנה, בעמוד 41, מופיעות לנגד עיני תמונותיהם של אפלטון, מארקס והגל, אני מציץ בכותרת: „הדיאלקטיקה, מכשיר להשגת, או גם כלי עזר לחיים". מאמר של כשלושת רבעי עמוד המוקדש לכנס השנתי – השנה באתונה – של האגודה היוונית לפילוסופיה. הכנס, כפי שמראה הכותרת, מוקדש למושג הדיאלקטיקה בתקופות השונות בתולדות הפילוסופיה. הוא ייערך – כן, הוא ייערך, כי הבאה פורסם לפני הכנס, כדי להודיע לציבור המשכיל למה עליו לצפות בכנס זה – בין ה־25 ל־28 בספטמבר. ובאו בא מכלול ההרצאות, עם הסברים קצרים על תכנן של רוב ההרצאות, דברי פתיחה של נציגי האגודות הפילוסופיות השונות ביוון ובקפריסין – וכמובן (בארץ שבה מכבדים את חיי הרוח והתרבות) דברי ברכה של ראש עיריית אתונה, ושל שרת החינוך של יוון, מלינה מרקורי. (ייתכן מאוד שראש הממשלה עצמו היה בא לברך, לולא היה עסוק למעלה ראש בתעמולה לקראת הבחירות לעיריות המקומיות.)

הרצאות בכל המינים ועל שלל נושאים: מהרקליטוס „האפל" ומאורתודוקסי הסופיסטים, דרך אפלטון ואריסטו, עד להיגל, מארקס, היידגר, היזנברג והפילוסופיה האקסיסטנציאליסטית והאנאליטית של הדורות האחרונים. בין המרצים (נכון שאיני פילוסוף מקצועי, רבים מן השמות אינם ידועים לי) כמה מחשובי החוקרים הפילוסופים באוניברסיטאות של יוון וקפריסין, ומספר לא מבוטל של מקצים צבעונים, שמגמתם, כפי הנראה להציג את תוצאות מחקריהם לפני קהל מעורב של מומחים וחובבים. אחת ההרצאות, על „היחס בין מיתוס לפילוסופיה אצל היגל", ניתנה על ידי סופר ותיק, שכמה מספריו ידועים לי, ושאינו פילוסוף מקצועי (אם כי כמה מספריו עוסקים, בסגנון שבין דיון פילוסופי לשירה, המזכיר במקצת את דרך ביטויו של ניטשה, בבעיות פילוסופיות).

כל זה, כפירוט גדול, במאמר התופס יותר מחצי עמוד במרכזו של העתון – והכל כדי למשוך את הקורא המשכיל שאינו הפילוסוף המקצועי, ואפילו איש האקדמיה שאינו פילוסוף, יודע על כנסים כאלה ממילא) להשתתף בכנס זה. בדברי ההקדמה למאמר זה של ד"ר אנה קלסידו, מזכירת האגודה הפילוסופית, נאמר בפירוש: „הכנס השנתי פתוח לכל מי שמעוניין, והוא רשאי לא רק לשמוע ולעקוב אחרי ההרצאות, אלא ליטול חלק בדיונים".

באותו גליון בעמוד הבא, מופיע מאמר מלומד ומשעשע של פרופסור ידוע לספרות יוונית עתיקה, המלגלג על שימושם המוטעה של פוליטיקאים ואנשי כלכלה במושג המיתולוגי „בבואות קסנדרה", מעמיד דברים על דיוקם בלמדנות שאינה מכבידה על הקורא, ומסיים בהצעת פשרה: „אנו, חוקרי הספרות, מוכנים שלא להתיימר להיות מומחים לענייני כלכלה ופוליטיקה; אך אנא, יעשו גם הפוליטיקאים והכלכלנים כן, ואל ינסו להיות מומחים לספרות". נשמע מוכר?

„טו וימה" הוא עתון נפוץ, אך לא מן הפופולאריים שבפופולאריים ביוון. הוא מדווח באריכות על הנעשה ביוון ובעולם, מקדיש מספר רב של מאמרים (בחלקם תרגומים מעתונים כמו „לה מונד", „טיימס" או „ואשינגטון פוסט") לבעיות ספציפיות של ארצות שונות, ונותן כיסוי מלא לבעיות כלכלה חברה ביוון – וכמובן, לספורט. הוא פונה לקהל בעל נשימה ארוכה, המוכן לקרוא מאמרים בעלי רמה ולחשוב עליהם. כל שבוע, בגליון יום ראשון, יש בו כמה וכמה (בין שמונה לשנים עשר) עמודים המוקדשים למדע, ספרות ואמנות: מאמרים על החידושים האחרונים ברפואה ובמדעי הטבע; בדרך כלל מאמר אחד או שניים על בעיות פסיכולוגיה ופסיכואנאליזה; שנים או שלושה עמודים של ביקורת ספרים ברמה רצינית (בעיקר ספרות מדעית ומדע פופולארי); כעמוד שלם של דיווחים קצרים על ספרים חדשים, מקוריים ומתורגמים שהופיעו ביוונית; ובשנים או שלושה עמודים של מדור הנקרא „אידיאות ואמנויות" – מדור הכולל, בגליון שאני דן בו, את אותו מאמר על הכנס הפילוסופי; מאמר קצר על חפירות שנעשו בקיץ באי כרתים; מאמר ביקורת על שתי הצגות חדשות בתיאטרון האתונאי (כולל הצגת „מהגוני" של ברכט ווייל), ומאמר של כשני שלישים של עמוד, שאינו אלא ראיון עם רון טיילור, המתרגם והמפיק של „שלוש טרגדיות של סופוקליס" שהוצגו בהתחלת ספטמבר בהצלחה מסחררת בטלוויזיה האנגלית. כן – ועוד מאמר של חצי עמוד על יחסים בין כמה מגדולי הספרות של אירופה לקמונתים. כל זה בגליון אחד של עתון רגיל של סוף שבוע.

נכון הוא, שביוון חיים, כמדומני, כארבעה עשר מיליון אזרחים, ובעולם הגדול חיים עוד כמה מיליונים מהגרים יוונים. אך רובם הגדול של אותם יוונים קונה וקורא את עתוני החדשות הפשוטים יותר, בעלי הכותרות הענקות, העמוד הראשון הצבעוני, התמונות הגדולות, וכל כיוצא בזה. את „טו וימה" אפשר להשוות, אולי, לעתון הצרפתי „לה מונד" – אלא שבפשרה עם העולם המודרני יש בעתון היווני גם תמונות, ואפילו קריקטורות. ללא ספק, לפנינו עתון (ואת ידעתי מאז התחלתי לקרוא יוונית) שאינו מתפשר עם קוראיו, המיועד לאנשים שוחרי השכלה ומחשבה. ואף־על־פי־כן, באיזה מעתוני ישראל תמצא, בגליון סוף שבוע אחד, כל כך הרבה עמודים המוקדשים למדע, ספרות, אמנות, תיאטרון, פסיכולוגיה, ארכיאולוגיה, ואפילו פילוסופיה? איזה עתון בישראל פירסם מאמר נרחב על כנס של האגודה הישראלית לפילוסופיה – או אפילו לספרות משוה, או לספרות עברית?

הלוואי עלינו.

דפדוף ראשון

ספרים חדשים

מאת אבי טנא

היסטוריה

אל חופי האוטופיה

מאתיים שנות קומונה בארצות־הברית / מאת יעקב עובד / הקיבוץ המאוחד ויד טבנקין / 624 עמ'.

ה„מאתיים" קרובות יותר לשלוש מאות. הרשימה של 277 הקומונות האמריקאיות המופיעה בחלקו האחרון של הספר הזה נפתחת בפלוקהוי קומיוניסטי שהתקיימה בשנים 1663–1664 וננעלת בסאנ־רייז קואופרטיב פארם שזמנה 1937–1939, מה גם ש„בפועל, ההיסטוריה של הקומונות לא נפסקה במועד זה". כך או כך, מאז היותו אחד ממיסדי פלמחים, ב־1949, תוהה יעקב עובד „האם ההעזה לכונן, ולחיות, חיי קומונה בעולם של קניין פרטי, היא רק נחלתם של בני דור התחיה הציונית, פרי הנסיבות המיוחדות בה קמה", ומכאן נולדה ההתחקות ההיסטורית שהגיעה עד אל מעבר לאוקיינוס האטלנטי. החיבור שבידינו מתמקד בכ־70 קומונות שהוצגו ב־16 פרקים בארכיטיבים במסגרת השער הראשון של הספר („הרציפות ההיסטורית"). השער השני („דיוקנה של חברה שיתופית") מוקדש לעיון השוואתי בסוגיות נבחרות ובכלל זה תרבות וריטואלים, מעמד האשה בקומונה ודואליות ביחסים עם העולם החיצוני. סוף דבר: „בשרשרת אין סופית של כשלונות והתחלות חדשות במשך המסע אל חופי האוטופיה". הספר כבר הופיע בנוסח אנגלי והוגדר כחיבור המוסמך ביותר בתחומו.

ארבעה פרקים

השמאל הסוציאליסטי באירופה בין שתי מלחמות העולם / מאת פרץ מרחב / תרגמה מגרמנית יעל מרחב / ספריית פועלים / 123 עמ'.

פרץ מרחב (1913–1978), ממיסדי „השומר הצעיר" בארץ וראשוני תל עמל, חבר בית זרע ומפעילי מפ"ם, ביקש מלכתחילה לעסוק בסוציאליזם השמאלי ב־11 ארצות באירופה וכן בישראל וביפאן, ביבשת אמריקה על שני חלקיה ובאוסטרליה. רצה הגורל ולא נסתיים הדבר ולא נותרו בכתובים אלא ארבעה פרקים שעניינם באוסטריה (שבה נולד), בגרמניה, בצרפת ובאיטליה. הוא כינס כאן, כדברי הלבוב קנראר בפתח הספר, גם „כמות עצומה של חומר מתוך נסיונו הפרטי". עוד הוא מוסיף כי „הנסיון הראשוני הזה והאפשרות לשאוב מידע ממקור ראשון – אבדו למדע ההיסטורי עם פטירתו". המהדיר צירף לארבעת הפרקים גם שני מאמרים של מרחב שפורסמו בנפרד ודברים עליו ועל קורות חייו.

כתב־עת

בלי שיוך מוסדי

היסטוריה יהודית (1) / העורך קנת סטאו / אוניברסיטת חיפה / 128 עמ'.

אמרה המערכת בפתח הגיליון הראשון של כתב־העת החדש: „פריחתם של מדעי היהדות בדור האחרון לוותה בהופעתם של כתבי־עת רבים בנושאים יהודיים, אך אין בהם כתב־עת המוקדש כולו להיסטוריה יהודית. ... כתב־העת „היסטוריה יהודית" „אמור להיות כתב־עת בינלאומי, אשר יכלול מאמרים בעברית ובאנגלית. כן יפורסמו בו עבודות מצטיינות בשפות אחרות. מכאן ... שישמש מרכז לכתיבה של היסטוריה יהודית ובמה להיסטוריונים מכל רחבי תבל". החוברת הראשונה מתמקדת במערכת היחסים ההדדיים שבין היהודים לבין כוחות חיצוניים והשפעתם של אלו על אלה. יש בה שבעה מאמרים בעניין זה ובכללם מאמר של מיכאל לסקיאר (משום מה אין פרטים על שיוכם המוסדי של המחברים) על „אי־יציבות בקרב יהודי מרוקו והעיתונות המרוקאית בעשור הראשון לעצמאות" שממנו עולה כי העשור ההוא לא היה בדיוק תור הזהב של יהדות המאגרב. עוד בחוברת, בין השאר, מאמר ביקורת (שעתיד להיות למסורת).

שואה

מאיטליה עד תימן

גורל אחד / מאת אריה ברנע / משרד הבטחון – ההוצאה לאור / 196 עמ'.

לפני כמה שנים סיפר מחבר הספר הזה לקבוצה של חיילי צה"ל על גירושם של יהודים מלוב במהלך מלחמת העולם השנייה למחנה־המוות אושוויץ והופתע לראות את תמיהתם לנוכח העובדה הזאת. לפיכך החליט להעלות עלי ספר את קורותיהם של היהודים דוברי הספאניולית ויושבי ארצות האיסלם בתקופת השואה. יש כאן כ"ב פרקים ששניים מהם מוקדשים לסקירות כלליות והאחרים דנים בקהילות בזו אחר זו – מאיטליה דרך ארצות הבלקן ועד תימן (שהאימאם שלה חתם על הסכמים עם איטליה הפאשיסטית וגרמניה הנאצית) ומרוקו. הספר כולל תמונות רבות ובמצורף לו הופיעה חוברת הדרכה למורים.

שירה

עמוד מול עמוד

אשמורה / מאת ב. מרדכי / ספריית פועלים / 159 עמ'.

בשנות השלושים, קודם עלייתו לארץ, פירסם ב. מרדכי שני ספרי שירה ביידיש – „אפגעע טירן" (פתחים פתוחים) ב־1933 ו„שאטנס אויפן וועג" (צללים בדרך) ב־1935. „עם עלייתו", כותב דב סדן, „לא חודשו פרסומי יידיש שלו, ויצירתו כולה עברית, ומקיפה למעלה מתריסר ספרים, המראים, כי מעבר־הלשון הוא לא משבר". בשנים האחרונות לחייו תרגם מבחר מתוך שני הספרים הנזכרים והריהו נתון בזה עמוד מול עמוד, מקור מול תרגום. כמו, למשל: „את מתגנדרת במעמקי כבמים הירח. / אני מכיר כל קמט דק בירך הברה. / את דופק הילוכך ממרחקי מרחקים אני שומע – / ואת לי זרה. / אני מציץ כך כאל תוך הלב העמוק של הבאר. / אני קורע תתיכות יום וחורק בדמך בנהרה. / אני עולה רגל לצעוך שבדרכים רחוקות עובר – / ואת לי זרה. / אנו צועדים שנינו דרך יום ולילה, דרך כפר ועיר, / ונעורים לוריחה אחת נשרפים בשקיעה אחת שהתבערה. / ובכל יום אתפלץ בצער: הגידי, איככה / את לי כה זרה"

משוררת בת 17

והדרות פתוחה לרגעים / מאת דבוריק חייק / דביר / 46 עמ'.

ספר ראשון למחברת צעירה, מכפר חיים שבשרון, שיונתן גפן, האיש שהביא אותה לבית־הדפוס, אומר עליה: „אני מאחל לכם שתרגישו כפי שהרגשתי אני בשעה שדפדפתי לראשונה במחברת של משוררת בת 17. אני מאחל לכם התרגשות". ואת לדוגמה: „מקסם התקוות שתליתי בך / התנדנד כעלעל התלוי על ענף. / מתלטף מגובהו במרומי־אמירים, / ופניו מוסבים אל החום הרך. / עלעלים של תקווה הציצו רכים, / והיו משתאים מול צמרות־העולם. / מקסמי ענפי התמלאו עלעלים / ועודם באיבם".

סיפורת

ראומה ואלברט

הקיפאון הגדול / מאת אריה רותהינג / רשפים / 64 עמ'.

ספרו השני של המחבר ובו שבעה סיפורים קצרים שנכתבו בעשר השנים 1975–1985. הספר קרוי על שם הסיפור השישי שעניינו במסכת יחסים מתחדשת־לאי מתחדשת בין ראומה, אלמנה עובדת ניקיון בת שישים ושש באחת השגרירויות, ובין אלברט אהוב נעוריה שבינתיים התאלמן וגם לקה בשיתוק ברגליו.

מקבץ

„זמנים" על מלחמת האזרחים בספרד

חוברת מיוחדת של „זמנים", הרבעון להיסטוריה, המוקדשת לציון מלאות 50 שנה למלחמת האזרחים בספרד ראתה אור בימים אלה.

החוברת פותחת בלוח אירועים (1931 – 1939), מפתח אישים מרכזיים ומפתח ארגונים פוליטיים ובקטע מתוך „מחווה לקטלוניה" מאת ג'ורג' אורוול. שאר המאמרים: „לזכור את ספרד" (שלמה בן־עמי), „מפלגות השמאל ומלחמת האזרחים בספרד" (ברנט בולוטן), „נפילתה של מאלאגה" (ארתור קסטלר), „טבח ה־4,000 בבאדחוז" (ג'יי אלן), „הצבא הרפובליקני העממי" (סטנלי פיין), „פרנקו: תפיסת השלטון ומיסודה של האפסות הפוליטית" (צבי מדין), „קטלוניה והימים האחרונים של מדריד" (ריימונד קאר), „בריטניה ומלחמת האזרחים בספרד" (חיים שמיר), „צרפת, גרמניה ומדיניות המעצמות בתקופת המלחמה בספרד" (שאול פרידלנדר), „האינטלקטואלים הצרפתים ומלחמת האזרחים בספרד" (רני שריביט), „מלחמת האזרחים בספרד בראי הסיפורת" (רוברטה מלפר), „מלחמת המילים" – ההיסטוריוגראפיה של מלחמת האזרחים הספרדית" (רונן אבירעם). שירו של אלכסנדר פן, „ספרד על המוקד" (1937) חותם את החוברת המעוטרת בתצלומים ובאיורים.

„המחזה כדרך להידברות תרבותית"

מאמרו של גרשון שקד, „המחזה כדרך להידברות תרבותית" פותח את חוברת 104 של „במה", הרבעון לדרמה.

דבורה גילולה בוחנת אם מהות הטראגיות במחזה פילוקטטס של סופוקלס. חלקו השני של המחקר של יחיאל פרנקל על התיאטרון והאמנות בגיטו לודז' מוקדש לזמר־רחוב בגיטו. דן אוריין בוחן את שמונת התרגומים העבריים של „טרטיף" מאת מולייר.

בחלקה השני של החוברת: ראיון עם דני הורוביץ ויעקב רז על מהותו של תיאטרון יהודי ומשמעותו לגביהם וכן על עבודתך המשותפת. בן־עמי פיינגולד מנתח ומבקר את המחזות העבריים שראו אור בתשמ"ו.

יום עיון על יצירתו של אהרון ראובני

לציון מלאות מאה שנה להולדתו של אהרון ראובני יתקיים בירושלים יום עיון ביום רביעי, י"ז בחשון (19 בנובמבר). חלקו הראשון של יום העיון יוקדש לסיור (בהנחיית הסופר חיים באר) „על ירושלים – בעקבות ראובני". הסיור יתחיל בשעה 14.30 מבית־האמנים, רח' שמואל הנגיד 12. חלקו השני של יום העיון יתקיים החל בשעה 20.00 בבית מאירסדורף (הר הצופים, חדר 502). ישתתפו: פרופ' נתן זך, יגאל שוורץ; תנחה: פרופ' רות קרטון־בלום; קטעי קריאה: בני הנדל.

קורס על תהליך היצירה

האוניברסיטה העממית בירושלים מציעה השנה קורס חדשני – תהליך היצירה. הקורס יעסוק בבחינת תהליכים פנימיים המודעים והבלתי מודעים העוברים על המשורר, הסופר, האמן והמדען בזמן העבודה על יצירה חדשה. היוצרים מבין משתתפי הקורס יוכלו להביא לדיון את חוויית היצירה האישית שלהם ולעמוד על השתלבותה בתאוריה הכוללת. הקורס בן 12 פגישות יתקיים באוניברסיטה העממית ב„בית העם" רחוב בצלאל 11, טלפון 02/224156 בשעה 20.00 (קורס מס' 22), החל ב־9 בנובמבר 1986.

הענקת פרס „בית שלום עליכם"

הנהלת בית שלום־עליכם וועדת השופטים של „פרס בית שלום עליכם לספרות ולאמנות ע"ש שייבר" החליטה להעניק את הפרסים לשנת 1986 לסופרים דב סדן, יצחק יאנאסוויטש ואמנון שמוש, ולאמנים ישראל בקר ושלמה ארצי.

חברי ועדת השופטים היו: ד"ר ח.מ. בסוק, פרופ' אריה הראל, זאב פיסצקי, צבי קלמנטינובסקי וד"ר זיוה שמיר.

ב„בית עגנון"

ביום שלישי, ט"ו בחשון (18.11) תחל בבית ש"י עגנון (רח' קלאוזנר 16 י־ם, טל' 716498) סדנא חד־שבועית לקריאה בעגנון. את הסדנא בנושא אומנות הסיפור של עגנון ינחה אריאל הירשפלד מהאוניברסיטה העברית. הסדנא היא בת עשר פגישות, ותתקיים בשעה 18.00.

ביום רביעי, י"ז בחשון (19.11) בשעה 20.00 תתקיים בבית ש"י עגנון, הרצאתו של פרופ' חיים ברנדוייך: „שבוש – בושטאש – עיד ומלואה".

הכצ׳ן מן הצילום

ווישיי ישראל בע״מ

גדים מדויקים למערכות האלקטרוניות המתקדמות מורכבת

ד ר ו ש ה

פקידה אחראית ומנוסה

לניהול מזכירות החברה

שליטה, ברמה גבוהה (לרבות הדפסה), בעברית ובאנגלית – הכרחית!

* 5 ימי-עבודה בשבוע

מועמדות מתאימות תפנינה טלפונית: 03-808061

מעיקרון שקט-דיוק ואמינות!

בית בכרמל

רשת השיווק הישיר של טקסטיל כרמל

דרוש/ה

מנהל/ת חשבונות

למשרה מלאה.

לפנות לטל׳ 03-783121/4 לקרולוס.

אורדן תעשיות בע״מ

דרוש

מנהל/ת חשבונות

כישורים: • סוג 3 לפחות
• נסיון מעל 3 שנים, רצוי בחברה תעשייתית
• נסיון בהנהלת חשבונות ממוחשבת

נא לפנות למחלקת משאבי אנוש אורדן תעשיות בע״מ ת״ד הפלדה אזור התעשיה נתניה טלפון 053-38071 לקביעת ראיון.

– סודיות מובטחת –

GENERAL ELECTRIC

דרושה

פקידת יבוא

הכישורים הדרושים:
• נסיון בתהליכי יבוא
• ידיעת השפות עברית/אנגלית כולל הדפסה הכרחית

5 ימי עבודה.
שעות עבודה 16.30–7.30.
מקום העבודה בהרצליה
לקביעת ראיון נא להתקשר לטלפון 052-552233 לשוש.

להברה לעסקאות ננס
ושילוח בינלאומי
דרושה

פקידה בתבנית

עברית-אנגלית
למחלקת יצוא
להתקשר 03-614441 לכוכי או לשי

למשתלת בונסאי ישראל בע״מ

במושב בני ציון

דרושים

עובדים זמניים (גברים)

קיבוציקים בשעות חופשה

לעבודה מאומצת

Budget rent a car

ד ר ו ש

מנהל מחלקת

פיקוח ומוסכים

הכישורים:
• נסיון מוכח בענף המוסכים בתפקיד ביצועי.
• ידע מעמיק ונסיון בעלויות והשבונות תיקון.
• יכולת ניהול מו״מ עם מוסכי חוץ.
• כושר הבעה בעל-פה ובכתב.
• רשיון נהיגה.

עדיפות לבעלי העדה קצין בטיחות בתעבורה.
תנאים טובים למתאימים.

לפנות בכתב יד, בצירוף קורות חיים,
לבאדג׳ט, דרך פ״ת 74 ת״א ״עבור מוסכים״.

באדג׳ט השכרת רכב

הכפר הירוק

ע״ש לוי אשכול

דרושים/ות

* **מורים** (במשרות חלקיות)
  • למתמטיקה – פיסיקה – הסטוריה
* **מרכז מרכזיה חינוכית**
  משרה חלקית
* **מרכז פרוייקט במיחשוב ובקרה**
  משרה חלקית
* **מרכז גבריה לאחזקה**
* **חצן – איש אחזקה**
* **עובד למכונת שטיפת כלים בחדר-אוכל** – (משמרות אחה״צ)

נא לפנות בכתב יד להנהלת הכפר הירוק לפי הכתובת: הכפר הירוק ע״ש לוי אשכול ת.ד. 47800

להברה פרסום דרושים

* **רכז/ת מכירות**
  בעל/ת נסיון בפרסום או רכש מודעות – רכב חובה.
* **רוכשי/ות מודעות**
  לפרויקטים פרסומיים – בעלי נסיון במכירות – רכב חובה.

הכנסה גבוהה למתאימים
לקביעת ראיון – טל׳ 980303

א. בידרמן

מצודה – טכנולוגיות ביטוח וחיתום בע״מ

גם בכללי איתך, הכנסה גבוהה, קידום, מובטחים למתאימים

בתנאי שאתה:

* *נשוי מעל גיל 25*
* *השכלה תיכונית ומעלה*
* *מוכן ללמוד ע״י החברה*
* *להשתלב למערך שווק דינמי ויוצר*

השתלמות תערך ב־23 בנובמבר 86

לתאום פגישה טל: 03-200241, 03-292522
03-201886

להברה ארצית
לשיווק מכונות
לתעשיות המתכת
דרוש

איש מכירות

(מעולה בלבד)
+ רכב
נסיון קודם הכרחי
שכר גבוה והתנאים מעולים
מועמדים רציניים בלבד

נא לפנות בכתב יד למען ת.ד. 46600 חולון
(עבור מס׳ 100)

TEDEA Ltd

למפעל עתיר ידע העובד ליצוא.

ד ר ו ש

הנדסאי מכונות/פיזיקה

לעבודות שונות מוצרים אלקטרו מכניים מדוייקים ומיכשור.

דרוש נסיון 3 שנים באחד מהשטחים הבאים:
מכנים וחוזק חומרים, מכשור ובקרה, וגוזות מאמצים.

נא לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים ותאור נסיון האודיטי ו/או מעשי, לת.ד. 2008 הרצליה מיקוד 46120.
״עבור הנדסאי״

Excellence in Load Cells

להברת רוול

דרושים:

1. סוכני מכירות

— שנתיים נסיון בעבודת שדה בענף המזון.
— בעלי רכב
— אפשרויות עבודה בכל הארץ.
— גיל 25 לפחות.
— העבודה על בסיס שכר ועמלות הוצאות רכב ע״ח החברה.

2. אקדמאי/ות מכירות

— גיל 25 לפחות
— הופעה נאה
— השכלה תיכונית
— בעלי רכב
— עבודה במשרה מלאה.

להעשיה הצבאית

באזור המרכז

ד ר ו ש י ם

למחלקה לניסויי שדה

1–87 חיילי חת״ם –

א) קצינים במקצועות קע״ת, ק״נא ומ״סול
ב) מפקדי תומ״ת

2–87 חיילי שריון –

מפקדי צוות טנקיון (מס״ק)

3–87 חיילי הנדסה –

משק״ים וקצינים בעלי נסיון בסלוק פצצות

המעוניינים מתבקשים להתקשר ביום א׳–ה׳ לטלפונים 03-479220 03-542655
לקביעת מועד לראיון, או לפנות בכתב בצירוף נסיון ובעיון המשרה המבוקשת, ליחידת התעסוקה ת.ד. 1044, רמת-השרון מיקוד 47100. נא לציין מס׳ המשרה.

התעשיה הצבאית

להברה מסחרית גדולה
בענף המזון
דרוש

מנהל חשבונות ראשי

הכישורים: רואה חשבון נמרץ, בעל ידע וגישה למערכות ממוחשבות.

לפנות בכתב״יד בצירוף קורות־חיים לת.ד. 1789 חולון, 58117 ״עבור מספר 69״.

– סודיות מובטחת –

לקיבוץ סאסא
דרוש

חשמלאי מוסמך

עם אפשרות קליטה
המעוניינים טלפנו:
069-88509
069-88511

להברת ייצור ושיווק
ארצית גדולה דרוש

מנהל בכיר

למרכז איחסון ושינוע

התפקיד כולל: אחריות על מערך הלוגיסטיקה של החברה; תיאום הובלות ארצי; אחריות על אחסון ומשלוחים באזור המרכז.

הכישורים: השכלה על-תיכונית – רצוי בתחום הטכני; דינמיות, נמישות ויכולת לשנות ולפתח; ידע ונסיון ארגוני בניהול מערכת גדולה ומורכבת; יכולת להפעיל צוות עובדים.

מועמדים בעלי נסיון רב בתחומים הנ״ל יפנו בכתב״יד בצירוף קורות חיים ונסיון קודם אל ת.ד. 3093, פתח-תקוה 49597, עבור ״מנהל בכיר״.

סודיות מובטחת.

רק מועמדים מתאימים ייענו.

חוק הזדמנויות שווה בתעסוקה, תשמ״א 1981

מכון יועצים לכח-אדם

עבור לקוחותנו
אקרמן בע״מ
חברה ליבוא ושיווק משקאות חריפים

דרוש

סוכן מכירות אזורי

* אחריות ביצוע המכירות באזור המרכז (נתניה – באר-שבע).
* רקע במכירות – רצוי נסיון בתחום המזון.
* תנאים – רכב החברה ושכר מעולה.

למועמד המתאים ינתנו תנאים טובים ואפשרויות פיתוח
נא לפנות בפירוט קורות חיים ונסיון בעבודה
למכון אדם, רח׳ פינסקר 12, תל-אביב 63421.

סודיות מובטחת

אביב בע״מ

לחברתינו

ד ר ו ש י ם

מנהלי חשבונות

* רצוי סוג 3 • רצוי נסיון בתעשיה
* מקום מגורים: איזור השרון.
* 5 ימי עבודה בשבוע.

נא לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים וטלפון להתקשרות אל רחל נועם ת.ד. 2077 רמת גן 52120

אלקו בע״מ

ד ר ו ש ה

פקידת יבוא

כישורים דרושים: ידע בהדפסה באנגלית + עברית + הפעלת טלקס, ידע בקלדנות במחשב יתרון.

נא לפנות בטלפון 03-484146 ולבקש את המנכ״ל.

בגבעתיים **מזכירה**

למחלקת הזמנות ושירות נמרצת, דינמית, כושר מגע עם לקוחות ונסיון קודם.
שליטה טובה באנגלית ועברית כולל התכתבות והדפסה.
ידע בעבודה עם מחשב יתרון, רצוי המלצות
משרה מלאה, 5 ימים.
08:00–17:00
להתקשר טלפונית
03-324521

למפעל תעשייתי בראשל״צ

דרושים

1) מלגזנים

בעלי נסיון בעבודת מלגזנות שנה אחת לפחות. העבודה בשלוש משמרות.

2) מפעילים לציוד אוטומטי חדיש

בעלי נסיון בתעשיה. העבודה בשלוש משמרות.

לפנות טלפונית 03-9612919 בין 16:00 – 14:00.

להברת יהלומים בבורסה ברמת גן

דרושה

פקידת חשבונות

* בעלת נסיון בהכנת ובדיקת חשבונות, מעקב בנקים, הנהלת קופה וכו׳.
* יום מלא
* המשכורת בהתאם לכישורים

לפנות לקביעת ראיון 03-262626
03-266946

דרושים

מורים

להוראה בבתי-הספר העל-יסודיים העיוניים בתל-אביב

במקצועות: מתמטיקה (למילוי מקום), חנ״ג בנים (המשרה עד סוף שנת הלימודים), אנגלית (לשעורי-עזר), אנגלית (עד סוף השנה), מדריך לחשמל, מהנדס להוראת מקצועות האלקטרוניקה, כימיה.

בעלי כישורים מתאימים יפנו למינהל החינוך הנוער והתרבות, בנין העיריה, חדר 227, בין השעות 13.00–08.30.

חוק הזדמנויות שווה בתעסוקה, תשמ״א 1981

למפעל צעיר ומתפתח

דרושים מועמדים

לניהול מפני בכיר

משרה (1315)

בוגר בית-ספר מקצועי בתחום טכני

* יכולת תפקוד, לימוד, ונתוח נתונים בצורה עצמאית
* יכולת הבנת חומר מקצועי באנגלית
* יכולת אילתור, תושיה, וניהול בתנאי לחץ משתנים
* נסיון רב בתעשיית מתכת (גיל 35–45)

מועמדים מתאימים ישלחו פרוט קורות חיים ונסיון בכתב״יד בלבד לת.ד. 11024 ת״א 61110
בציון מס׳ המשרה

– סודיות מובטחת –

תנל תחנת ייעוץ לנושאי כח-אדם בע״מ

דרושים

1) עובדי יצור בהרכבה חשמל.
2) מנהל/ת חשבונות עצמאי/ת עם נסיון בעבודה במחשב.
עדיפות לתושבי אור-יהודה.
03-344467/8

דרושים

מוכרים

לשעות אחה״צ בסניפי שק״ם:
בחיפה בבאר-שבע, אשקלון, אשדוד.

לטלפן בין השעות 21:00 – 19:00 מיום א׳. 03-476695

למפעל בראשל״צ
דרושה

מזכירה

מנוסה למשרה מלאה
לפנות בין 13:00–16:00
טלפון – 03-948617

דחפון

שרות מודעות מלפני של דחף

לבעלי כרטיס אשראי

03-611 001

להברה תעשייתית גדולה במפרץ חיפה

דרוש/ה

טכנאי/הנדסאי כימיה

– לעבודת משמרות במעבדה
* רצוי בעל נסיון בתעשיה הכימית

נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים ונסיון לת.ד. 4496 חיפה 31044 בציון המשרה המבוקשת ע״ג המעטפה

– סודיות מובטחת –

לפנימית נוה יהודה
בגס ציונה
דרושים

1. זוג נשוי – משרה מלאה לאשה, ½ משרה לבעל (אחה״צ) רצויה השכלה ונסיון בתחום החינוך. מגורים במקום חובה.

2. פסיכולוגית – לחצי משרה דרוש תואר שני בפסיכולוגיה קלינית או חינוכית.

נא לפנות טלפונית 08-474454 מוטי או אתי

למפעל תעשייתי חדש בראשל״צ

דרושים

1) **מהנדסאי לתוצרת גמורה**
2) **מבקרי טיב**
3) **אחראי משמרת** (מכונאים)

משמר חברה לשמירה בטחון ושרותים בע״מ

לסניפנו בבאר-שבע דרושים:

1) **מאבטחים**
2) **קציני משוחררים לקציני בטחון.**

העבודה במפעלי ים המלח.
תנאים מעולים, הסעות וארוחות. שכר מעל 900 ש״ח.

לפנות לטלפון בשבת – 057-55750
בימי חול – 057-74331 057-78633

למפעל תעשייתי גדול באזור חיפה

דרושים/ות

שבר בקורת במערכות ממוחשבות

המטלות:
* עריכת בקורת אחזי השתלמות פנים מפעליות בכל המערכות הממוחשבות של החברה.
* השתתפות בפתוח מנגנוני בקרה במערכות ע.נ.א.
* עריכת סקרים ובדיקות במערכות טכנולוגיות ותפעוליות

הכישורים:
* השכלה אקדמאית (כגון ראית חשבון, תעשיה וניהול, מדעי המחשב)
* נסיון בהכנת ופתוח תכנה נתוח מערכות ע.נ.א ביקורת במערכות מורכבות ומוחשבות וכדומה.
* כושר אבחון ונתוח, יכולת הבעה בכתב.
* רקע בבקורת פנימית או בנתוח מערכות מידע

– למועמד המתאים מוצעת עבודה אחראית ומגוונת –

עורך דין ללשכה המשפטית

תאור העסוק:
* עבודה סוליסיטורית ונהול בוררויות בכל תחומי המשפט האזרחי

מועמדים מתאימים יפנו בכתב בציון קורות חיים ונסיון לת.ד. 4496 חיפה, 31044 בציון המשרה המבוקשת ע״ג המעטפה.

– סודיות מובטחת –

להוצאת ספרים
בתנועת ההתחבות

עורך

בעל יכולת

במשרה מלאה
לעריכת ספרות
יפה

03-664966

משאויר

טעינה אוירית בע״מ

דרושים לעבודה

★ **קלדניות**

תנאים טובים למועמדים הכוללים:
* תנאים סוציאליים מלאים.
* הסעות
* ביגוד
* ארוחות
אפשרות לקביעות

נא להתקשר לטלפון 03-9711686

למפעל תעשייתי גדול

בבני ברק דרוש

מנהל מחסנים ראשי ומשק

עיריית רחובות

מכרז כ״א פומבי מס׳ 5/86

דובר העיריה ומנהל המחלקה ליחסי ציבור במשרה מלאה

ראש העיר

עסקים

משרדים

■ להשכרה ברמת־גן־בורסה משרדים/ תעשיה קומה ב 3 686 מ"ר אפשרות קומה אחת. 03-6234650 (#22273)

■ "מבריחים" ארציים ובינלאומיים לכל העסקים. הוותיק "מבריחים" 20 שנה בורסיה 7. 03-612192 (#23303)

מבני תעשיה

■ למפעל קבוצות בעל ניסיון, כוח אדם, 03-5514714 (#22295)

מגרשים

הצעות עבודה

בתי מלאכה

אולמות

חנויות

■ לבעלת בורסות ברמת גן, קומה ב 3 686 מ"ר אפשרות קומה אחת. 03-6234650 (#23278)

■ למספרות/יות: תיילים/ות משתלמים! 135.- שעה ליום עבודה "צילי" דקבוני 9 רמת־אביב (#23582)

■ דרושה אחות מוסמכת לקופת חולים. 067-68121 (#23572)

■ פרקטיקות ביוכימיקות עם נסיון שנתיים לפחות. (#23566) 03-392946

■ מלחימים/ות מתוחמות מבוקשות לעבודה מידית, תנאים טובים. 03-203052-3 (#23458)

■ מבקרי איכות באלקטרוניקה לעבודה מידית, תנאים טובים. 03-203052-3 (#23431)

■ למטורולה תקשורת דרוש מתקין הת"ק. 03-388249 (#23424) 03-388358

■ דרוש טכנאי לעבודות דפוס, אשפרות משרה חלקית. 03-255705 (#23411)

■ מבקר איכות (אלקטרוניקה) +שנתיים נסיון לעבודה קבועה. 03-252487 (#22507)

■ מורים למבוגרות עבריות. 03-370888 (#22717)

■ לדוגם בהולנד צלם. 03-803919, 03-808562 (#22460)

■ עבודות לשמירת מאורעות תפאורות. 03-370888 (#22697)

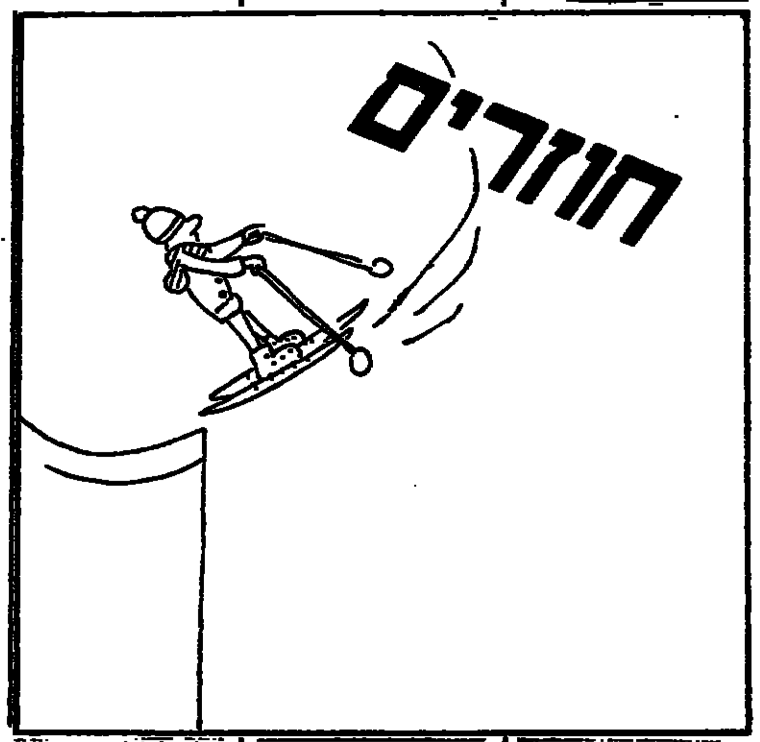

■ ל"מוטמלה-פאם" השבורים ויכולת דרושות יועצות יופי. 235229, 251577, 356186, 941773, 819804, 846253, 055-51520, 052-23716, 052-541114, 053-23136 (#21778)

■ דרוש עובד אחזקה למכשירי בו/ חשמל מכני. (#21736) 13.00-9.00

■ אם הינך שאפתני/ת. 03-814258 (#21788)

■ בעלי רקע טכני. 03-293482 (#21788)

■ להבות "הפלורנוי" דרושים מלצרים מקצועיים לעבודה. 03-237457 (#21676)

■ למשרד חקירות פרטי דרוש חוקר בעל רשיון. 03-625780 (#21782)

■ לתוכנית צילום דרושים: 03-283548, 03-281391 (#21681)

■ למפעל באזור הדרום דרוש פועל ייצור עם רקע מכני. 03-341826 (#21670)

■ למפעל לייצור מוצרות. 03-347722 (#21682)

■ למכירה מכונות תפירה. 03-861487 (#21687)

■ שליח +קטנוע /אופנוע. 03-5461320, 03-5462604 (#21658)

פקידים ות

■ לאופטיקה מלווה לשירות. 03-282487 (#22727)

■ למפעל קוסמטיקה בת"א דרושה פקידה עצמאית. 03-827937 (#22577)

■ לי"א.ב.ב." קלדניות/מתכנתות. 03-713782 (#23419)

■ פקידה קלדנית. 653584, 653796, 652448 (#22377)

■ דרושות עובדות לעבודה. 03-614653 (#22282)

■ למוסכות בטוח במרכז תקוה דרושה פקידה. 03-808787 (#21942)

עוזרות ומטפלות

■ למשרד בגבעת ציון דרושה לתפקיד עבור. 03-328182 (#23564)

■ לחברת ביטוח דרושה. 03-314425, 03-322682 (#22557)

■ בישראלי תרבותי. 03-624144, 052-444342 (#23550)

■ דרושות: מתכנתות אנגלית. 03-461717, 623734 (#23548)

■ לאופטיקה מוצרי חשמל. 352141, 03-712886 (#23405)

■ מעבדת תמליצים עברית אנגלית. 03-203052-3 (#23376)

■ מכירה עברית אנגלית. 03-203052-3 (#23361)

■ כשיים בצוות מעל 25 ילדים. 03-623346, 03-581544 (#21633)

■ לתושבי השרון דרוש פקידה. 03-9231654 (#22669)

■ דרושים מורים לעבודות. 810874 (#22316)

■ לקונדוטוריה עיני. 849887, 03-894889 (#22587)

■ דרוש עובד מכנאי שיניים. 958101, 03-467420 (#22565)

■ לירוכירויה ראשל"צ. 03-964615 (#22547)

■ בעבודה/ פקידות משרד. 03-387725 (#23430)

■ ברמת־השרון מטפלת בתינוק. 03-228574, 03-483323 (#21683)

גזירה/תפירה

■ לגרעין תפירה. 03-7510175-6, 03-7511627-8 (#23555)

■ לג'ינס הגבעה תפירה. 03-382222-3 (#23549)

■ מקצועי, עזר בגרה, 03-337725 (#23554)

■ דרוש בחור אחרי צבא. 03-388823 (#22303)

■ ליצואני בתעשיה. 03-5464514, 03-473832 (#22339)

■ דרושות: לאריזה. 03-9612853 (#22299)

■ מלחימות. 330538, 331313, 330529 (#22288)

■ יצרניות לעבודת דירה. 03-236527 (#22422)

■ קבר בת אדם בעל רקע. 221214 (#22433)

■ דרוש חשמלאי. 03-836969 (#22356)

■ לעבודת ירבודים מספר 1. 03-287108 (#22646)

■ למודוטורי דרושים. 03-9225739 (#22521)

■ שר"ת לבנות. 03-384004 (#22584)

■ למגע מנהל. 03-364083 (#22346)

■ למפעל מעיל. 03-5514714, 03-5510812 (#22295)

■ מעפיין ליצרוף. 03-909459, 03-908787 (#21974)

■ ליצניים מלאי הגבת. 03-591306 (#21875)

■ להשכרה ברמת־גן. 03-6234650 (#23278)

הכנ׳ מן אלאסלי

שוק המציאות

חמרי אפיה

נקיון ואחזקה

אנטנות

מסיבות ואירועים

מחשבים

עתיקות

ציוד תקשורת

ציוד בנין

ציפוי אמבטיות

קופות רושמות

רהיטים

ירושלים

עסקים

משרדים

הצעות עבודה

בת זוג

בן זוג

חיפה

עסקים

הצעות עבודה

נתניה

הכרזות

תנורי חימום

מכונות שטיפת כלים

אוהלים וכיסויים

שרותים כלליים

טלויזיות

טיולים

בתי כנסת

סידות

גלשנים

מזגני אויר

מכונות תפירה

מלגזות ושינוע

ריפוי והרזיה

מערכות קול

מכונות כתיבה

חיות בית

כלי נגינה

הלוואות

חוגים

חקלאות

טרקטורים

רוצים לקנות

רהיטים

מקררים

וידאו טייפ

ביקוש עבודה

מציעים למכירה

ס.מוש

לעתונות טובה

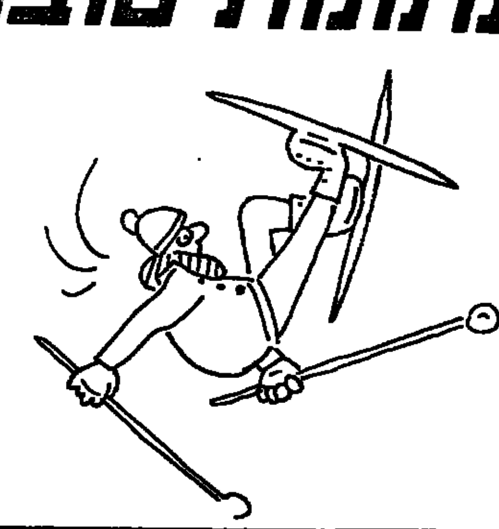

מחסנאים

מוכרים/ות

פנסיונרים

עובדי סעד

שליחים

פועלים/ות

עובדי מתכת

עובדי יהלומים

ספרים/יות

נגרים

נהגים

טכנאים הנדסאים

חשמלאים

הנהלת חשבונות

חתום על

דבר

היום

ותהיה מעודכן

בכל יום

הלוח הכללי ידיעות אחרונות הלוח הנפוץ ביותר

דירות

וילות ובתים

● באלפי־מנשה קוטג'ים לבניה עצמית, שטחם 259 מ"ר 284812 (#24002)

● בית פרטי בהרצליה 4½ +גינה +אופציה +תוספת 053-42477 (#23795)

● בקריית־אונו בניה מנוטרלת 2+ וחצי, 50 מ"ר, אדמות מינהל 350 מ"ר (#23798) 04-580484

● בראשל"צ וילה בשכונה מבוקשת, +תוספת לבניה 03-938713 (#23770)

● בהרצליה בית ישן 617 מ"ר 053-97081 053-98577 ב' 115,000 (#23752)

● בהוד השרון קוטג' 200 בנייה, קרקע, 03-806565 72 (#23714)

דירות למכירה

● בתל־אביב 4+ גג +חדר שרותים כפולים +תוספות +חניה 03-919150 (#22185)

● ברעננה, ע"י מרכז מלן, בניה ע"י קרן, 5 חדרים מפוארים, דירות עם גג בבנין בסגנון כפרי עם מרפסות ומעלית, 03-257455 (#22808)

● למכירה 0860 דירות ללא תיווך באזור־תל־אביב בבעלות, 03-7514296 (#21546)

ת"א־יפו

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

● כל 4½ חדרים 145 מ"ר הכנה למעלית 03-425006 (#23946)

● 5 חדרים במרכז +חניה ק"ב מעלית 654556 (#23502)

■ למכירה בשכונת נווה צדק ברצליה של יזמים דירות ברמה יוקרתית, בנות 5 חדרים בשלבי בניה, במבנה בן 3 קומות, פרימיום. (#23298) 050-22214

דירות למכירה 3-3½ חדרים

דירות למכירה 2-2½ חדרים

● ברמת־אביב 2+ חדר 22,500 דולר ק"א (#24009) 03-5512264

● בחולון 2 ק"א ע"ע +טלפון וחניה מסודרת 29,000 דולר 03-5055961 (#23541)

דירות מרוהטות

דירות בכל הארץ

חולון־בת־ים

דרום

דירות בשכ"ח

ביקוש דירות

שרון

עסקים ומשרדים

מכוניות

אודי

אוטוביאנקי

אוסטין

אופל

■ אודי 80 שנת 1981 76,000 ק"מ, יד ראשונה, 03-370883 (#23262)

■ מבצע ברכב רישום שיווי אוטוס 31,000.- אסקונה 1986 אוטומטית 03-612999, 03-612945 (#22314)

■ 82 1300 80 מעלי מצויינת 63,000 03-429158, 03-424110 (#21947)

■ מחיר 1983 מזגן ראשונה 40,000 דולר 494427 (#22319)

■ מבצע ביניר 1985 מהשכרה +אחריות +תוספות 11,000.- 052-543549 (#21989)

הלוח הכללי | ידיעות אחרונות | הלוח הנפוץ ביותר | דבר ראשון בבוקר

• פרנזה 600 דיזל אוגוסט 1981 הנה כח 063-78402 (#23051)

• פולקסוואגן טרנספורטר 1981 יד ראשונה +חלונות ומושבים 656211 581682 (#23033)

• מרצדס, 28, מצורה אספורט, החלפה בפרטי 05-726934 03-769051 (#22997)

• טרנספורטר דיזל במצב מעולה, 53 ק"מ, 88,000 051267-03 (#22911)

• פורד טרנזיט דיזל גדול 1983 במצב מצוין 965065-04 (#22854)

• איסוזו טנדר ספסל 79 סגירה פרטית פרטית 41708-053 63382-052 (#22858)

• אוטובוס הלל 58 בי 1979 +מזגן 99243-053 37737-053 בעבודה (#12810)

• הלבן 18 אוגוסט 1980 +עגלה פולסטרייבר עם סקציה 110 כוחות סוס 1971 מנוע 12 בנזין 8-37737-053 במצב 99265-053 בבית (#22768)

• מרצדס 1800 4X4 גדול 81 אשר אוטובוס בעבודה 721880-03 ובבית 475392-08 (#22742)

• שבולום הגג מסחרי 71 +מגדל לשנה. 769220-03 ;650483-03 (#22785)

• שבולום הגג קבר 1985 ראשונה +אוטובוס +מזגן 441925-04 לא בשבת. (#22650)

• מרצדס 1982 ראשונה פרטית +מסלים והלונות בחירה 768816-03 (#22617)

• הלבן 7 80 1980 36818-052 (#22556)

• איסוזו דיזל 1986 ½4 טון דיזל במצב אוגוסט דיזל רשיון כ' מוכר לשנה 580040-03 (#22501)

• בהזדמנות פורדינג 88, פרטית, יד ראשונה, שמורה 240822-08 (#22493)

• מגל כודל 77 אשר אוטובוס במצב טוב. 581925-03 (#22453)

• מאוס פורדינג 86, במצב 5 הילוכים +תוספות. 23214-063, 479515-03 (#22421)

• אוטובוס הלבן בי. 58 +מזגן אפשרות החלפה 718594-02 בערב 820161-02 (#22417)

• רנו 4 במסחר 1180 שנת 1982 טלפון 9324189-03 (#22402)

■ **קונטיננטל ב"ח.אל. 87 בתנאים מיוחדים ואשראי טלפון 200882-03.** (#22392)

• רנו קבינה 1973 ירשנים במצב מצוין 9323624-03 (#22277)

• פולקסוואגן מסחרית 2000 1978 +אוטובוס כללי 905548-03 910155-03 (#22273)

• פולקסוואגן רגל קבינה 1983 ראשונה 36897-052 ובערב. 449936-052 (#22258)

• בהזדמנות טנדר 1979 גייז סגורה במצב מעולה 590268-03 (#22226)

• פרנזים 1981 סגורה אוטומטית 9,780. 821814-03 לא בשבת. (#22204)

• טרנספורטר 1985 1600 +ארגז במצב מעולה. 454473-052 (#22195)

• טרנספורטר 1982 48,000 ק"מ במצב מעולה. 454473-052 (#22192)

• פרנזים מודל 84+ הלונות גג לנוסעים 894894-03 845614-03 887695-03 (#22175)

• פראשונה פורד פרנזים 1982 לנוסעים במצב גייז 382128-03 (#22154)

• פרנזים 79, 83, 81, נוסעים במצב מצוין 9240852 (#22124)

• פרנזים רגל קבינה די. 588 מודל 728670-03 (#22085)

• פרנזפורטר 1982 +1978 +חלונות +מסלים לנוסעים +רדיו שמורה 258705-03 (#22065)

• טרנספורטר 1983 +פסט במצב מצוין, מודל מחירון. 584524 (#22807)

• פורד 14/ 17 ,82+ פסט 7,70 ארגז בהזדמנות לרכוב מכירה 638512-03 (#21990)

• משאית פורד קנדר 709 1986 452717-052 (#21925)

• הלבן 1983 אם. 12/25 רגל. מתרומם. 9254248-03 (#21898)

• משאית הלבן אם.12/25 ,1982. מתרומם אשר. 49698-069 (#21873)

• "הצעה הכדושה" מבצע: קטנוע 1984 1600, פגוט 404 1979, ב"ח.אל.פי, ואן אריק 1978, טרנספורטר 1985 +חלונות המסלים 454475-052 (#21781)

• פרנזים 1981 (ללא חלונות) +רגז +רדיו טייפ לרכישה 894669-03 (#21686)

• טרנספורטר דיזל 1986 +פלטות אלומי +מגן 92756-067 90410-067 (#21664)

• פגו בי.ג 1985 .3 סגורה ראשונה בחירה. 946537-03, 9614788-03 (#21642)

• טרנספורטר רגל קבינה 1983 אוטומטית מראשונה שמורה 998334-03 (#21611)

• מרצדס די 1985 207 מגב חדש ראשונה מחירון 87786-055 (#21628)

מרצדס

• מרצדס 1979 200 חשמלית אוטומטית +מזגן חדש הנה כח מגנוים בחירה 884081-03, 588294-03 (#23949)

• מרצדס 280 אס.אי.אל 1985 אוטומטית 65,000 ק"מ עם כל התוספות מהפרה לכבות. 537382-04 256367-04 (#25779)

• 230 1980 ראשונה מפרטי שמורה להפליא +כל התוספות 52,000 דולר 732266-03 (#23718)

• מיבאו מפעי בנוין למרצדס הנלך מכל הסוגים "מוסיקוחלקים" 03-886962 המלאכה 31 אזת חולון (#23655)

■ **בנזין 230 1979 (מונית לשעבר) רגיל ללא מכס 21,000 שייח 435394-08.** (#23535)

• 190"אי 1984 18000 ק"מ מזגן +המה כוח +הלונות חשמליים 94,000 ש"ח 559079-052 (#23263)

• 280 אס.אי 79 גרירה תוספות אפשרות להחלפה 348554-03 (#22978)

• 75 אוטומטית גרירה ביופה אפשרות החלפה במכונית 28137-053 (#22701)

• סוג צבוע, 1974 בינאלית, כחושה טבעה 97,000 ש"ח 23181-050 בערב 36722-055 (#22692)

○ פרנזים 1982 שנייה ... 383857-04 ...36-230560 (#22678)

○ ... 1979 ... בערב לשנה ...3825-04 (#23670)

○ ... 350 1973 כחושה ... 382165-03 ,596337-03 (#23598)

○ ... 1975 ... 60,000 ק"מ ... 11.00 ... 9322438-05 (#22543)

○ ... 1985 ... (#22697)

○ ... 1979 ... 762172 ... (#22452)

○ ... 78 ... (#22409)

○ ... 145,000 ק"מ ... 1973 ... 907262-03 (#22257)

○ ... 30,000 ... 289585-03 ... 202530-03 (#21634)

○ ... 250 4 דלתות ... 5515112-03 (#21629)

○ ... 1979 ... 90,000 ק"מ ... 2516325-03 (#21599)

○ ... 1985 ... 443942-053 (#21567)

○ ... 1978 ... 10456 (#21563)

• בנת 80 ספרינט 4X4 1600 מזגן, בעבודה 23653-055 (#24048)

• ... 1982 ... (#24034)

○ 1300 54 ... 214550 (#25957)

○ ... 1209 ... 82 ... 36697-065 ,36545-065 (#23950)

○ 34,000 ,1954 ,1360 ... 657327-03 ,314915-05 (#23848)

○ לבחירה זכות מסחרי 1600 אוטומטית, אספקה בדצמבר 399264-03 (#23641)

○ ... 1400 ... 1974 ,255-09-03 (#23834)

○ 1600 ... 1979, 114,000 ק"מ ... 226502-03 (#23835)

○ 1300 ... 62 ... 9558-03 (#23800)

○ ... 79 ... 795856 (#23789)

○ 1300 ... 1960 +מזגן 5008 ... 452057-03 (#23784)

○ 1300 ... 1961 58,000 ק"מ ... 551390-03 (#23682)

○ בהזדמנות ... 1986, 1300, אוטומטית ראשונה, שמורה 566635-05 (#23674)

○ ... 22,000 1985 1350 ... 93144-055 (#23676)

○ הפרטי 1982, מחברת, ... 783632-03 (#23659)

○ 1979 ... 33937-052 ... 203069-03 (#23652)

○ 1300, 1984 +מזגן יד ראשונה 28380-053 לא בשבת. (#23650)

○ 83 1590 ... 20% ... 90163-055 ... (#25634)

○ 1978 1600 ... 853446-03 ,657314-03 (#23614)

○ ... 1987 1300 4 דלתות ... 255217-03 (#25689)

○ 1983 ... 50,000 ... 379565-03 ... 441255-052 (#23601)

○ 1986, 1300 ... 1987 ... 802434-03 (#23604)

○ 1983 ... יד ראשונה ... 246261 ... (#23569)

○ 1600 ... 88 ... 410827-03 (#23561)

○ 1983 1600 ... 50,000 ק"מ, 417960-03 ... (#23554)

○ 25,800 22000 1985 1300 ... 5524732 826343-03 (#23526)

□ **אוטומטית 1300 1984 ... ראשונה ... 874245-03** (#23521)

○ 1600 1985 ... 881760-03 267064-03 (#23498)

○ 1981 1600 ... 47,000 946036-057 (#23492)

○ 1983 ,1600 ... 282592 (#23452)

○ ... 87/1300 ... 829292-03 390147-03 (#23447)

○ 1300, 1985 ... 30305-051 ,32601-051 (#23444)

○ 1300, 35,800 1983 ראשונה ... 29214-051 26739-051 (#23438)

○ 1500 1984 ... 35,000 ק"מ 451607-052 (#23413)

○ 1300 1984 ... 375137-03 (#23415)

○ 1300, 1986 ... 1986 1300 ... 758343-05 719181-03 (#23421)

○ 1500 ... 26,000 ... 338568-03 ,730762-05 (#23410)

○ 83 1500 ... 50,000 ... 469244-052 (#23358)

○ 1300, 1985 ... 447144-052 (#23367)

○ ... 608 1983 ... 796255-03 (#23351)

○ 29,000 ,1500 ,54 ... 551293-052 (#23550)

• 83, 1300 אוטומטית 40,000 ק"מ במצוינת 582180 5520807 (#23543)

• סובארו 1300 1984 יד ראשונה +תוספת 20,000. 221804-08 (#23514)

• 1985, 1300 יד ראשונה +מזגן תוספות טלפון. 484905-03 (#23260)

• 1300 1982 51000 ק"מ +פסט שמורה 7514365-03 (#23242)

• ב.מ.וו. 88 יד ק"מ +1382 לעבודה. 825983 (#23243)

• דייאל. 1300 1983 ראשונה 59000 ק"מ מחירון 883127-03 (#23259)

• בהזדמנות 1300 1984 יד ראשונה צבע בייגלי. 22376-063 (#23252)

• ספרינט 1300 1986 יד ראשונה 3,500 ק"מ. 882592-051 (#23226)

• 1300 82 יד ראשונה במצב מצוין 908925-03 (#23224)

• ספרינט 82 1600 46,000 ק"מ ראשונה מצוינת 24603-053 (#23219)

• סובארו ב"אס.אם 1975 מצוינת אחרי אוברול +פסט 5562016-03 (#23221)

• ספרינט 1600 1983 ב"אל.אף אוטומטית ראשונה +פסט 52711-055 (#23214)

• 1300 1984 רגיל 25800 שמורה ראשונה כחושה 847766-03 (#23207)

• למבינים סובארו 1800 1981 גיר רגיל 77,000 9643378-03 (#23208)

• קטנוע 1979 90,080 ק"מ +פסט לשנה פרטית. 771650-03 (#23193)

• 1300, 1986, ראשונה, 4000 ק"מ חדשה 302721-03 23,000 (#23196)

• בהזדמנות 1300 גייר 1982 (90,000 שעייה 732000-05 34708-052 (#23176)

• 1600 1981 רגיל 68,500 ק"מ פסט לשנה 995511-03 (#23177)

• 1300, פרטית, 1981, שמורה, רדיודיים, פסט מאי ,72,000 316733-05 (#23166)

• סובארו 1300 1984 אוטומטית כחושה 18,000 ק"מ. 481212-03 (#23126)

• 1300 1982 60,000 ק"מ גרירה כאופר בעבודה 22465-053 בבית 86297-053 (#23066)

• 1300, 1983, ראשונה, 30,000 ק"מ ביטלי, מצוינת. 237515-08 (#23059)

• בי.אל. 1400 1978 קשה ושמורה להפליא +פסט 881980-03 (#23047)

• רוזוף 1600 1986 קשה שחורה ראשונה גרירה 445577-052 (#23046)

• 1600 דייאל. 79 4 דלתות מצב מצוין 856158-03 (#23041)

• 1600 ספרינט 1985 סקבן דיקט, 21479-051, בערב 21405-051 (#23008)

• 1300 82 מצוינת +מזגן בעבודה 887128 232224 בבית 235525 (#23002)

• 1300 83 פסט לשנה, ראשונה במצב מצוין 452598-03 (#22988)

• 1300, 1986 קשה אפם ק"מ לכן 955925-03 (#22998)

• 1300 1986 אוטומט 11,000 ק"מ ראשונה מחירון. 441722-052 (#22981)

• ג'טסי 1985 5 דלתות 17500 ק"מ +רדיו 733538-03 (#22958)

• ג'טסי 86 במצב מעולה 10,700 ק"מ מחיר מבחוץ. 78768-052. יום שישי משעה 16.00, השבת כל היום (#22950)

• 1300 האצ'בק, 1981, פסט, מזגן וספריאו מקוריים, תוספות מצוינת 476037-05 (#22944)

• 1300 מסאלי אוקטובר 1982 ראשונה פסט לשנה מחירון. 787553-03 798550-03 (#22941)

• האצ'בק, 5 /85 כחול מטאלי, ראשונה 48,000 ק"מ 541666-052 (#22935)

• 1300 דייאל 84+ ותוספת אפשרות החלפה 865572-03 824125-03 (#22917)

• חדש הדש פרטי שנתי לפתחת הצבע רק ב-1800 ש"ח לשנה פרטים ב"טינקטור" 814648-03 ,822716-03 (#22914)

• סובארו דייאל 1979 שמורה להפליא 8400 ש"ח 919829-03 (#22891)

• הקדם זוהם 82 1300 13,200 לא בשבת 782210-03 (#22871)

• סובארו ספרינט 1600 ראשונה 83 במצב מצוין 499385-08 (#22858)

• דייאל. 1600 79 מטלי כחושה במצב מעולה 891270-03 (#22856)

• יולי 86 1300 דייאל+ תוספות 2000 ק"מ 863418-03 (#22827)

• 1978 1600 ספרינט שלישית +רדיו מחירון 242087-08 889146-03 (#22824)

• אוטומטית 1979 1600 במצב מצוין +רדיו +פסט 458217-03 (#22822)

• 1300 83 ראשונה פסט ל-10 מצוינת 545056-052 50,000 (#22821)

• 1300 1986 מראשונה כסף מטלי +מזגן +תוספות 242878-08 (#22798)

• סובארו 1600 1986 0 ק"מ מסחרי 5 הילוכים 729170 (#22801)

• 1600 אוטומטית 1986 עקב טלית רשיון 0 ק"מ. 882587-03 (#22787)

• 1600 דייאל. 1982 יד ראשונה 27516-053 ק"מ 68000 (#22779)

• 1600 קטנוע 79 במצב מצוין פסט לשנה. 247054-08 (#22768)

• אוטומטית 9.11.1983 1300 ראשונה 29,000+ פסט לשנה 5516649-03 (#22767)

• סובארו פרטית ראשונה 1500 4.9.1982 +פסט כחושה 46,800 881697-03 (#22759)

• סובארו הרשום 79 1600 מצב מצוין מסחרי 321615-03 (#22750)

• 1300, 1981, מצויינת אפשרות החלפה לולה. 884141-03 (#22746)

• 1600 78 הרכשם במצב טוב טייפ/רדיו 902242-03 (#22736)

• סובארו דייאל. 1300/4 1980 במצב טוב 913970-03 (#22735)

• 28,000 ראשונה אוטומט 1984 1300 ק"מ 544582-052 ,384512-03 שבת. (#22724)

• 1300 דייאל. 82 5 הילוכים במצב בייר +פסט 269611 (#22722)

• הקדם זוהם 1400 ב"אס.אר, 75, שמורה, גרירה. 9323278 (#22708)

• 1983 1300 (מבית ספר לנהיגה) בעבודה 37268-053 בערב 27142-053 (#22682)

• 1300, 1985, יד ראשונה, מצוינת, ק"מ 54,000 9223978-03 (#22674)

• בהזדמנות 1600 אוטומט 1983 מפרטי, אפשרות להחלפה. 449444-052 (#22628)

• סובארו 1300 1984 שנייה כחושה +שקיה כיטלי 9223810-03 (#22612)

• סובארו דייאל 1300 1983 ראשונה +מזגן בעבודה 55231-052 47,000 (#22599)

• סובארו דייאל 1400 1979 מקורית כחושה 398038-03 82,000 (#22606)

• 1986, חדשה, 6,000 ק"מ +תוספות, 878165 ק"מ 27,000 (#22575)

• סובארו קטנוע 1600 1979 מבית עבודה 750852 9533892 (#22574)

• 1300 אוטוביב 86 יפיפייה 7000 ק"מ מחירון 446156-052 (#22575)

• סובארו 82 במצב מצוין מל. 588049 בערב (#22570)

• 1300 דייאל. 82 5 הילוכים במצב בייר +פסט, 269611 (#22590)

• קשה 73 1400 צבע מקורי הסדרת 377484-053 344351-03 (#22558)

• 1300, ספרינט 1986, אפם ק"מ +מזגן, מחירון, 242808-03 914859-05 (#22544)

• סובארו 1300 יד ראשונה מטלי פסט כחושה. 941004 (#22527)

• דייאל. 1600 1986 אוטומט מטלי +תוספות. 788825-03 בעבודה 7519429-03 ביתית (#22519)

• סובארו 1400 דייאל. 1979, פסט תוספות, שמורה 376583-05 (#22496)

• 1982 ,1600 5 הילוכים ראשונה, הנהגה במצב מצוין. 5464585 (#22511)

• דייאל 1400 1978 +מזגן +כשרונת במצב מה כל 323995 (#22487)

• טנדר לבנה, 1985, +מזגן +רדיו +מעטה, כחושה. 875908-03 (#22491)

• סובארו 1600 1983 36,000 ק"מ יד ראשונה 5520681-03 (#22483)

• חייבת למכור 1300 אוטומט 86 8,200 ק"מ +תוספת מחיר הרכבהה. 719686-03 (#22478)

• סובארו 1300 82 במצב מיטבי מצוין. 767695 (#22459)

• 1600 80 +פסט 56000 בעולה 9223559-03 לא בשבת. (#22454)

• סובארו 1300 1986 כחושה לבנה +מעטה 72326-052 78091-052 (#22451)

• 1300 1985 +מזגן כחושה במעולת תכלת, מחירון 736278-03 (#22405)

• רוזוף 1600 1983 פסט פרטית כיטלית כחושה 28172-051 (#22396)

• 1600 81 אוטומטי מזגן שנה הרשאי מכ"ר במצוין 35593-053 (#22397)

• 1400, 1973, לאור שיפוץ +פסט מחירון 375576 380154 (#22385)

• קטנוע 79 +הכח מצויינת ואפשרות החלפה מחלום 92367-055 (#22374)

• 1300 ,81, +פסט מבב מצוין לרגל נסיעה. 658512-03 (#22364)

• סובארו 1800 1980 אוטומט +מזגן,חברה יצונית 823965-03 826618-03 (#22347)

• סובארו 1300 82 ראשונה שמורה ומטופלת מחירון כלי 88493-053 (#22335)

■ **1600 81 5 הילוכים יד שנייה ישירה 882805-03 בעבודה 945912-03 בבית.** (#22324)

• 130 81 חיצוני מצויין 60,000 +פסט. 763967-03 (#22325)

• 1300, 1987 כיטלי אפם ק"מ 7519894-03 לא בשבת. (#22315)

• 1600 1981 פרטית שניה במצוינת 256336-08 ,254235-08 (#22282)

• 1600 אוטומט 86 חדשה 1000 ק"מ 237424 ,225007 דולר. 22,000 (#22297)

• 1300 1986+ מזגן כחושה מסחרי 3,000 ק"מ. 416994-03 (#22264)

• בהזדמנות 1,600 ב"אל.אף. 1983 אוטומטית +מזגן (הסבורה) 17,500 ש"ח 543538-052 (#22270)

• 1300 1981 קנהה+ מזגן המערכת ספריים, בצרית. 847730-03 (#22263)

• 1600 רגיל 1986 +סדירות כחושה 28008 ש"ח 917819-03 (#22254)

• 1300 1983 מיוחדת: +תוספות אוקסה +טייפ. 63783-053 (#22232)

• 1600 טנדר סוכר 1982 במצב מצויין. 391256-03 (#22253)

• דייאל 4 1979 במצב מצויין לא בשבת 5520532-03 (#22251)

• אוטומטי 1600 1987 לעסקר כסף בעלה 9230545 (#22224)

• 1600 אוטומטית 1982 צבע מטלי. 26693-063 (#22219)

• 1600 1981 אוטומטית +מזגן יד ראשונה כחושה 9229152 (#22220)

• רקו 700 83, 21,000 ק"מ. 39864-063 (#22216)

• 1979 דייאל. אדומה פרטית מסחרית הסדרות 5516208-03 (#22217)

• 1987 זכות מיידית 1600 אוטומטי תכלת מטלי 9229202 (#22215)

• 1400, 1973, ב"אס.אר. גרירה והנהגה מצבית בצרית 621040-03 (#22203)

• 1300, 1983 38,000 ק"מ רשומה, שמורה 544959-052 (#22141)

• קטנוע 5 1600 1979 מסחרי +פסט פרטית. 833653-03 (#22186)

• 1979 ,1600 דייאל. 4 דלתות במצב מצויין 882416-03 (#22168)

• 1300 1983 38,000 ק"מ במצוינת מסחרי 649449-05 845039-03 (#22163)

• סובארו 81 ספרינט 1600 ראשונה 57000 ק"מ 443039-052 812690-03 (#22147)

• ספרינט 1600 1982 אוטומטי +מזגן מחירון 72,000 9369220-03 (#22155)

• סובארו 1300 1982 ראשונה מצוינת 48000 ק"מ 443059-052 812690-05 (#22141)

• 83 די 1300 שמורה מקורה וגנוז יחידי בארץ. 0329249294 (#22128)

• אוסטין 76 1100 2 דלתות מצוינת +רדיו 915349-03 (#22129)

• 1600 1981 אוטומטית מיטלית כחול, במצב חדש 9245103-03 (#22186)

• 1300 1986+ אוטומטית קופה חדשה אפם ק"מ 258705-05 1986 464769-08 (#22092)

• סובארו 1983, 1300 40000 ק"מ מיטלי כחול 889543-03 (#22095)

• 1400 1976 (ספורט) בחירה +מזגן תוספות כחושה. 5511905-03 (#22080)

• 1982 רייף אל 1300 5 מהלכים +פסט כחושה 907192-03 (#22083)

• 1300 קופ 1983 כחושה ללא כחושה +תוספות 887968 (#22071)

• 1600 קופ 1983 אוטומטית יד ראשונה טלפון 318167-03 (#22075)

• סובארו 1984 1300 +מזגן 17,500 ש"ח כחושה. 5564883-03 (#22064)

• 1300 86 כחול +מזגן +תוספות 26500 לא בשבת 477514 (#22067)

• 1500 דייאל. 83 אוטומטית ראשונה בהידוגרב 5566828-03 16,580 (#22058)

• ספינטו 1986 1000 +תוספות טלפון 38023-052 457985-052 (#22053)

• 1200 1979 שנה צבע מקורי במצב מה 540818-052 (#23034)

• 1985, 1300 42000 ק"מ מיטלי כחושה, אחוקה 889094-03 (#22027)

• סובארו 1984 1300 ראשונה בצרית פסט לשנה 25000 ק"מ 858042-03 (#22022)

• 82 1300 במצב מצויין, ראשונה ק"מ 35,000 9220582 (#22012)

• 1300 דייאל 1986 5 מהלכים +מזגן מצוינת 918559-03 9325555-03 (#21972)

• 1300 1980 ביטלית +פסט תוספת גרירה ביחידה 869754 (#21951)

• 1800 80 אוטומטית ראשונה בבית 9718288-03 895451-03 (#21950)

• למכירה סובארו 78 טלפון 948932 או טלפון 959079 (#21953)

• 1300 תחיה 1986+ תוספות, מיטלי הקדים דוגה 882544 (#21927)

• 1300 1984 ראשונה 34,800 ק"מ בחירה +תוספת 592586-03 (#21928)

• בהזדמנות 1600 86 אפס ק"מ לא בשבת 37669-055 (#21957)

• 1300 1986 מטלי אפס ק"מ נוד רגיל 9325049-03 (#21921)

• דייאל. 1600 1978 אוטומט מקורית +רדיו. 847731-03 ,884680-03 (#21925)

• 1300 1983 ראשונה חדשה ללא שריטה +תוספות 825909 (#21913)

• 23,000 1985 1300 ריינא. סובארו ק"מ מיטלי 40419-053 (#21897)

• 1600 אוטומטית 1979+ פסט לשנה מצוינת 373145-03 9226585-03 (#21855)

• 1600 דייאל. מבב מבב מצויין פסט לשנה 356593-03 (#21777)

• 1300 אוטומט 1986 אפס ק"מ אריבע דלתות 736133-03 (#21763)

• סובארו 1300 אוטומטית מוסכביה לעסקר 51114-053 52466-053 (#21741)

• זכות לסובארו 87 מיידי כסף מיטלי 945540-057 1300 (#21737)

• 1300 1983 שמורה מיבבי מטולה צייטלי 45,000 ק"מ. 581528-03 (#21740)

• מרצ' 1600 79 יד ראשונה 427596 (#21729)

• סובארו 1981 1600 +מזגן ספריאו אפשרות החלפה בולה. 884141-03 (#21722)

• בהזדמנות סובארו 1981 1600 אוטובוס +מזגן בעבודה 254641-03 (#21712)

• סובארו 1981 1300 שנייה 62,000 פרטית מחירון 5524587-03 (#21701)

• 1300 ב"אל. 1983 מיטלי במצב מעולה 24527-063 490683-03 (#21689)

• סובארו ספרינט כסף 1983 1300 מצוינת 855111 854569 (#21668)

• סובארו 1982 1300 הקדים חדשה בחירה בגרוש 5524104-03 (#21661)

• סובארו 1300, 1985, בייטלי, מזגן, כחושה, שנייה 556882-052 (#21654)

• ב"טני+ 1000 1985 5 דלתות כיטלית 12,750 493489-03 (#21647)

■ **סובארו 1987 אפס קיקה חדשה 28,000.- ש"ח 809452-03** (#21637)

• 1300 דייאל. 85 אוטומטית מזגן 11800 ק"מ 855503-08 (#21640)

• 1979 4 דלתות שניה פרטית ביטלית +פסט 8646-03 (#21621)

• 1300 אוטומטית ראשונה, 59,000 ק"מ- 17,000 476101-03, 467372-08 (#21622)

■ **1800, אוטומטית 1983 מרופא ראשונה, 43,000 מצוינת +פסט. 225172, 234859** (#21616)

• בהזדמנות: 1600 1982+ מזגן מטאלית (והסכרה) 565411-03 574125-05 (#21613)

• 1600 1983 +מזגן יד ראשונה מעולה 490683-03 24527-063 (#21605)

• 1300 1986 10,000 ק"מ ראשונה צבע כסלי. 5511806-03 (#21606)

• בהזדמנות בחירה 1600 5 הילוכים 1985 +מזגן כחושה. 030315825 (#21596)

• 1300, 1984, ראשונה +מזגן 42,000 מצויינת מחירון. 7517017-03 (#21597)

• סובארו ספרינט 1978 1600 במצב מצויין כחירה 92584-065 (#21598)

• סובארו טורבו 1800 1986 אדום 92756-067 91132-067 90410-067 (#21601)

• ספרינט 1979 1600 פרטית שמורה כחושה. 786910-03 ,20148-052 (#21592)

• סובארו 79 1600 אוטומט ב"אס מכב מצוין פסט לשנה. 61835-052 (#21588)

• 1300 81 85,000 ק"מ יד שנייה מצוינת. 058521958 (#21584)

• 1600 1981 משביה במצב מצוין +פסט לשנה. 80652-052 (#21580)

• זכות מיידי לסובר קופה 1987 1300 87894-052 (#21585)

• ב"אל.אף. 1981, 60,000, מזגן+ תוספות +ספרי ...ספרינט בחירה 5519692-03 (#21578)

• 82 יד שניה כבב מצוין פסט לעבודה. 896825-03 830878905 (#21572)

• 1300 83 אוטומטית ראשונה 21,000 ק"מ 9253453-03 9253182-03 (#21571)

• ספרינט רגיל 1600 1983 42,000 ק"מ +פסט +ויפל ישמשיה. 030702717 (#21559)

• 1300 1980 +שלה תושמות בבית 915558-03 בעבודה. 9233722-03 (#21554)

סוזוקי

■ **בסוזוקי ראשליב אמנקה מיידית הגבוהה התשמן אשראי מוסך מורשה 995643-03** (#22298)

• סוזוקי 1985.1000 ראשונה פרטית מזגן אורגינלית כחושה 734538-03 (#23085)

• בהזדמנות "סוזוקי" רוכאליס אמנקה מיידית נסיעת מבחן+ אפשרויות החלפה+ מבחר מוסך משמשים 86966-052 (#21918)

סוסיתא

• רוכס 1974 במצב טוב בהזדמנות 1300.- ש"ח בערב 801284-03 (#23050)

• כרמל רוכס 1975 טלפון 9320081-03 (#23591)

• 81, במצב מצויין שמורה +רדיו, 55877-053 לא בשבת (#23420)

• בהזדמנות רום כרמל ספרינט 79 מצב מצויין 989260-03 (#22083)

• רום כרמל 1301, 1981 למבית לכמל. 30071-055 (#22029)

• בהזדמנות 1972 ספרינט שלישית מצב מכבי מצויין. 317380 (#22086)

• רום כרמל 1981 4 דלתות +פסט מצוינת. 827442-03 (#22056)

• מבציע רוכים מקצים, סובארו מוטר "ברץ". 254641-03 (#21705)

■ **רכב יצור בעיימי מציע רוכבים 81 משמשות במחיר מבצע אפשרויות התשלום. 887284-03 ,808475-03** (#21688)

המלונאי בע"מ
חברה לשחות כח אדם, בחירות

אם אתה קורא לעצמך HOTELIER

רצוי שתכיר אותנו החב' המספקת את כל שרותי כח האדם למקצוענים האמיתיים במלונאות.

עבור לקוחינו בתי מלון גדולים

דרושים:

★ **מנהלת משק** – לטבריה ולאזור המרכז
★ **מנהל תורן** – לאזור המרכז.
★ **אחראי אשראי** (סיסי לג'ר) – לאזור המרכז.
★ **שף קונדיטור** – לטבריה ולאזור המרכז.
★ **שף מטבח** – לטבריה ולאזור המרכז.
★ **סו שף** – לטבריה
★ **מנהלת הזמנות** – לטבריה.
★ **קופאי ראשי** – לטבריה.

מועמדים בעלי נסיון במלונאות בלבד יפנו בכתב בצרוף קורות חיים

– סודיות תשמר בקפידה –

רח' דיזנגוף 177, תל אביב 63462
ת.ד 4689 מיקוד 61046
טל: 237457-03

לאון
הנדסת מיזוג אוויר
סניף ראשון לציון
דרושים

מהנדס/ הנדסאי

לניהול פרוייקטים
בעלי נסיון ומתחילים.

לפנות לטל' – 9611148-03

מוסד הטכניון למחקר ופתוח בע"מ

חוקר/ת

בנושאים הבאים:
1. זרימה בסביבה נקבובית
2. כימיה וכימיה פיסיקלית של קרקע

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב בצירוף קורות חיים ושמות ממליצים למרכז מחקר במים וקרקע, הפקולטה להנדסה חקלאית, קרית הטכניון חיפה 32000.

חוקר/ת

למחקרים בינדיסציפלינריים הקשורים בהערכת שיטות בנייה חדישות.

הכישורים הדרושים:
מהנדס/ת אזרחי/ת בעל/ת נסיון וכושר אנליטי.
יועדפו בעלי תואר שני או שלישי.
למועמד המתאים תנתן האפשרות להשתלם לתואר גבוה.

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב בצירוף קורות חיים לתחנה לחקר הבניה. קרית הטכניון חיפה – 32000.

למפעל מתכת מתקדם
דרושים

מנהלי מחלקות

(משרה 1315)

מהנדס/הנדסאי
מכונות חמרים

* יכולת תיפקוד, לימוד, ונתוח נתונים בצורה עצמאית
* יכולת הבנת חומר מקצועי באנגלית
* יכולת אילתור, תושיה, ונהול בתנאי לחץ משתנים
* נסיון רב בתעשיית מתכת כבדה (גיל 35-45)

מועמדים מתאימים שלח/פיחס קורות חיים ונסיון בכתב יד בלבד לת.ד. 11024 ת"א 61110
בציון מס' המשרה
– סודיות מובטחת –

תחנת ייעוץ לנושאי כח־אדם בע"מ
תיל

כור תקשורת והתראה בע"מ
ת.ד 22 כפר ...

קרית עתידים־נוה שרת תל־אביב
דרוש/ה

כתבן/ית אנגלית־עברית

בעל/ת עבודות משרד שונות.

תאור המשרה:
* משרה מלאה – 5 ימי עבודה (07:30–17:00)
* נכונות לשעות נוספות

כשורים: * נסיון בעבוד תמלילים
* שליטה מלאה בשפות אנגלית־עברית
* זריז/ה ובעל/ת יוזמה

לקביעת ראיון נא לפנות לריבה
טלפון 492661-03

U·MAN®

עבור אחד מלקוחותינו,
מפעל תעשייתי בצפון תל־אביב,
דרוש/ה

פקיד/ה

לתפקיד הכולל עבודה שוטפת עם בנקים, גביית תשלומים מלקוחות וביצוע שליחויות.
נסיון קודם ורקע בהנה"ח – רצוי.
עדיפות לבעלי קטנוע או מכונית.
למתאים/ה תנאים טובים.
להתקשר ליהודה – טל. 03/292949.
משרה 62.

ש.ח.פ. ישראלי
דרוש

★ **איש ארגון בתחום התובלה**
★ **מחסנאים טכניים (מפטים)**

באיזור גוש דן
נא להתקשר לטל. 234036-08

לתימורים מימון חברה לשמאות
דרוש:

שמאי רכב

* בעל רשיון
* עדיפות לבעלי נסיון ועבודה
* סודיות מובטחת
שלוחה 31 81762-055 82111/4-055

למוסך ומכון רישוי ס.ה.ר
דרושים:
★ **מכונאי רכב**
★ **בוחן רישוי לטסטים**
אזור התעשיה הצפוני אשדוד
ת.ד. 414 8 35676-055, 25678-055

למפעל בתחום מוצרי חשמל ביתיים באזור המרכז דרוש

מנהל מפעל

(משרה 1320)

לניהול נושאי ייצור, תחזוקה, מחסנים, רכש וכח־אדם

אתגר מקצועי ואפשרות התפתחות ויצירה מצפים למועמד בעל הכשרה טכנית גבוהה, אשר לו יכולת ונסיון מוכחים בניהול עצמאי בהיקף נרחב וידע בנושאי תפ"י ולוגיסטיקה.

מועמדים ישלחו פירוט קורות חיים ונסיון בכתב־יד בלבד אל ת.ד. 11024 ת"א 61110 ויציינו מס' המשרה המבוקשת.

– סודיות מובטחת –

תחנת ייעוץ לנושאי כח־אדם בע"מ
תיל

למוסד ציבורי בתל־אביב
דרושה

פקידת כח אדם

בעלת נסיון בישום זכויות, וידע בנושאי שכר בשירות הציבורי
טלפון: 252372-03

לתפקיד אירגוני – מורכב בנושאי כ"א
דרושה
ביצועיסטית, מסודרת ואחראית מאוד מאוד.
בעלת תפישה מהירה (רצוי עם רקע בעבודה ארגונית בצה"ל)
לפנות לטל' 5461586-03

בחור
אינטליגנטי
לעבודה במחסן שיווק של ציוד מדעי.
052-540247

חג ההכתבות כוזה בתעטוקה, תשמ"א 1981
...

לחברה העוסקת בהשמת כח־אדם

אחראי לנושא כח אדם

התפקיד כולל: ★ מיון כח־אדם
★ תיאום וטיפול רצוף עם המפעלים והעובדים

איש מכירות

סודיות מובטחת!!!
ת.ד. 32243 ת"א, מיקוד 61322

לחברת ייבוא ארצית
דרושים לסניף ירושלים (מבשרת ציון)
עובדים במשרה מלאה:
★ **סוכן מכירות**
★ **פקידה** (ידע במחשב יתרון)
נא לפנות טלפונית 811021-03

U·MAN®

עבור לקוחתנו,
חברה לשינוע בינלאומי,
דרושה

מזכירת מנכ"ל

עצמאית, נמרצת ומנוסה לניהול משרד.

התפקיד אחראי ביותר ובעל עניין. ידיעת השפה האנגלית על בוריה (רצוי כשפת אם) וידע בהדפסה עברית־אנגלית – הכרחיים.

שכר ותנאים הולמים למתאימה.
להתקשר ליהודה – טל. 03/292949.
משרה 606.

U·MAN®

עבור אחת מלקוחותינו, חברה מסחרית ארצית, דרוש

מחסנאי

למחסן חלפים ממוחשב, בעל נסיון בתחום החלפים ובעבודה עם מחשב.
עדיפות תנתן למפ"ט יוצא צה"ל.
ידיעת השפה האנגלית ונסיון במכירות – יתרון.
למתאים אפשרויות קידום טובות ושכר הולם.
מקום העבודה – בתל־אביב.
לפנות ליהודה – טל. 03/292949.
משרה 230. סודיות תשמר בקפידה.

חתום על
דבר
היום
ותהיה מעודכן
בכל יום

הלוח הכללי

בשבילך ובשבילי!

לפרסם מודעה?

דחף סניפים – בדחף תקבל יותר ובמחירי העיתון

ת"א דחף מרכז – מסוף בית השואבה 8 (פינת אלנבי 94) טל' 622547
ת"א דחף דיזנגוף – רח' דיזנגוף 118 (מול כסית) מותח 24 שעות טל' 239952
ת"א דחף בן יהודה – רח' בן יהודה 9 (מול קולנוע מוגרבי) טל' 656120
ת"א דחף אלנבי – רח' אלנבי 123 (ככר המושבות) טל' 614433
חיפה דחף – רח' הרצל 11 (הדר) טל' 645333/4
ירושלים דחף – רח' יפו 43 (ככר ציון) טל' 226335
דחפון שרות מודעות טלפוני טלפון 611001-03
ובעוד 50 סניפי דחף בכל רחבי הארץ

לפעמים אתה צריך פרסום. תמיד דחף

סיאט

ביאט

רנו

פיז'ו

פורד

סיטרואן

סימקה–קרייזלר

פולקסווגן

■ מ.ת. מרכז החלקים בע"מ חלקי חילוף משומשים לכל סוגי הרכב אמריקאיות ומסחריות קנים מכוניות לפירוק בהנהלת מיכה .03-372646 ,03-382793 (#23495)

● חלקי חילוף לכל סוגי הרכב בטורים מתוקים +קניית כל סוגי הרכב "טוקוהלקים בע"מ" צומת מסובים 03-744380 (#25491)

■ חלקי חילוף בזול דוד בע"מ לכל סוגי הרכב ג'יפ +6 רנו +4 מרצדס+ דודג' (#23487) .03-802924

● מיכאו מגעים גידים והבללים שונים למשאיות ומרכות. "מוסף חלקים" 03-806962 הסלאכה 51 א.ת.חולון. (#25383)

ירושלים

● רנו 5/ 3, 1983, 38,000 ק"מ מעולה. 02-913748 (#22589)

חיפה

דירות

● למכירה 5 ק"א מסודרת בדירה נתניה 053-56107 (#25797)

● דודג' דייאנט אוטומט 85 זוכי כח 2400 ק"מ 03-998854 (#22954)

● מסחרי 84 +טסט מזרחה הזרחה לא בשבת 796800 (#22903)

● אוטובוס' פרווקי' כל דגמי האוטובוסים מודלים 1987 מסירה מיידית מהמלאי אביב בע"מ, הורבה 6 תל-אביב ובסוכנויות פרווקי ושטה ברחבי הארץ. (#22601)

● הגניק קסרות היוקרה אי-ב"ר במחיר מבצע היבואן "מסחר" החגב תושיה 6. 03-0335305 (#22223)

● סוזוקי 1986 550 יד ראשונה 5000 ק"מ +תוספות 15,000 ש"ח (#22155) .03-210705

● אקסבי 500 81 במצב מכני חזיתי מעולה 857263 (#21939)

● ב"מסחר" מבצע השנה טוסטוסים קטנועים האופנועים עד 12 תשלומים בכרטיסי אשראי, אספקה מיידית (#21801) 03-335305 03-335310

איתור רכב גנוב

● "גלגליגל" איתור רכב גנוב 50 ש"ח פי"ש לחודש 03-625160 (#24024)

בתי"ס לנהיגה

● סובארו 1300 1985+ מזגן אפשרות להחלפה 03-956226 03-957117 (#22323)

● סובארו 85 1300 ד"ר.אל.ראשונה במצב מצוין 03-239781 (#21844)

חלקי רכב משומשים

● ת"היפר-חלף" (מקבוצת מגורה) חלפים משומשים במירוח מרכבים מפוקים לאחר תאונה 03-911921 (#24021)

■ מבצע הורף 86 אבנרי בע"מ יבואני אופנועי סוזוקי, עומר בע"מ יבואני הונדה ושר. מיצגי מורשים של מבצע הוולה הורף 86 מסירה מיידית אופ.אב. 50 ...

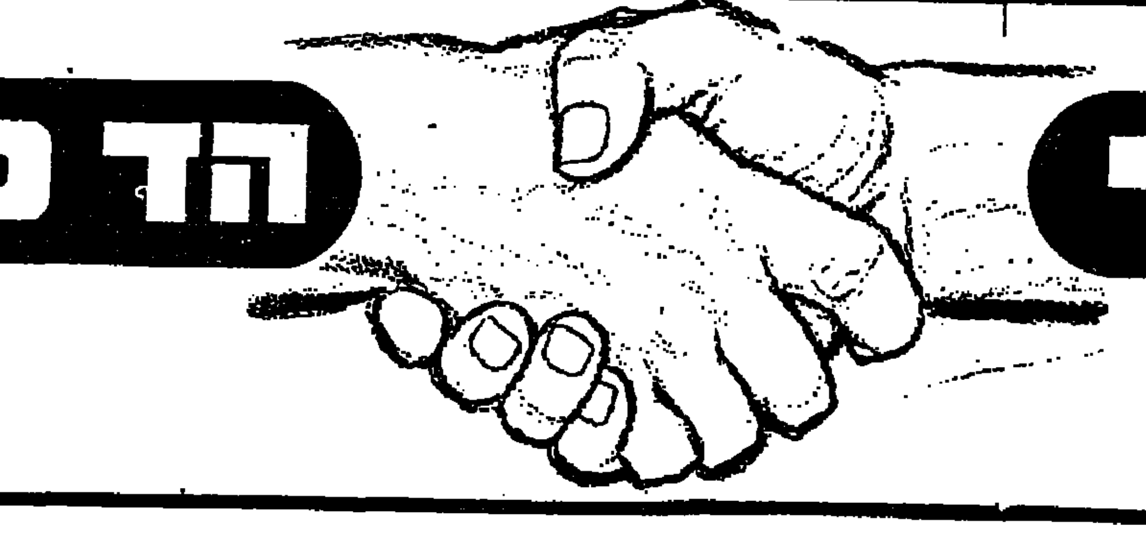

מנוי מביא מנוי

מבצע

...בוקר טוב עם עיתון טוב „דבר"...

**מנוי מביא מנוי
למה שידידך לא
ייהנו גם הם
מעיתון "דבר"?!**

אתה יודע כי „דבר" של היום
הוא העיתון הטוב ביותר.
צרף את ידידך לקוראי „דבר"
בתנאים מיוחדים של **50% הנחה**
(11.35 ש"ח לחודש) ותקבל זוג כרטיסים להצגה
בתיאטרון הקאמרי לפי בחירתך.

...ערב טוב עם תאטרון טוב ה„קאמרי"...

במבצע מיוחד ניתן לך כל בוקר לביתך עיתון „דבר"
ב־**50% הנחה** ממחיר המנוי למשך חצי שנה הראשונה •
15% הנחה למשך 6 חודשים נוספים.
הוצאת עיתון „דבר" מתחייבת בזה שלא למשוך כספים מעבר לסכומים המגיעים לה.
עיתון „דבר" אגף השיווק שינקין 45 ת.ד. 199 מיקוד 61001 ת"א.

לכבוד בנק ______ סניף ______
כתובת הסניף ______
אני/ו החיים (שם בעל/י החשבון כמופיע בספרי הבנק) ______
הנר ים ב-רח ______ מס בית ______ מס כניסה ______
עיר ______ מיקוד ______ טלפון ______
מס זהות ______ נותן/ים לכם בזה הרשאה לחייב את חשבוני/נו הנ"ל

מספר החשבון בבנק	סוג חש	קוד מסלקה
		סניף / בנק
קוד המוסד	מס זהוי/מס מנוי/אסמכתא	
1420		

תאריך ______ חתימת בעל/י החשבון ______

פרטי המחותים:
שם ______
משפחה ______
כתובת ______
טלפון ______

עיצוב סטודיו ליאור

חוזרים לעתונות טובה דבר

הלוח הכללי הד כפול ומכופל

הכנו מן הארכיון

עליזה ולך

מונה נמרוד

על נערי פרס, ועכשיו גם על נערי שמיר, אומרים שהם הפרסומת הטובה ביותר ל"בגיר". תמיד בחליפה, או לכל הפחות תנוטים בבלייזר. לפחות על אחד מהם אפשר להגיד שלא התפקיד עשה את הופעתו החיצונית אלא נתוניו הטבעיים, שמהם גם התפרנס בעבר. בשנתון מאובק של "דוגמניות ישראל 1967", שהפיקה בשעתו סוכנות "מונה" לשירותי פרסום ודוגמנות, מצאנו את כרטיס־הביקור הבא:

נמרוד נוביק — "למחרת בואו ל'מונה' קיבל נמרוד בן ה־20 את שכרו הראשון כדוגמן בתצוגת אופנה ומאז הופיע פעמים מספר וזכה להצלחה. נמרוד הוא סטודנט לכלכלה ומדעי המדינה ומתעתד להיות כלכלן. בשעות הפנאי עושה הוא למען פרנסתו ומופיע כדוגמן בחן רב ובאלגנטיות. גובהו 182 ומשקלו 83". (מספרו ב"מונה" היה 20/59).

אין בתיאורו של נמרוד נוביק פרטים שנהוג לאפיין בהם דוגמניות, כלומר מידות רוחב של היקף החזה, המותניים והירכיים. במבט לאחור זה גם לא רלוונטי. סוכנות "מונה" כבר אינה קיימת ונוביק לא התמיד בקריירה של דוגמנות והמיר אותה בהתמקצעות בתחומים שלמד. ובכל זאת, היה אפשר לנצל את כישוריו הטבעיים גם במסגרת פעילותו הנוכחית.

כזכור, נטרד שר החוץ שמעון פרס לפני כחודש בשיבוץ עוזרי־יועציו בתפקידים ובעמדות במשרד החוץ. משום מה לא עלה בדעתו של איש שיש במשרד החוץ פונקציה שבמסגרתה היה אפשר לפתור גם בעיות פרסונליות: שירות דיילות. אורח המגיע למשרד החוץ מלווה על־ידי דיילת מן הכניסה אל איש־חפצו. הדיילות סרות למרותו של קצין הבטחון של המשרד, אבל יש להניח שלא היה נגרע מכבודו אילו קוצצו סמכויותיו, כאילו, ותחתיו היו מעבירים, כאילו, את הפיקוד עליהן לבר־סמכא כמו נוביק. הוא, מצד שני, היה מתפקד למעשה כיועצו המדיני של שר החוץ.

ועכשיו ברצינות, באחרונה גברה מודעותם של מקבלי ההחלטות להופעתם החיצונית של מועמדים לתפקידים ייצוגיים בחו"ל, וכבר היו מועמדים מצויינים שהופעתם החיצונית לא עמדה ביחס ישר לכישוריהם. אם נמרוד נוביק עדיין מעוניין באחד התפקידים הדיפלומטיים, כדאי לו לנופף גם תצלומים ממסלול התצוגות ולא רק תעודות הסמכה וקבלות על קשריו המצויינים בצמרת הפוליטית בוושינגטון.

נתונים סטטיסטיים / שלמה גינוסר

המספרים של הישראלי הממוצע

מה באמת, הורג את הישראלים? מחלות הלב הן עדיין הרוצח המסוכן ביותר בישראל. במקום השני תמצאו את הסרטן. כל מה שרציתם לדעת על עצמכם ולא ידעתם את מי לשאול — מבט מהיר בשנתון הסטטיסטי לישראל 1986

יש אולי הגיון מסויים בכך שאדם כמוני, המבין בסטטיסטיקה הרבה פחות מכפי שהסטטיסטיקה מתיימרת להבין בו, מנסה לפענח את השנתון הסטטיסטי לישראל 1986. ההגיון הוא בכך שמבחינה סטטיסטית רוב בני האדם הם הדיוטות ברוב הנושאים בעולם פרט למקצועם (ולפעמים גם זה לא). נתון זה לא מצאתי בשנתון הסטטיסטי החדש, אבל זאת, כנראה, משום שאנשי הלשכה הממשלתית לסטטיסטיקה הם כל כך מקצועיים — ואני מתכוון לכך ברצינות — עד שהתעלמו לחלוטין מנושא הארמקצועיות דווקא באחת המדינות הכי האלטוריסטיות בעולם.

אם הזכרנו כבר את העולם — שהוא, מדרך הטבע, מחוץ לעיסוקו של שנתון סטטיסטי ישראלי — כדאי לציין שעל־פי נתוני השנתון היו בעולם ב־1985 כ־13 מיליון יהודים. אנחנו בישראל מנינו רק 3,517,000 יהודים, כלומר 27 אחוזים מן העם היהודי. שלושה יהודים על כל 100 יהודים בגולה הדווה. נכון שזה קצת עגום, אבל אם הנתון הבא עשוי לשמש לכם נחמה פורתא, הרי לפני 86 שנים, ב־1900, היינו אנחנו, היהודים הפלשתינאים, רק 0.5 אחוז מכלל היהודים בעולם. בעדכון מאוקטובר 1986, אוכלוסיית ישראל מונה 4.31 מיליון נפשות, מתוך זה — 3.55 מיליון יהודים. כמדינה קטנה, המבקשת לקלוט עוד כמה מיליוני יהודים במאות השנים הבאות, כדאי שנבדוק את תנאי הצפיפות של האוכלוסיה לקמ"ר יבשתי. למה בקמ"ר יבשתי? משום שבצוללות בוודאי הרבה יותר צפוף. ובכן, הצפיפות הגדולה ביותר של האוכלוסיה בקמ"ר היא במחוז תל־אביב. ב־1985 היו כ־5,972 נפשות על כל קמ"ר לעומת כ־807 על כל קמ"ר במחוז ירושלים.

ירושלים היא, אגב, העיר הגדולה ביותר מבחינת מספר אוכלוסיה: 452,700 נפש. העיר השניה בגודלה היא תל־אביב (324,100 תושבים) והשלישית היא חיפה (225,000 תושבים).

התל־אביבים מתגוררים בעיר הכי "זקנה" בישראל. כ־25,000 מתושביה הם מעל לגיל 75 וכ־37,000 הם בגיל 65־74. בירושלים, לעומת זאת, רק כ־14,000 הם מעל לגיל 75 וכ־19,000 — בגילים 65־74. בחיפה, 13,300 הם מעל לגיל 75 וכ־21,400 בגילים שבין 65־74. לא ברור מן הנתונים הללו אם בירושלים מתים צעירים, או שחום השפלה מושך אליו זקנים. כירושלמי הייתי בוחר באפשרות השניה.

השנתון הסטטיסטי לא מתייחס כלל לתופעת ההתחרדות. תחת ההגדרה "דת" מופיעים בירושלים 324,500 יהודים. אבל לא ברור כמה חרדים ומתחרדים יש, והרי זוהי הבעיה המציקה כל כך לירושלמים. השנתון לא מתעסק בזה.

תל־אביב מתרוקנת. ב־1985 היה במחוז תל־אביב מאזן הגירה שלישי של 3,715. גם במחוז ירושלים היה באותה שנה מאזן הגירה שלילי, אבל הוא עמד על 924 נפשות בלבד. כמעט ודאי שהם לא היו חרדים דווקא. אולי להיפך. שוב: הנתון המרתק הזה אינו מעניין את השנתון הסטטיסטי.

שימו לב לצפת, עיר המקובלים. ב־1985 היה שם מאזן הגירה שלילי מרהים: 924 נפשות "ירדו". מה קורה בצפת? האם הקור מבריח אנשים? לאן זורמת ההגירה השלילית מן הערים הראשיות (גם חיפה סובלת, מתברר, ממאזן הגירה שלילי. 1544 נפשות ב־1985)? האם הם פונים להתיישבות העובדת? מתברר שלא. ב־1985 היה מאזן הגירה שלילי גם במושבים (1266). בקיבוצים, תתפלאו לשמוע, יש מאזן הגירה חיובי, אם כי לא מרהים: 54 נפשות פלוס. יש מקום לחשוד שאותו מסויים המסתתר מאחורי ההגדרה "מאזן הגירה שלילי" מרכיב את התורים לוויזות ליד הקונסוליות האמריקאית או הקנדית. לך תדע.

אבל, אל יאוש. בשנת 2005, מספר לנו השנתון הסטטיסטי, יהיו בארץ 5,694,400 נפשות. 4,342,200 מתוכם יהיו יהודים. אומדן אחר המופיע בשנתון הוא אפילו יותר אופטימי. לפי אומדן זה, בשנת 2005 יהיו בארץ 5,889,500 נפשות, מתוכם: 4,537,700 יהודים. לא ברור אם האוכלוסיה תהיה אז יותר "ישראלית" משהיא כיום. כי ב־1985, מתוך יותר משלושה וחצי מיליון יהודים, רק 650,000 הם ילידי הארץ או בנים לאב יליד הארץ. מדוע, אגב, אב יליד הארץ חשוב יותר מאם ילידת הארץ?

באנו נתייחס קצת לאמא ואבא, אם כבר הגענו עד הלום. קודם כל, הם התחתנו, כמובן. ב־1985, למשל, נישאו 29,158 זוגות, אך באותה שנה ממש התגרשו 4911 זוגות. שיעור הגירושין הגבוה ביותר הוא במחוז תל־אביב. ב־1984 (השנה האחרונה באחת הטבלאות בשנתון), שיעור הגירושין במחוז תל־אביב היה 1.4 אחוז. במחוז חיפה — 1.3 אחוז ובמחוז ירושלים — 1.1 אחוז. ובצפת (שוב צפת, מה קורה שם?) — 1.2/7 אחוז של זוגות נשואים — התגרשו. מישהו צריך לבדוק בדחיפות מה מתרחש בצפת, העיר הכי מעניינת בשנתון הסטטיסטי. התקופה הקריטית ביותר אצל הישראלי הנשוי היא אותה תקופה הנעה בין 10 ל־19 שנות נישואין. 27.4 אחוזים מן המתגרשים ב־1984 עשו זאת בתקופה זאת לחייהם המשותפים.

יש, כמובן, ילדים שלעולם לא יהיו אומללים כתוצאה מגירושי הוריהם. כמו אותם 807 התינוקות שנולדו ב־1985 לאמהות רווקות. יהיו להם בעיות אחרות. רוב התינוקות הישראלים נראים לגמרי לא רע, תודה לאל. בדיוק כמו הוריהם, הצורכים (כל אחד לחוד) קצת יותר מ־3,000 קלוריות ליום (על־פי החישוב של 1984/5). איך זה מתיישב עם העובדה המדהימה שב־1984 מתו חמישה אנשים (שני גברים ושלוש נשים) ממה שמוגדר כ"חוסר תזונתי", ועוד 14 אנשים נוספים (ארבעה גברים ועשר נשים) מתו מ"תת־תזונה אחרת"? האם הם הרעיבו את עצמם לדעת? הרי לא יתכן שישראלים מתים מרעב בשנות השמונים.

מה, באמת, הורג את הישראלים? מחלות לב הן עדיין הרוצח המסוכן ביותר בישראל. ב־1984 נפטרו 4,102 בני־אדם מאוטם חריף של שריר הלב. במקום השני בין "רוצחי הישראלים" — הסרטן על סוגיו השונים והמכוערים. ב־1984 נפטרו בישראל 63 בני־אדם, (27 גברים ו־36 נשים) מחוסר דם. אני מכיר די הרבה אנשים שאין להם דם והם לא מתים מזה. אבל זה סיפור אחר. גם מחלות כלי דם למיניהן הן קטלן רציני. לעומת זאת, כבר לא מתים בארץ משחפת, תודה לאל. ומקרי המוות האחרונים ממחלת המלריה ארעו אי־שם בראשית שנות החמישים.

את הקלוריות המיותרות שאנחנו, הישראלים, צורכים (3,000 קלוריות ליום) קשה לשרוף כאשר נוסעים במקום ללכת, אבל דלק אנחנו יודעים לשרוף כהוגן. אנחנו עם של קילומטראז'. ב־1985 יש לנו כבר 13,410 ק"מ של דרכים סלולות. כמעט כפול מאשר לפני עשרים שנה, ב־1965. בסוף 1985 נעו על הכבישים בארץ הקטנה הזאת 776,000 כלי רכב מנועיים. מזה — 614,000 מכוניות פרטיות. תסלחו לי אם אומר לכם מיד כי באותה שנה נפגעו 18,704 בני־אדם בתאונות דרכים. ו־387 מהם נהרגו. קצת פחות מאשר בשנים קודמות, אבל עדיין נתון סטטיסטי מחריד. קטע הכביש שבין צומת מסובים לצומת האלוף שדה הוא הכביש בעל נפח התנועה היומי הגדול ביותר בארץ. כך, על כל פנים, היה ב־1985. אחריו — הקטע שבין צומת האלוף שדה לצומת בר־אילן ואחריו צומת בר־אילן־צומת גבעת שמואל. במקום הרביעי בין קטעי הכביש בעלי נפח התנועה היומי הגדול ביותר עומד כביש צומת תל־ברוך־צומת גלילות.

ב־1985 נסעתם אתם וכל הנהגים השונאים שלכם 14,109,000 קילומטרים. את מרבית הקילומטראז' הזה עשיתם ברכב פרטי, אלא מה בשבתות אתם נוסעים פחות, לפי השנתון הסטטיסטי החדש, כי חלק מכם שומרי שבת וחלק סתם מתעצלים לצאת לפיקניק עם המשפחה. זה לא כתוב בשנתון הסטטיסטי. ב־1985 היו על הכביש 905,085 נהגים ו־412,631 נהגות. חוץ מזה שלפעמים הן נוסעות לאט מדי, אני מסיר בפניהן את הכובע.

אבל לא רק לשוטרי־תנועה יש כאן פרנסה. יש לנו כ־21,000 שוטרים (כולל מודיעים), ואני מקווה שעד ששורות אלה יתפרסמו לא ינשרו כמה מהם בגלל תנאי־שכר לא אטרקטיביים במיוחד. יש לנו גם 11 שופטים בבית המשפט העליון, 87 — בבתי המשפט המחוזיים, 145 בבתי משפט השלום ו־17 שופטים בבתי הדין לעבודה. זה לא מספיק, כנראה, בהתחשב בכך שב־1985 הוגשו 276,740 תביעות אזרחיות לבתי־המשפט, ובסך הכל (פלילי ואזרחי) הוגשו באותה שנה לבתי־המשפט 748,911 עניינים שונים. את רודפי הצדק שביניכם יעניין לדעת שרוב האנשים שהוגש נגדם כתב אישום הורשעו במשפטם. ב־1985 הורשעו 35,220 עבריינים פליליים. 93.8 מכל 100 חשודים בפלילים — הורשעו. רוב העבירות שבגינן הורשעו היו עבירות נגד רכוש ולא נגד הגוף, תודה לאל.

זה פחות או יותר מה שהדיוט כמוני מוצא בשנתון הסטטיסטי החדש. אבל יש לי הרגשה טורדנית שצדק מי שאמר (ברנרד שאו, נדמה לי) שהסטטיסטיקה היא כמו בגד־ים: חושפת נתונים מעניינים, אבל מסתירה את הנקודות החיוניות. לא מצאתי, וגם אתם לא תמצאו בשנתון הסטטיסטי, מה למשל חולם הישראלי הממוצע בלילה ומה הוא חולם בהקיץ. האם הנערות של 1986 יותר "שאפות" או פחות מהנערות של 1966; מה עושות הזריחה והשקיעה לישראלי הממוצע; מה עוצמת הדציבלים שישראלי ממוצע מדבר, צועק, לוחש מילות אהבה (אם בכלל), שומע מוסיקת פופ. וכמובן לא גיליתי בשנתון הסטטיסטי כמה פעמים ביום מתהפך הרצל בקברו, והאם, לפעמים, אולי פעם בשנה, הוא גם מזיל דמעת אושר.

מבקרי הטלוויזיה לא אהבו/יעל אדמוני

כמו באמריקה

ההנאה הגדולה של גבי גזית נעוצה בידיעה כמעט אבסולוטית של העובדה, שאף אחד לא פיהק מול המסך, לא כיבה את המכשיר ולא הלך לישון באמצע

גבי גזית. צריך להפטר ממניירות רדיופוניות. (צילום חנוך גוטמן)

מבקרי הטלוויזיה לא אהבו את "כניסה חפשית". טענו שהנושא מורכב מדי בשביל תכנית כזאת ושגירושין זה לא בידור. אמרו שהמנחה, גבי גזית, קופצני מדי, לא נותן לאנשים לסיים את דבריהם, מציץ בשעון לעתים קרובות מדי ומשווה לתכנית אופי שעבר את סף המציצנות. גזית, שעד לפני שבועיים קולו היה מוכר יותר מגופו, קרא את כל הביקורות וראה את עצמו בווידאו יותר מפעם אחת. יש לו הרבה השגות על מה שעשה ולא עשה שם באולם תיאטרון ה"חאן". הוא חושב שהתכנית טובה אף־על־פי שיש עוד מה לשפר. ההנאה הגדולה של גזית נעוצה בידיעה כמעט אבסולוטית של העובדה, שאף אחד לא פיהק מול המסך, לא כיבה את המכשיר ולא הלך לישון באמצע.

גזית ציפה לביקורת קטלנית. כך לפחות הוא אומר. אנשים אמרו לו: למה אתה לא יכול לשבת בשקט על כורסה כמו רם עברון. למה אתה צריך להסתובב כל הזמן. אמרו שהתכנית אמריקאית מדי. "כאן כשאומרים אמריקאי", אומר גזית, "מתכוונים לשטחי ורדוד". גזית יודע ש"אמריקאי" זה לא רק מה שמתכוונים פה, ויודע שבאיזשהו מקום הוא לא אמריקאי מספיק. יש לו עוד מה ללמוד, עד שיוכל לנוע באולפן ממש כמו פיל דונהיו ולדחוף מיקרופונים כמו שצריך.

בינתיים, אומר גזית, צריך להיפטר ממניירות רדיופוניות שדבקו בו במהלך השנים. הן "קצת הזיקו לי". פחות להנהן בראש כדי לעודד את הדובר, פחות לפלבל בעיניים, פחות "אהה" ו"או" ו"מה אתה אומר" ו"כחייך". בטלוויזיה, לא רק שלא צריך את זה, אלא שזה אפילו מיותר. יומיים אחרי "מחפשים את האגם בשידור חוזר" גזית אומר, שהוא לא רוצה שהתכנית שלו תהיה "חשובה" או שתתקן את העולם. הוא רוצה "טוק שואו" עם דגש על ה"שואו". "טוק" יש אצלנו בלי עין הרע. בהתחלה חשבו לשדר את גזית לפני דיינסטי. הוא מעדיף קודם דיינסטי, אחר־כך הוא. זה מתאים לו. לא מפריע ולא מבייש.

"הישגים מתפרשים על גבי קשת רחבה של איכויות" אומר גזית, ונראה שבשלב הנוכחי הוא לא פוחד להגיד את המלה הנוראה "בידור" ולא תוסף מיד אחר־כך גל של רגשי נחיתות. כמי שעסק משך שנים ברדיו בצד היותר "כבד" של הדברים, נראה שהוא מת להשתעשע קצת. לתת בידור טוב. לשחק. הוא רוצה שהתכנית תהיה הפנינג אמיתי. שהבמה של ה"חאן" תסתובב. שתהיה שם חגיגה ברוח תיאטראלית, ובשום אופן לא לעשות רדיו מצולם. אם כבר טלוויזיה אז עד הסוף.

חובבי תכניות מסוג זה, אלה שאוהבים מיקרופונים ניידים באולפן קבוע ומנחה מתרוצץ, יודעים שבעוד שלוש־ארבע תכניות גזית יהיה טוב. אפילו טוב מאד. נכון שלא חייבים לאהוב את הז'אנר הזה אבל מי שאוהב — יקבל "שואו" כמו שצריך. בטלוויזיה האמריקאית, נוסף על מפיל דונהיו, יש מנחה נהדרת, סאלי ג'סי רפאל שמה. היא אינטליגנטית, אגרסיבית ויודעת מה הקהל רוצה. אצלה יושבים האנשים באולפן ומזילים דמעות של התרגשות אל תוך המיקרופון המצלמה. גזית מודה שגם הוא רצה דמעות אלא שלא היה לו זמן. אולי בעתיד יגיע גם לזה. הכל עניין של מיומנות ונסיון.

התכנית הבאה שלו תעסוק במשבר גיל הארבעים. "משבר אמצע הדרך". גזית, שהיה השבוע בן 39 יביא לאולם גברים ונשים שידברו על זה. "אנשים יכולים לעזור לעצמם במאמץ של גרם ורבע, והם פשוט לא עושים את זה". לא כל הנושאים שיעסוק בהם בעתיד יהיו בעלי אופי חודרני או "פסיכולוגי". חשוב לו שהתכנית תהיה מעניינת, שתגיע למקסימום אנשים. כאן הוא נעצר. מודע להיבט השלילי של הפנייה אל המכנה המשותף הנמוך ביותר. "אני רוצה לפנות אל המכנה המשותף הגבוה. לא לשנות סדרי עולם אבל לגרום הזדהות, פתיחות ועניין".

"אני רוצה שהחבורה ילכו למיטה, תרתי משמע, עם חומר למחשבה. שאנשים יגלו את עצמם, שיוכלו להזדהות עם מי שראו בטלוויזיה וישקבלו תשובות לתהיות שלהם. למרות הביקורת שהיתה אחרי התכנית אף אחד לא אמר שסגר את הטלוויזיה. אף אחד לא פיהק". הוא סבור שאף־על־פי שקטע אנשים באמצע הם הספיקו לתת את תמצית הדברים, שלמרות שתקפו אותו על שהביט בשעון, מותר למנחה להביט בשעון. העובדה שדברים מסוג זה לא מקובלים בטלוויזיה שלנו לא עושה אותם ללא טובים או ללא לגיטימיים.

הקול של גזית, שהפך ב"כניסה חפשית" לממשות פיסית עם פנים וגוף וידיים ורגליים, חוזר לרדיו בתכנית חדשה של אקטואליה. אחרי ארבע שנים ברוטו ושנתיים נטו של "יש עניין" יתחיל גזית, ביום ראשון הקרוב ביחד עם שלום קיטל, לשדר מדי בוקר בין שמונה לתשע. התכנית "עושים עניין", שתתחיל ב"בוקר טוב ישראל" של גלי צה"ל, תביא מדי בוקר תמונה של מה שיקרה במשך היום. התכנית תשודר בו־זמנית משני אולפנים בשתי ערים. קיטל מירושלים וגזית מתל־אביב. לא, התכנית החדשה לא תהווה המשך מייגע ליומן הבוקר של רשת ב'. "מי שרוצה יומן חדשות סולידי ושמרני ומכובד מאזין לו בין שבע לשמונה. "עושים עניין" מיועדת לאנשים שמתחילים לעבוד בתשע, לעקרות בית, להמוני המכוניות הנעות בכבישים בשעה הזאת. מדובר בקבוצה ספציפית של מאזינים, צווארון לבן שקם מאוחר יותר. ברור לי שנשדר יותר לכבישים מאשר לבתים ולכן התכנית היומית הזאת לא תהיה כבדה. בעיני גם רדיו, כמו טלוויזיה, זה "פאן". לא אינפורמציה אלא "פאן".

במסגרת הקונספציה הקלילה הזאת הכינו קיטל וגזית כמה "גימיקים" משעשעים. כמו למשל "פרלמנט עושים עניין". הפרלמנט יהיה מורכב מ־119 נציגי מפלגות (כהנא לא נחשב), חברי מרכזי המפלגות, שיתבקשו לחוות דעתם ולהצביע בנושאים שיעלו להצבעה בכנסת באותו היום. "נביא שני חברי פרלמנט לוויכוח באולפן ונשדר את תוצאות ההצבעה. אני בטוח שלא תהיה שום התאמה בין תוצאות ההצבעה של "פרלמנט עושים עניין" לבין תוצאות ההצבעה, באותו נושא, בכנסת". גזית סבור, ש"הפרלמנט הרדיופוני" יוכיח שהכנסת אינה מייצגת את בוחריה. "כאן לא יהיו עסקאות, לא שדולות ולא סחר־מכר. האנשים כאן יצביעו בדיוק לפי ההכרה הפוליטית שלהם". הוא מוכן ללכת עם הרעיון הזה עד הסוף. הרדיו יכנס את הפרלמנט לבחור ועדות ואפילו ממשלה. עד הסוף.

ב"פינת הנחתום" ייקרא בעל הדבר להעיד על עיסתו. במקום להביא מבקרי ספרות, קולנוע ותיאטרון שיאמרו מה כדאי ומה לא, מה טוב ומה רע, יוזמנו לאולפן היוצרים עצמם, שיתבקשו לשווק את מרכולתם. כאן אפשר יהיה, בין השאר, לבדוק את מידת הצניעות והיוהרה של הנוגעים בדבר ולעמוד על האופן בו הם מתייחסים לעשייתם שלהם. "עצת חינם" תוזמן לאולפן בעלי נסיון בתחום מסויים שייעצו כיצד לנהוג. למשל, אם המורים יכריזו על שביתה, יוזמנו לאולפן אחיות שיספרו כיצד לנהל משא־ומתן וכיו"ב.

גזית עצמו מוכר את הסחורה שיש לו להציע, בעטיפת צלופן צבעונית ומרשרשת. כך בטלוויזיה, כך ברדיו וכך גם בראיון עיתונאי. בין היתר הפסיק את "יש עניין," משום שהרגיש שהוא מקיים דיאלוג עם קבוצת אנשים מצומצמת למדי. התכנית החדשה ברדיו תביא אותו לאוכלוסיה גדולה יותר. התכנית בטלוויזיה מכניסה אותו כמעט לכל בית בישראל. הוא רוצה להיכנס ביותר אינטנסיביות לטלוויזיה, אבל קודם כל "צריך לוודא שאני טוב. אפילו טוב מאד. 'כניסה חפשית' מהווה מבחינה זו בית־ספר מצויין, משום שהיא דורשת יותר מתכניות אחרות. בכוונה לקחתי דבר יותר קשה, כדי לעלות ישר לכיתה ב'. גם הנפילה יכולה להיות חזקה יותר".

שישי אישי / אהוד מנור

שְׂפוּטִים שֶׁל הָאוֹפְנָה

מעצבים וציירים לבושים תמיד יפה,
כל הזמן, שנה שנה, מדהימים בכל עונה,
הבגדים שלהם לא יוצאים מהאופנה,
ורק אנחנו מצחיקים את עצמנו
בתמונות ישנות
של אופנות משתנות
שרק אתמול עוד נראו הכי הכי,
אבל היום רק אפשר לפרוץ בבכי
למראה הגיהוץ,
למראה הגיהוץ —
אתם במתנים,
אתם שפוטים של האופנה.

האופנה העכשווית חוקה מכל רוך,
עדיצות ללא רחם מכף רגל ועד ראש,
מאבק איתני בין ללבוש או לא ללבוש.
ושוב אנחנו מתאימים את עצמנו
לפקודות משונות,
צעקות אחרונות
שרק היום עוד נראות הכי הכי,
אך כבר מחר שוב תוכלו לפרוץ בבכי
למראה הגיהוץ,
למראה הגיהוץ —
אתם במתנים,
אתם שפוטים של האופנה.

ועוד לא נתפר הבגד שעומד בציפיות
של כל מי שהתכוון להפוך את העולם,
כבר זה בשקלם מוחקים את כולם.
ורק אנחנו עוד משלמים את עצמנו
בעיצוב בלעדי,
בייחוד מיידי
אשר מחר יראה הכי הכי,
אך מהתיים שוב תרצו לפרוץ בבכי
למראה הגיהוץ,
למראה הגיהוץ —
אתם במתנים,
אתם שפוטים של האופנה.

אומרים שהבגד עושה את האדם —
זה לא נכון,
זה לא נכון
אבל כשהאדם כבר עשוי ומתלבש,
הבגד עשוי לשנות מה שיש.